

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY GIBY

Źródło: <http://giby.pl/galeria/>

GMINA GIBY
POWIAT SEJNEŃSKI

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
2. SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA	4
2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE	4
2.2. GLEBY ORAZ ZASOBY GEOLOGICZNE	12
2.3. POŁOŻENIE KOMUNIKACYJNE	18
2.4. WALORY PRZYRODNICZE, ZAGROŻENIA NATURALNE	19
2.4.1. OBSZARY CHRONIONE	19
2.4.2. FAUNA	47
2.4.3. FLORA	48
2.4.4. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	49
2.4.5. ZAGROŻENIE POWODZIOWE.....	60
2.4.6. ZAGROŻENIE SUSZĄ.....	61
2.4.7. PROGNOZOWANE ZMIANY KLIMATU	62
2.5. WALORY KULTUROWE.....	63
2.6. TWÓRCZOŚĆ LUDOWA, LOKALNI TWÓRCY	79
2.7. HISTORIA GMINY GIBY	81
2.8. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	82
3. SFERA SPOŁECZNA	85
3.1. DEMOGRAFIA	85
3.2. WIEK I STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW	94
3.3. MIESZKALNICTWO.....	100
3.4. STRUKTURA ZATRUDNIENIA I RYNEK PRACY, ŹRÓDŁA UTRZYMANIA MIESZKAŃCÓW	103
3.5. BEZROBOCIE	106
4. SFERA GOSPODARCZA	109
4.1. ROLNICTWO	109
4.2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	111
4.3. WSPIERANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TERENY INWESTYCYJNE	115
5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	116
5.1. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA	116
5.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	119
5.3. GOSPODARKA ODPADAMI.....	122
5.4. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA, CIEPŁOWNICZA I GAZOWA.....	124
6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA, JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	127
6.1. INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA, JAKOŚĆ EDUKACJI	127

6.2. INFRASTRUKTURA SPORTOWA I REKREACYJNA.....	133
6.3. INFRASTRUKTURA KULTURY, DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA	137
6.4. INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ	144
6.5. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	149
7. FINANSE SAMORZĄDOWE.....	150
8. PODSUMOWANIE ANALIZY I DIAGNOZY	153
8.1. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADANIA ANKIETOWEGO	153
8.2. ANALIZA SWOT	163
9. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW.....	169

1. WPROWADZENIE

Opracowana w ramach przedmiotowego dokumentu „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Giby” będzie stanowiła punkt wyjścia i bazę dla opracowania strategii rozwoju gminy zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1057).

Diagnoza została podzielona na trzy główne sfery, w ramach których zawarto opis poszczególnych dziedzin życia w gminie: sferę przestrzenno-środowiskową, społeczną i gospodarczą, ponadto opisano infrastrukturę techniczną, społeczną powiązaną z jakością życia mieszkańców oraz finanse samorządowe. Diagnoza zawiera także podsumowanie wyników badania ankietowego, które zostało przeprowadzone na terenie Gminy Giby wśród jej mieszkańców.

Diagnoza przygotowana została w dwóch wariantach:

- 1) Dynamicznym – przeprowadzona została analiza trendów/tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach. Diagnoza została zatem przeprowadzana w układzie dynamicznym (kilkuletnim), który pozwolił na uzyskanie informacji o dokonujących się zmianach.
- 2) Porównawczym – w diagnozie zastosowane zostały porównania, które pozwoliły umiejscowić gminę w szerszym kontekście, a jednocześnie mogą posłużyć jako podstawa do samodoskonalenia. Kluczowy w tym przypadku był dobór tła porównawczego. Gminę przedstawiono na tle powiatu, województwa, a niekiedy również kraju. Ponadto dokonano porównań gminy z jednostkami samorządu terytorialnego wchodzącymi w skład powiatu sejneńskiego.

Warto wspomnieć, że diagnoza nie jest w procesie planowania celem samym w sobie, ale stanowi podstawę do dalszych prac. Ma ona bowiem umożliwić podejmowanie właściwych decyzji strategicznych, takich jak: określenie wizji rozwoju gminy, ustalenie celów, ukierunkowanie działań i instrumentów realizacyjnych, zdefiniowanie oczekiwanych rezultatów i wskaźników ich osiągnięcia, wskazanie obszarów strategicznej interwencji.

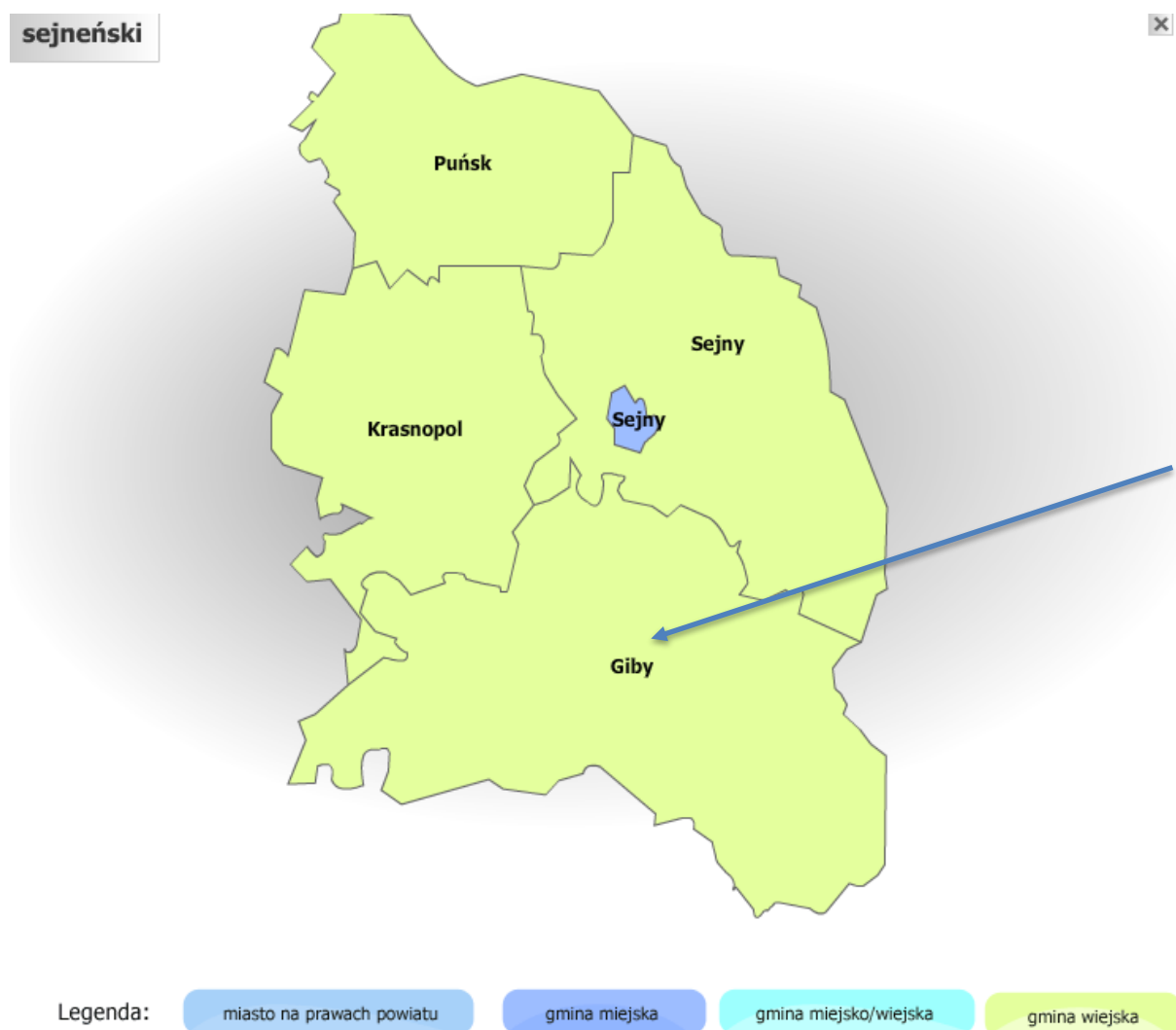
2. SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA

2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE

Gmina Giby leży w północno-wschodniej części województwa podlaskiego oraz w południowej części powiatu sejneńskiego. Siedzibą gminy jest miejscowość Giby.

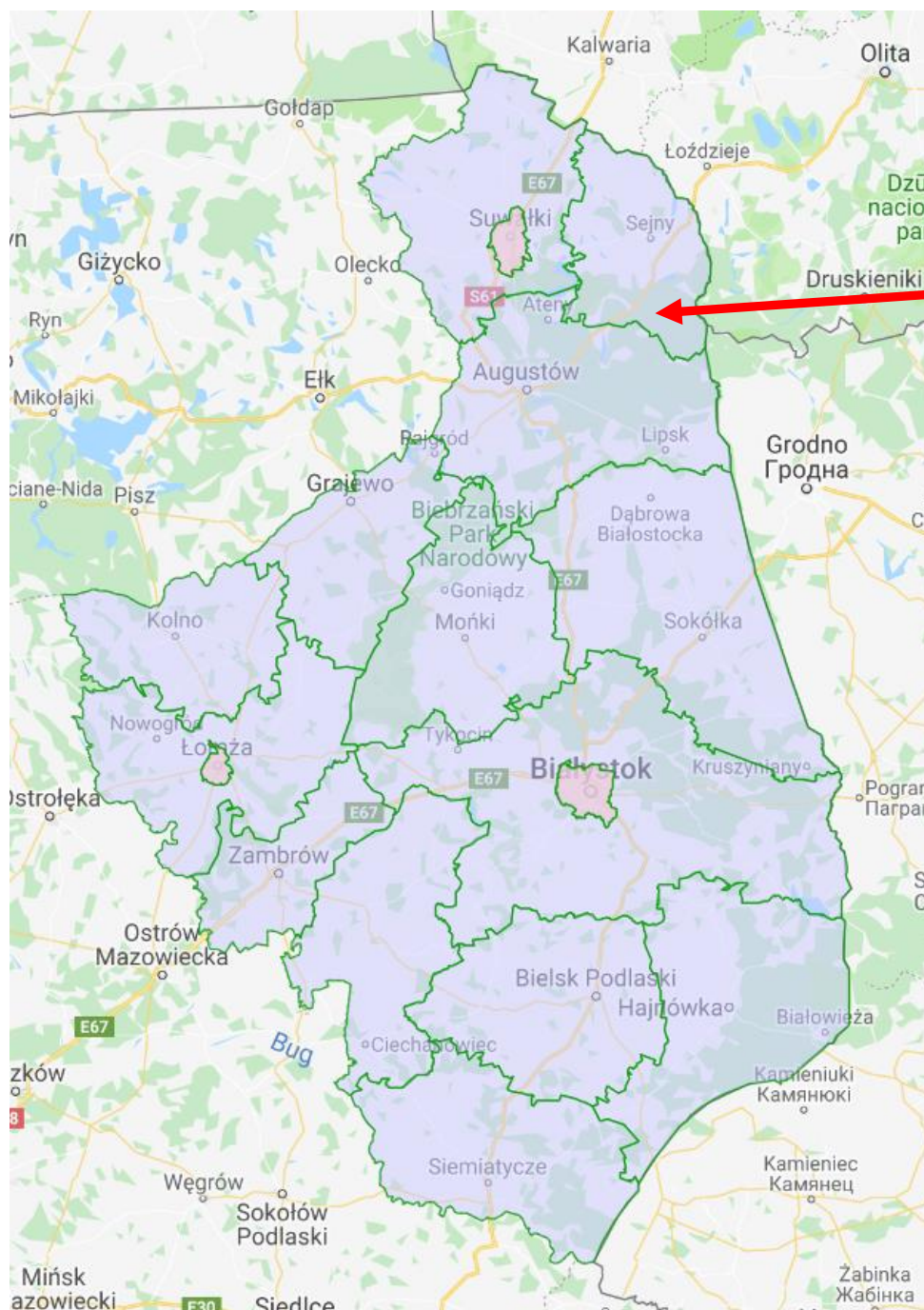
Gmina Giby graniczy od północy z Gminą Sejny (powiat sejneński), od wschodu – z Białorusią i Litwą, od południa - z Gminą Płaska (powiat augustowski), od zachodu - z Gminą Krasnopol (powiat sejneński) i Gminą Nowinka (powiat augustowski). Granice administracyjne gminy wynoszą 136 km.

Rysunek 1. Położenie Gminy Giby na tle powiatu sejneńskiego

Źródło: <https://administracja.mac.gov.pl>

Rysunek 2. Lokalizacja Gminy Giby w województwie podlaskim

Źródło: www.zpp.pl

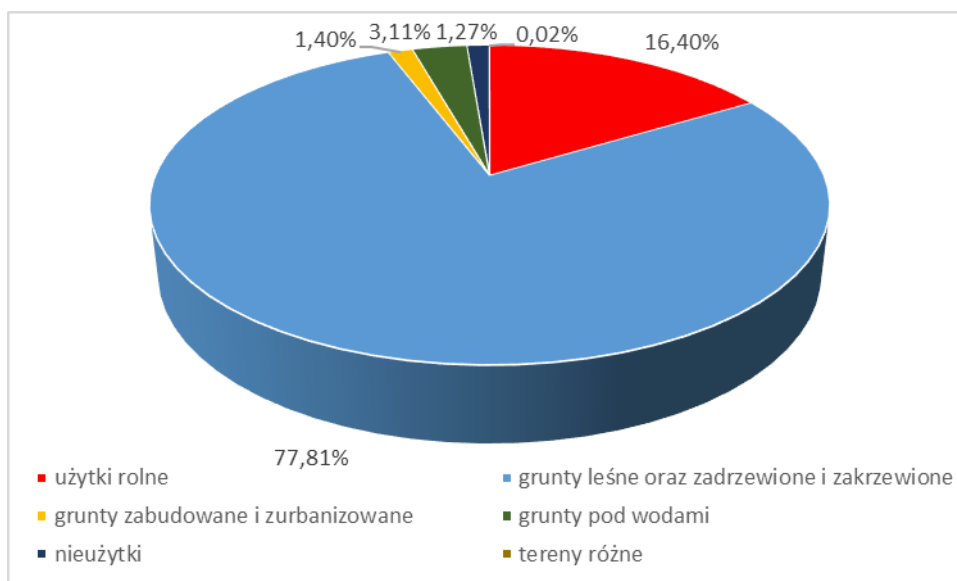
Gmina Giby zajmuje powierzchnię 32 327 ha (powierzchnia ewidencyjna), co stanowi 37,8% powierzchni całego powiatu. Szczegółowy podział sposobu zagospodarowania gruntów zaprezentowano w tabeli 1 oraz na wykresie 1.

Tabela 1. Zestawienie sposobu zagospodarowania gruntów na terenie Gminy Giby

rodzaj gruntu		powierzchnia ewidencyjna (ha)	udział powierzchni gminy (%)	
użytki rolne	grunty orne	3836	11,87%	
	sady	7	0,02%	
	łąki trwałe	846	2,62%	
	pastwiska trwałe	405	1,25%	
	grunty rolne zabudowane	166	0,51%	
	grunty pod stawami	1	0,00%	
	grunty pod rowami	40	0,12%	
	razem	5301	16,40%	
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	lasy	25096	77,63%	
	grunty zadrzewione i zakrzewione	59	0,18%	
	razem	25155	77,81%	
grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny mieszkaniowe	17	0,05%	
	tereny przemysłowe	0	0,00%	
	inne tereny zabudowane	26	0,08%	
	zurbanizowane tereny niezabudowane	2	0,01%	
	tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	8	0,02%	
	tereny komunikacyjne	drogi	387	1,20%
		tereny kolejowe	0	0,00%
		inne	8	0,02%
	użytki kopalne	3	0,01%	
	razem	451	1,40%	
grunty pod wodami	powierzchniowymi płynącymi	899	2,78%	
	powierzchniowymi stojącymi	105	0,32%	
	razem	1004	3,11%	
użytki ekologiczne		0	0,00%	
nieużytki		411	1,27%	
tereny różne		5	0,02%	
razem		32 327	100,00%	

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

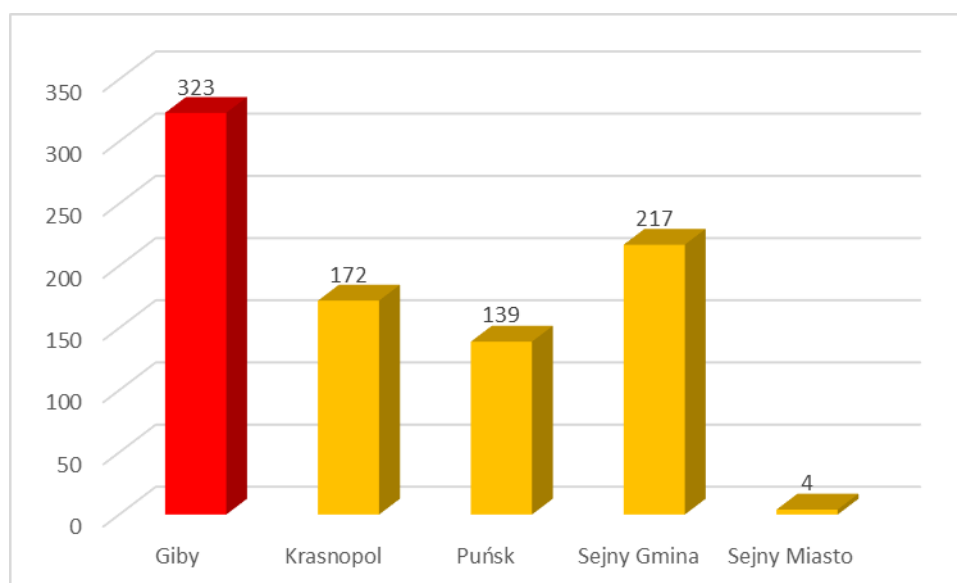
Wykres 1. Sposoby zagospodarowania gruntów na terenie Gminy Giby

Źródło: Opracowanie własne

Pod względem powierzchni Gmina Giby zajmuje pierwsze miejsce w powiecie sejneńskim, co zostało zaprezentowane na wykresie 2. Z kolei wykres 3 przedstawia zestawienie miejscowości i sołectw zlokalizowanych w poszczególnych gminach. Pod względem liczby miejscowości Gmina Giby zajmuje pierwsze miejsce w powiecie razem z Gminą Sejny, natomiast pod kątem liczby sołectw – czwartą pozycję.

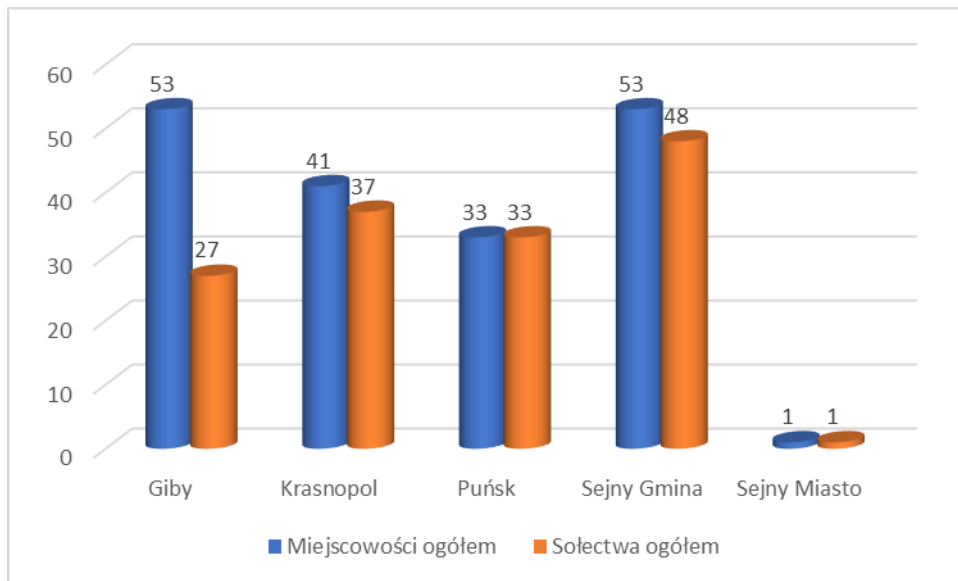
Wykres 2. Powierzchnia gmin w powiecie sejneńskim (w km²)

Źródło: Dane GUS za 2020 r.

Wykres 3. Sołectwa i miejscowości w gminach powiatu sejneńskiego

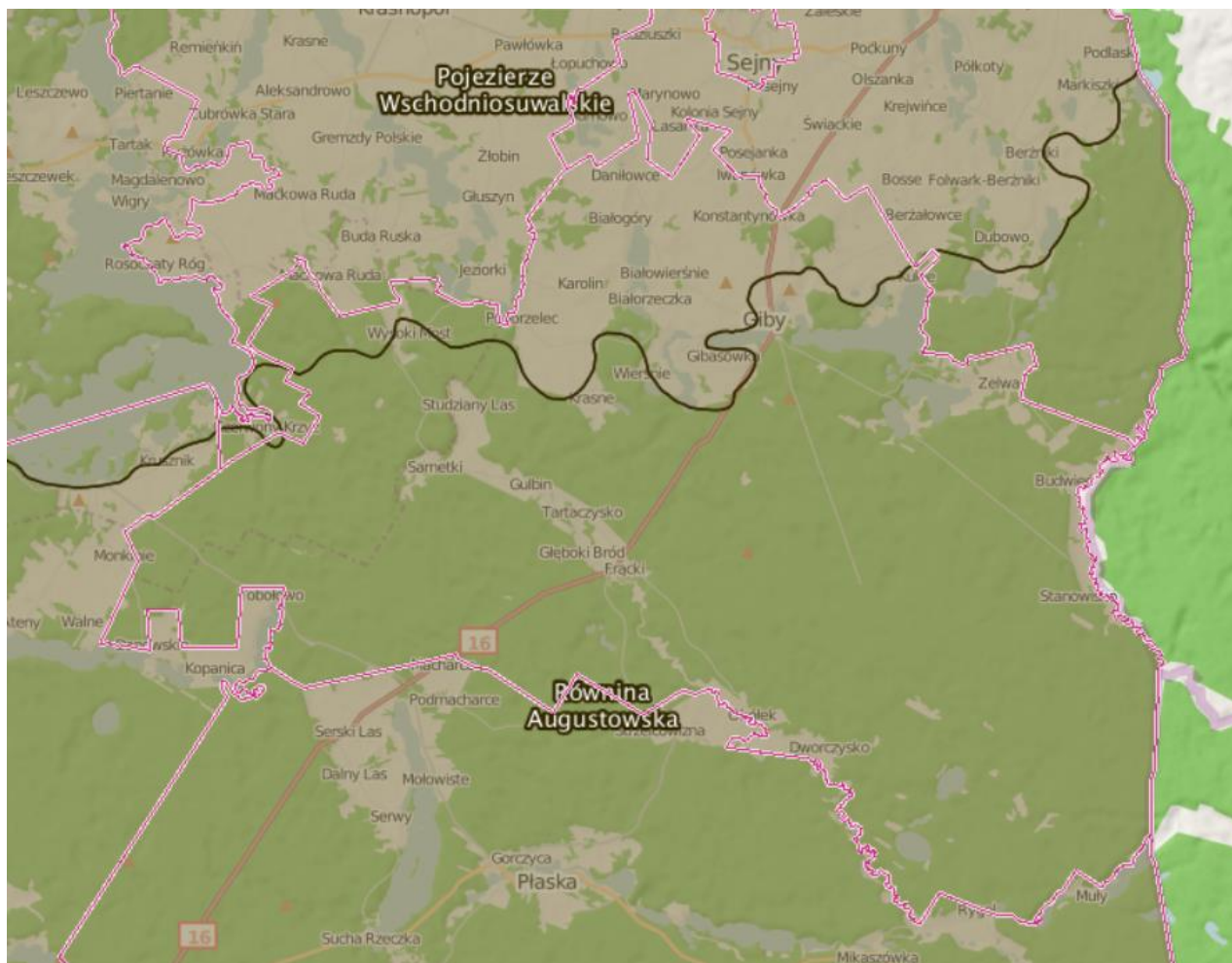

Źródło: Dane GUS za 2020 r.

W podziale fizycznym – geograficznym Gmina Giby położona jest w granicach:

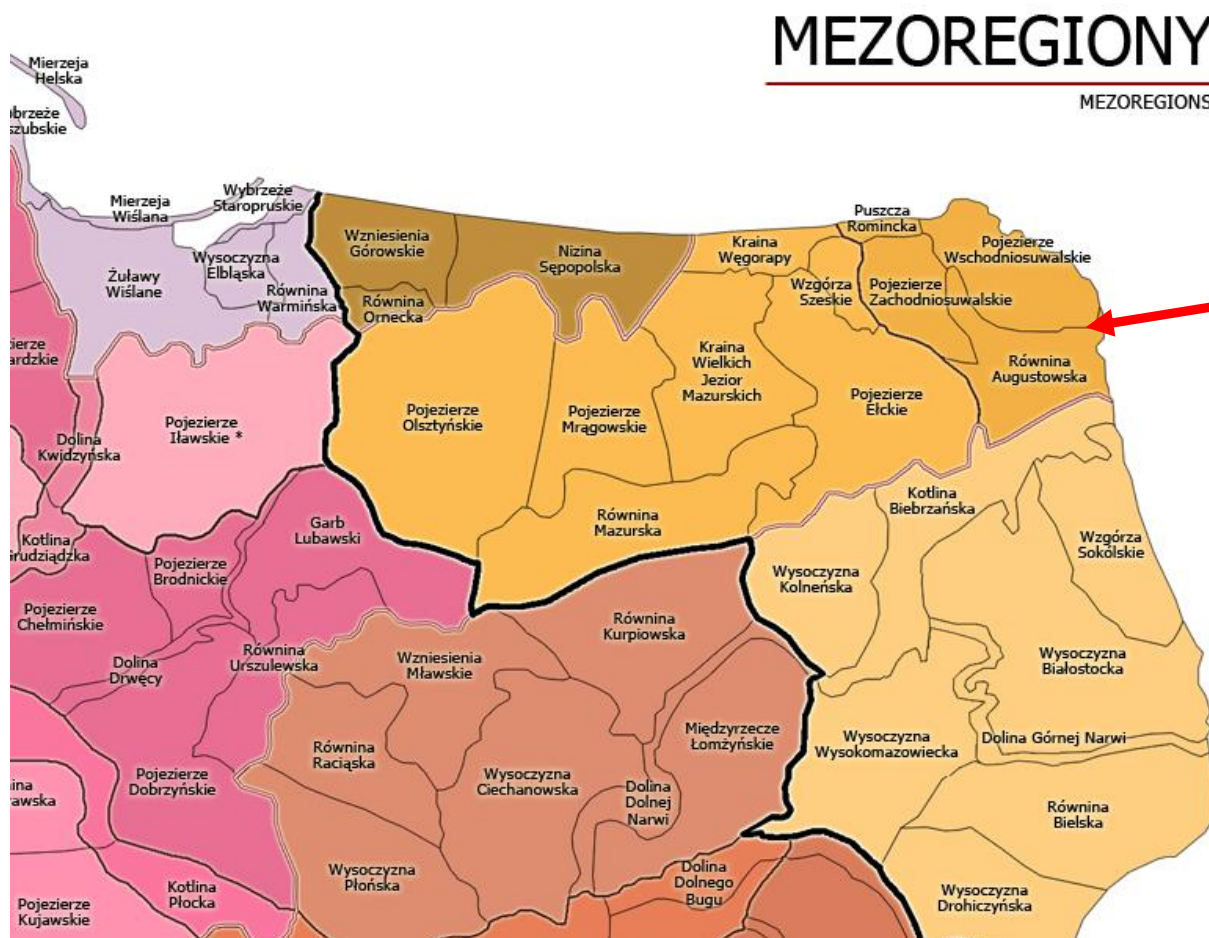
- Mezuregionów: Równina Augustowska oraz Pojezierze Wschodniosuwalskie;
- Makroregionu: Pojezierze Litewskie;
- Podprowincji: Pojezierza Wschodniobałtyckie;
- Prowincji: Niż Wschodniobałtycko-Białoruski;
- Megaregionu: Niż Wschodnioeuropejski.

Rysunek 3. Położenie Gminy Giby na tle regionów fizycznogeograficznych – cz. 1

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Rysunek 4. Położenie Gminy Giby na tle regionów fizycznogeograficznych – cz. 2

Źródło: Kondracki J., „Geografia regionalna Polski”, PWN, 2002 r.

Pojezierze Wschodniosuwalskie rozpościera się na pograniczu Polski i Litwy. W granicach administracyjnych Gminy Giby znajduje się tylko południowa część Pojezierza tzw. granica sandru augustowskiego. Wały morenowe tego pojezierza mają ogólny kierunek z północnego-zachodu na południowy-wschód. Częścią pojezierza Wschodniosuwalskiego obejmującego Gminę Giby są Pagórki Sejneńskie.

Równina Augustowska jest sandrem zaczynającym się w okolicy Suwałk na wysokości około 190 m n.p.m. i obniżającym się do około 120 m n.p.m. w okolicach Augustowa. Od północy sandr graniczy z morenami Pojezierza Wschodniosuwalskiego, od zachodu z Pojezierzem Zachodniosuwalskim, od południa z Kotliną Biebrzańską. Powierzchnię równiny urozmaicają wytopiskowe misy licznych jezior, do których należy m.in. południowa część jeziora Wigry. Przeważającą część równiny zajmuje Puszcza Augustowska – las typu subborealnego. A. Richling wyróżnił na Równinie Augustowskiej pięć mikroregionów, m.in. Równinę

Frąckowską znajdującą się na obszarze omawianej gminy. Równina ta stanowi region obejmujący swym zasięgiem północną część Równiny Augustowskiej, zajętej w 90% przez lasy i przeciętej Doliną Czarnej Hańczy poniżej jej wypływu z jeziora Wigry. Ze względu na ubogie piaszczysto - żwirowe podłoże występują tu prawie wyłącznie bory sosnowe oraz mieszane. Obszar położony jest na wysokości 120 -145 m n.p.m. Rzeźba terenu jest równinna lub równinno-falista. W północnej części regionu znajduje się jezioro Pomorze.

Budowa geologiczna, podobnie jak ukształtowanie terenu, w równym stopniu determinuje środowisko przyrodnicze i jego komponenty. Bezpośrednio wpływa również na zasoby naturalne dostępne do gospodarczego wykorzystania przez człowieka. Budowa geologiczna decyduje nie tylko o rodzaju i wielkości surowców mineralnych nadających się do bezpośredniego wykorzystania, lecz również o właściwościach fizykochemicznych, wykształceniu i typie gleb, warunkach geotechnicznych posadowienia obiektów budowlanych oraz o wodach podziemnych – ich charakterze krążenia, warunkach zasilania, współczynniku filtracji i ich parametrach użytkowych (wydajność i zasobność).

Warunki geologiczne najbardziej zewnętrznej warstwy powierzchni ziemi, mające wpływ na rzeźbę terenu, gleby i stosunki wodne zostały ukształtowane przez lądolód skandynawski, głównie podczas ostatniego zlodowacenia Wisły, od nazwy głównej rzeki Polski, zwanego zaś na Litwie zlodowaceniem Niemna. Okres tego zlodowacenia trwał około 80 tysięcy lat, a zakończył się 12 tysięcy lat temu. W wyniku tego procesu w zachodniej części Gminy Giby występują luźne skały (różnego rodzaju piaski i żwiry z udziałem głazów oraz gliny zwałowej) złożone bezpośrednio przez lodowiec (akumulacja lodowcowa), uformowane głównie jako moreny denne i czołowe. Skały te o rozmaitych właściwościach rozmieszczone są w przestrzeni w sposób mozaikowy, a także nakładają się na siebie w profilu pionowym. Zdecydowana większość obszaru, wchodząca w skład Równiny Augustowskiej, leży na piaskach i żwirach wodnolodowcowych – sandrach, czyli bardzo płaskich stożkach napływowych zbudowanych ze żwirów i piasków osadzonych na przedpolu topniejącego lodowca przez strumienie wód wypływających z jego wnętrza. Obszar Równiny Augustowskiej, pokryty rozległym płatem piasków i żwirów akumulacji wodnolodowcowej fazy poznańskiej zlodowacenia bałtyckiego, stanowi teren płaski o wysokości od 105 do 140 m n.p.m.

2.2. GLEBY ORAZ ZASOBY GEOLOGICZNE

Gleby

Prawie 78% powierzchni terenu gminy zajmują lasy w większości rosnące na równinie sandrowej zbudowanej z piasków i żwirów. Pozostała część tego obszaru wykorzystywana jest rolniczo. Stanowi ją zaledwie 53 km² powierzchni pokrytej w większości glebami słabymi i mało urodzajnymi. Z analizy map glebowo-rolniczych tego terenu wynika, iż na obszarze rolniczym przeważają gleby brunatne właściwe i kwaśne na glinach lekkich i średnich, powstałe z glin zwałowych, tworzące tzw. kompleks zbożowo-pastewny. Występują one na terenie wsi: Daniłowce, Iwanówka, Konstantynówka, Kukle, Pomorze, Białowierśnie, Białogóry oraz na terenach między Białogórami, Karolinem, Białorzeczką a Gibami. Kompleks żytni słaby występujący przeważnie na glebach brunatnych właściwych i kwaśnych (na piaskach luźnych i słabo gliniastych, piaskach gliniastych lekkich, glinach średnich i lekkich) obejmuje tereny wsi: Pogorzelec, Krasne, Wierśnie, Budwieć, Stanowisko, Okółek, Dworzysko oraz obszar między Konstantynówką a Gibami. Kompleks żytni słaby obejmuje również wsie: Studziany Las, Sarnetki, Gulbin, Tartaczysko, Frącki i Głęboki Bród. Obszar ten różni się od poprzedniego, ponieważ utworzony jest na piaskach luźnych i żwirach piaszczystych. Na obszarze gminy występują również, choć w niewielkim stopniu, tzw. kompleksy żytne dobre, zarówno na glebach brunatnych właściwych (Karolin, Białorzeczka, Giby), brunatnych kwaśnych (Pogorzelec, Pokrowsk, Giby, Posejnele), jak i na glebach bielcowych (utworzonych z glin i piasków moreny czołowej). Te ostatnie pokrywają niewielkie obszary wsi: Daniłowce, Posejnele, Kukle oraz Giby. Oprócz wyżej wymienionych typów gleb na terenie gminy występują również tzw. czarne ziemie, zajmujące głównie obniżenia terenu i doliny rzeczne, gleby bagienne utworzone z torfów i mułów, stanowiące większość użytków zielonych oraz gleby murszowato-mineralne (powstałe po zmineralizowaniu warstw torfu na skutek przesuszenia).

Tabela 2 prezentuje zestawienie powierzchni gruntów w poszczególnych miejscowościach Gminy Giby z podziałem na klasy i rodzaje.

Tabela 2. Zestawienie powierzchni gruntów Gminy Giby w podziale na klasy i rodzaje

miejsowość	klasa							ogółem
	IIIb	IV	IVa	IVb	V	VI	VIz	
Aleksiejówka	0	2,4065	1,9444	8,8429	11,4732	23,2914	2,8063	50,7647
Białogóry	0,3700	33,1528	33,1786	138,5641	61,9068	22,8273	0	289,9996
Białorzeczka	0	31,0614	3,5814	17,8126	29,4866	17,3992	0	99,3412
Białowierśnie	0	56,0828	13,5784	75,2329	42,6774	13,0343	0,1900	200,7958
Budwieć	0	2,7398	0,2896	0,6970	30,9518	105,6196	2,5986	142,8964
Daniłowce	0	31,5678	13,2293	141,9276	34,4936	8,7103	0	229,9286
Dworczysko	0	6,8724	0	0,1200	30,5480	80,8330	0,3331	118,7065
Dziemianówka	0	1,8620	2,2574	11,3327	7,4126	22,8247	0,1499	45,8493
Frącki	0	0,2043	0	0,3434	22,5784	142,4199	0,1400	165,6860
Gibasówka	0	0	0	0,0417	0,0758	0,4636	0,2590	0,8401
Giby 1	0	71,7362	15,4251	143,1593	128,0142	75,2983	0,0400	433,6731
Giby 2	0	28,2104	2,2946	30,9639	91,6097	149,9148	1,6335	304,6269
Głębokki Bród	0	0	0	1,7500	14,2304	65,2144	0	81,1948
Gulbin	0	0	0	0	0,0500	9,3600	0	9,4100
Iwanówka	0	72,9281	10,4875	101,3752	42,5514	11,1780	0,6032	239,1234
Karolin	0,3400	15,2519	21,0224	133,0441	109,5602	62,5783	9,1800	350,9769
Konstantynówka	0	43,8301	5,0981	64,6174	26,4384	25,9530	2,1926	168,1296
Krasne	0	0,3351	0,0600	15,8600	26,0027	63,2112	0,5400	106,0090
Kukle	0	2,6038	30,4095	71,7643	77,6497	45,9610	0,0627	228,4510
Okótek	0	0,9200	0	0	14,3729	69,7224	0,2300	85,2453
Pogorzelec	0	4,5944	13,2398	169,6660	178,8671	48,5598	1,9000	416,8271
Pomorze	0	26,7588	13,0787	64,1049	60,1148	60,4666	0	224,5238
Posejnele	0	10,7039	10,8456	108,9661	120,0821	58,9385	0,2863	309,8225
Sarnetki	0	0	0,1500	0	4,8000	156,8596	3,5500	165,3596
Stanowisko	0	0	0	0	23,7220	47,6168	0,7091	72,0479
Studziany Las	0	0,5900	0,1600	7,0700	32,1158	81,8855	0,4800	122,3013
Tartaczysko	0	0	0	1,2700	2,9600	53,0865	0	57,3165
Wierśnie	0	2,2352	0,0380	7,5387	54,0574	20,0707	1,1133	85,0533
Wysoki Most	0	0	0	0,9000	9,2700	46,6826	2,9200	59,7726
Zelwa	0	1,1112	0,0668	6,1476	39,5953	251,3504	6,4055	304,6768
podsumowanie	0,7100	447,7589	190,4352	1323,1124	1327,6683	1841,3317	38,3231	5169,3496

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby,

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

Badania gleb pod kątem: odczynu pH, potrzeb wapnowania oraz zawartości w makroelementy: fosfor, potas i magnez przeprowadziła w ostatnich latach Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Białymstoku. W latach 2011-2014 przebadano 1 976 próbek glebowych pobranych z użytków rolnych na terenie powiatu sejneńskiego, w skład którego wchodzi też Gmina Giby. W tabeli 3 zaprezentowano szczegółowe wyniki przeprowadzonych badań.

Tabela 3. Zestawienie zasobności gleb na terenie powiatu sejneńskiego w latach 2011-2014

Liczba gospodarstw (szt.)		317
Liczba prób (szt.)		1976
Zbadana powierzchnia (ha)		3995,08
pH (%)	bardzo kwaśny	5
	kwaśny	11
	lekko kwaśny	23
	obojętny	34
	zasadowy	27
Potrzeby wapnowania (%)	konieczne	5
	potrzebne	6
	wskazane	7
	ograniczone	10
	zbędne	72
Zawartość fosforu (%)	bardzo niska	23
	niska	29
	średnia	21
	wysoka	12
	bardzo wysoka	15
Zawartość potasu (%)	bardzo niska	38
	niska	36
	średnia	17
	wysoka	5
	bardzo wysoka	4
Zawartość magnezu (%)	bardzo niska	2
	niska	6
	średnia	24
	wysoka	30
	bardzo wysoka	38

Źródło: Wyniki badań odczynu i zasobności gleb na terenie poszczególnych powiatów woj. podlaskiego w latach 2011 – 2014

Jednym z podstawowych wskaźników oceny jest odczyn gleb. Zależy on od rodzaju skały macierzystej, składu granulometrycznego gleby, warunków przyrodniczych oraz zabiegów agrotechnicznych. Na terenie powiatu występuje 11% gleb kwaśnych, 23% - lekko kwaśnych i 5% - bardzo kwaśnych. Odczyn środowiska glebowego wpływa w znacznym stopniu na życie roślin, mikroorganizmów i fauny glebowej. Decyduje tym samym o aktywności biologicznej gleby. Kwaśne odczyny gleb powodują obniżanie plonowania roślin, jak również ułatwiają przyswajanie przez rośliny metali ciężkich. Z odczynem gleb ściśle związana jest potrzeba ich wapnowania. Wapnowanie poprawiające właściwości fizyczne, chemiczne i biologiczne gleb, jest zabiegiem agrotechnicznym, który powinien być stosowany na tych terenach, w których

procentowy udział gleb wymagających wapnowania w przedziale koniecznym i potrzebnym przekroczył 30%. Na terenie powiatu sejneńskiego dla 72% przebadanych gleb nie dostrzeżono potrzeby wapnowania.

Zawartość w glebie przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu jest ważnym wskaźnikiem pozwalającym ustalić poziom racjonalnego nawożenia.

Fosfor jest składnikiem niezbędnym dla rozwoju roślin, pełniąc ważne funkcje w procesach życiowych roślin: reguluje podziały komórek, rozwój korzeni, ma wpływ na procesy kwitnienia, zawiązywanie nasion oraz procesy dojrzewania. Potas jest jednym z trzech, obok wspomnianych wcześniej azotu i fosforu, makroskładników o zasadniczym znaczeniu w żywieniu roślin. Pierwiastek ten odgrywa istotną rolę w gospodarce wodnej rośliny, aktywuje enzymy, bierze udział w procesie fotosyntezy i transportu asymilatów oraz warunkuje wrażliwość na stres wodny związany z suszą. Z kolei magnez jest składnikiem o dużym znaczeniu fizjologicznym dla roślin. Podstawowa rola magnezu w roślinie jest związana z jego obecnością w cząsteczce chlorofilu, a zatem wpływem na procesy fotosyntezy. Ponadto magnez aktywuje enzymy i reguluje gospodarkę azotem w roślinie. Pierwiastek ma istotne znaczenie w kształtowaniu jakości produktów roślinnych, z punktu widzenia ich wartości żywieniowej dla zwierząt i człowieka.

Procentowy udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu (P_2O_6) na terenie powiatu wynosi 52%. Udział gleb o zawartości potasu (K_2O) bardzo niskiej i niskiej wynosi 74%, a magnezu - 8%. Określenie zasobności gleb w makroelementy jest podstawą do ustalenia optymalnych dawek nawozów sztucznych.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, piąta tura Monitoringu przypadła na lata 2015-2017 i podobnie jak w poprzednich latach była realizowana przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Na terenie województwa podlaskiego przeprowadzono badanie w 6 punktach, jeden z nich zlokalizowany został na obszarze powiatu sejneńskiego:

- Miejscowość: Hołny Wolmera (Gmina Sejny),
- Kompleks: 4 (żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)); Typ: AP (gleby płowe); Klasa bonitacyjna: IIIb,
- Gatunek gleby wg: BN-78/9180-11: pglp (piasek gliniasty lekki pylasty), PTG 2008: pg (piasek gliniasty),

- Próchnica w 2015 r. – 2,18%,
- Węgiel organiczny w 2015 r. - 1,27%,
- Radioaktywność w 2015 r. – 711 Bq*kg⁻¹,
- Zasolenie w 2015 r. - 16,45 mg KCl*100g⁻¹,
- Sód w 2015 r. - 0,006%.

Co prawda punkt ten nie obejmuje bezpośrednio obszaru Gminy Giby, jednak należy stwierdzić, że jakość gleb na analizowanym terenie jest zbliżona do tej występującej w punkcie pomiarowym.

Nadmierna koncentracja soli powoduje zmniejszenie dostępności wody dla roślin, zniekształcenie równowagi jonowej w glebach oraz zwiększenie zawartości soli w roślinach i obniżenie ich wartości użytkowej. Do oceny zasolenia gleb stosuje się parametr przewodności elektrolitycznej właściwej, który wyraża się również jako równoważną zawartość chlorku potasu. Przeciętne wartości przewodności elektrolitycznej nie zmieniły się w kolejnych okresach badań monitoringowych i pozostawały na niskim, nieszkodliwym dla roślin i jakości gleb poziomie.

Próchnica glebowa jest mieszaniną substancji o skomplikowanej budowie i zróżnicowanych właściwościach, zależnych od stopnia humifikacji. Powstaje w wyniku biochemicznych przemian produktów biologicznego rozkładu związków organicznych, wchodzących w skład roślin i organizmów glebowych. Ubytek próchnicy jest ważnym wskaźnikiem pogorszenia warunków siedliskowych oraz żyzności gleb.

W warunkach Polski do oceny zasobności gleb w próchnicę najczęściej stosowane są następujące przedziały zawartości:

- <1% - niska;
- 1-2% - średnia;
- 2-3,5% - wysoka;
- >3,5% - bardzo wysoka.

Zgodnie z „Raportem z III etapu realizacji badania „Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2015-2017”” w omawianym punkcie:

- odczyn „pH” w zawiesinie H₂O w 2015 r. wynosił 4,80 (najmniejszy w porównaniu do lat 1995 – 2010),
- odczyn „pH” w zawiesinie KCl w 2015 r. wynosił 4,80 (taki sam jak w 2005 r, większy niż w 2010 r. a mniejszy niż w 1995 r.).

Biorąc pod uwagę zaprezentowane dane oraz informacje wynikające z opracowania: „Stan Środowiska w Polsce. Raport 2018” można stwierdzić, że na terenie powiatu sejneńskiego, a więc i Gminy Giby, jakość gleb ulega pewnej poprawie. Nadal jednak istnieje potrzeba realizacji różnych działań, aby stan gleb był jak najlepszy.

Zgodnie ze „Stanem Środowiska w Polsce. Raport 2018” można zauważyć, iż historyczne zanieczyszczenia gleb pozostałościami środków ochrony roślin nie stanowią znacznego problemu dla produkcji rolniczej i zdrowia ludzi. Należy jednak zwrócić uwagę, że aktualnie następuje stały wzrost zużycia środków ochrony roślin w Polsce. Ten ogólny trend można również uznać za obecny na terenie gminy i wymagać on będzie dalszej obserwacji.

„Stan Środowiska w Województwie Podlaskim. Raport 2020” nie dotyka bezpośrednio tematu gleby i jej stanu na terenie województwa. Wspomina się o niej przy okazji nielegalnych praktyk w zakresie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji, jakości wód ukazując powiązanie stanu gleb z tymi tematami.

Odnaleźć w nim można również informacje, że na stan gleb na danym obszarze mają wpływ także odpady (w tym szczególnie odpady niebezpieczne) i sposób ich przechowywania (problemy głównie w Gminie Przytuły, drobne problemy w Gminie Miastkowo i Gminie Jedwabne). Na terenie Gminy Giby nie jest to obecnie istotny problem, warto jednak podejmować działania zapobiegawcze.

Złoża zasobów geologicznych

Na terenie Gminy Giby występują niewielkie złoża piasku i żwiru, a także kredy i torfu. Teren gminy nie jest zatem zbyt zasobny w surowce mineralne, jednak konieczne jest podejmowanie działań mających na celu ochronę już dostępnych zasobów.

Tabela 4. Złoża zasobów geologicznych na terenie Gminy Giby

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
Złoża piasku i żwiru – tys. t					
1	Konstantynówka	Z	85	-	-
2	Konstantynówka	T	101	-	-
3	Giby	Z	2	-	-
4	Kukle	R	321	-	-
5	Kukle II	R	72	-	-
6	Tartaczysko	R	157	-	-

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
Złoża kredy jeziornej i kredy piaszczystej – tys. t					
7	Zelwa	P	883	-	-
Złoża torfów dla celów rolniczych - tys. m³					
8	Zelwa	P	290,65	-	-

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2020 r.

Objaśnienia do tabeli:

P – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie

R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo

Z – złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane

T – złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo

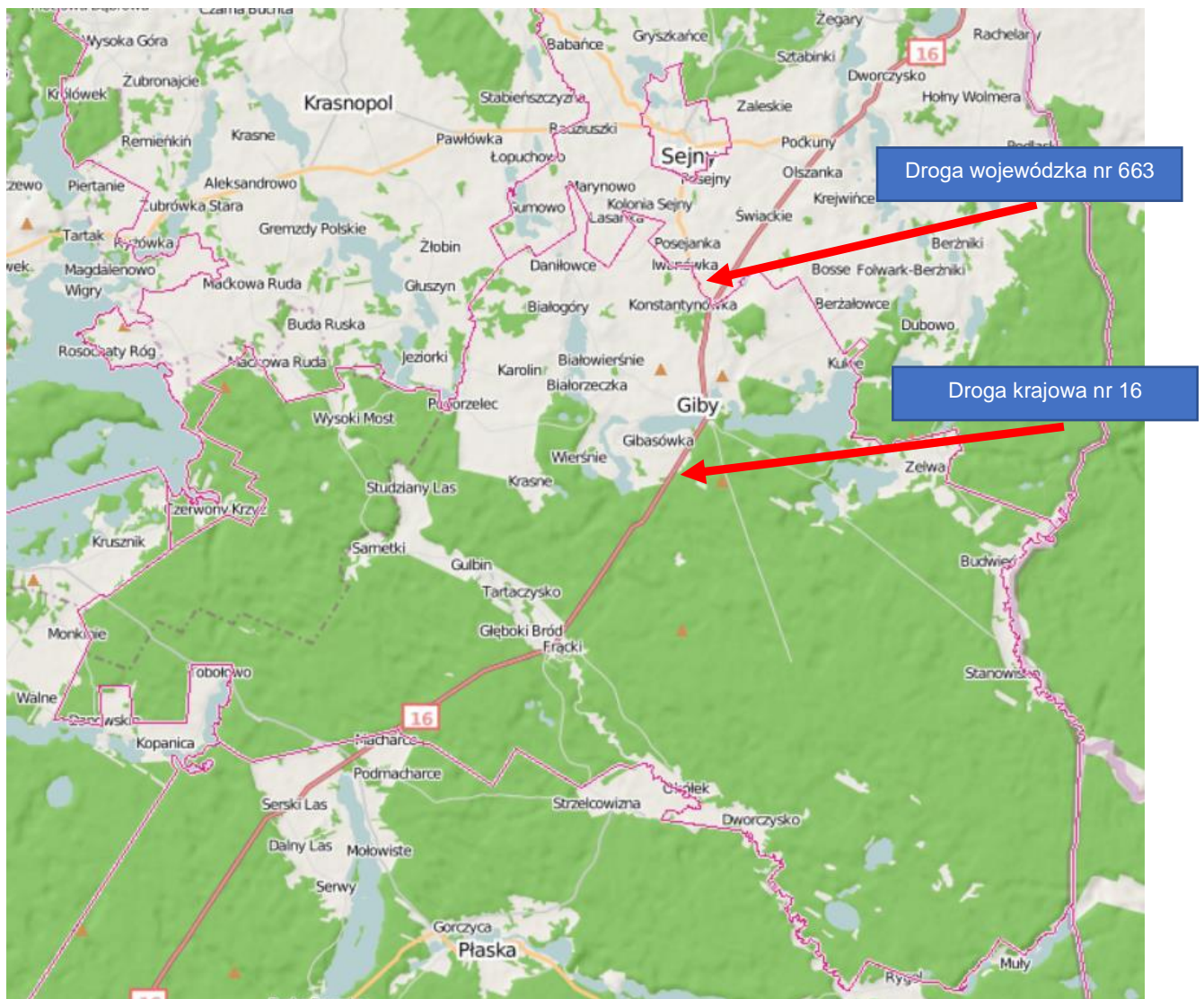
2.3. POŁOŻENIE KOMUNIKACYJNE

Gmina Giby posiada dość dobrze rozwiniętą sieć dróg publicznych, ponieważ przez jej teren przebiegają:

- droga krajowa nr 16 (Dolna Grupa – Olsztyn – Augustów – Giby – Ogrodniki, granica Państwa), długość na terenie gminy 16,27 km, nawierzchnia asfaltowa;
- droga wojewódzka nr 663 (Sejny – Pomorze), długość na terenie gminy 0,5 km, nawierzchnia asfaltowa;
- drogi powiatowe o łącznej długości 98,33 km;
- drogi gminne wraz z drogami wewnętrznymi o łącznej długości 245,68 km.

W zakresie transportu publicznego mieszkańcy mogą skorzystać z 12 przystanków znajdujących się w granicach gminy. Przez teren gminy nie przebiega linia kolejowa. Istnieje jedynie zespół komunikacyjny wąskotorowej kolejki leśnej w Płocicznie wraz mostami i przepustami – w granicach od linii rozgraniczającej Gminę Augustów od Gminy Giby, do szosy Sejny – Augustów z przyległym terenem do torów. Jest on wpisany do rejestru zabytków.

Rysunek 5. Przebieg ważniejszych szlaków komunikacyjnych przez teren Gminy Giby

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

2.4. WALORY PRZYRODNICZE, ZAGROŻENIA NATURALNE

2.4.1. OBSZARY CHRONIONE

Na obszarze Gminy Giby znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Wigierski Park Narodowy;
- 3 rezerваты przyrody – „Pomorze”, „Kukle”, „Tobolinka”;
- 2 obszary chronionego krajobrazu – „Puszcza i Jeziora Augustowskie”, „Pojezierze Sejneńskie”;
- 4 obszary NATURA 2000 – „Ostoja Augustowska”, „Pojezierze Sejneńskie”, „Ostoja Wigierska”, „Puszcza Augustowska”;

– 27 pomników przyrody.

Wigierski Park Narodowy został utworzony na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 1988 r. w sprawie utworzenia Wigierskiego Parku Narodowego (Dz.U. z 1988 r. Nr 25, poz. 173). Inne akty związane z funkcjonowaniem parku: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 marca 1997 r. w sprawie Wigierskiego Parku Narodowego (Dz.U. z 1997 r. Nr 24, poz. 124), Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 lutego 2013 r. w sprawie nadania statutu Wigierskiemu Parkowi Narodowemu z siedzibą w Krzywem (Dz.U. z 2013 r. poz. 317). Jest to obszar wodno-błotny wyznaczony na mocy Konwencji Ramsarskiej.

Dla obszaru ustanowiono zadania ochronne na podstawie Zarządzenia Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego na 2021 r. (Dz. Urz. Ministra Klimatu i Środowiska z 2020 r. poz. 34).

Zgodnie z tym dokumentem zadania ochronne obejmują:

1. identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków (załącznik nr 1 do zarządzenia);
2. opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań (załącznik nr 2 do zarządzenia);
3. opis sposobów czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów (załącznik nr 3 do zarządzenia);
4. wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową (załącznik nr 4 do zarządzenia);
5. ustalenie miejsc udostępnianych w celach naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych oraz maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w tych miejscach (załącznik nr 5 do zarządzenia);
6. wyznaczenie miejsc połowu ryb (załącznik nr 6 do zarządzenia).

Tabela 5. Zadania ochronne dla Wigierskiego Parku Narodowego

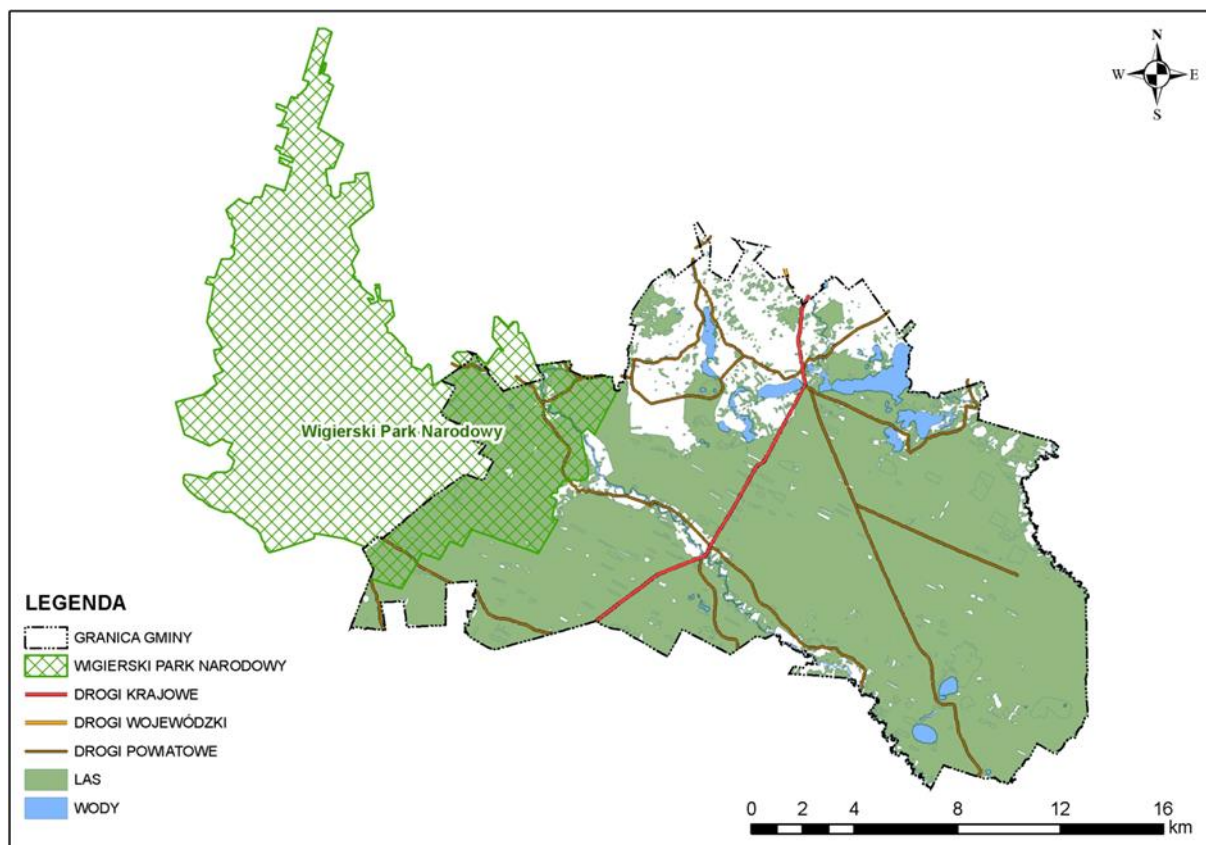
Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych
Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony ścisłej	
Ochrona gatunków roślin	
Wybrane gatunki roślin naczyniowych oraz mchów i wątrobowców, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną	1. Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz stanu populacji (jej wielkości i rozmieszczenia poszczególnych gatunków). 2. Monitorowanie inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia (ich rozmieszczenia, wielkości populacji i dynamiki rozwoju).
Ochrona gatunków zwierząt	
Wybrane gatunki zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną	1. Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia poszczególnych gatunków na terenie WPN.

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych
	2. Monitorowanie inwazyjnych gatunków obcego pochodzenia (ich rozmieszczenia, wielkości populacji i dynamiki rozwoju).
Ptaki (Aves)	1. Inwentaryzacje i kontrole gniazd gatunków ptaków objętych ochroną strefową. 2. Inwentaryzacje i kontrole gniazd i stanowisk lęgowych innych gatunków ptaków. 3. Ochrona gniazda bociana czarnego.
Ochrona gatunków grzybów	
Gatunki grzybów, w tym porostów, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia poszczególnych gatunków
Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony czynnej	
Ochrona gatunków roślin	
Rodzime gatunki roślin występujące w WPN na obszarach objętych ochroną czynną	Ochrona rodzimych gatunków roślin przed inwazją gatunków obcych
Wybrane gatunki roślin naczyniowych oraz mchów i wątrobowców, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz stanu populacji (jej wielkości i rozmieszczenia poszczególnych gatunków), badanie znaczenia leszczyzny pospolitej w siedliskach leśnych.
Gatunki światłożądne i ciepłolubne	Poprawa warunków występowania gatunków.
Ochrona gatunków zwierząt	
Bóbr europejski (Castor fiber)	Rozpoznanie stanu ochrony.
Wydra (Lutra lutra)	Rozpoznanie stanu ochrony.
1. Nocek rudy (Myotis daubentonii). 2. Mroczek posrebrzany (Vespertilio murinus). 3. Mroczek pozłocisty (Eptesicus nilssonii). 4. Mroczek późny (Eptesicus serotinus). 5. Karlik malutki (Pipistrellus pipistrellus). 6. Karlik karliczek (Pipistrellus pygmaeus). 7. Karlik większy (Pipistrellus nathusii). 8. Borowiec wielki (Nyctalus noctula). 9. Borowiaczek (Nyctalus leisleri). 10. Gacek brunatny (Plecotus auritus). 11. Mopek (Barbastella barbastellus)	Ochrona miejsc bytowania nietoperzy.
Ptaki (Aves)	Monitoring stanowisk lęgowych. Monitoring ptaków jeziora Wigry. Monitoring zachowań polęgowych ptaków. Poprawa stanu i warunków bytowania, ochrona miejsc występowania.
Płazy (Amhibia)	Poprawa warunków bytowania.
Owady	Poprawa warunków bytowania.
Gatunki zwierząt bytujące w martwym drewnie	Utrzymanie lub zwiększenie powierzchni siedlisk dla organizmów zasiedlających martwe drewno.
Gatunki zwierząt zagrożone wyginięciem, rzadkie i objęte ochroną	1. Ograniczanie liczebności jenota, lisa i wizona amerykańskiego – drapieżników stanowiących zagrożenie dla gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem. 2. Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków.
Ochrona gatunków grzybów	
Rzadkie gatunki grzybów, których środowiskiem bytowania jest martwe drewno	Tworzenie odpowiednich warunków życia dla gatunków.
Gatunki zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	Monitorowanie różnorodności gatunkowej grzybów oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków.

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych
Porosty, w szczególności granicznik płucnik (Lobaria pulmonaria)	Ochrona miejsc występowania.
Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony krajobrazowej	
Ochrona gatunków roślin	
Wybrane gatunki roślin naczyniowych oraz mchów i wątrobowców, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych, rzadkich i objętych ochroną	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków.
Ochrona gatunków zwierząt	
Gatunki zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków.
Ochrona gatunków grzybów	
Gatunki zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	Monitorowanie różnorodności gatunkowej grzybów oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków.

Źródło: Zarządzenie Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego na 2021 r.

Rysunek 6. Położenie Wigierskiego Parku Narodowego na terenie Gminy Giby

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

Rezerwat Przyrody „Pomorze” – został ustanowiony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. z 1983 r. Nr 39, poz. 230) zmienionym Zarządzeniem Nr 36/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 20 grudnia 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2012 r., poz. 5).

Inne akty związane z jego funkcjonowaniem:

- Obwieszczenie Wojewody Podlaskiego z dnia 16 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2002 r. Nr 2, poz. 39),
- Zarządzenie Nr 12/2017 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 11 lipca 2017 r. w sprawie wyznaczenia szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego w rezerwacie przyrody „Pomorze” (data publikacji: 11.07.2017 r.).

Jest to rezerwat leśny o powierzchni 19,84 ha. Celem ochrony jest zachowanie najstarszego drzewostanu Puszczy Augustowskiej oraz pozostałości dawnego grodziska.

Zgodnie z zapisami Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. 1983 r. Nr 39, poz. 230) na obszarze rezerwatu zabrania się:

- wycinania drzew i pobierania użytków drzewnych, z wyjątkiem wypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego,
- zmieniania stosunków wodnych naruszających w sposób istotny warunki ekologiczne,
- zbierania ziół leczniczych i innych roślin oraz zbierania owoców i nasion drzew oraz krzewów z wyjątkiem nasion na potrzeby odnowienia lasu,
- pozyskiwania ściółki leśnej oraz pasania zwierząt gospodarskich rezerwatowego (z pewnymi wyjątkami określonymi w Zarządzeniu),
- niszczenia gleby i pozostałych kopalin rezerwatowego,
- zanieczyszczania wody i terenu, wzniesienia ognia oraz zakłócania ciszy,
- stosowania wszelkich środków chemicznych,
- niszczenia drzew i innych roślin,
- polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia gniazd, wybierania jaj oraz piskląt wszystkich gatunków ptaków,
- umieszczania tablic, napisów oraz innych znaków, z wyjątkiem tablic oraz znaków związanych z ochroną rezerwatu,
- wznoszenia budowli oraz zakładania i budowania urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych (z pewnymi obostrzeniami i wyjątkami w wybranych rezerwatach),
- kąpieli, używania sprzętu pływającego oraz uprawiania sportów wodnych,
- przebywania poza miejscami wyznaczonymi.

Dla rezerwatu raz ustanowiono plan zadań ochronnych. Wprowadzono go na mocy Zarządzenia Nr 18/2015 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 21 maja 2015 r. Ustanowione one były na 5 lat.

Rezerwat Przyrody „Kukle” – został utworzony na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. z 1983 r. Nr 39, poz. 230) zmienionego Zarządzeniem Nr 34/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Kukle” (Dz. Urz. z 2012 r. poz. 3).

Jest to rezerwat krajobrazowy o powierzchni 343,24 ha, a w granicach Gminy Giby znajduje się 0,02 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie swoistych cech krajobrazu oraz naturalnych ekosystemów leśnych, bagiennych i wodnych.

Według Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. 1983 r. Nr 39 poz. 230) na obszarze rezerwatu zabrania się:

- wycinania drzew i pobierania użytków drzewnych, z wyjątkiem wypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego,
- zmieniania stosunków wodnych naruszających w sposób istotny warunki ekologiczne,
- zbierania ziół leczniczych i innych roślin oraz zbierania owoców i nasion drzew oraz krzewów z wyjątkiem nasion na potrzeby odnowienia lasu,
- pozyskiwania ściółki leśnej oraz pasania zwierząt gospodarskich,
- niszczenia gleby i pozostałych kopalin,
- zanieczyszczania wody i terenu, wzniesienia ognia oraz zakłócania ciszy,
- stosowania wszelkich środków chemicznych,
- niszczenia drzew i innych roślin,
- polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia gniazd, wybierania jaj oraz piskląt wszystkich gatunków ptaków,
- umieszczania tablic, napisów oraz innych znaków, z wyjątkiem tablic oraz znaków związanych z ochroną rezerwatu,
- wznoszenia budowli oraz zakładania i budowania urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych (z pewnymi obostrzeniami i wyjątkami w wybranych rezerwatach),
- kąpieli, używania sprzętu pływającego oraz uprawiania sportów wodnych,
- przebywania poza miejscami wyznaczonymi.

Dla rezerwatu dwa razy ustanowiono plan zadań ochronnych, jeden z nich wprowadzono Zarządzeniem Nr 20/2015 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 21 maja 2015 r. Ustanowiony był na 5 lat.

Rezerwat Przyrody „Tobolinka” – został utworzony na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 31 października 1959 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1959 r. Nr 96, poz. 516) zmienionego Zarządzeniem Nr 37/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 20 grudnia 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2012 r., poz. 6).

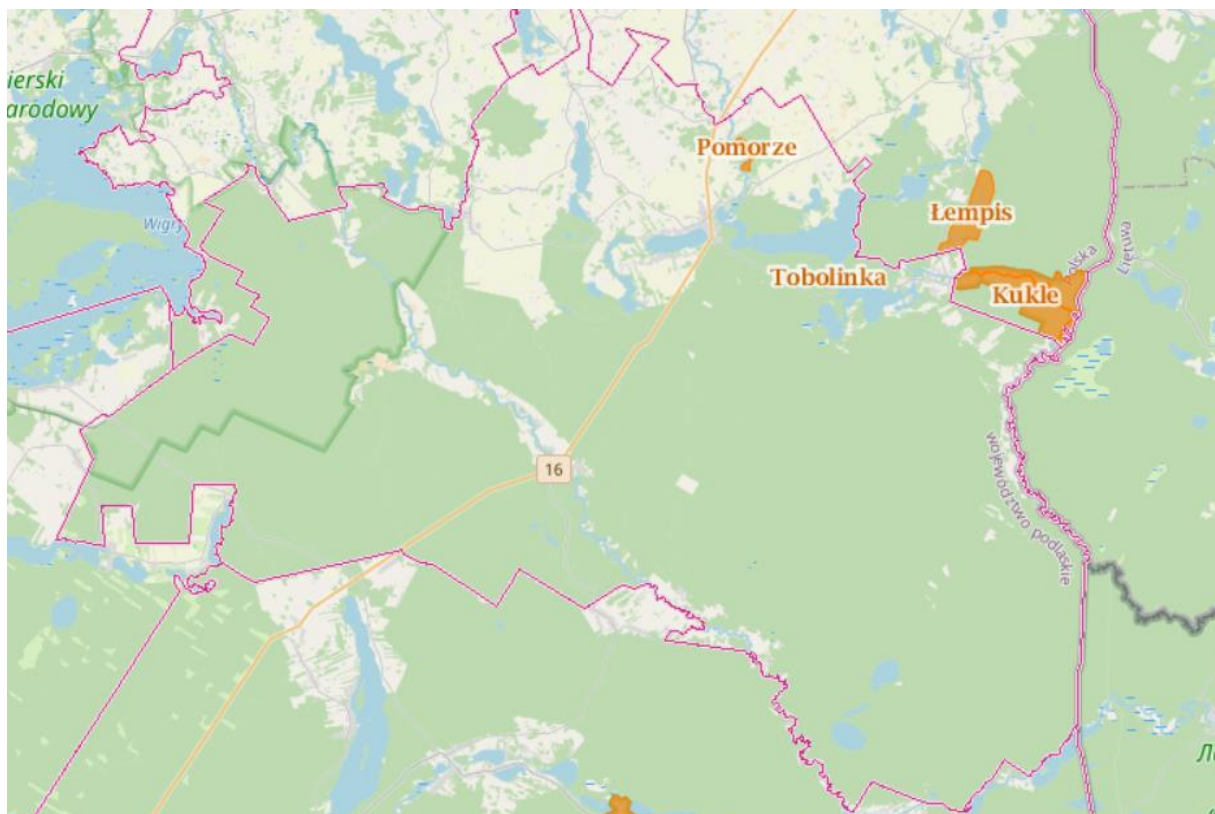
Jest to rezerwat wodny, fitocenotyczny o powierzchni 4,62 ha. Celem ochrony na tym terenie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych jeziora dystroficznego z pływającymi wyspami płatorfowców.

Zgodnie z zapisami Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 31 października 1959 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody na obszarze rezerwatu zabronione jest:

- wycinanie drzew i pobór użytków drzewnych,
- zbiór ściółki leśnej i pasanie zwierząt gospodarskich,
- zbiór owoców i nasion drzew oraz krzewów, ziół leczniczych i innych roślin lub ich części,
- niszczenie lub uszkodzenie drzew i innych roślin,
- niszczenie gleby, wydobywanie kamieni i innych kopalin,
- łowienie ryb oraz polowanie, chwywanie i zabijanie dziko żyjących zwierząt,
- zanieczyszczanie terenu i wód jeziora, wzniesienie ognia,
- umieszczenia tablic, napisów i innych znaków, z wyjątkiem tablic i znaków związanych z ochroną terenu,
- wznoszenie budowli oraz zakładanie lub budowa urządzeń komunikacyjnych, sportowych i urządzeń technicznych,
- przebywanie na terenie rezerwatu poza miejscami wyznaczonymi przez konserwatora przyrody.

Dla rezerwatu dwa razy ustanawiano plan zadań ochronnych, m.in. na mocy Zarządzenia Nr 17/2015 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 21 maja 2015 r. Ustanawiało ono zadania ochronne na 5 lat.

Rysunek 7. Położenie rezerwatów przyrody na terenie Gminy Giby

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie” - funkcjonuje obecnie zgodnie z Uchwałą Nr XII/89/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22.06.2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie” (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2015 r., poz. 2117) ze zmianami wprowadzonymi przez Uchwałą nr L/467/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. zmieniającą uchwałę w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie” (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2018 r. poz. 2905) oraz Uchwałą nr LI/486/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 10 września 2018 r. w sprawie sprostowania błędu pisarskiego w uchwale Nr L/467/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. zmieniającej uchwałę w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie” w brzmieniu opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego z 29 czerwca 2018 r. pod pozycją 2905 (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2018 r. poz. 3723).

Powierzchnia tego Obszaru wynosi 69 574,99 ha. Położony jest w województwie podlaskim, w powiecie augustowskim na terenie gmin: Augustów (5 969,33 ha), Lipsk (4 723,98 ha), Nowinka (10 215,88 ha), Płaska (23 887,7 ha), Sztabin (6 346,73 ha) i Miasta Augustów (6 229,27 ha), w powiecie sejneńskim na terenie **Gminy Giby (9 855,78 ha)** oraz w powiecie suwalskim na terenie Gminy Suwałki (2 346,32 ha). Czynna ochrona ekosystemów Obszaru

polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych kompleksu leśnego Puszczy Augustowskiej.

Na terenie Obszaru zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświszkowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
  - a. linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
  - b. *zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne,z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 nie dotyczy:

- 1) tworzących zadrzewienia śródpolne:
  - a) krzewów rosnących w skupisku, o powierzchni do 25 m²,
  - b) drzew, których obwód pnia na wysokości 5 cm nie przekracza:
    - 80 cm – w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego,

- 65 cm – w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz platanu klonolistnego,
  - 50 cm – w przypadku pozostałych gatunków drzew,
- których usunięcie jest konieczne w celu przywrócenia użytkowania gruntów rolnych;
- 2) drzew i krzewów, które obumarły lub nie rokują szansy na przeżycie (w tym złomów i wywrotów);

Zakazy, o których mowa w pkt 3 i pkt 4 nie dotyczą części obszaru, na których położone są złoża skał:

- 1) udokumentowane do dnia 31 grudnia 2004 r., których dokumentacje zostały zatwierdzone przez właściwy organ administracji geologicznej;
- 2) udokumentowane na podstawie koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie, udzielonych do dnia 31 grudnia 2004 r.;
- 3) udokumentowane na podstawie informacji geologicznych zawartych w dokumentacjach sporządzonych i zatwierdzonych przez właściwy organ administracji geologicznej do dnia 31 grudnia 2004 r.;
- 4) wykorzystywanych do celów leczniczych w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1662 z późn. zm.).

Zakaz, o którym mowa w pkt 7 nie dotyczy:

- 1) części Obszaru, dla których w dniu wejścia w życie niniejszej uchwały obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub ich zmiany w zakresie terenów przeznaczonych w tych planach pod zabudowę;
- 2) obszarów i terenów przewidzianych pod zabudowę w granicach określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, na których dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej, usługowej i letniskowej pod warunkiem możliwości wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegu wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków, z wyłączeniem obiektów małej architektury, na przylegających działkach w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. 2021 poz. 741);
- 3) siedlisk rolniczych – w zakresie uzupełniania istniejącej zabudowy o obiekty do prowadzenia gospodarstwa rolnego, pod warunkiem nie przekraczania dotychczasowej linii zabudowy od brzegów wód;
- 4) obiektów budowlanych na terenach ogólnodostępnych kąpielisk, plaż i przystani wodnych niezbędnych do ich funkcjonowania;

- 5) odbudowy, rozbudowy lub nadbudowy istniejących obiektów lotniskowych, mieszkalnych, usługowych oraz o funkcji mieszanej w celu poprawy standardów ochrony środowiska oraz walorów estetyczno-krajobrazowych, pod warunkiem nie przybliżania istniejącej linii zabudowy na działce do brzegów wód, a także nie zwiększania istniejącej powierzchni budynku:
  - a) o nie więcej niż 10 m² w przypadku budynków o powierzchni mniejszej lub równej 100 m²,
  - b) o nie więcej niż 10% w przypadku budynków o powierzchni powyżej 100 m²;
- 6) terenów wokół sztucznych zbiorników wodnych, o których mowa w powyższym pkt 7 lit. b*, o powierzchni nie większej niż 0,5 ha i o głębokości nie większej niż 3 m;
- 7) terenów w granicach administracyjnych miasta Augustowa;
- 8) obiektów małej architektury w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1333 z późn. zm.), bez możliwości ich rozbudowy i zmiany użytkowania.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Sejneńskie” - został utworzony na mocy Rozporządzenia Nr 6/91 Wojewody Suwalskiego z dnia 2 maja 1991 r. w sprawie zasad gospodarki przestrzennej na obszarach chronionego krajobrazu i wokół jezior województwa suwalskiego (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 17, poz. 167). Obecnie zasady jego funkcjonowania reguluje uchwała Nr XII/94/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Sejneńskie” (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2015 r. poz. 2122) zmieniona uchwałą nr L/469/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. zmieniającą uchwałę w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Sejneńskie” (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2018 r. poz. 2907). Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych związanych z urozmaiconą rzeźbą polodowcową Pojezierza Sejneńskiego, z licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzgórzami morenowymi. Powierzchnia Obszaru wynosi 35 981,11 ha. Położony jest w województwie podlaskim, w powiecie sejneńskim na terenie gmin: **Giby (4 881,96 ha)**, Krasnopol (12 029,57 ha), Puńsk (4 008,38 ha), Sejny (14 447,89 ha) i miasta Sejny (96,74 ha) oraz w powiecie suwalskim na terenie Gminy Suwałki (516,57 ha). Na Obszarze zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa

ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

- 3) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
  - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
  - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne,– z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Zakaz, o którym mowa w pkt 2 nie dotyczy:

- 1) tworzących zadrzewienia śródpolne:
  - a) krzewów rosnących w skupisku, o powierzchni do 25 m²,
  - b) drzew, których obwód pnia na wysokości 5 cm nie przekracza:
    - 80 cm - w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego,
    - 65 cm - w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz płatanu klonolistnego,
    - 50 cm - w przypadku pozostałych gatunków drzew,których usunięcie jest konieczne w celu przywrócenia użytkowania gruntów rolnych;
- 2) drzew i krzewów, które obumarły lub nie roją szansy na przeżycie (w tym złomów i wywrotów).

Zakazy, o których mowa w pkt 3 i pkt 4 nie dotyczą części obszaru, na których położone są złoża skał:

- 1) udokumentowane do dnia 31 grudnia 2004 r., których dokumentacje zostały zatwierdzone przez właściwy organ administracji geologicznej;

- 2) udokumentowane na podstawie koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie, udzielonych do dnia 31 grudnia 2004 r.;
- 3) udokumentowane na podstawie informacji geologicznych zawartych w dokumentacjach sporządzonych i zatwierdzonych przez właściwy organ administracji geologicznej do dnia 31 grudnia 2004 r.;
- 4) wykorzystywanych do celów leczniczych w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1662 z późn. zm.).

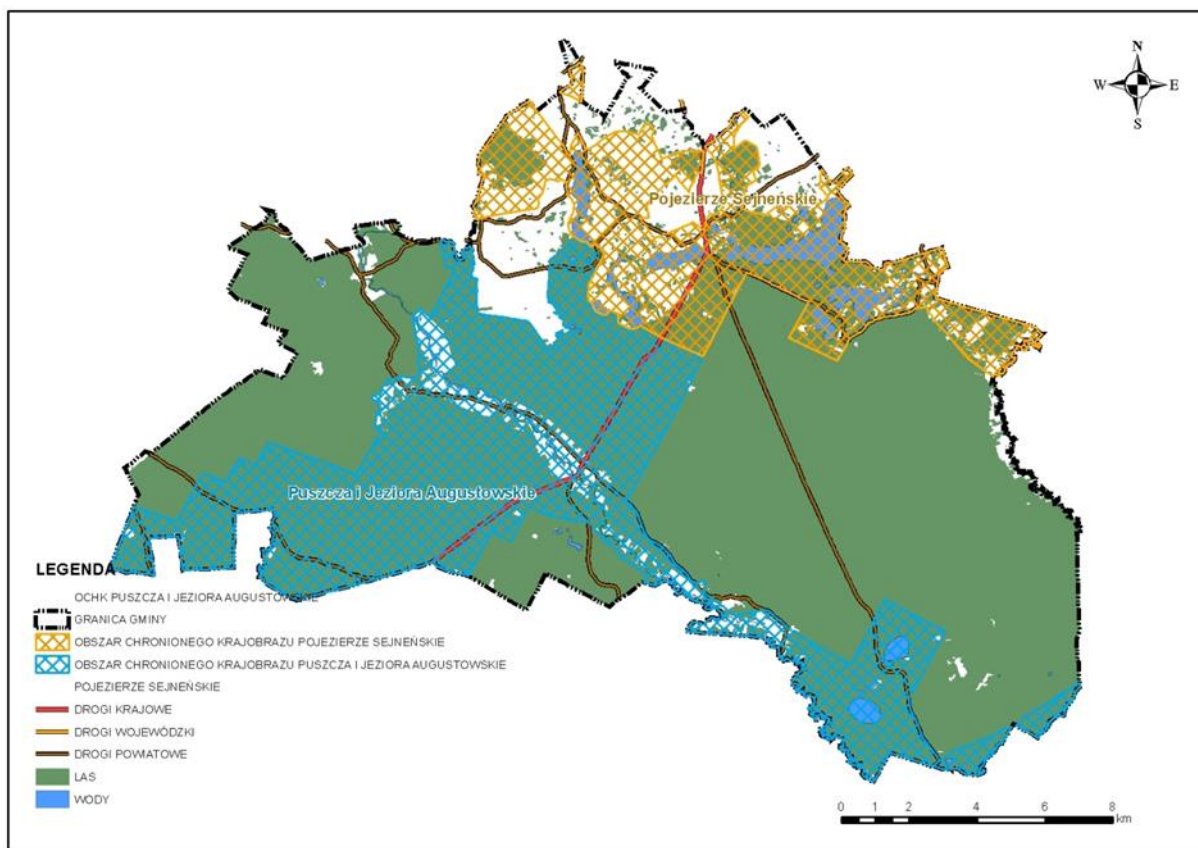
Zakaz, o którym mowa w pkt 7 nie dotyczy:

- 1) części Obszaru, dla których w dniu wejścia w życie niniejszej uchwały obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub ich zmiany w zakresie terenów przeznaczonych w tych planach pod zabudowę;
- 2) obszarów i terenów przewidzianych pod zabudowę w granicach określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, na których dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej, usługowej i lotniskowej pod warunkiem możliwości wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegu wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków, z wyłączeniem obiektów małej architektury, na przylegających działkach w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2021 poz. 741 z późn. zm.);
- 3) siedlisk rolniczych – w zakresie uzupełniania istniejącej zabudowy o obiekty do prowadzenia gospodarstwa rolnego, pod warunkiem nie przekraczania dotychczasowej linii zabudowy od brzegów wód;
- 4) obiektów budowlanych na terenach ogólnodostępnych kąpielisk, plaż i przystani wodnych niezbędnych do ich funkcjonowania;
- 5) odbudowy, rozbudowy lub nadbudowy istniejących obiektów lotniskowych, mieszkalnych, usługowych oraz o funkcji mieszanej w celu poprawy standardów ochrony środowiska oraz walorów estetyczno-krajobrazowych, pod warunkiem nie przybliżania istniejącej linii zabudowy na działce do brzegów wód, a także nie zwiększania istniejącej powierzchni budynku:
  - a) o nie więcej niż 10 m² w przypadku budynków o powierzchni mniejszej lub równej 100 m²,
  - b) o nie więcej niż 10% w przypadku budynków o powierzchni powyżej 100 m²;
- 6) terenów wokół sztucznych zbiorników wodnych, o których mowa w pkt 7 lit. b, o powierzchni nie większej niż 0,5 ha i o głębokości nie większej niż 3 m;

- 7) obiektów małej architektury w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1333 z późn. zm.), bez możliwości ich rozbudowy i zmiany użytkowania.

Rysunek 8. Położenie Obszarów Chronionego Krajobrazu na terenie Gminy Giby

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

Obszary NATURA 2000 na terenie Gminy Giby:

- „Ostoja Augustowska” PLH200005 (projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk zatwierdzony przez Komisję Europejską) – jest to Ostoja wielu zagrożonych gatunków, przede wszystkim rysia *Lynx lynx* i wilka *Canis lupus* (w ostoi znajdują się jedne z ich najstabilniejszych populacji niżowych), także wydry *Lutra lutra* i bobra *Castor fiber*. Ogółem stwierdzono tu 10 gatunków zwierząt objętych Załącznikiem II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Na terenie ostoi występuje 7 gatunków roślin z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, z czego dla czterech - aldrowandy pęcherzykowatej, skalnicy torfowiskowej, lipiennika Loesela i sasanki otwartej obszar ma zasadnicze znaczenie w skali Polski, a tutejsze populacje stanowią znaczącą część krajowych zasobów, będąc często najobfitszymi w Polsce (populacje lipiennika i skalnicy nad Rospudą, populacje aldrowandy w ciągu jezior Kanału Augustowskiego). Liczne są stanowiska

rzadkich i zagrożonych w skali kraju gatunków roślin naczyniowych (35 gatunków z polskiej czerwonej księgi i czerwonej listy). Występują tu 24 gatunki storczykowatych, w tym chociażby, na torfowiskach nad Rospudą - *Herminium monorchis* na jedynym naturalnym stanowisku w Polsce. Bogata jest lichenoflora (w tym kilka gatunków brodaczek - *Usnea*) i bryoflora (liczne relikty glacialne). Najwięcej rzadkich gatunków związanych jest z mszysto-turzycowymi torfowiskami niskimi i przejściowymi, a tutejsze populacje wielu zagrożonych roślin torfowiskowych są największe w Polsce. Do najrzadszych gatunków z tej grupy należą, oprócz lipiennika Loesela oraz skalnicy torfowiskowej: *Eriophorum gracile*, *Baeothryon alpinum*, *Saxifraga hirculus*, *Carex chordorrhiza*, *Hammarbya paludosa*, *Betula humilis*, *Salix lapponum* (wszystkie one znajdują się w polskiej czerwonej księdze). Na torfowiskach występuje niezwykle obfita w gatunki ginące bryoflora, z takimi gatunkami jak np. *Meesia triquetra*, *Pseudocalliergon trifarium* i *Paludella squarrosa*.

Powierzchnia obszaru na terenie Gminy Giby wynosi 236,56 km², co stanowi 73,1% powierzchni gminy.

Dla przedmiotowego obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych (Zarządzenie Nr 27/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 31.12.2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2014 r. poz. 137)). Zostało ono zmienione przez Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 listopada 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska PLH200005 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2020 r. poz. 4651).

W ramach planu określone zostały cele działań ochronnych wymienione w tabeli 6.

Tabela 6. Cele działań ochronnych dla obszaru NATURA 2000 „Ostojka Augustowska”

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
1.	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1.
2.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U2.
3.	3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska.
4.	3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników <i>Ranunculion fluitantis</i>	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1.

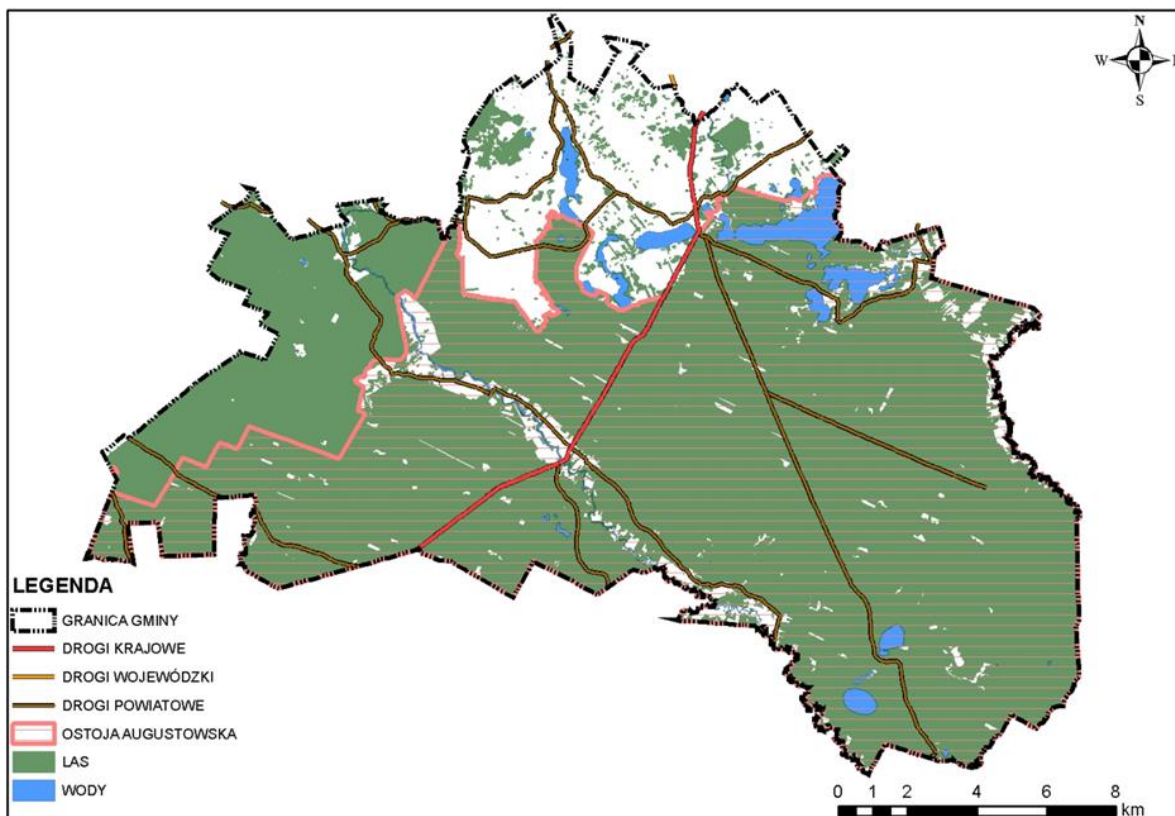
Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
5.	4030 Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunion</i> , <i>Calluno-Arcostaphylion</i>)	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1.
6.	6120 Ciepłolubne śródładowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1.
7.	7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U2. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
8.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
9.	7210 Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	Odtworzenie i utrzymanie właściwego stanu ochrony przez wprowadzenie ochrony czynnej (usuwanie drzew i krzewów) na wszystkich płatach siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
10.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Odtworzenie i utrzymanie właściwego stanu ochrony przez wprowadzenie ochrony czynnej (usuwanie drzew i krzewów) na wszystkich płatach siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
11.	9170 Grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i> , <i>Melitti Carpinetum</i>)	Utrzymanie części siedlisk jako bazy propagul przy zastosowaniu ochrony biernej (dotyczy płatów siedliska w rezerwatach). Doprowadzenie zniekształconych płatów siedlisk do stanu właściwego przy zastosowaniu określonych zabiegów hodowlano-ochronnych dostosowanych do fazy rozwojowej drzewostanu. Utrzymanie siedliska w stanie niepogorszonym. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
12.	91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>LedoSphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohniiPiceetum</i> i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne)	Utrzymanie części siedlisk jako bazy propagul przy zastosowaniu ochrony biernej (dotyczy płatów siedliska w rezerwatach). Wyłączenie z użytkowania rębne. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
13.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albobfragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>FraxinoAlnetum</i> olsy źródłiskowe)	Utrzymanie części siedlisk jako bazy propagul przy zastosowaniu ochrony biernej (dotyczy płatów siedliska w rezerwatach). Doprowadzenie zniekształconych płatów siedlisk do stanu właściwego przy zastosowaniu odpowiednich zabiegów hodowlano-ochronnych dostosowanych do fazy rozwojowej drzewostanu. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich płatów siedliska, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
14.	1393 Sierpowiec błyszczący <i>Drepanocladus vernicosus</i> (<i>Hamatocaulis vernicosus</i>)	Ochrona miejsc występowania gatunku.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
15.	1437 Leniec bezpodkwiatkowy <i>Thesium ebracteatum</i>	Ochrona i nie pogorszenie stanu siedlisk gatunku. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
16.	1477 Sasanka otwarta <i>Pulsatilla patens</i>	Ochrona i nie pogorszenie stanu siedlisk gatunku. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
17.	1516 Aldrowanda pęcherzykowata <i>Aldrowanda vesiculosa</i>	Utrzymanie stanu populacji na obecnym właściwym poziomie. Monitoring stanu ochrony gatunku.
18.	1528 Skalnica torfowiskowa <i>Saxifraga hirculus</i>	Ochrona i nie pogorszenie stanu siedlisk gatunku.
19.	1902 Obuwik pospolity <i>Cypripedium calceous</i>	Ochrona i nie pogorszenie stanu siedlisk gatunku. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
20.	1903 Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	Ochrona i nie pogorszenie stanu siedlisk gatunku. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
21.	1939 Rzepik szczeciniasty <i>Agrimonia pilosa</i>	Utrzymanie stanu populacji na obecnym właściwym poziomie. Monitoring stanu ochrony gatunku. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia wszystkich stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
22.	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Utrzymanie stanu populacji na obecnym, właściwym poziomie.
23.	1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	Utrzymanie stanu populacji na obecnym, właściwym poziomie. Monitoring stanu ochrony gatunku.
24.	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	Utrzymanie obecnego trendu populacji gatunku oraz nie pogarszanie dobrego stanu ekologicznego wód powierzchniowych w sensie ilościowym i jakościowym.
25.	1361 Ryś <i>Lynx lynx</i>	Utrzymanie stanu populacji na obecnym, właściwym poziomie. Monitoring stanu ochrony gatunku.
26.	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
27.	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
28.	1096 Minóg strumieniowy <i>Lampetra planeri</i>	Utrzymanie obecnego trendu populacji gatunku oraz nie pogarszanie dobrego stanu ekologicznego wód powierzchniowych w sensie ilościowym i jakościowym.
29.	1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
30.	1013 Poczwarówka Greyera <i>Vertigo geyeri</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.
31.	1014 Poczwarówka zwężona <i>Vertigo angustior</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
32.	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem wyznaczenia stanowisk gatunku, oceny jego stanu oraz zaplanowania działań ochronnych.

Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 listopada 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska PLH200005

Rysunek 9. Położenie obszaru NATURA 2000 „Ostoja Augustowska” na terenie Gminy Giby

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

- „Pojezierze Sejneńskie” PLH200007 - zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 12.12.2008 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugiego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039(2009/93/WE)) (Dz. Urz. UE L 43 str. 63).
Obszar ten pełni szczególną rolę dla ochrony lipiennika Loesela *Liparis loeselii*. Ten związany przede wszystkim z torfowiskami alkalicznymi (7230) gatunek, ma w granicach Pojezierza Sejneńskiego aż 18 stanowisk. Łączna liczba osobników zawiera się między 750 a 1000. Nieco mniejsze znaczenie omawiany obszar ma dla dwóch innych gatunków roślin związanych z torfowiskami (skalnicy torfowiskowej

Saxifraga hirculus i sierpowca błyszczącego *Drepanocladus vernicosus*), a także dla rosnącej na skrajach widnych borów oraz na sąsiadujących murawach napiaskowych, sasanki otwartej *Pulsatilla patens*. Spośród siedlisk przyrodniczych, największe znaczenie mają siedliska jeziorne (3150, 3140, 3160) oraz torfowiskowe, zarówno leśne, jak i otwarte (91D0, 7110, 7230, 7140, 7210, 91E0-4). Bardzo liczne (ponad 50 obiektów) są mszarne torfowiska przejściowe (7140). Niewiele mniej (prawie 40) jest zachowanych obiektów z płatami roślinności mechowiskowej torfowisk alkalicznych (7230), jednak właśnie obecność i rozpowszechnienie tego siedliska decyduje o bogatej populacji lipiennika Loesela oraz wielu innych zagrożonych gatunków (jak np. skalnica torfowiskowa *Saxifraga hirculus*, gwiazdnica grubolistna *Stellaria crassifolia*, tłustosz pospolity *Pinguicula vulgaris*, kukulka bałtycka *Dactylorhiza baltica*, parzęchlin trójrzędowy *Meesia triquetra*, drabinowiec mroczny *Cinclidium stygium* i mszar nastroszony *Paludella squarrosa*). Płaty siedliska 7230 rozwijają się na peryferiach dolin rzecznych (zwł. Kunisianki) oraz przy brzegach niektórych jezior. Bardzo rzadkim typem roślinności torfowiskowej są szuwary kłociowe, reprezentujące siedlisko 7210 (torfowiska nakredowe). Siedliska bagiennych lasów Pojezierza Sejneńskiego, to przede wszystkim bory bagienne (91D0-2), w mniejszym stopniu specjalne, torfowiskowe postaci źródliskowych olszyn (91E0-4), a także sosnowo-brzozowe lasy bagienne (91D0-6) i - bardzo rzadko spotykane - świerczyny na torfie (91D0-5). W skład kompleksów torfowisk soligenicznych, wchodzi stosunkowo często źródliskowe olszyny (91E0-4). Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują łąki zaliczane do siedliska 6510, jednak ich stan zachowania jest zazwyczaj niezadowolający, ze względu na zbyt intensywne użytkowanie kośne (lub wypas). Pozostałe siedliska z Załącznika I (6210, 6230, 9170) pełnią bardzo niewielką rolę. Surowy jak na polskie warunki klimat, o cechach kontynentalnych, pociąga za sobą obecność gatunków borealnych, typowych dla strefy tajgi i uważanych u nas za relikty glacialne, jak chamedafne północna *Chamaedaphne calyculata*, brzoza niska *Betula humilis* i wierzba lapońska *Salix lapponum*. Na obszarze stwierdzono występowanie aż 47 gatunków roślin uwzględnionych na Czerwonej Liście Roślin i Grzybów Polski (Mirek i in. 2006 - 18 gatunków), na „czerwonej liście” mchów (Ochyra 1992 - 9 gatunków) oraz w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin (Kaśmierczakowa, Zarzycki 2001 - 36 gatunków). Trzydzieści osiem spośród nich to rośliny naczyniowe. Spośród gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, na terenie obszaru stwierdzono dotychczas wydrę, bobra, wilka, żółwia błotnego, kumaka nizinnego, traszkę grzebieniastą, piskorza, kozę i różankę. W obrębie bioty porostów, stwierdzono dotychczas kilka gatunków zagrożonych wyginięciem w Polsce.

Powierzchnia obszaru na terenie Gminy Giby wynosi 28,93 km², co stanowi 8,9% powierzchni gminy.

Dla przedmiotowego obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13 maja 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2014 r. poz. 1947)). W ramach planu określone zostały cele działań ochronnych wymienione w tabeli 7, które są uwzględniane przez Gminę Giby w związku z planowanymi przez nią projektami.

Tabela 7. Cele działań ochronnych dla obszaru NATURA 2000 „Pojezierze Sejneńskie”

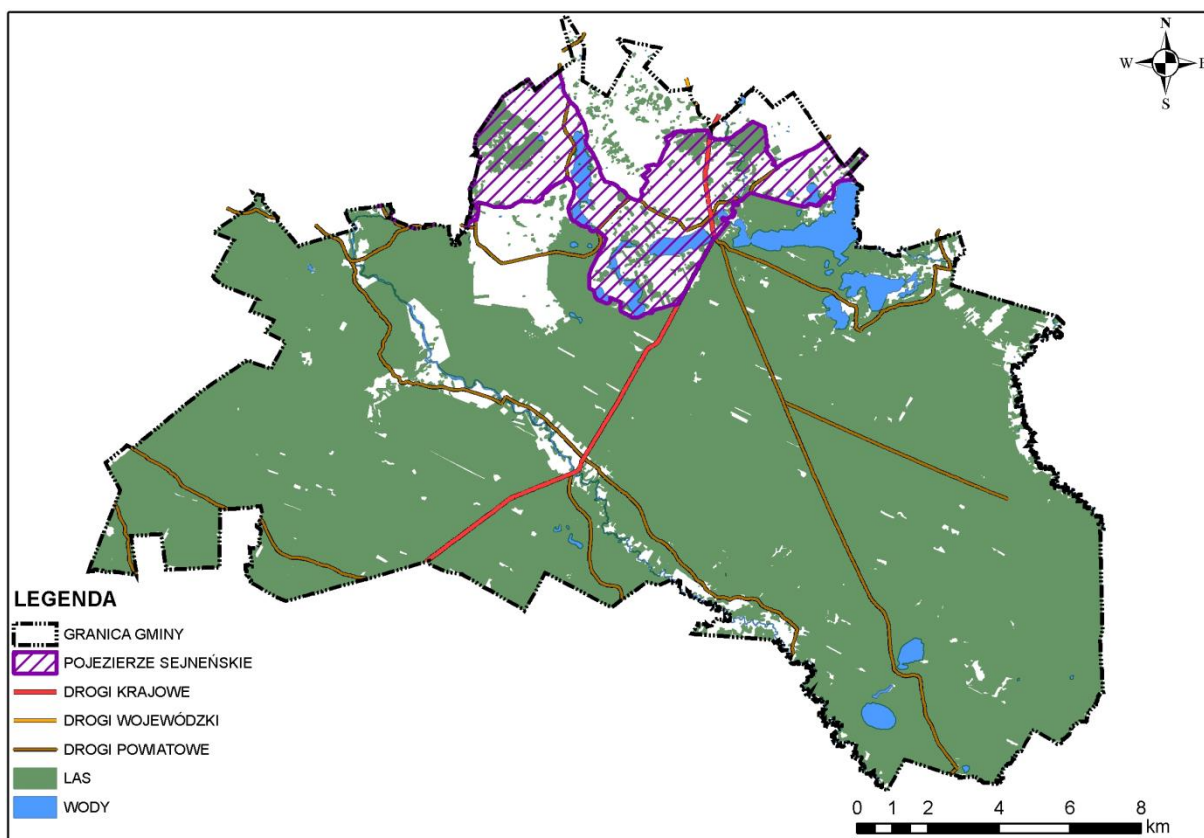
Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
1.	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy o jeziorach ramienicowych w obszarze Natura 2000.
2.	3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	Utrzymanie właściwego stanu zachowania w przypadku jezior, których ocena ogólna wynosi obecnie FV. Poprawa stanu zachowania pozostałych jezior.
3.	3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska.
4.	6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Przywrócenie właściwego stanu zachowania siedliska tam, gdzie jest to możliwe w perspektywie obowiązywania planu zadań ochronnych. Poprawa stanu zachowania pozostałych płatów siedliska.
5.	6210 Murawy kserotermiczne	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska i poprawa jego stanu zachowania.
6.	6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie)	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska i poprawa jego stanu zachowania.
7.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Utrzymanie bądź przywrócenie właściwego stanu zachowania siedliska.
8.	7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Poprawa stanu zachowania siedliska.
9.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Przywrócenie właściwego stanu zachowania siedliska tam, gdzie jest to możliwe z perspektywy obowiązywania PZO. W pozostałych przypadkach poprawa stanu zachowania siedliska.
10.	7210 Torfowiska nakredowe	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Utrzymanie właściwego stanu zachowania w przypadku siedlisk z oceną ogólną FV. Poprawa stanu zachowania pozostałych płatów siedliska.
11.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska tam, gdzie jest to możliwe z perspektywy obowiązywania PZO. Poprawa stanu zachowania pozostałych płatów siedliska.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
12.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Przywrócenie właściwego stanu zachowania siedliska.
13.	91D0 Bory i lasy bagienne i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Utrzymanie właściwego stanu zachowania w przypadku płatów siedlisk, które otrzymały ocenę ogólną FV. Przywrócenie właściwego stanu zachowania siedliska tam, gdzie jest to możliwe z perspektywy obowiązywania PZO. Poprawa stanu zachowania pozostałych płatów siedliska.
14.	91B0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Przywrócenie właściwego stanu zachowania siedliska tam, gdzie jest to możliwe z perspektywy obowiązywania PZO. Poprawa stanu zachowania pozostałych płatów siedliska.
15.	1437 Leniec bezpodkwiatkowy <i>Thesium ebracteatum</i>	Utrzymanie stanowisk i obecnej liczebności populacji. Poprawa stanu zachowania siedliska. Przywrócenie właściwego stanu zachowania populacji.
16.	1477 Sasanka otwarta <i>Pulsatilla patens</i>	Utrzymanie stanowisk i obecnej liczebności populacji. Poprawa stanu zachowania siedliska. Przywrócenie właściwego stanu zachowania populacji tam, gdzie jest to możliwe w perspektywie obowiązywania PZO. Poprawa stanu zachowania populacji.
17.	1528 Skalnica torfowiskowa <i>Saxifraga hirculus</i>	Utrzymanie stanowisk i obecnej liczebności populacji. Poprawa stanu zachowania siedliska. Przywrócenie właściwego stanu zachowania populacji tam, gdzie jest to możliwe w perspektywie obowiązywania PZO. Poprawa stanu zachowania populacji.
18.	1939 Sierpowiec błyszczący	Utrzymanie stanowisk i obecnej liczebności populacji. Poprawa stanu zachowania siedliska. Przywrócenie właściwego stanu zachowania populacji tam, gdzie jest to możliwe w perspektywie obowiązywania PZO. Poprawa stanu zachowania populacji.
19.	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Zachowanie obecnego stanu funkcjonowania populacji. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej roli bobra w środowisku naturalnym i postępowaniu w przypadku wystąpienia szkód w środowisku i infrastrukturze, spowodowanych przez bobry.
20.	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	Zachowanie obecnego stanu funkcjonowania populacji.
21.	1220 Żółw błotny <i>Emys orbicularis</i>	Utrzymanie stanowisk i obecnej liczebności populacji. Zachowanie obecnego stanu funkcjonowania populacji. Uzupełnienie stanu wiedzy o populacji żółwia w obszarze Natura 2000.
22.	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Utrzymanie stanowisk i obecnej liczebności populacji. Poprawa warunków siedliskowych populacji traszki.
23.	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Utrzymanie stanowisk i obecnej liczebności populacji. Poprawa warunków siedliskowych populacji kumaka.
24.	1134 Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	Zachowanie stanu siedliska optymalnego dla funkcjonowania populacji różanki.
25.	1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o populacji piskorza.
26.	1149 Koza <i>Cobitis taenia</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o populacji kozy.

Źródło: Zarządzenie RDOŚ w Białymstoku z dnia 13.05.2014 r.

Rysunek 10. Położenie obszaru NATURA 2000 „Pojezierze Sejneńskie” na terenie Gminy Giby

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

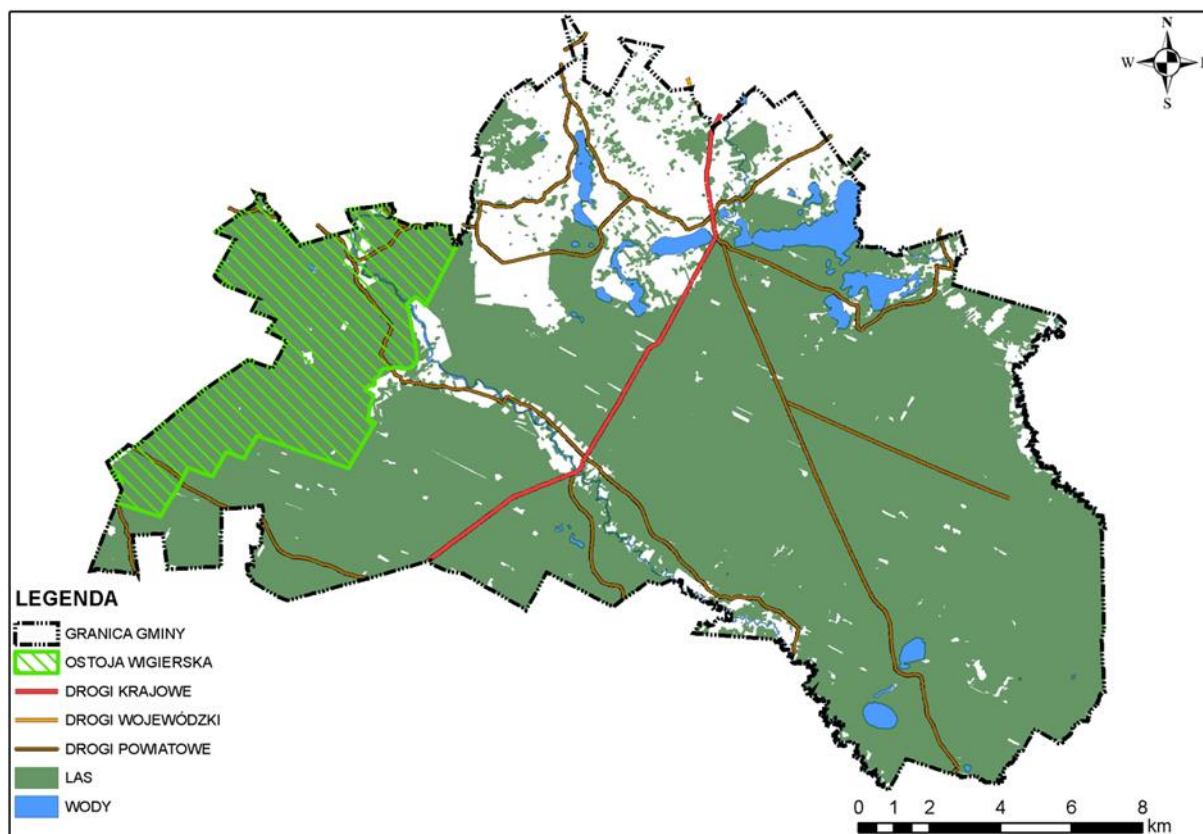
- „Ostoja Wigierska” PLH200004 - zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 13.11.2007 r. przyjmującej, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007)5043)(2008/25/WE) (Dz. Urz. UE L 12 str. 383). Dla obszaru nie ustanowiono planu zadań ochronnych.

Północny fragment ostoi ma rzeźbę ukształtowaną w czasie ostatniego zlodowacenia. Występują tu strome zbocza moreny czołowej oraz ozy, kemy i wytopiskowe zagłębienia terenu, w całości lub częściowo wypełnione torfem. Część południowa ostoi ma jednak odmienny charakter. Teren ten jest płaski oraz bogaty w źródła odprowadzające wodę do jeziora Wigry. Stwierdzono tu 19 siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej oraz 21 gatunków zwierząt i 7 gatunków roślin znajdujących się w załączniku II tej dyrektywy. Ponadto występuje tu 39 gatunków ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Do tego obszar jest jedną z większych ostoi bobra w Polsce. Zanotowano tu 886 gatunków roślin naczyniowych (w tym 65

chronionych i 40 zagrożonych), 262 gatunki porostów i 38 gatunków wątrobowców oraz 141 gatunków mchów.

Powierzchnia obszaru na terenie Gminy Giby wynosi 37,65 km², co stanowi 11,6% powierzchni gminy.

Rysunek 11. Położenie obszaru NATURA 2000 „Ostoja Wigierska” na terenie Gminy Giby

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

- „Puszcza Augustowska” PLB200002 - występuje tu co najmniej 40 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej a 18 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej takich gatunków ptaków jak: bąk (PCK), błotniak stawowy, błotniak łąkowy, bocian czarny, cietrzew (PCK), dzięcioł biało-grzbiety (PCK), dzięcioł trójpalczasty (PCK), dzięcioł zielonosiwy, gadożer (PCK), głuszec (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), kraska (PCK), łabędź krzykliwy, orlik krzykliwy (PCK), żuraw, włośchatka (PCK), podgorzałka (PCK), puchacz (PCK), trzmielojad; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje bielik (PCK).

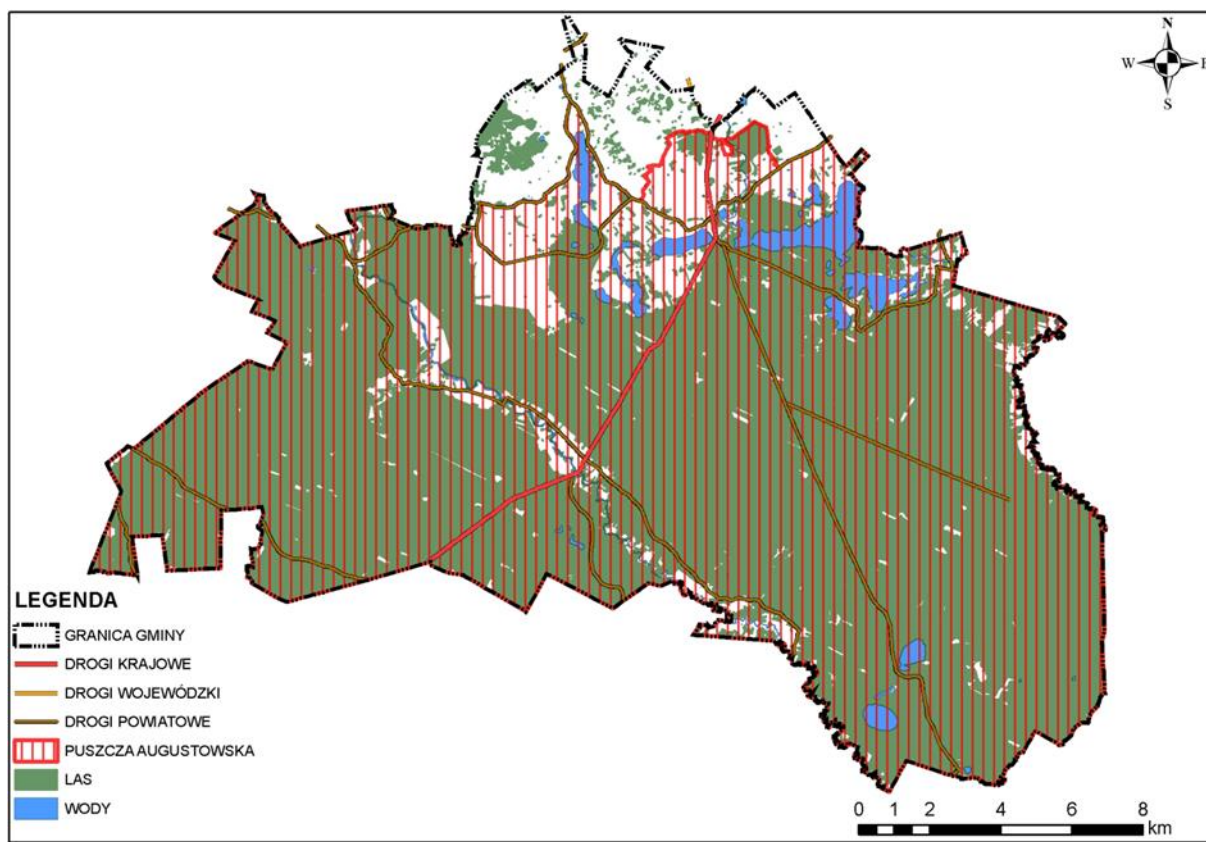
Akt związany z utworzeniem obszaru to Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000

(Dziennik Urzędowy z 2004 poz. 229 nr 2313). Obecnie obszar funkcjonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133 z późn. zm.).

Dla obszaru nie ustanowiono planu zadań ochrony ani planu ochrony. Nie obowiązuje tu ochrona na podstawie prawa międzynarodowego.

Powierzchnia obszaru na terenie Gminy Giby wynosi 302,96 km², co stanowi 93,8% powierzchni gminy.

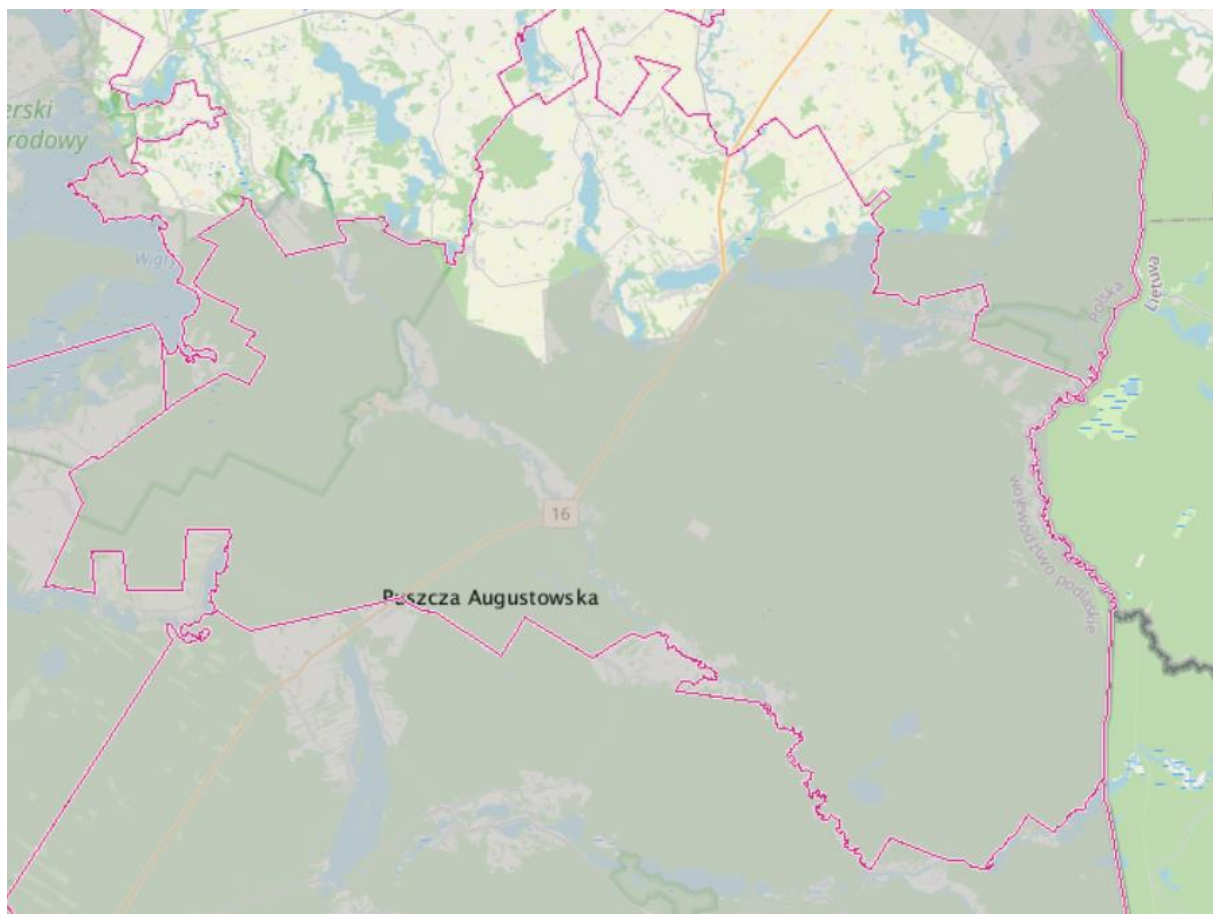
Rysunek 12. Położenie obszaru NATURA 2000 „Puszcza Augustowska” na terenie Gminy Giby

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

Przez teren Gminy Giby przebiega także korytarz ekologiczny: GKP-n 4 Puszcza Augustowska.

Rysunek 13. Położenie korytarza ekologicznego na terenie Gminy Giby

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Pomniki przyrody

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 27 pomników przyrody, których wykaz zawarto w tabeli 8.

Tabela 8. Wykaz pomników przyrody zlokalizowanych na terenie Gminy Giby

Lp. (nr ew.)	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Miejscowość	Opis lokalizacji
1307	Pojedyncze drzewo	07.10.1999	Rozporządzenie Wojewody Podlaskiego Nr 35/99 z dnia 7.10.1999 r.	Sosna zwyczajna	Posejnele	Przy drodze do P. Lutych
1919	Dębowe Wzgórze	2011r.	Uchwała nr III/21/11 Rada Gminy Giby z dnia 17 stycznia 2011r. (Dz. Urz.	13 dębów szypułkowych	Budowiec	działka, na której znajduje się stare niezamieszkałe gospodarstwo

Lp. (nr ew.)	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Miejscowość	Opis lokalizacji
			Woj. Podl. z 2011r. Nr 52, poz. 636)			
1920	Grupa drzew	2011r.	Uchwała nr III/21/11 Rada Gminy Giby z dnia 17 stycznia 2011r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2011r. Nr 52, poz. 636)	2 lipy drobnolistne	Kukle	
11.s	Pojedynczy głąz	03.02.1953	Uchwała Nr VI/35 Prezydium WRN w Białymstoku z dnia 03.02.1953 r. (Dz. Urz. WRN w Białymstoku Nr 3, poz.13)	Głąz narzutowy	Gł. Bród	150 m od dr. Giby Ostęp
12.s	Grupa drzew	03.02.1953	Uchwała Nr VI/35 Prezydium WRN w Białymstoku z dnia 03.02.1953 r. (Dz. Urz. WRN w Białymstoku Nr 3, poz.13)	Modrzew europejski 37 szt.		0,5 km od rz. Hańcza
232.s	Pojedyncze drzewo	12.02.1980	Zarządzenie nr 12/80 Woj. Suwalskiego z dn.12.03.1980 r. (Dz. Urz. WRN w Suwałkach Nr 2, poz. 10)	Lipa drobnolistna	Posejnele	Ok. 100 m od drogi Pomorze Posejnele
25.s	Pojedyncze drzewo	18.06.1985	Zarządzenie nr 18/85 Woj. Suwalskiego z 18.06.1985 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 16, poz.118)		Okótek	Przy drodze Okótek Szlamy
288.s	Grupa drzew	24.04.1984	Zarządzenie Nr 22/84 Woj. Suwalskiego z dnia 24.04.1984 r. (Dz. Urz. WRN Nr 7, poz. 26)	Modrzew europejski 15 szt.	Pogorzelec	Ok. 500m od osady leśnictwa Pogorzelec w lesie
289.s	Pojedyncze drzewo	24.04.1984	Zarządzenie Nr 22/84 Woj. Suwalskiego z dnia 24.04.1984 r. (Dz. Urz. WRN Nr 7, poz. 26)	Sosna pospolita	Gł. Bród	Na uprawie 6 letniej
290.s	Grupa drzew	24.04.1984	Zarządzenie Nr 22/84 Woj. Suwalskiego z dnia 24.04.1984 r.	Sosna pospolita 10 szt.	Pogorzelec	

Lp. (nr ew.)	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Miejscowość	Opis lokalizacji
			(Dz. Urz. WRN Nr 7, poz. 26)			
291.s	Pojedyncze drzewo	24.04.1984	Zarządzenie Nr 22/84 Woj. Suwalskiego z dnia 24.04.1984 r. (Dz. Urz. WRN Nr 7, poz. 26)	Sosna pospolita	Pogorzelec	Za osadą leśnictwa Pogorzelec przy drodze do lasu
324.s	Grupa drzew	14.04.1986	Zarządzenie Nr 11/86 Woj. Suwalskiego z dnia 14.04.1986 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 8, poz. 54)	3 dęby szypułkowe	L-ctwo Giby	
325.s	Grupa drzew	14.04.1986	Zarządzenie Nr 11/86 Woj. Suwalskiego z dnia 14.04.1986 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 8, poz. 54)	3 dęby szypułkowe	L-ctwo Giby	
337.s	Pojedyncze drzewo	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	Jałowiec pospolity	Sarnetki	Na miedzy przy gruntach P. Milewskiej H. 50 m od drogi Sarnetki gł. Bród
340.s	Pojedyncze drzewo	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	Lipa drobnolistna	Frącki	Pomiędzy posesją P. Stabińskiego Wojciecha a rz. Wierśnianka
341.s	Pojedyncze drzewo	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	Jesion wyniosły	Frącki	Pomiędzy posesją P. Stabińskiego Wojciecha a rz. Wierśnianka
342.s	Grupa drzew	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	2 dęby bezszypułkowe	L-ctwo Giby	
343.s	Pojedyncze drzewo	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	Dąb szypułkowy	L-ctwo Giby	

Lp. (nr ew.)	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Miejscowość	Opis lokalizacji
344.s	Pojedyncze drzewo	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	Dąb szypułkowy	Okótek	Okótek przy drodze Okótek Dworczyско
345.s	Grupa drzew	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	2 dęby szypułkowe	Wiłkokuk	Ok.. 2,5 km od leśniczówki Wiłkokuk
347.s	Pojedyncze drzewo	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	Dąb szypułkowy	L-ctwo Okótek	Ok. 50 m od drogi Okótek Dworczyско
368.s	Grupa drzew	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	Sosna pospolita - 11 szt.	L-ctwo Łozki	
369.s	Pojedyncze drzewo	18.01.1993	Rozporządzenie Nr 6/93 Woj. Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)	Dąb szypułkowy	L-ctwo Łozki	Przy leśniczówce Łozki nad rz. Cz. Hańcza
51.s	Grupa drzew	18.06.1985	Zarządzenie Nr 18/85 Woj. Suwalskiego z 18.06.1985 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 16, poz.118)	5 dębów szypułkowych	Dworczyско	Nad rz. Cz. Hańcza
52.s	Pojedyncze drzewo	11.02.1961	Orzeczenie Wydz. Rol. i Leś. Prezydium WRN w Białymstoku	Dąb bezszypułkowy	Giby	Przy drodze Giby Wiłkokuk
66.s	Pojedyncze drzewo	18.06.1985	Zarządzenie Nr 18/85 Woj. Suwalskiego z 18.06.1985 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 16, poz. 118)	Jesion wyniosły	Dworczyско	Nad rz. Cz. Hańcza
1941	Lipa drobnolistna (Tilia cordata) „Lipa Eliza”	23.01.2021	Uchwała Nr XVIII/149/2020 Rady Gminy Giby z dnia 29.12.2020 r. w sprawie	Lipa drobnolistna (Tilia cordata)	Stanowisko	

Lp. (nr ew.)	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Miejscowość	Opis lokalizacji
			ustanowienia pomnika przyrody			

Źródło: <http://bip.bialystok.rdos.gov.pl/rejestr-form-ochrony-przyrody>

2.4.2. FAUNA

Fauna na terenie Gminy Giby jest bardzo bogata. Można tu spotkać około 50 gatunków ssaków. Przedstawicielami rzędu parzystokopytnych są największe z jeleniowatych, czyli łosie, zamieszkujące zarośla leśne. Są wśród nich także jelenie, sarny oraz dziki. Rząd drapieżnych reprezentują trzy rodziny psowatych, czyli wilk, lis i jenot, występujące w dość gęstych zaroślach leśnych. W lasach i w niedalekiej odległości od wód dominują łasicowate, czyli borsuk, wydra, norka, kuna leśna, tchórz i łasica, a także jeden przedstawiciel kotowatych – ryś. Rząd zajęczaków jest reprezentowany przez zająca szaraka i zająca bielaka. Nietoperze, znajdujące się na terenie Gminy Giby, można podzielić na dwie grupy ze względu na środowisko ich występowania. Pierwsza występuje w lasach i należy do niej borowiec wielki, karlik malutki i większy, a także mroczek pozłocisty. Druga grupa nietoperzy występuje w zabudowaniach i jest to mroczek późny i posrebrzany, a także gacek brunatny. Dość pospolitymi gatunkami zwierząt występującymi na terenie Gminy Giby są jeże i krety, reprezentujące rząd owadożernych. Do tej grupy należy także zaliczyć dwóch przedstawicieli ryjówkowatych tzn. ryjówkę aksamitną i malutką. Rząd gryzoni posiada największą ilość przedstawicieli. Zaliczany jest do niego między innymi bóbr, który mieszka w środowisku ziemnowodnym. Zbiorniki wodne są także zamieszkiwane przez piżmaka i karczownika ziemnowodnego. Na wszelkich łąkach i bagnach natomiast żyją takie gryzonie jak nornik północny i bury, mysz zaroślowa oraz badylarka. W środowisku leśnym i na pozostałych terenach zadrzewionych bytują wiewiórki, smużki, myszy leśne, polniki, nornice rude, a także orzesznice.

Obszar gminy zamieszkiwany jest przez około 130 gatunków ptaków, w tym wszystkie 6 gatunków krukowatych i 5 gatunków drozdów. Najbardziej sprzyjające warunki do rozwoju ornitofauny znajdują się wokół jezior i dolin rzek ze względu na dobry stan czystości tych wód. Dzięki temu można spotkać tu wiele gatunków ptaków wodnych takich jak bąk, kaczka czernica, cyranka, podgorzałka, głowienka i krzyżówka, perkoz dwuczuby, łabędź oraz łyska. Licznie występują również ptaki drapieżne, takie jak gadożer, błotniak zbożowy i łąkowy, orlik grubodzioby, orzeł przedni, rybołów i sokół wędrowny, a także sowy np. puchacz, puszczyk

uralski i sowa błotna. Dość rzadkimi okazami tu żyjącymi są ptaki z rodziny kurowatych, które objęte są ochroną gatunkową ścisłą. Należy do nich cietrzew zwyczajny i głuszc zwyczajny. Ponadto występują tu bociany białe oraz czarne, a także żurawie.

Wody płynące i stojące na terenie gminy bogate są w skład gatunkowy ichtiofauny. Na przykład jezioro Pomorze należy do typu leszczowego. Można w nim spotkać takie ryby jak: szczupak, leszcz, okoń, sieja, płóc, lin, węgorz i sielawa. Według rybackiej klasyfikacji wód rzeka Marycha należy do krainy leszcza, a co za tym idzie występują tu takie gatunki ryb jak: lin, pstrąg potokowy, lipień, węgorz, szczupak, okoń, jelec, kleń, jaź, leszcz, miętus, płóc i wzdręga.

2.4.3. FLORA

Gmina Giby jest częścią geobotanicznej prowincji środkowoeuropejskiej. Ponadto obszar ten znajduje się również na terenie Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego Działu Północnego. Lasy i tereny zadrzewione oraz zakrzaczone stanowią około 77,8% powierzchni całej gminy, co oznacza, iż jest ona zakwalifikowana do bardzo dużej lesistości. Najczęściej występującymi gatunkami drzew są sosna i świerk. Kolejnymi w klasyfikacji są dąb szypułkowy, brzoza brodawkowata, olsza czarna, grab, jesion, osika, brzoza omszona, jarzębina, czeremcha, klon, wiąz (szypułkowy oraz pospolity), wierzby (biała, iwa, krucha i pięciopręcikowa). Najrzadziej spotykane są cisy i olsze szare. Do najczęściej występujących krzewów można zaliczyć leszczynę, kruszynę oraz wierzby, takie jak szara, uszata i czarniawa. Nieco rzadziej pojawiają się kaliny, trzmieliny brodawkowate i zwyczajne, porzeczki czerwone, czarne i alpejskie, wiciokrzewy, suchodrzewy, wawrzyńki wilcze łyko, brzozy niskie oraz wierzby takie jak lapońska, borówkolistna, a także śniada.

Na omawianym obszarze gatunki florystyczne należą do tzw. elementów holarktycznych, które dzielą się na podelementy. Największym z nich jest podelement cyrkumborealny, w którym przeważa świerk pospolity, borówka czarna, bagienna i brusznica, gruszyńka jednostronna i okrągłolistna, siódmaczek leśny, widłak jałowcowaty, pszeniec zwyczajny, pomocnik baldaszkowy, bagno zwyczajne, tajeża jednostronna, a także gatunki torfowisk wysokich i przejściowych, takie jak żurawina błotna, rosiczka okrągłolistna, wełnianka pochwowata, wąskolistna i szerokolistna, turzyca nitkowata, dwupienna, darniowa, siwa, strunowa i inne. Drugim jest podelement eurosyberyjski, w którym dominuje sosna zwyczajna, brzoza brodawkowata i niska, wierzba pięciopręcikowa, porzeczka czarna, wiązówka błotna, malina właściwa i kamionka, jaskier rozłogowy, trzmielina brodawkowata, konwalijka dwulistna, krwawnica pospolita, wielosił błękitny oraz firletka poszarpana. Kolejnym jest podelement środkowoeuropejski. Występuje tu klon zwyczajny, grab zwyczajny, jesion wyniosły, wiąz górski, leszczyna, kopytnik pospolity, żywiec cebulkowy, orlik pospolity, kokorycz pusta i pełna, szczyr trwały, zerwa kłosowa, rzeżucha gorzka, gwiazdnica wielkokwiatowa, gwiazdnica

gajowa, fiołek leśny i psi, czyściec leśny, jaskier kosmaty, miodunka ćma i wąskolistna, gajowiec żółty i inne. Przedostatnim jest podelement pontyjski, który zawiera małą grupę gatunków, jest to m.in. wyka kaszubska, driakiew żółtawa i ostrołódka kosmata. Ostatni jest podelement atlantycki, w którym również występuje kilka gatunków, np. szczotlicha siwa, sporek wiosenny i sit sztywny.

Poza podelementami znajdują się tu również trzy elementy łącznikowe. Pierwszym z nich jest element łącznikowy holarktyczno-śródziemnomorski, w którym znajduje się kosaciec żółty, jasioniec piaskowy i bluszcz pospolity. Kolejnym elementem łącznikowym jest holarktyczno-śródziemnomorsko-irański zdominowany przez wierzbę kruchą, purpurową, rzepik pospolity, lucernę nerkowatą, iglicę pospolitą, babkę lancetowatą i zwyczajną, przytulię czepną i łączeń baldaszkowy. Ostatnim elementem łącznikowym jest kosmopolityczny, w którym występuje rdestnica pływająca, rzęsa drobna, trzcina pospolita, rdest ptasi, komosa biała, gwiazdnica pospolita, tomka wonna, wiechlina roczna, powój pospolity, pokrzywa żegawka oraz tasznik pospolity.

2.4.4. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Wody powierzchniowe

Gmina Giby w przeważającej części znajduje się w dorzeczu rzeki Marychy, która jest lewobrzeżnym dopływem Czarnej Hańczy. Rzeka płynie na długości 80,8 km, z czego około 22% znajduje się na obszarze Litwy i Białorusi. Powierzchnia zlewni wynosi 432,4 km², z czego na obszarze Polski 409,8 km². Rzeka swój bieg rozpoczyna pod nazwą Czarna w okolicy granicy państwa na północ od miejscowości Wołyńce. W początkowym biegu skierowana jest na południe, później od Smolan do Murowanego Mostu płynie dwiema odnogami, a po połączeniu skręca do jeziora Sejny. Od jeziora Sejny już pod nazwą Marycha podąża w południowym kierunku jeziora Pomorze. W dalszym swym biegu meandruje w kierunku południowym, stanowi granicę polsko-litewską, a dalej litewsko-białoruską. Na północ od wsi Czertok na terenie Białorusi wpada do rzeki Czarnej Hańczy, jako jej lewobrzeżny dopływ. Zlewnia rzeki została ukształtowana przez zlodowacenie bałtyckie. Posiada urozmaiconą rzeźbę terenu z licznymi jeziorami rynnowymi i wytopiskowymi oraz dużą liczbą zagłębień bezodpływowych.

Rysunek 14. Rzeka Marycha

Źródło: www.sejnenszczyzna.com

Dolina Czarnej Hańczy przecina teren Gminy Giby z północnego zachodu na południowy wschód. Całkowita długość rzeki wynosi 141,7 km, z czego poza granicami Polski 33,9 km. Rzeka stanowi lewobrzeżny dopływ Niemna II rzędu. Całkowita powierzchnia zlewni wynosi 1916 km², z czego na terenie Polski 1744 km². Zlewnia Czarnej Hańczy, podobnie jak zlewnia Marychy, została ukształtowana przez zlodowacenie bałtyckie i charakteryzuje się podobną budową geomorfologiczną. Źródła Czarnej Hańczy znajdują się na Pojezierzu Wschodniosuwalskim, na północ od Suwalskiego Parku Krajobrazowego. Biją one w pobliżu najwyższego wzniesienia Suwalszczyzny – Rowelskiej Góry, w okolicach Rogożajn Wielkich na terenie Gminy Wiżajny. W swym początkowym biegu Czarna Hańcza ma charakter górskiego potoku, przepływa przez jeziora: Jegliniszki, Hańczę i Wigry kierując się na południe. Po wypłynięciu z jeziora Wigry kieruje się do granicy polsko-białoruskiej, a następnie uchodzi do Niemna na terenie Białorusi.

Rysunek 15. Rzeka Czarna Hańcza

Źródło: www.sejnenszczyzna.com

Gmina Giby charakteryzuje się wysokim współczynnikiem jeziorności, który wynosi ok. 2,6%. Na terenie gminy znajduje się 29 jezior, a do najbardziej atrakcyjnych pod względem turystycznym należą: Pomorze, Zelwa, Gieret, Wiłkokuk i Białe.

Jezioro Pomorze – jest to jezioro przepływowe rzeki Marychy o powierzchni zwierciadła wody 295,4 ha i głębokości maksymalnej 23,5 m. Jezioro zaliczane jest do form rynnowo-wytopiskowych. Ma mocno rozbudowaną linię brzegową. Leży w strefie krajobrazów nizinnych, młodoglacjalnych. Otoczone jest prawie całkowicie przez kompleksy leśne Puszczy Augustowskiej – bory sosnowe i olsy. Atrakcyjne położenie jeziora zdecydowało o umiejscowieniu nad jego brzegami licznych ośrodków wypoczynkowych. Jezioro objęte jest strefą ciszy. Przy południowych brzegach jeziora znajduje się Rezerwat „Tobolinka”.

Jezioro Zelwa – leży w zlewni rzeki Marychy, w przeważającej części otoczone jest lasem Puszczy Augustowskiej. Zajmuje powierzchnię 103,7 ha a jego głębokość maksymalna wynosi 12,3 m. Pod względem geograficznym jezioro leży w północno-wschodniej części Równiny Augustowskiej na pograniczu z Pojezierzem Wschodniosuwalskim. Jezioro składa się z dwóch basenów o porównywalnej wielkości połączonych szeroką cieśniną. Nad jeziorem położone są ośrodki kempingowe i kąpieliska. Jezioro objęte jest strefą ciszy.

Jezioro Gieret (Heret) – jest to jezioro rynnowe o powierzchni 67,3 ha i głębokości maksymalnej 17,0 m, znajdujące się w północno-wschodniej części Równiny Augustowskiej na pograniczu z Pojezierzem Wschodniosuwalskim oddalone ok. 1 km od jeziora Pomorze

i około 0,5 km na południowy zachód od jeziora Wierśnie. Nad brzegiem jeziora położona jest miejscowość Giby – siedziba gminy. Zlewnia jeziora, w większości rolnicza (pola uprawne, zmeliorowane łąki), ma stosunkowo niewielką powierzchnię. Jest to zbiornik o dość silnie zanieczyszczonych wodach, umiarkowanie podatnych na degradację. Na skutek regulacji rowów melioracyjnych część zlewni Wierśnianki została włączona do zlewni jeziora Gieret jako zlewnia bifurkacyjna. Jezioro objęte jest strefą ciszy.

Jezioro Wilkokuk – prawie całkowicie otoczone jest kompleksami leśnymi Puszczy Augustowskiej. Jezioro zajmuje powierzchnię 39,1 ha (głębokość maksymalna 12,2 m). Pod względem geograficznym jezioro znajduje się w północno-wschodniej części Równiny Augustowskiej, na pograniczu z Pojezierzem Wschodniosuwalskim. Brzegi jeziora są słabo dostępne, w większości podmokłe i zabagnione, uniemożliwiają szersze wykorzystanie rekreacyjne zbiornika. Jezioro nie posiada wyraźnych dopływów, a odpływ następuje do jeziora Zelwa. Jezioro objęte jest strefą ciszy.

Jezioro Białe – jezioro o powierzchni 77,8 ha, położone w sąsiedztwie miejscowości Białowierśnie, Białogóry i Białorzeczka. Maksymalna głębokość jeziora wynosi ok. 15 m (w południowej części zbiornika), natomiast jego średnia głębokość to 6,3 m. Jezioro położone jest na obszarze Puszczy Augustowskiej oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Sejneńskie”.

Pozostałe jeziora na terenie Gminy Giby: Płaskie (57,4 ha), Brożane (45,9 ha), Wierśnie (35,0 ha), Dowcień (21,3 ha), Dumbel (26,9 ha), Czarne (24 ha), Seklas (13,2 ha), Okuniówek (11,0 ha), Chylinki II (7,9 ha), Kaczan (6,1ha), Krajwielek (5,6 ha), Chylinki I (4,5 ha), Budziewizna (2,9 ha), Sienkiewelek (2,9 ha), Tobolinka II (2,8 ha), Kimsza (2,8 ha), Pieczysko (2,7 ha), Krasne (2,5 ha), Saman (2,4 ha), Tobolinka I (2,3 ha), Konopiak (2,0 ha), Świerszczeń (1,5 ha), Malona (1,4 ha), Buchta (1,0 ha).

Na terenie Gminy Giby znajdują się jednolite części wód powierzchniowych wskazane w tabeli 9. Część z nich jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych oraz wykazuje się złym stanem wód, co wykazano w tabelach 10-14, wobec czego konieczne jest podejmowanie działań mających na celu ochronę zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem, wynikającym z prowadzenia gospodarki rolnej z wykorzystaniem nawozów czy też z egzystencji mieszkańców (brak kanalizacji, niewystarczająca ilość oczyszczalni przydomowych czy szczelnych szamb).

Tabela 9. Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) na terenie Gminy Giby

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Czy JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych? (zagrożona/niezagrożona)
LW30024	Tobołowo	niezagrożona
LW30646	Białe	niezagrożona
LW30650	Płaskie	niezagrożona
LW30670	Pomorze	zagrożona
LW30671	Gieret	niezagrożona
LW30685	Zelwa	niezagrożona
LW30687	Szlamy	zagrożona
RW2000182622489	Blizna z jez. Blizno i Długie Augustowskie	niezagrożona
RW80001864552	Sarnetka (Młyńska Rzeczka)	niezagrożona
RW80001864569	Wierśnianka	zagrożona
RW800018645729	Kalna	niezagrożona
RW8000186458	Paniówka	niezagrożona
RW80001864592	Dopływ z okolic gajówki Ostęp	niezagrożona
RW80001864629	Serwianka	niezagrożona
RW80001864838	Dopływ z Zaleskich	niezagrożona
RW80001864883	Szlamica do wypływu z jez. Szlamy	zagrożona
RW80002064739	Czarna Hańcza od Gremzdówki do granicy państwa	niezagrożona
RW80002064875	Marycha od dopł. z jeziora Zelwy do granicy państwa	niezagrożona
RW8000256439	Jezioro Wigry	niezagrożona
RW80002564549	Czarna Hańcza od jez. Wigry do Gremzdówki włącznie	niezagrożona
RW80002564872	Marycha od Marychny do dopływu z jez. Zelwa	niezagrożona

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 10. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Giby – elementy biologiczne i fizykochemiczne

Kod ppk (punktu pomiarowo-kontrolnego)	Nazwa ppk	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne		
				Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa
PL07S0801_0078	Marycha - wodowskaz Zelwa	PLRW80002564872	Marycha od Marychny do dopływu z jez. Zelwa	2015	2018	2	2018	2018	2
PL07S0801_0086	Marycha - Stanowisko	PLRW80002064875	Marycha od dopł. z jeziora Zelwy do granicy państwa	2017	2017	2	2017	2017	2
PL07S0801_0074	Czarna Hańcza - Wysoki Most	PLRW80002564549	Czarna Hańcza od jez. Wigry do Gremzdówki włącznie	2014	2018	3	2018	2018	2
PL07S0801_0080	Czarna Hańcza - śluza Kudrynki	PLRW80002064739	Czarna Hańcza od Gremzdówki do granicy państwa	2017	2017	4	2017	2019	>2
PL07S0801_0056	Wierśnianka - Frącki	PLRW80001864569	Wierśnianka	2018	2018	3	2018	2018	2
PL01S0801_3727	Blizna - Szczebra cmentarz	PLRW2000182622489	Blizna z jez. Blizno i Długie Augustowskie	2019	2019	3	2019	2019	2
PL07S0801_0055	Sarnetka (Młyńska Rzeczka) - Sarnetki	PLRW80001864552	Sarnetka (Młyńska Rzeczka)	2018	2018	2	2018	2018	2

Kod ppk (punktu pomiarowo-kontrolnego)	Nazwa ppk	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne		
				Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa
PL07S0801_0057	Kalna - Szyszkowa Biel	PLRW800018645729	Kalna	2018	2018	2	2018	2018	2
PL07S0801_0043	Paniówka - Strzelcowizna	PLRW8000186458	Paniówka	2018	2018	3	2018	2018	2
PL07S0801_0044	Dopływ z okolic gajówki Ostęp - Dworzysko	PLRW80001864592	Dopływ z okolic gajówki Ostęp	2018	2018	4	2018	2018	2
PL07S0801_0088	Szlamica - Muły	PLRW80001864883	Szlamica do wypływu z jez. Szlamy	2017	2017	2	2017	2017	2

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 11. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Giby – stan ekologiczny, chemiczny i ocena stanu JCWP

Nazwa JCWP	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu JCWP		
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Stan/potencjał ekologiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Stan chemiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Ocena
Marycha od Marychny do dopływu z jez. Zelwa	2015	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	2018	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2015	2018	zły stan wód
Marycha od dopł. z jeziora Zelwy do granicy państwa	2017	2019	3	umiarkowany stan ekologiczny	2017	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2017	2019	zły stan wód
Czarna Hańcza od jez. Wigry do Gremzdówki włącznie	2014	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	2014	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2014	2018	zły stan wód
Czarna Hańcza od Gremzdówki do granicy państwa	2017	2019	4	słaby stan ekologiczny	2017	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2017	2019	zły stan wód
Wierśnianka	2018	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	2018	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2018	2018	zły stan wód
Blizna z jez. Blizno i Długie Augustowskie	2019	2019	3	umiarkowany stan ekologiczny	2019	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	2019	zły stan wód
Sarnetka (Młyńska Rzeczka)	2018	2018	2	dobry stan ekologiczny	2018	2018	stan chemiczny dobry	2018	2018	dobry stan wód

Nazwa JCWP	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu JCWP		
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Stan/potencjał ekologiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Stan chemiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Ocena
Kalna	2018	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	2018	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2018	2018	zły stan wód
Paniówka	2018	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	2018	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2018	2018	zły stan wód
Dopływ z okolic gajówki Ostęp	2018	2018	4	słaby stan ekologiczny	2018	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2018	2018	zły stan wód
Szlamica do wypływu z jez. Szlamy	2017	2019	2	dobry stan ekologiczny	2014	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2014	2019	zły stan wód

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 12. Ocena jednolitych części wód jezior zlokalizowanych na terenie Gminy Giby – klasa elementów biologicznych i odczyn pH

Kod ppk	Nazwa ppk	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Klasa elementów biologicznych			Odczyn pH		
				Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	wartość średnia	klasa	rok
PL07S0802_0017	jez. Pomorze - st.02	PLLW30670	Pomorze	2015	2018	3		brak klasyfikacji	2018
PL07S0802_0023	jez. Zelwa - st.01	PLLW30685	Zelwa	2015	2015	2			
PL07S0802_0012	jez. Białe koło Białogóry - st.01	PLLW30646	Białe	2015	2015	2			

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód jezior w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 13. Ocena jednolitych części wód jezior zlokalizowanych na terenie Gminy Giby – elementy fizykochemiczne, stan ekologiczny, chemiczny i jcwp

Nazwa JCWP	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu JCWP		
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Stan chemiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Ocena
Pomorze	2015	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	2015	2015	stan chemiczny dobry	2015	2018	zły stan wód
Zelwa	2015	2015	2	dobry stan ekologiczny	2015	2015	stan chemiczny dobry	2015	2015	dobry stan wód
Białe	2015	2015	2	dobry stan ekologiczny	2015	2015	stan chemiczny dobry	2015	2015	dobry stan wód

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód jezior w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Gmina Giby położona jest w granicach jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) wskazanych w tabeli 14. W tym przypadku nie występuje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych, a stan wód podziemnych jest dobry, co potwierdzają badania monitoringowe prowadzone przez Inspekcję Ochrony Środowiska, jednak nadal konieczne jest podejmowanie na terenie Gminy Giby przedsięwzięć przyczyniających się do ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniami.

Tabela 14. Jednolite części wód podziemnych (JCWPd) na terenie Gminy Giby

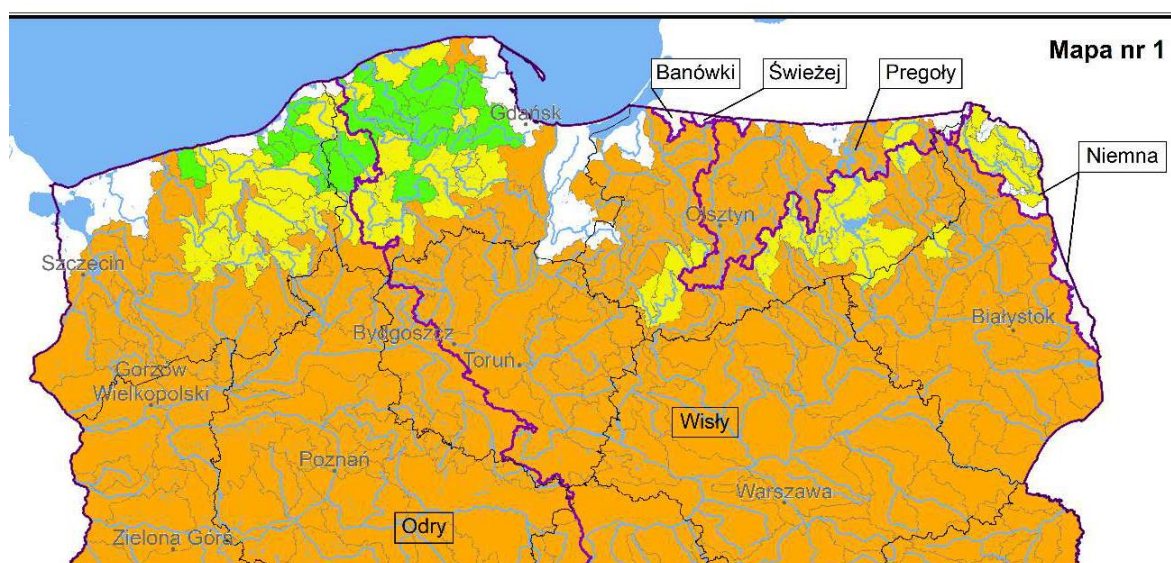
Kod JCWPd	Nazwa JCWPd	Czy JCWPd jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych? (zagrożona/niezagrożona)
PLGW200032	32	niezagrożona
PLGW800022	22	niezagrożona

Źródło: Opracowanie własne

Zasoby dyspozycyjne wód powierzchniowych

Zgodnie z zapisami „Planu przeciwdziałania skutkom suszy”, ocenę możliwości korzystania z zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych w czasie suszy determinuje wskaźnik stanu nienaruszalnych zasobów wód powierzchniowych. Na terenie Gminy Giby wskaźnik ten przyjmuje wartość od 2,480 do 4,959 [l/s · km²], co oznacza eksploatację zasobów wodnych na poziomie maksymalnej ich dostępności i może się wiązać z koniecznością zwiększania retencji.

Rysunek 16. Mapa modułu przepływu nienaruszalnego

Legenda

Moduł przepływu nienaruszalnego

[l/s·km²]

- > 4,96
- 2,48–4,95
- < 2,48
- Granica Polski
- Granica województwa
- Obszary dorzeczy w Polsce (JCWP v8)
- Wybrane rzeki (MPHP 10 v8)
- Jeziora i zbiorniki wodne (MPHP 10 v8)
- Miasta wojewódzkie

Źródło: Plan przeciwdziałania skutkom suszy

2.4.5. ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Na terenie Gminy Giby występują tereny zagrożone występowaniem powodzi, które wskazano na rysunku 17.

Rysunek 17. Tereny zagrożone powodzią w Gminie Giby

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gPMZP

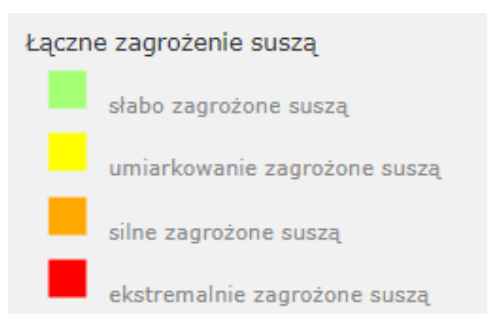
2.4.6. ZAGROŻENIE SUSZĄ

Zgodnie z zapisami „Planu przeciwdziałania skutkom suszy”, susza rozumiana jest jako: „zjawisko naturalne, wywołane przez długotrwały brak opadów atmosferycznych, przejawiający się okresowym obniżeniem poziomu wód powierzchniowych lub podziemnych, mogące skutkować ograniczeniami w możliwości korzystania z wód, dostępu do usług wodnych lub możliwości prowadzenia produkcji rolnej lub leśnej. W zależności od jej typów, tj. od tego, czy mamy do czynienia z suszą atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną czy hydrogeologiczną, prowadzi ona do powstawania różnorodnych skutków w zakresie korzystania z zasobów wodnych. Wspólnym mianownikiem skutków suszy jest wielkość dostępnych zasobów wodnych przeznaczonych do użytkowania i zabezpieczających funkcjonowanie ekosystemów”.

We wskazanym dokumencie określono klasy zagrożenia suszą dla poszczególnych terenów Polski. Zgodnie z danymi zaprezentowanymi na rysunku 18, przeważający obszar Gminy Giby zaliczono do terenów słabo zagrożonych suszą. Nadal jednak konieczna jest realizacja działań mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, do których można zaliczyć m.in. zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych.

Rysunek 18. Klasy zagrożenia suszą terenu Gminy Giby

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpSIGW

2.4.7. PROGNOZOWANE ZMIANY KLIMATU

Zgodnie z zapisami „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” w regionie północno-wschodnim (do którego zaliczono Gminę Giby) do 2030 r.:

- zwiększy się średnia roczna temperatura oraz liczba dni z temperaturą >25°C;
- nastąpi zmniejszenie liczby dni z pokrywą śnieżną;
- zwiększy się długość okresów suchych;
- przewidywane sumy roczne opadów nie wykazują żadnego wyraźnego trendu zmian do 2030 r. Dokument wskazuje jednak, że należy się liczyć ze wzrastającą częstością występowania opadów ulewnych, szczególnie w dwóch najbliższych dekadach. Tak duża niestabilność intensywnych opadów może przyczyniać się do wywołania podtopień, jak i lokalnych gwałtownych powodzi.

Tabela 15. Zmiany warunków klimatycznych w regionie północno-wschodnim do 2030 r.

Wskaźniki klimatyczne	2000-2010	2010-2020	2020-2030
Temperatura średnia roczna	7,0	7,6	7,6
Liczba dni z temperaturą <0°C	121	115	115
Liczba dni z temperaturą >25°C	24	30	31
Liczba stopniodni <17°C	3748	3581	3582
Długość okresu wegetacyjnego >5°C (w dniach)	216	220	221
Max opad dobowy (w mm)	25	24	26
Długość okresów suchych <1 mm (w dniach)	20	23	23
Długość okresów mokrych >1 mm (w dniach)	8,0	8,0	8,1
Liczba dni z pokrywą śnieżną	104	93	93

Źródło: Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Wzrost dobowych temperatur, któremu będzie towarzyszyć wzrost sum opadów o charakterze nawałnym, wpłynie na zwiększenie intensywności i częstotliwości występowania susz.

Wysokie sumy dobowe z opadów nawałnych, przy wskazywanym wzroście temperatury nie zrównoważą bowiem intensywnej letniej wielkości parowania. Opisane kierunki możliwych zmian wskazują na pogorszenie klimatycznego bilansu wodnego dla sezonu letniego i jesiennego oraz powodują konieczność realizacji projektu mających na celu zwiększenie retencji w granicach Gminy Giby.

2.5. WALORY KULTUROWE

Na terenie Gminy Giby znajdują się obiekty zabytkowe wskazane w tabeli 16.

Tabela 16. Wykaz obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie Gminy Giby

Lp.	miejsowość	adres	zabytek	włączony	wpisany do rejestru	nr rej	I dz
1	Daniłowce		budynek szkoły	x			
2	Daniłowce	Daniłowce nr 6	dom mieszkalny z częścią gospodarczą	x			
3	Frącki		cmentarz wojenny z I wojny św.	x	x	421 z dn. 31.01.1985	KL.WKZ 534/421/d/83
4	Frącki		budynek szkoły	x			
5	Giby		mollena staroobrzędowców, ob. kościół rzymskokatolicki p.w. św. Anny	x	x	59 z dn. 03.03.1980	KL.WKZ 534/59/d/80
6	Giby		cmentarz wojenny z okresu II wojny światowej	x			
7	Giby		mogiła żołnierza polskiego z II wojny światowej	x			
8	Giby	Giby nr 26	dom nr 26	x	x	64 z dn. 03.03.1980	KL.WKZ 534/64/d/80
9	Iwanówka		cmentarz staroobrzędowców	x			
10	Karolin		cerkiew, ob. kościół rzymskokatolicki p.w. św. Rodziny	x	x	654 z dn. 10.03 1988	KL.WKZ 534/654/d/89
11	Karolin		cmentarz rzymskokatolicki	x			

Lp.	miejsowość	adres	zabytek	włączony	wpisany do rejestru	nr rej	I dz
12	Kukle		kapliczka	x			
13	Pogorzelec	Pogorzelec nr 41	dom nr 42 (obecnie 41)	x	x	28 z dn. 13.04.1979	KL.WKZ 534/28/d/79
14	Pogorzelec	Pogorzelec nr 41	chlew	x			
15	Posejnele	Posejnele nr 19	dom mieszkalny	x			
16	Posejnele	Posejnele nr 24	spichrz	x			
17	Sarnetki	Sarnetki nr 29	dom mieszkalny nr 29	x			
18	Zelwa		budynek szkoły	x			

Źródło: Dane Urzędu Gminy Giby

Poza wskazanymi obiektami zabytkowymi na uwagę zasługują m.in.:

- Kościół św. Anny w Gibach:

Rysunek 19. Kościół św. Anny w Gibach

Źródło: www.sejnenszczyzna.com

- Pomnik Ofiar Obławy Augustowskiej w Gibach:

Rysunek 20. Pomnik Ofiar Obławy Augustowskiej w Gibach

Źródło: www.sejnenszczyzna.com

- Most kolejki wąskotorowej w Tartaczysku:

Rysunek 21. Most kolejki wąskotorowej w Tartaczysku

Źródło: <http://giby.pl/zabytki/>

Zgodnie z Wykazem zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru - Rejestr C – Zabytki archeologiczne, na terenie Gminy Giby znajduje się grodzisko zlokalizowane w miejscowości Posejnele (dec. nr 670-1/11/69 z dn. 12.11.1969 r., nr rej. 91 (biał.), dec. nr KI.WKZ 534/92/d/80 z dn. 14.11.1980 r., nr rej. 92 (suw.)). Pozostałe stanowiska archeologiczne zostały wymienione w tabeli 17.

Tabela 17. Wykaz stanowisk archeologicznych zlokalizowanych na terenie Gminy Giby

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
1.	Iwanówka	śląd osadnictwa – neolit	17-88	16	1
2.	Iwanówka	śląd osadnictwa – średniowiecze, okres nowożytny	17-88	30	2
3.	Iwanówka	śląd osadnictwa – epoka kamienna	17-88	50	3
4.	Kukle	śląd osadniczy – okres wędrówek ludów, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	58	8
5.	Kukle	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	51	7
6.	Kukle	śląd osadnictwa – mezolit, osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	50	6
7.	Kukle	śląd osadniczy – okres wędrówek ludów, osada - wczesne średniowiecze, osada – średniowiecze – okres nowożytny	18-89	19	5
8.	Kukle	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	18	4
9.	Kukle	osada – epoka kamienna, osada XVI – XIX w.	18-88	10	3
10.	Kukle	osada – epoka kamienna, mezolit	18-88	9	2
11.	Kukle	osada – epoka kamienna, osada – XVI – XIX w.	18-88	8	1
12.	Konstantynówka	obozowisko (2x) – neolit, śląd osadnictwa – epoka brązu	17-88	15	1
13.	Zelwa	śląd osadniczy – średniowiecze, nowożytność	18-89	3	1
14.	Zelwa	śląd osadniczy – średniowiecze, nowożytność	18-89	4	2
15.	Giby	osada – epoka kamienna, neolit	18-88	7	3
16.	Giby	osada – epoka kamienna, neolit	18-88	6	2
17.	Giby	osada – epoka kamienna, osada – średniowiecze, osada – XVI – XIX w.	18-88	5	1
18.	Frącki	śląd osadnictwa – XVI – XVII w.	19-88	13	13
19.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienna, śląd osadnictwa - wczesne średniowiecze	19-88	12	12
20.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-88	11	11
21.	Frącki	osada – wczesne średniowiecze, średniowiecze, śląd osadnictwa – okres nowożytny	19-88	10	10
22.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-88	9	9
23.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienna, śląd osadnictwa - średniowiecze	19-88	8	8

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
24.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-88	7	7
25.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienna, śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze, śląd osadnictwa – średniowiecze	19-88	6	6
26.	Frącki	obozowisko – epoka kamienna, śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze, okres nowożytny	19-88	5	5
27.	Frącki	obozowisko – epoka kamienna	19-88	4	4
28.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-88	3	3
29.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienna, obozowisko – mezolit, wczesna epoka brązu	19-88	2	2
30.	Frącki	obozowisko – epoka kamienna, śląd osadnictwa - okres wędrówek ludów, wczesne średniowiecze, okres nowożytny	19-88	1	1
31.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienia, śląd osadnictwa – późne średniowiecze	19-87	9	14
32.	Frącki	śląd osadnictwa – późny paleolit	19-87	32	15
33.	Frącki	obozowisko – późny paleolit, śląd osadnictwa – neolit, wczesna epoka brązu	19-87	33	16
34.	Frącki	obozowisko – epoka kamienia	19-87	34	17
35.	Frącki	obozowisko – późny paleolit	19-87	35	18
36.	Frącki	obozowisko/osada – mezolit, wczesna epoka brązu, śląd osadnictwa – późne średniowiecze	20-88	26	14
37.	Frącki	śląd osadnictwa – późny paleolit, mezolit	20-88	27	15
38.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienia	20-88	28	16
39.	Frącki	obozowisko – późny paleolit, neolit	20-88	29	17
40.	Frącki	obozowisko/osada – mezolit, wczesna epoka brązu,	20-88	30	18
41.	Frącki	obozowisko – epoka kamienia, osada – późne średniowiecze, okres nowożytny	20-88	31	19
42.	Frącki	śląd osadnictwa – epoka kamienia	20-88	39	20
43.	Frącki	osada – chronologia nieokreślona	20-88	40	21
44.	Budwieć	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-89	57	31
45.	Budwieć	osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	56	30
46.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	55	29
47.	Budwieć	obozowisko – mezolit	19-89	61	28
48.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna,	19-89	60	27

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
		śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza, śląd osadniczy – średniowiecze			
49.	Budwieć	obozowisko – epoka kamienna, śląd osadnictwa – średniowiecze	19-89	59	26
50.	Budwieć	obozowisko – późny paleolit, śląd osadnictwa – średniowiecze	19-89	58	25
51.	Budwieć	śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – okres nowożytny	19-89	57	24
52.	Budwieć	obozowisko – późny paleolit, osada – neolit, wczesna epoka brązu	19-89	56	23
53.	Budwieć	obozowisko – epoka kamienna	19-89	55	22
54.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	54	21
55.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-89	53	20
56.	Budwieć	śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze, osada – średniowiecze, okres nowożytny	19-89	52	19
57.	Budwieć	osada – średniowiecze, okres nowożytny	19-89	51	18
58.	Budwieć	obozowisko/osada – epoka kamienna, epoka brązu, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, osada – średniowiecze, okres nowożytny	19-89	50	17
59.	Budwieć	smolarnia – II połowa XIX w.	19-89	49	16
60.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	48	15
61.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-89	47	14
62.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-89	46	13
63.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna, epoka żelaza	19-89	45	12
64.	Budwieć	śląd osadnictwa – średniowiecze	19-89	44	11
65.	Budwieć	osada – średniowiecze	19-89	43	10
66.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-89	42	9
67.	Budwieć	obozowisko – późny paleolit, śląd osadniczy – mezolit, wczesna epoka brązu, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	41	8
68.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-89	40	7
69.	Budwieć	śląd osadniczy – późny paleolit, śląd osadniczy – mezolit, epoka brązu, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze	19-89	33	6
70.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-89	32	5
71.	Budwieć	śląd osadnictwa – średniowiecze	19-89	31	4
72.	Budwieć	śląd osadnictwa – późny paleolit,	19-89	30	3

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
		śląd osadniczy – neolit, wczesna epoka brązu, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny			
73.	Budwieć	śląd osadnictwa – epoka kamienna	19-89	29	2
74.	Budwieć	śląd osadnictwa – średniowiecze, okres nowożytny	19-89	28	1
75.	Brożane	osada – okres nowożytny	20-89	2	2
76.	Brożane	śląd osadnictwa – epoka kamienna, osada – średniowiecze, okres nowożytny	20-89	1	1
77.	Białowierśnie	osada – średniowiecze	18-88	2	2
78.	Białowierśnie	osada – okres nowożytny	18-88	1	1
79.	Białorzeczka	osada – XVII – XIX w.	18-88	3	1
80.	Kiecie	obozowisko – paleolit schyłkowy, śląd osadniczy – mezolit, śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – epoka brązu, okres żelaza, osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	12	1
81.	Kiecie	śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	13	2
82.	Kiecie	śląd osadniczy – paleolit, śląd osadniczy – epoka brązu, okres żelaza, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	23	3
83.	Kiecie	obozowisko – mezolit	18-89	24	4
84.	Kiecie	śląd osadniczy – paleolit, śląd osadniczy – epoka kamienia	18-89	27	5
85.	Kiecie	śląd osadniczy – paleolit	18-89	28	6
86.	Kiecie	śląd osadniczy – paleolit, śląd osadniczy – mezolit, śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	35	7
87.	Kiecie	obozowisko – mezolit, osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	36	8
88.	Kiecie	śląd osadniczy – paleolit	18-89	37	9
89.	Kiecie	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-89	38	10
90.	Kiecie	obozowisko – paleolit, śląd osadniczy – paleolit schyłkowy, obozowisko – mezolit, obozowisko – epoka kamienia, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	46	11

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
91.	Pogorzelec	znalezisko luźne – epoka brązu	18-87	1	1
92.	Pogorzelec	osada – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – późne średniowiecze, osada – okres nowożytny	18-87	39	2
93.	Pomorze	osada – średniowiecze, osada – XVI – XIX w.	18-88	11	1
94.	Pomorze	osada – epoka kamienia, osada – XVI – XVIII w.	18-88	12	2
95.	Pomorze	osada – epoka kamienia	18-88	13	3
96.	Pomorze	osada – XVI – XVIII w.	18-88	14	4
97.	Pomorze	osada – XVII – XIX w.	18-88	15	5
98.	Pomorze	osada – średniowiecze, osada – XVI – XIX w.	18-88	16	6
99.	Pomorze	śląd osadniczy – epoka brązu	17-88	42	7
100.	Posejnele	osada, wczesne średniowiecze, nowożytność	18-88	b.d. (19?)	3
101.	Posejnele	osada – wczesne średniowiecze, osada – XVI-XIX	18-88	18	2
102.	Posejnele	osiedle obronne – wczesna epoka żelaza (III – II w. p.n.e.), grodzisko – średniowiecze	18-88	8 9	24 24
103.	Stanowisko	obozowisko – epoka kamienia	19-89	13	1
104.	Stanowisko	śląd osadniczy – epoka kamienia	19-89	14	2
105.	Stanowisko	obozowisko – epoka kamienia	19-89	15	3
106.	Stanowisko	obozowisko – epoka kamienia, obozowisko – mezolit	19-89	16	4
107.	Stanowisko	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	17	5
108.	Stanowisko	obozowisko – epoka kamienia, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	18	6
109.	Stanowisko	obozowisko – mezolit	19-89	19	7
110.	Stanowisko	obozowisko – późny paleolit, śląd osadniczy – mezolit, śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	20	8
111.	Stanowisko	obozowisko – późny paleolit	19-89	21	9
112.	Stanowisko	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – epoka kamienia, epoka żelaza, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, osada – średniowiecze, okres nowożytny	19-89	22	10
113.	Stanowisko	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	23	11
114.	Stanowisko	śląd osadniczy – epoka kamienia, osada – średniowiecze	19-89	24	12
115.	Stanowisko	śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza	19-89	25	13

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
116.	Stanowisko	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – epoka kamienia, epoka brązu	19-89	26	14
117.	Stanowisko	śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	27	15
118.	Stanowisko	obozowisko – późny paleolit, śląd osadniczy – mezolit, śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	34	16
119.	Stanowisko	obozowisko – epoka kamienia, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	35	17
120.	Stanowisko	obozowisko – późny paleolit, obozowisko/osada – mezolit, epoka brązu, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	36	18
121.	Stanowisko	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	37	19
122.	Stanowisko	śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	38	20
123.	Stanowisko	obozowisko – mezolit	19-89	39	21
124.	Stanowisko	śląd osadniczy – neolit	19-89	62	22
125.	Wiłkokuk	śląd osadniczy – mezolit, śląd osadniczy – epoka kamienia	18-89	1	13
126.	Wiłkokuk	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-89	2	14
127.	Wiłkokuk	śląd osadniczy – mezolit, neolit	18-89	41	15
128.	Wiłkokuk	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-89	42	16
129.	Wiłkokuk	obozowisko – późny paleolit, obozowisko/osada – mezolit, epoka brązu, osada – średniowiecze, okres nowożytny	19-89	1	1
130.	Wiłkokuk	śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza, śląd osadniczy – okres nowożytny	19-89	2	2
131.	Wiłkokuk	obozowisko – późny paleolit, śląd huty szkła – okres nowożytny	19-89	3	3
132.	Wiłkokuk	obozowisko – późny paleolit, obozowisko/osada – mezolit, epoka żelaza, osada – średniowiecze, okres nowożytny	19-89	4	4
133.	Wiłkokuk	obozowisko – epoka kamienia, obozowisko – mezolit, epoka żelaza, osada – średniowiecze, okres nowożytny, śląd osadniczy – okres prądziejowy	19-89	5	5
134.	Wiłkokuk	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – mezolit, wczesna epoka brązu	19-89	6	6
135.	Wiłkokuk	obozowisko – późny paleolit, śląd osadniczy – mezolit, śląd osadniczy – okres nowożytny	19-89	7	7
136.	Wiłkokuk	obozowisko – późny paleolit	19-89	8	8

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
137.	Wiłkokuk	obozowisko – późny paleolit	19-89	9	9
138.	Wiłkokuk	śląd osadniczy – późny paleolit, śląd osadniczy – epoka kamienia, epoka brązu	19-89	10	10
139.	Wiłkokuk	obozowisko – późny paleolit, śląd osadniczy – średniowiecze	19-89	11	11
140.	Wiłkokuk	śląd osadniczy – średniowiecze, osada – XVI – XIX w.	19-89	12	12
141.	Wierśnianka	osada – epoka kamienna, okres nowożytny	18-88	4	1
142.	Zelwa	śląd osadniczy – epoka brązu i okres żelaza, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	5	3
143.	Zelwa	obozowisko – epoka kamienia, śląd osadniczy – neolit, epoka brązu	18-89	6	4
144.	Zelwa	śląd osadniczy – paleolit, śląd osadniczy – okres wędrówki ludów, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	7	5
145.	Zelwa	śląd osadniczy – mezolit, obozowisko – epoka kamienia, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	8	6
146.	Zelwa	osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	9	7
147.	Zelwa	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	10	8
148.	Zelwa	obozowisko – paleolit, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	11	9
149.	Zelwa	śląd osadniczy – epoka kamienia, osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	14	10
150.	Zelwa	obozowisko – paleolit, śląd osadniczy – paleolit, śląd osadniczy – okres wędrówki ludów, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, osada – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	15	11
151.	Zelwa	śląd osadniczy – mezolit, śląd osadniczy – epoka kamienia	18-89	29	12
152.	Zelwa	śląd osadniczy – mezolit	18-89	30	13

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
153.	Zelwa	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – epoka brązu, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	39	14
154.	Zelwa	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	47	15
155.	Zelwa	śląd osadniczy – mezolit, obozowisko – epoka kamienia, śląd osadniczy – epoka brązu, okres żelaza, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	48	16
156.	Zelwa	śląd osadniczy – mezolit	18-89	49	17
157.	Zelwa	śląd osadniczy – paleolit schyłkowy śląd osadniczy – średniowiecze, okres nowożytny	18-89	54	18
158.	Krasne	znalezisko luźne – neolit	18-87	2	1
159.	Wysoki Most	obozowisko/osada – epoka kamienna, osada – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – okres nowożytny	18-87	3	1
160.	Białogóry	śląd osadniczy – mezolit, wczesna epoka brązu, osada – wczesne średniowiecze	18-87	4	1
161.	Białogóry	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-87	15	2
162.	Białogóry	śląd osadniczy – epoka kamienia	17-87	31	3
163.	Krasne	śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza	18-87	5	2
164.	Studziany Las	śląd osadniczy – epoka kamienia, osada – wczesne średniowiecze	18-87	6	1
165.	Studziany Las	śląd osadniczy – epoka kamienia, osada – wczesne średniowiecze	18-87	7	2
166.	Studziany Las	śląd osadniczy – późny paleolit	18-87	8	3
167.	Studziany Las	obozowisko – późny paleolit, mezolit	18-87	70	4
168.	Studziany Las	śląd osadnictwa – epoka kamienia	19-87	1	5
169.	Studziany Las	śląd osadnictwa – epoka kamienia	19-87	2	6
170.	Studziany Las	śląd osadnictwa – epoka kamienia, śląd osadnictwa – późne średniowiecze	19-87	10	7
171.	Studziany Las	śląd osadnictwa – późny paleolit, śląd osadnictwa – chronologia nieokreślona, śląd osadnictwa – późne średniowiecze	19-87	11	8
172.	Studziany Las	obozowisko – epoka kamienia, śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze	19-87	12	9

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
173.	Studziany Las	śląd osadnictwa – epoka kamienia	19-87	13	10
174.	Studziany Las	śląd osadnictwa – epoka kamienia	19-87	14	11
175.	Studziany Las	śląd osadnictwa – epoka kamienia	19-87	15	12
176.	Studziany Las	obozowisko – epoka kamienia	19-87	16	13
177.	Studziany Las	śląd osadnictwa – epoka kamienia	19-87	17	14
178.	Studziany Las	śląd osadnictwa – epoka kamienia, śląd osadnictwa – późne średniowiecze, okres nowożytny	19-87	18	15
179.	Sarnetki	śląd osadniczy – neolit, wczesna epoka brązu	18-87	9	1
180.	Sarnetki	osada – wczesne średniowiecze, śląd osadnictwa – późne średniowiecze	19-87	3	2
181.	Sarnetki	obozowisko – późny paleolit, obozowisko/osada – mezolit, wczesna epoka brązu, śląd osadnictwa – chronologia nieokreślona, śląd osadnictwa – późne średniowiecze	19-87	4	3
182.	Sarnetki	obozowisko – późny paleolit, obozowisko – mezolit, obozowisko/osada – mezolit, wczesna epoka brązu, śląd osadnictwa – epoka żelaza	19-87	5	4
183.	Sarnetki	śląd osadnictwa – epoka kamienia	19-87	19	5
184.	Sarnetki	obozowisko – późny paleolit	19-87	20	6
185.	Sarnetki	obozowisko – późny paleolit	19-87	21	7
186.	Sarnetki	śląd osadnictwa – epoka kamienia	19-87	22	8
187.	Sarnetki	śląd osadnictwa – epoka kamienia, śląd osadnictwa – mezolit, epoka żelaza	19-87	23	9
188.	Sarnetki	osada – okres nowożytny	19-87	25	10
189.	Sarnetki	obozowisko – epoka kamienia	19-87	26	11
190.	Sarnetki	obozowisko – późny paleolit, śląd osadnictwa – chronologia nieokreślona, śląd osadnictwa – epoka żelaza, śląd osadnictwa – okres nowożytny	19-87	27	12
191.	Wysoki Most	obozowisko – osada, epoka kamienia	18-87	10	2
192.	Wysoki Most	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-87	11	3
193.	Wysoki Most	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-87	12	4
194.	Wysoki Most	obozowisko – osada, epoka kamienia	18-87	13	5
195.	Wysoki Most	śląd osadniczy – późny paleolit	18-87	14	6
196.	Wysoki Most	obozowisko – epoka kamienia, śląd osadniczy – mezolit, śląd osadniczy – mezolit, wczesna epoka brązu,	18-87	16	7

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
		obozowisko/osada – mezolit, epoka żelaza			
197.	Wysoki Most	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-87	22	8
198.	Wysoki Most	śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza	18-87	23	9
199.	Wysoki Most	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – mezolit, wczesna epoka brązu	18-87	37	10
200.	Wysoki Most	śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza	18-87	43	11
201.	Wysoki Most	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-87	44	12
202.	Wysoki Most	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza	18-87	45	13
203.	Wysoki Most	obozowisko/osada – epoka kamienia, śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza, śląd osadniczy – chronologia nieokreślona	18-87	46	14
204.	Wysoki Most	śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza	18-87	47	15
205.	Wysoki Most	obozowisko/osada – epoka kamienia	18-87	48	16
206.	Karolin	śląd osadniczy – późny paleolit, śląd osadniczy – epoka kamienia, epoka żelaza, śląd osadniczy – wczesne średniowiecze, śląd osadniczy – późne średniowiecze, okres nowożytny	18-87	40	1
207.	Karolin	śląd osadniczy – mezolit, epoka żelaza	18-87	41	2
208.	Karolin	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-87	53	3
209.	Karolin	śląd osadniczy – epoka kamienia	18-87	54	4
210.	Daniłowce	śląd osadniczy – epoka kamienia	17-87	1	1
211.	Daniłowce	śląd osadniczy – epoka kamienia, wczesna epoka brązu, śląd osadniczy – późne średniowiecze, okres nowożytny	17-87	2	2
212.	Tartaczysko	f. nieokreślona – epoka kamienia	19-87	6	1
213.	Tartaczysko	f. nieokreślona – epoka kamienia	19-87	7	2
214.	Tartaczysko	f. nieokreślona – epoka kamienia	19-87	8	3
215.	Tartaczysko	śląd osadnictwa – późny paleolit, śląd osadnictwa – mezolit, wczesna epoka brązu	19-87	29	4
216.	Tartaczysko	śląd osadniczy – epoka kamienia	19-87	30	5
217.	Tartaczysko	śląd osadniczy – epoka kamienia, śląd osadniczy – późne średniowiecze	19-87	31	6
218.	Gulbin	śląd osadniczy – epoka kamienia	19-87	24	1
219.	Głęboki Bród	śląd osadniczy – epoka kamienia	19-87	28	1
220.	Głęboki Bród	śląd osadnictwa – epoka kamienia	19-87	36	2

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
221.	Głęboki Bród	śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze, śląd osadnictwa – późne średniowiecze, okres nowożytny	19-87	37	3
222.	Głęboki Bród	śląd osadnictwa – epoka kamienia, śląd osadnictwa – mezolit	19-87	38	4
223.	Głęboki Bród	śląd osadnictwa – pradzieje, wczesne średniowiecze	20-88	41	1
224.	Dworzysko	obozowisko – późny paleolit, śląd osadnictwa – średniowiecze	20-88	1	1
225.	Dworzysko	obozowisko – epoka kamienia, śląd osadnictwa – późne średniowiecze	20-88	2	2
226.	Dworzysko	obozowisko – epoka kamienia	20-88	3	3
227.	Dworzysko	obozowisko – epoka kamienia	20-88	6	4
228.	Dworzysko	śląd osadnictwa – epoka kamienia, śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze, osada – późne średniowiecze, okres nowożytny	20-88	7	5
229.	Dworzysko	obozowisko – późny paleolit, mezolit, śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze, śląd osadnictwa – późne średniowiecze	20-88	8	6
230.	Dworzysko	obozowisko – epoka kamienia	20-88	9	7
231.	Dworzysko	śląd osadnictwa – epoka kamienia, śląd osadnictwa – okres nowożytny	20-88	10	8
232.	Dworzysko	obozowisko – późny paleolit, mezolit, śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze, osada – późne średniowiecze, okres nowożytny	20-88	11	9
233.	Dworzysko	pracowania krzemieniarska – późny paleolit, osada – wczesne średniowiecze	20-88	12	10
234.	Dworzysko	obozowisko – późny paleolit	20-88	13	11
235.	Dworzysko	śląd osadnictwa – epoka kamienia	20-88	14	12
236.	Dworzysko	obozowisko – późny paleolit, mezolit, śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze	20-88	15	13
237.	Dworzysko	śląd osadnictwa – epoka kamienia	20-88	16	14
238.	Dworzysko	śląd osadnictwa – epoka kamienia	20-88	17	15
239.	Okótek	śląd osadnictwa – epoka kamienia	20-88	18	1
240.	Okótek	śląd osadnictwa – epoka kamienia	20-88	19	2
241.	Okótek	osada – neolit, wczesna epoka brązu	20-88	20	3
242.	Okótek	śląd osadnictwa – późny paleolit	20-88	21	4
243.	Okótek	obozowisko – epoka kamienia, śląd osadnictwa – okres nowożytny	20-88	22	5
244.	Okótek	śląd osadnictwa – epoka kamienia	20-88	23	6
245.	Okótek	obozowisko – późny paleolit	20-88	24	7

Lp.	miejsowość	funkcja/datowanie	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości
246.	Okótek	obozowisko – późny paleolit, ślad osadnictwa – mezolit, wczesna epoka brązu	20-88	25	8
247.	Okótek	ślad osadnictwa – pradzieje, ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze	20-88	32	9

Zródło: Dane Urzędu Gminy Giby

2.6. TWÓRCZOŚĆ LUDOWA, LOKALNI TWÓRCY

Okres po II wojnie światowej był czasem powolnego zanikania tradycyjnych obrzędów i zwyczajów mieszkańców Sejneńszczyzny, a więc i Gminy Giby. W wielu regionach nastąpił całkowity ich zanik. W to miejsce napływały nowe wzory wynikające z przemian społeczno-gospodarczych. Jednym z istotnych wydarzeń mających wpływ na te zmiany było między innymi przekształcenie się chłopskiej gospodarki w gospodarkę towarową. Swój wpływ miały również media, które narzucały miejskie wzorce i doprowadzały do unifikacji kulturowej.

Obecna tradycja architektoniczna oraz wytwórcza powstała na miejscu i wynika z lokalnych potrzeb. Jako rejon peryferyjny wykształciło się tu kilka głównych dziedzin twórczości ludowej, między innymi: stolarstwo, tkactwo, plecionkarstwo, kowalstwo oraz rzemiosło. Warto przy tym wspomnieć, że położenie powiatu sejneńskiego, w zwłaszcza Gminy Giby na styku trzech państw: Polski, Litwy oraz Białorusi, prowadzi do przenikania tradycji i rzemiosła charakterystycznego dla wskazanych narodowości.

Stolarstwo

Stolarstwo lokalne opiera się głównie na tworzeniu replik tradycyjnego wyposażenia izby oraz sprzętów. Dawne wyposażenie było skromne, a do najważniejszych mebli należał prosty stół na czterech nóżkach, skrzynia, „szlabany”, których w dzień używano jako ławy z oparciem, a wieczorem rozsuwano je do spania. Współczesnymi twórcami w dziedzinie stolarstwa oraz rzeźbiarstwa lokalnego są:

- Andruczyk Mirosław - rzeźba, malowanie na drewnie, ozdoby z drewna,
- Siemienkiewicz Agata - wyroby z drewna,
- Luto Stanisław - wycinanie drewnianych postaci oraz inne wyroby z drewna.

Tkactwo

Tkactwo stanowi jedną z najlepiej rozwiniętych dziedzin wytwórczości ludowej w regionie. Niegdyś podstawowymi surowcami były len i wełna. W dawnych gospodarstwach wysiewano

niewielkie zagony Inu oraz hodowano po kilka owiec, tak by wystarczyło na własne potrzeby. Wyprodukowany materiał farbowano za pomocą kory brzozonej, dębowej lub olchowej. Po wojnie, gdy nie było już kunsztem powszechnym, lecz zawodowym, powstały dwa główne ośrodki o własnej odrębnej tradycji. Jeden mieści się w Puńsku, a drugi w Lipsku nad Biebrzą, jednak także na terenie Gminy Giby można spotkać przedstawicielki tego rzemiosła. Do uznanych ówczesnych artystek tkactwa tradycyjnego zalicza się m.in. Katarzyna Szarejko.

Plecionkarstwo

Plecionkarstwo w regionie Sejneńszczyzny należało do najbardziej powszechnych zajęć. Trudniły się tym zarówno kobiety jak i mężczyźni, którzy wyplatali kosze - bardzo użyteczne w gospodarstwie domowym, torby pasterskie, kapelusze, a nawet kołyski dla dzieci. Podstawowym surowcem wytwórczości była wiklina, jednak używano również korzeni sosny, świerku oraz gałęzi jałowca lub leszczyny.

Kowalstwo

Kowalstwo w regionie prężnie rozwijało się do czasu II wojny światowej, kiedy pojawiły się narzędzia i sprzęty produkcji fabrycznej. Do najciekawszej formy kowalstwa należy produkcja wyposażenia wnętrza oraz meblarstwo. Powstające dzieła są bogate w walory estetyczne, np. pięknie zdobione okucia mebli, klamki, kraty. Szczególnie podziwiane są ręcznie wyrobiane krzyże.

Haftciarstwo

Haft należał do najwyżej cenionych technik zdobienia tkanin. W regionie Sejneńszczyzny zajmowało się tym wiele gospodyń domowych, a wyroby tworzone były głównie na własne potrzeby. Piękne wzory powstawały na pościeli, chusteczkach, serwetkach. Modnym było również obdarowywanie bliskich własnoręcznie wykonanymi prezentami. Obecnie na terenie Sejneńszczyzny, a dokładniej w Pogorzelcu działa Koło Gospodyń Wiejskich, które produkuje piękne ozdoby i dzieli się swoim doświadczeniem. Dla zainteresowanych organizowane są pokazy haftowania, szydełkowania oraz wyszywania.

Na terenie Gminy Giby mieszkają także inne osoby zajmujące się rzemiosłem oraz kultywowaniem lokalnych tradycji. Można tu wskazać m.in. Marię Stabińską, która wykonuje kwiaty z papieru, palmy wielkanocne, wieńce dożynkowe, wyszywa regionalne serdaki, Ewelinę Stabińską, która zajmuje się malowaniem pisanek, Bożenę Nowacką, która maluje obrazy. Na obszarze gminy mieszka ponadto Grzegorz Kucharzewski - muzyk, poeta, związany z Oblawą Augustowską oraz Romuald Kozłowski, który niedawno wydał tomik wierszy. Ważną rolę w kultywowaniu tradycji odgrywają także koła gospodyń wiejskich:

Zelwiańsko - Berznickie KGW, Koło Gospodyń Wiejskich w Posejnelach „Marycha”, Koło Gospodyń Wiejskich w Gibach „Trojaczki”, Koło Gospodyń Wiejskich w Pogorzelcu.

2.7. HISTORIA GMINY GIBY

Przed tysiącem lat obecny obszar gminy Giby zamieszkiwany był przez pruskie plemię Jaćwingów. Jednak pod koniec XIII wieku zostało ono rozbite przez Krzyżaków. Wyludnienie obszaru przyczyniło się do powiększenia się obszarów leśnych, a te z kolei stały się przyczyną sporów między Krzyżakami, Litwą i Mazowszem. Tereny dzisiejszej gminy zostały przejęte przez Wielkie Księstwo Litewskie i znajdowały się w jego granicach do końca XVIII wieku. Czasy wojen w XIV wieku sprawiły, że obszary te były wiele lat bezludne, jednak obfite w zwierzynę tereny puszczy sprawiły, że ludzie zaczęli się tu zapuszczać, a układ litewsko-krzyżacki zakazał chłopom z okolic Grodna polowania, koszenia trawy, zbierania miodu oraz łowienia ryb. Prawo do polowania na grubą zwierzynę np. żubry, posiadał jedynie władca. W XV i XVI wieku ogromną Puszcę Grodzieńską, leżącą w dzisiejszych powiatach: suwalskim, augustowskim, sejneńskim, a także na terenach Litwy i Białorusi podzielono na mniejsze. Wówczas powstała Puszcza Przełomska (okolice dzisiejszej Gminy Giby) i Puszcza Perstuńska. Ostępów leśnych pilnowali ludzie zwani osocznikami (od osaczania zwierzyny podczas polowań). Dodatkowo naprawiali drogi, chwyтали wilki, a także przepędzali kłusowników. Pierwsze prymitywne domy pojawiły się w okolicach dzisiejszych Gib w XV wieku. W 1568 przekazano w dzierżawę Wojciechowi Radzimskiemu Puszcę Przełomską i w jej okolicy wybudował on dwór, a miejsce to zaczęto nazywać Pomorzem. Wcześniej inne osiedle osoczników nazywano Pomorzem i w związku z tym zmieniono jego nazwę na Heret od pobliskiego jeziora (dziś Gieret). Na przełomie wieku XVI i XVII w Herecie zamieszkała osocka Rodzina Gibów alias Kibisów. Wieś od ich nazwiska zaczęła być nazywana Gibami. W XVII wieku była już to całkiem spora wieś z karczmą i młynem, pozyskiwano tam również rudy żelaza. Z czasem wieś stała się bardziej rolnicza niż osocka. Z końcem XVII wieku gospodarka Puszczy Przełomskiej została zintensyfikowana przez kamedułów. Potrzebując siły roboczej, zmuszali mieszkańców Gib do pracy, a to z czasem doprowadziło do wielu konfliktów. W 1715 roku strony doszły do porozumienia, a Giby ponownie stały się wsią królewską, zamieszkaną przez osoczników. W 1765 r. nowym administratorem Puszczy Przełomskiej został Antoni Tyzenhaus. Wprowadził finansową i ekonomiczną kontrolę gospodarki, zreformował strukturę zarządu, rozbudował administrację i zatrudnił wielu fachowców. Rozwój wsi został zahamowany w związku z wybuchem powstania kościuszkowskiego w 1794 r., a obszar Suwalszczyzny wszedł w skład Prus Nowowschodnich. Rządy pruskie skończyły się w 1807 r. wraz z przejściem frontu I wojny polskiej. Wojska

francusko-polskie wyparły Rosjan i Prusaków. Wolność tym obszarom przyniósł Napoleon, niestety razem z nadejściem wojsk francuskich pojawiła się na tym terenie zaraza, która zdziesiątkowała ludność. W wyniku porozumienia francusko-rosyjskiego powstało Księstwo Warszawskie, obejmujące również rejony dzisiejszej Gminy Giby. W 1812 r. przeszła tędy część Wielkiej Armii idącej na Rosję, a pod koniec tego roku nastąpił powrót pokonanego Napoleona i resztek jego armii (przez Sejny i Augustów). W 1813 r. nastąpiła okupacja rosyjska, a już dwa lata później powstało Królestwo Polskie. Wieś Giby stała się wsią rolniczą i wiek XIX był dla niej czasem rozwoju. Powstanie listopadowe zmieniło województwo augustowskie na gubernię augustowską. W trakcie trwania powstania styczniowego na omawianych terenach nie prowadzono walk, okoliczne lasy stanowiły natomiast dobre schronienie. Po zakończeniu powstania przeprowadzono uwłaszczenie ziemi rządowej i utworzono gminy wiejskie. Wtedy właśnie powstała gmina Pokrowsk, a jej siedzibą były Giby. Przed I wojną światową rozpoczęto starania o powstanie tu samodzielnej parafii katolickiej i odłączenie się od Sejn. Kiedy materiały na budowę kościoła zostały zgromadzone, wybuchła I wojna światowa. Okupacja niemiecka przyczyniła się do spadku liczby ludności. Polska odzyskała niepodległość w 1918 r., natomiast walki na tych terenach trwały aż do 1920 r. W tym czasie przemianowano Gminę Pokrowsk na Gminę Giby, która leżała w powiecie sejneńskim i województwie białostockim. W 1921 roku - według spisu powszechnego - składała się z 76 miejscowości, 958 domów i 3 innych budynków mieszkalnych, mieszkało w gminie 5278 mieszkańców. Szkolnictwo w Gminie Giby w latach 1921-1922 rozwijało się znacznie lepiej niż w pozostałych gminach powiatu sejneńskiego, gdyż w całym powiecie działały 34 szkoły, w tym 17 w omawianej gminie. Z końcem lat trzydziestych XX wieku mieszkańcy Gib kolejny raz rozpoczęli starania o budowę kościoła, jednak po zgromadzeniu materiałów rozpoczęła się II wojna światowa. Powiat sejneński, który istniał również w okresie zaborów oraz dwudziestolecia międzywojennego, został ponownie powołany w 1956 r., 15 miesięcy po wprowadzeniu gromad, jako podstawowych jednostek administracyjnych PRL, zamiast dotychczasowych gmin. W 1973 roku zniesiono gromady oraz osiedla i reaktywowały się ponownie gminy. W 1975 roku teren gminy znalazł się na terenie województwa suwalskiego. Gminę Berżniki, która została zniesiona w 1976 r. przyłączono do Gmin Sejny i Giby. Od 1999 r. omawiany obszar znajduje się na terenie województwa podlaskiego. Parafia w Gibach powstała dopiero w 1992 r.

2.8. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Na terenie Gminy Giby brak jest obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Aktem regulującym kwestie planowania i zagospodarowania przestrzennego

jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby przyjęte uchwałą Nr III/5/14 Rady Gminy Giby z dnia 19 grudnia 2014 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Giby wskazuje, że w celu zapewnienia ładu przestrzennego w kształtowaniu zagospodarowania gminy oraz utrzymania i zapewnienia harmonijnego rozwoju struktur przestrzennych jednostek osadniczych, przy jednoczesnym zachowaniu walorów krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych, należy przyjąć następujące zasady:

- 1) kreowanie nowej zabudowy z uwzględnieniem charakteru i stylu stosowanego w danej miejscowości;
- 2) lokalizowanie nowej zabudowy w obrębie obszarów już zabudowanych oraz wzdłuż najważniejszych ciągów komunikacyjnych;
- 3) kreowanie lokalnych centrów wsi, szczególnie tych leżących przy głównych ciągach komunikacyjnych i turystycznych, poprzez modernizację i budowę infrastruktury technicznej oraz lokalizowanie usług obsługi mieszkańców i turystów;
- 4) racjonalne wykorzystanie terenów najbardziej atrakcyjnych turystycznie - powiększenie ilości i powierzchni terenów rekreacyjno-turystyczno-wypoczynkowych oraz poprawa standardu istniejącej zabudowy rekreacyjnej i turystycznej;
- 5) poprawa standardu infrastruktury technicznej;
- 6) skanalizowanie i zwodociągowanie gminy.

Przewiduje się następujące podstawowe kierunki zagospodarowania:

- 1) rozwój budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego, zagrodowego i letniskowego,
- 2) rozwój funkcji turystycznych i wypoczynkowych, w tym agroturystyki,
- 3) rozwój działalności rolniczej,
- 4) rozwój działalności pozarolniczej.

Na terenie gminy przewidywana jest minimalizacja rozpraszania zabudowy poza istniejące jednostki osadnicze, a także rozwój zabudowy wzdłuż istniejących, utwardzonych ciągów komunikacyjnych. Zaleca się także utrzymanie dotychczasowej struktury przestrzennej gminy oraz dalszy rozwój rolnictwa opartego na ekologicznym sposobie produkcji rolnej. Pożądanym jest rozwój funkcji osadniczych uzupełniony działalnością pozarolniczą (usługową, handlową).

Przewiduje się następujący zakres przekształceń przestrzennych:

- 1) możliwość modernizacji i rozbudowy istniejącej zabudowy lub realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej z przeznaczeniem rolniczym (produkcja i przetwórstwo rolne)

zgodnie z zasadami ładu przestrzennego oraz kompozycją przestrzenną jednostki osadniczej,

- 2) możliwość realizacji obiektów usługowych i produkcyjnych, przy czym w zabudowie mieszkaniowej należy unikać lokalizacji usług, które z racji procesów technologicznych oraz zwiększonego ruchu pojazdów mogłyby być uciążliwe dla środowiska i mieszkańców,
- 3) możliwość realizacji obiektów usług turystycznych,
- 4) możliwość zalesienia niskiej klasy gleb usytuowanych na obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

3. SFERA SPOŁECZNA

3.1. DEMOGRAFIA

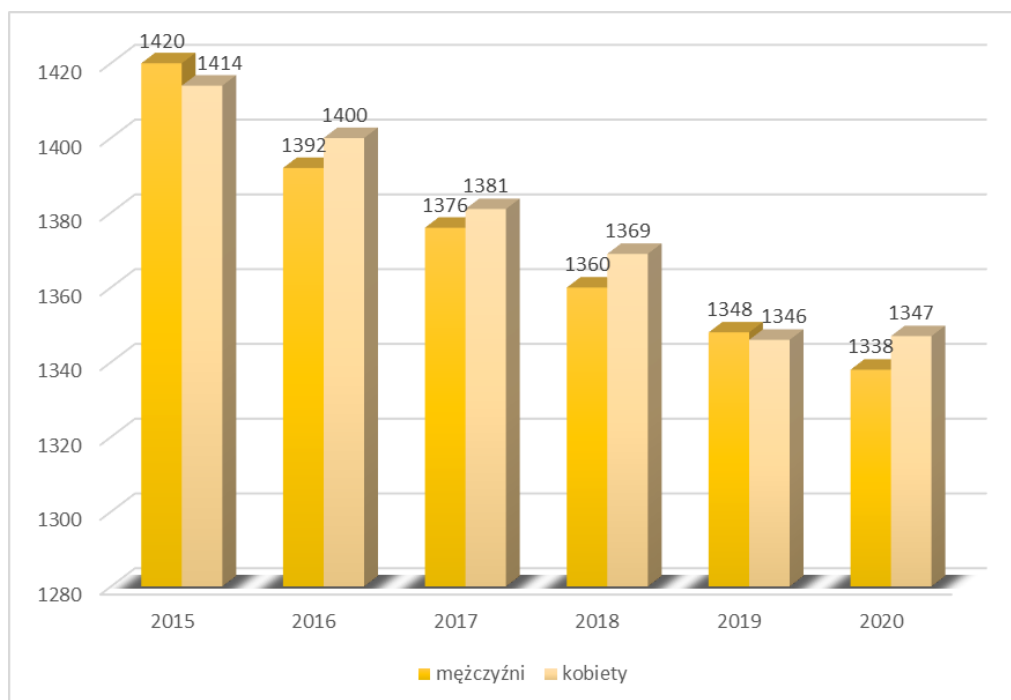
Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój Gminy Giby jest sytuacja demograficzna oraz perspektywy jej zmian. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 roku na terenie Gminy Giby zamieszkiwało 2 685 osób. W analizowanych latach na terenie gminy więcej było kobiet niż mężczyzn (w 2020 r. odnotowano 50,17% kobiet oraz 49,83% mężczyzn). Liczba mieszkańców ulegała ponadto systematycznemu zmniejszeniu, w latach 2019-2020 z terenu gminy ubyło 149 osób – 5,26%.

Tabela 18. Stan ludności faktycznie zamieszkującej teren Gminy Giby

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem, miejsce zamieszkania, stan na 31 XII							
ogółem	osoba	2 834	2 792	2 757	2 729	2 694	2 685
mężczyźni	osoba	1 420	1 392	1 376	1 360	1 348	1 338
kobiety	osoba	1 414	1 400	1 381	1 369	1 346	1 347

Źródło: Dane GUS

Wykres 4. Ludność zamieszkująca teren Gminy Giby według płci, stan na 31.XII.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie Gminy Giby współczynnik feminizacji, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2015-2020 utrzymywał się na podobnym poziomie, oscylował pomiędzy 100 a 101 osobami.

Gęstość zaludnienia w 2020 roku wyniosła zaś 8 osób na 1 km² i była na podobnym poziomie jak w latach 2015-2019.

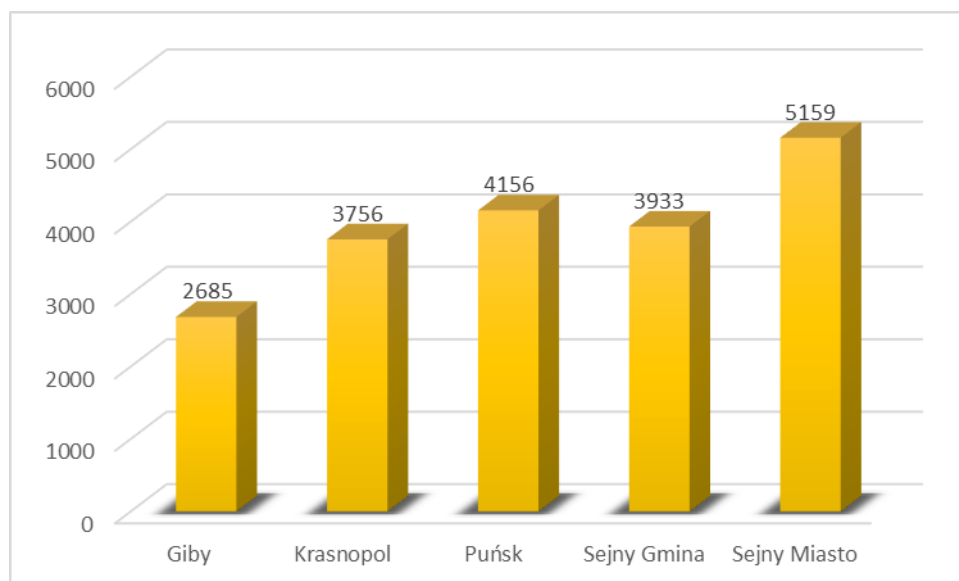
Tabela 19. Ludność na terenie Gminy Giby w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem							
w wieku przedprodukcyjnym	%	16,0	16,0	15,6	14,9	14,6	14,6
w wieku produkcyjnym	%	62,0	61,6	61,8	62,3	61,5	61,0
w wieku poprodukcyjnym	%	22,0	22,4	22,7	22,9	23,9	24,4
Współczynnik feminizacji							
ogółem	osoba	100	101	100	101	100	101
Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki							
ludność na 1 km ²	osoba	9	9	9	8	8	8
zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	osoba	-13,9	-14,8	-12,5	-10,2	-12,8	-3,3

Źródło: Dane GUS

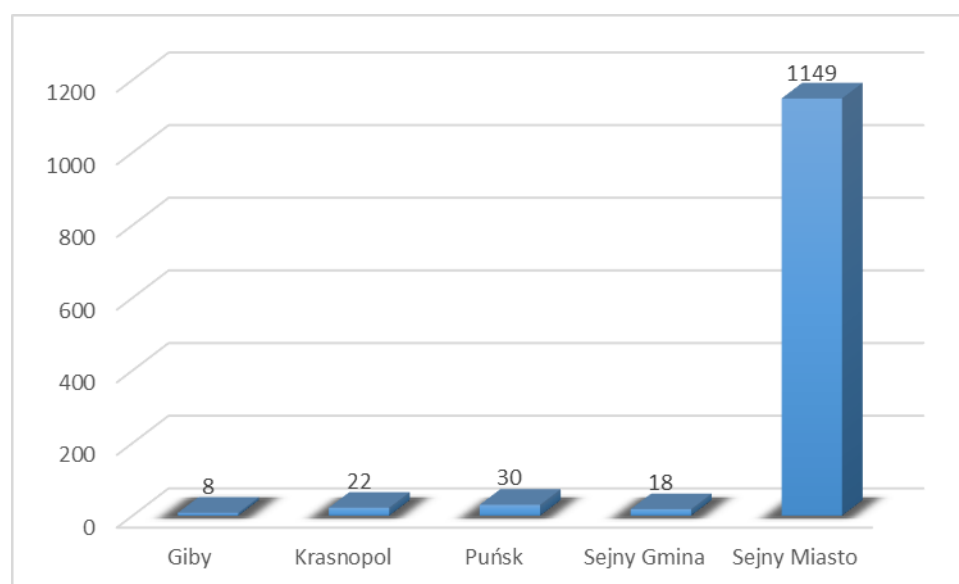
Na wykresie 5 zaprezentowano informacje na temat liczby mieszkańców poszczególnych gmin powiatu sejneńskiego. Zgodnie z przedstawionymi danymi najwięcej osób zamieszkuje na terenie Miasta Sejny, natomiast – biorąc pod uwagę wyłącznie gminy wiejskie – w Gminie Puńsk. Najmniejszą liczbę mieszkańców posiada Gmina Giby. Podobnie kształtują się dane na temat gęstości zaludnienia zaprezentowane na wykresie 6.

Wykres 5. Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Wykres 6. Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Z kolei biorąc pod uwagę uwarunkowania wewnętrzne należy stwierdzić, że największą liczbą mieszkańców charakteryzują się Giby, zaś najmniejszy potencjał ludnościowy posiadają: Lipowo, Wysoki Most oraz Gulbin, co zaprezentowano w tabeli 20.

Tabela 20. Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach Gminy Giby

Lp.	Nazwa sołectwa	Liczba mieszkańców	Mężczyźni	Kobiety
1.	Aleksiejówka	27	14	13
2.	Białogóry	105	55	50
3.	Białorzeczka	37	20	17
4.	Białowierśnie	80	40	40
5.	Budwieć	55	27	28
6.	Daniłowce	87	41	46
7.	Dworzysko	29	13	16
8.	Dziemianówka	94	43	51
9.	Frącki	142	69	73
10.	Gibasówka	31	14	17
11.	Giby	565	291	274
12.	Głębokki Bród	120	62	58
13.	Gulbin	15	6	9
14.	Iwanówka	47	23	24
15.	Karolin	109	53	56
16.	Konstantynówka	26	15	11
17.	Krasne	19	7	12
18.	Kukle	66	35	31
19.	Lipowo	6	3	3
20.	Okółek	74	39	35
21.	Pogorzelec	211	104	107
22.	Pomorze	105	47	58
23.	Posejnele	110	59	51
24.	Sarnetki	120	60	60
25.	Stanowisko	26	13	13
26.	Studziany Las	82	36	46
27.	Tartaczysko	37	24	13
28.	Wierśnie	54	27	27
29.	Wysoki Most	15	8	7
30.	Zelwa	184	82	102

Źródło: Dane Urzędu Gminy Giby, stan na 31.12.2020 r.

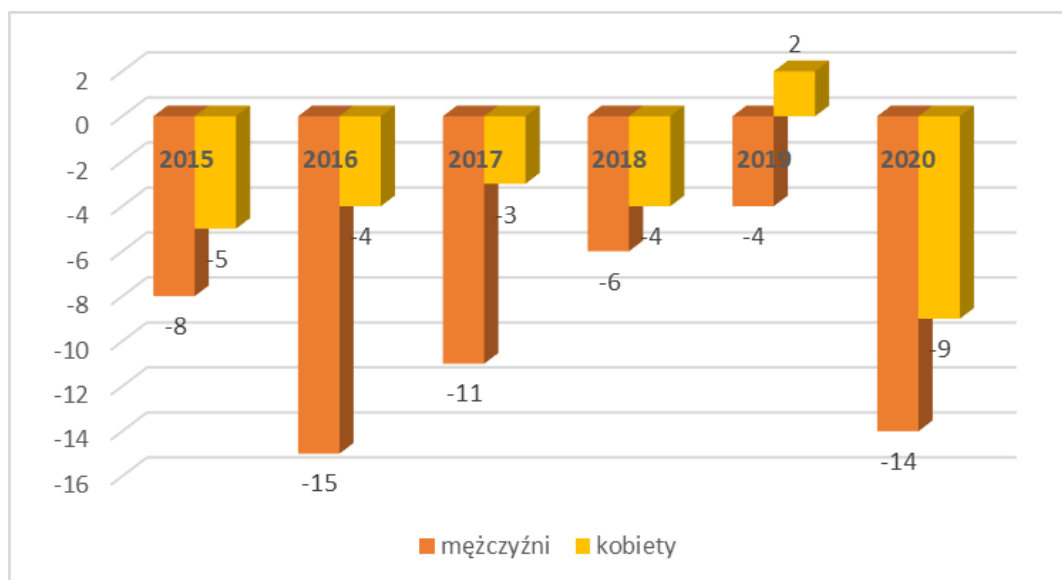
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w Gminie Giby w latach 2015-2020 przyrost naturalny osiągał wynik ujemny. Najgorzej sytuacja wyglądała w 2020 r., gdzie przyrost naturalny osiągnął poziom: -23. Oznacza to, że na obszarze analizowanej jednostki samorządu terytorialnego było więcej zgonów niż urodzeń. W pozostałych latach przyrost naturalny kształtował się na poziomie od -2 do -19.

Tabela 21. Ruch naturalny w latach 2015-2020 na terenie Gminy Giby

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia żywe						
ogółem	20	25	25	27	25	20
mężczyźni	9	12	11	15	11	9
kobiety	11	13	14	12	14	11
Zgony ogółem						
ogółem	33	44	39	37	27	43
mężczyźni	17	27	22	21	15	23
kobiety	16	17	17	16	12	20
Przyrost naturalny						
ogółem	-13	-19	-14	-10	-2	-23
mężczyźni	-8	-15	-11	-6	-4	-14
kobiety	-5	-4	-3	-4	2	-9

Źródło: Dane GUS

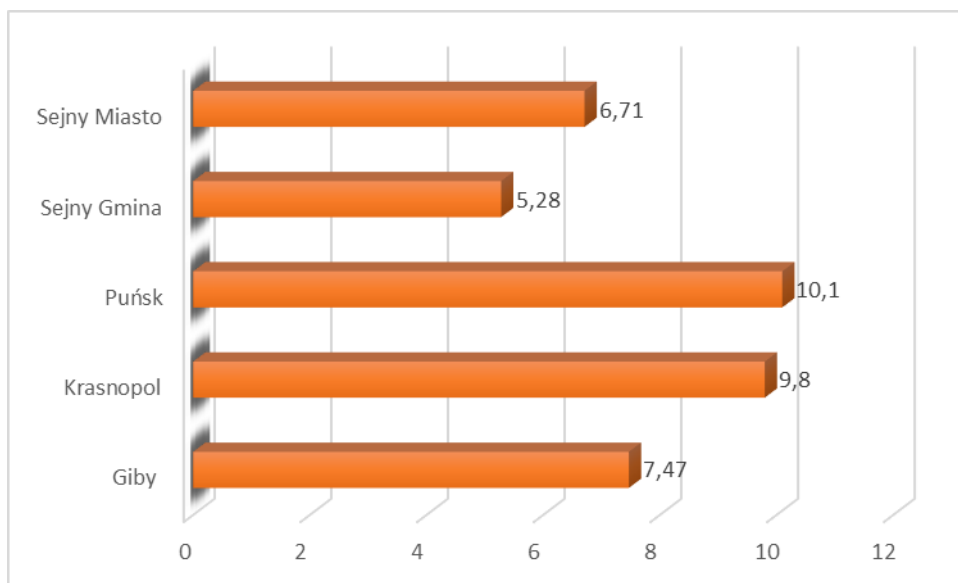
Wykres 7. Przyrost naturalny na terenie Gminy Giby według płci w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

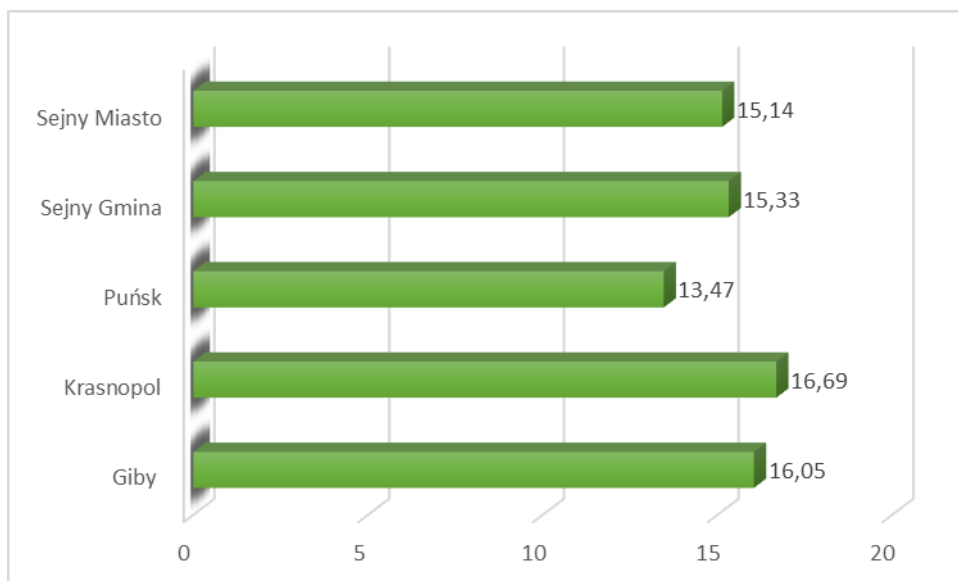
Porównując wskaźniki dotyczące urodzeń żywych na 1000 mieszkańców można zauważyć, że Gmina Giby zajmuje 3 miejsce w powiecie sejneńskim, a pod kątem liczby zgonów na 1000 mieszkańców - 2 miejsce. Z kolei biorąc pod uwagę przyrost naturalny na 1000 mieszkańców można stwierdzić, że analizowana jednostka samorządu terytorialnego zajmuje 4 miejsce w powiecie. Gmina Giby charakteryzuje się więc niekorzystnymi zjawiskami ludnościowymi, jednak nie odbiegają one stopniem intensywności od tendencji zaobserwowanych także w pozostałych gminach powiatu sejneńskiego.

Wykres 8. Urodzenia żywe na 1000 mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego, 2020 r.

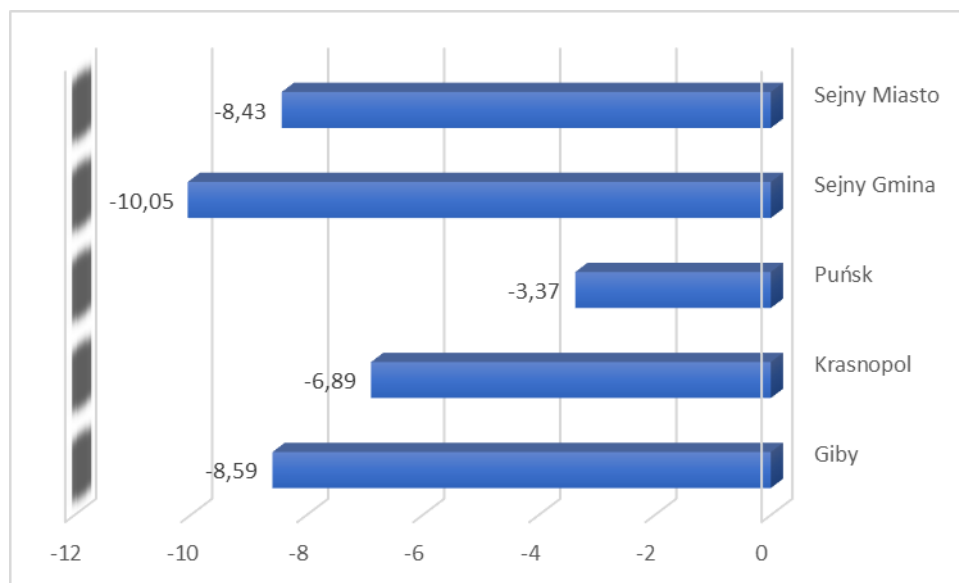
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Wykres 9. Zgony na 1000 mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

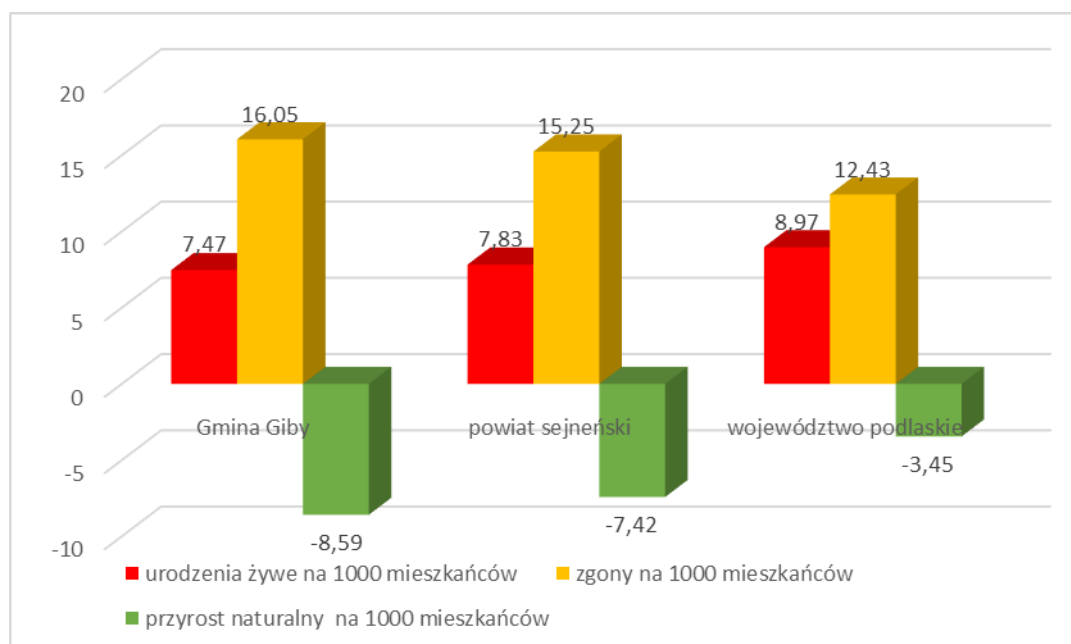
Wykres 10. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Z kolei porównując wskaźniki urodzeń żywych, zgonów oraz przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców Gminy Giby, powiatu sejneńskiego oraz województwa podlaskiego za 2020 r. można zauważyć, że Gmina Giby charakteryzuje się najmniejszym przyrostem naturalnym.

Wykres 11. Wskaźniki urodzeń żywych, zgonów oraz przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców Gminy Giby, powiatu sejneńskiego oraz województwa podlaskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Saldo migracji wewnętrznych w 2020 roku w Gminie Giby, według danych GUS, wyniosło 1. Saldo migracji zagranicznych w tymże roku wyniosło 1. W pozostałych latach saldo migracji wewnętrznych wykazywało wartość ujemną, zaś saldo migracji zagranicznych wynosiło 0.

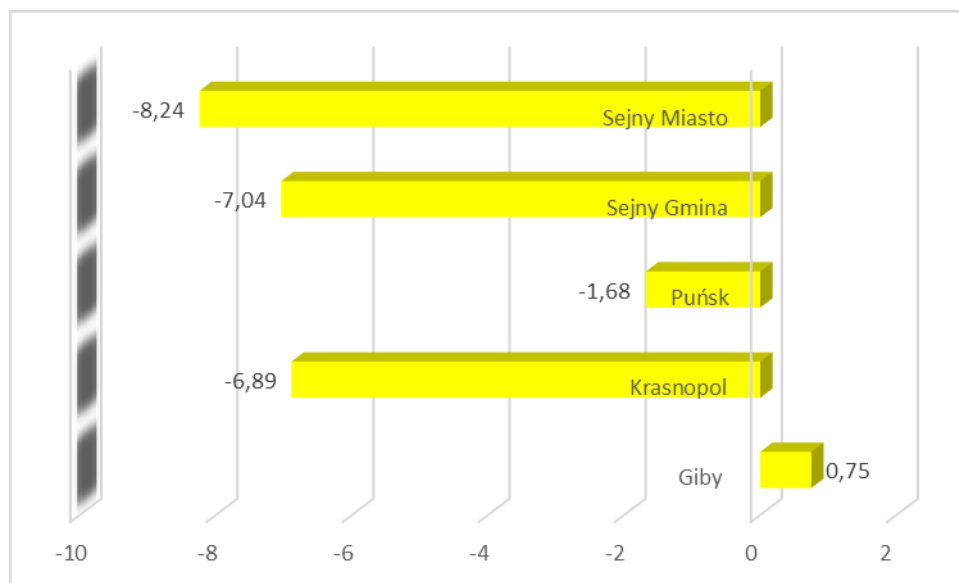
Tabela 22. Migracje wewnętrzne i zagraniczne na terenie Gminy Giby w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
zameldowania w ruchu wewnętrznym							
ogółem	osoba	18	22	20	28	22	27
mężczyźni	osoba	6	9	8	15	9	14
kobiety	osoba	12	13	12	13	13	13
zameldowania z zagranicy							
ogółem	osoba	0	0	0	0	0	1
mężczyźni	osoba	0	0	0	0	0	0
kobiety	osoba	0	0	0	0	0	1
wymeldowania w ruchu wewnętrznym							
ogółem	osoba	27	45	28	56	60	26
mężczyźni	osoba	16	26	13	19	25	9
kobiety	osoba	11	19	15	37	35	17
saldo migracji wewnętrznych							
ogółem	osoba	-9	-23	-8	-28	-38	1
mężczyźni	osoba	-10	-17	-5	-4	-16	5
kobiety	osoba	1	-6	-3	-24	-22	-4
saldo migracji zagranicznych							
ogółem	osoba	0	0	0	0	0	1
mężczyźni	osoba	0	0	0	0	0	0
kobiety	osoba	0	0	0	0	0	1
zameldowania ogółem							
ogółem	osoba	0	22	20	28	22	28
mężczyźni	osoba	0	9	8	15	9	14
kobiety	osoba	0	13	12	13	13	14
wymeldowania ogółem							
ogółem	osoba	0	45	28	56	60	26
mężczyźni	osoba	0	26	13	19	25	9
kobiety	osoba	0	19	15	37	35	17
saldo migracji ogółem							
ogółem	osoba	0	-23	-8	-28	-38	2
mężczyźni	osoba	0	-17	-5	-4	-16	5
kobiety	osoba	0	-6	-3	-24	-22	-3

Źródło: Dane GUS

W 2020 r. dodatnie saldo migracji odnotowano jedynie na terenie Gminy Giby. W pozostałych gminach powiatu sejneńskiego saldo było ujemne, a największy odpływ mieszkańców zaobserwowano z terenu Miasta Sejny, co zaprezentowano na wykresie 12.

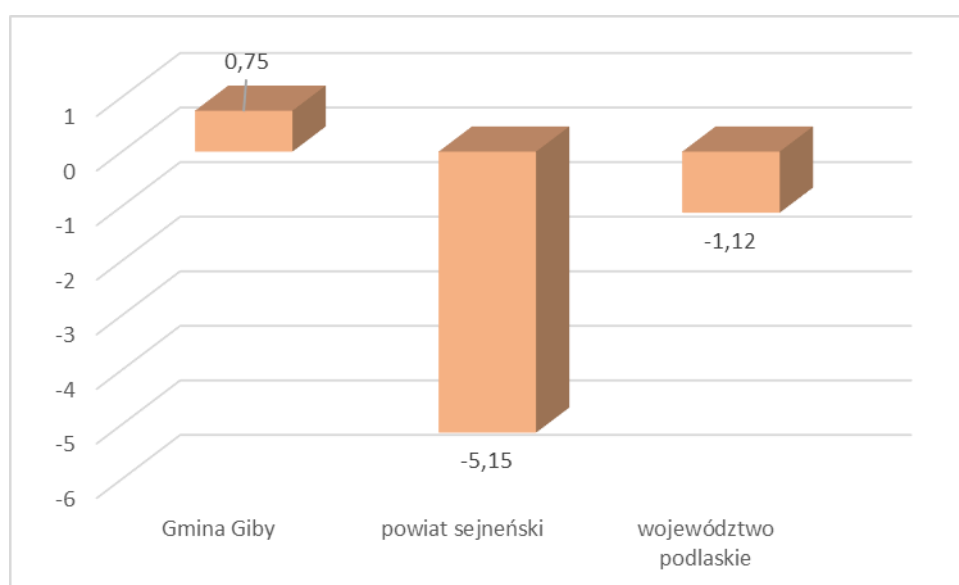
Wykres 12. Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Także porównując dane dla powiatu sejneńskiego oraz województwa podlaskiego trzeba stwierdzić, że najkorzystniejszą sytuacją przedstawiała się w odniesieniu do Gminy Giby. Należy jednak wskazać, że dodatnie saldo migracji w Gminie Giby wystąpiło jedynie w 2020 r., a w poprzednich latach przyjmowało wartości ujemne i nie odbiegało od wartości dla powiatu sejneńskiego.

Wykres 13. Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców Gminy Giby, powiatu sejneńskiego oraz województwa podlaskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Analizując dane dotyczące liczby ludności na terenie Gminy Giby należy stwierdzić, że dynamika zmian liczby ludności nie jest korzystna, a zatem istotne jest podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie na ten teren nowych mieszkańców, dla których istotne znaczenie ma także stan środowiska przyrodniczego oraz dostępność do podstawowej infrastruktury społecznej i technicznej.

Niekorzystne są dane zarówno dotyczące przyrostu naturalnego, jak i salda migracji. Jeśli więc nie zostaną zahamowane występujące obecnie trendy związane ze zmniejszaniem się liczby mieszkańców gminy, można się spodziewać, że w kolejnych latach liczba osób zamieszkujących tę część województwa podlaskiego będzie nadal malała.

3.2. WIEK I STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Na terenie Gminy Giby w latach 2015-2020 zmniejszył się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym na rzecz ludności w wieku poprodukcyjnym, co zostało zaprezentowane w tabeli 23 i na wykresie 14. Świadczy to o tym, że na terenie gminy przybywa osób starszych, dla których ważne staną się przede wszystkim usługi społeczne. W celu zapewnienia ewentualnego przyrostu liczby osób w wieku produkcyjnym równoważących wzrastającą ilość osób w wieku poprodukcyjnym ważne jest przeprowadzanie inwestycji mających na celu poprawę stanu środowiska naturalnego, infrastruktury oraz zaplecza usługowego w celu przyciągania na teren gminy młodych, dobrze wykształconych mieszkańców, którzy zapewnią dodatkowe przychody dla budżetu gminy.

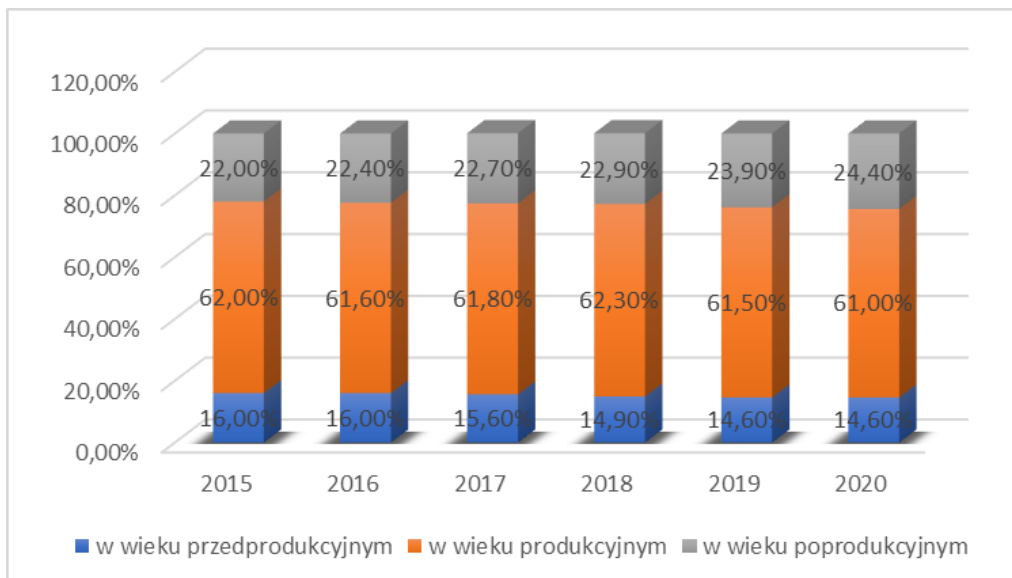
Tabela 23. Grupy wiekowe ludności na terenie Gminy Giby w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	J. m.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Grupy wiekowe ludności z uwzględnieniem płci							
w wieku przedprodukcyjnym							
ogółem	osoba	454	448	429	406	394	392
mężczyźni	osoba	226	222	207	200	195	193
kobiety	osoba	228	226	222	206	199	199
w wieku produkcyjnym							
ogółem	osoba	1 757	1 719	1 703	1 699	1 657	1 638
mężczyźni	osoba	973	947	945	939	920	909
kobiety	osoba	784	772	758	760	737	729
w wieku poprodukcyjnym							
ogółem	osoba	623	625	625	624	643	655
mężczyźni	osoba	221	223	224	221	233	236
kobiety	osoba	402	402	401	403	410	419

Wyszczególnienie	J. m.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wskaźnik obciążenia demograficznego							
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	61,3	62,4	61,9	60,6	62,6	63,9
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	137,2	139,5	145,7	153,7	163,2	167,1
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	35,5	36,4	36,7	36,7	38,8	40,0

Źródło: Dane GUS

Wykres 14. Grupy wiekowe ludności na terenie Gminy Giby

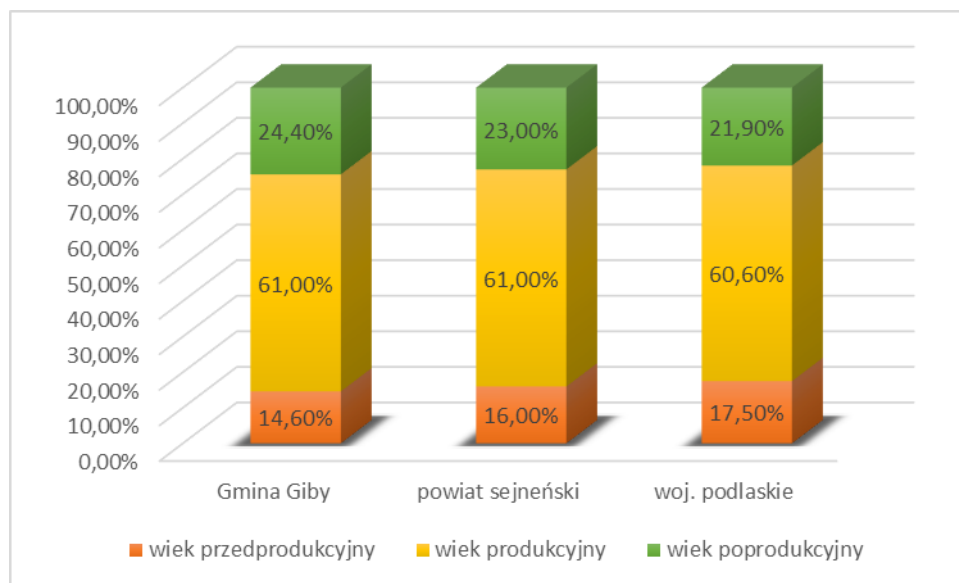

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Porównanie struktury wiekowej Gminy Giby z analogiczną strukturą na poziomie powiatu i województwa wskazuje na nieco korzystniejszy rozkład osób w poszczególnych grupach wiekowych w województwie.

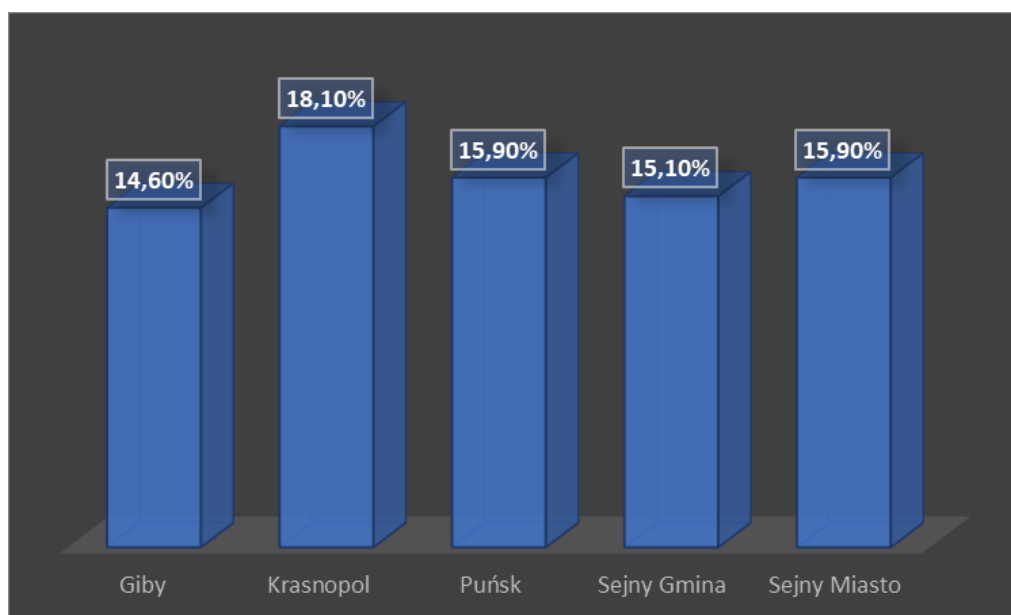
Wykres 15. Struktura ludności w podziale na główne grupy wiekowe w Gminie Giby, powiecie sejneńskim i województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2020 r.

W powiecie sejneńskim najmłodsze społeczeństwo posiada Gmina Krasnopol (18,10% populacji w wieku 0-17 lat w 2020 r.), następnie dwie gminy są ex aequo: Puńsk oraz Miasto Sejny (15,90% populacji w wieku 0-17 lat). Najstarsze społeczeństwo posiada Gmina Giby (14,60% mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym).

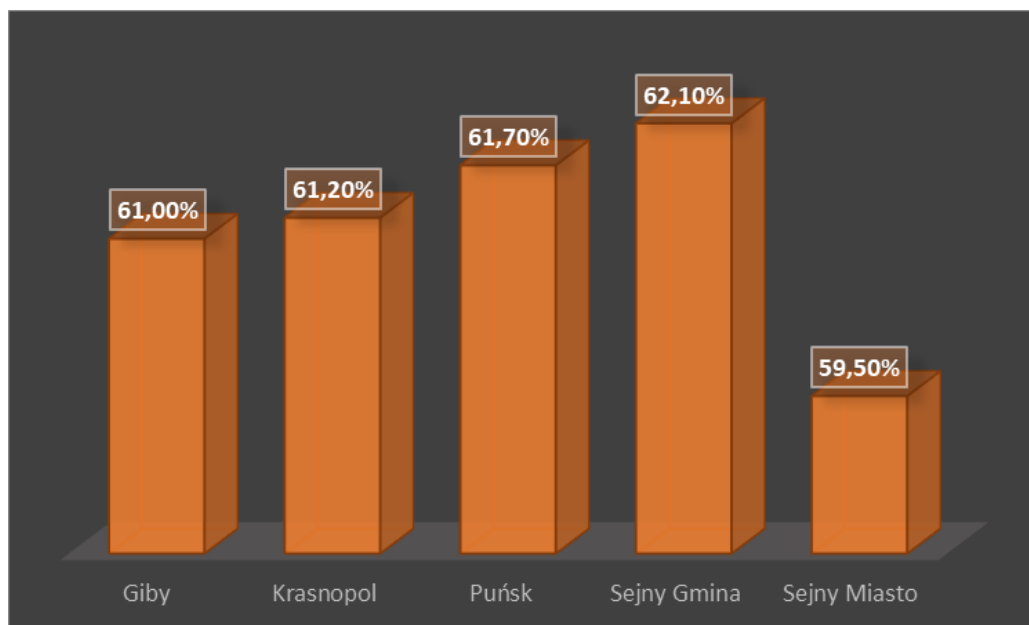
Wykres 16. Ludność w wieku przedprodukcyjnym w gminach powiatu sejneńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2020 r.

W zakresie liczby ludności w wieku produkcyjnym w gminach wiejskich powiatu sejneńskiego należy stwierdzić, że jest on niemal wyrównany – waha się między 61,0% a 62,10%, nieco mniej ludności w wieku produkcyjnym posiada jedynie Miasto Sejny, dla którego wskaźnik wynosi 59,50%. Obrazuje to wykres 17.

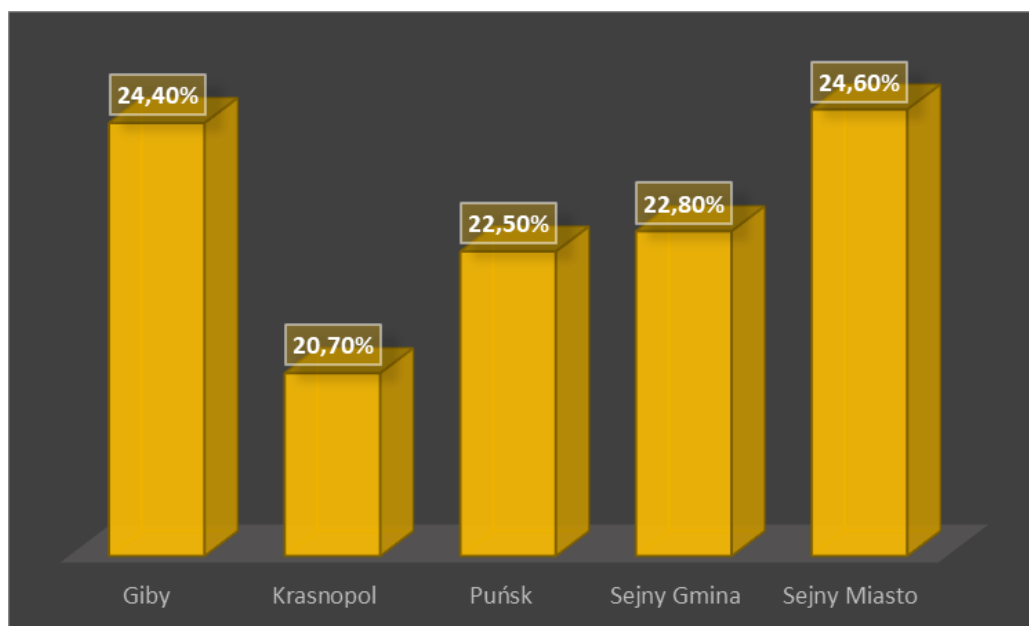
Wykres 17. Ludność w wieku produkcyjnym w gminach powiatu sejneńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2020 r.

Procentowy udział ludności w wieku poprodukcyjnym w gminach powiatu sejneńskiego kształtuje się w przedziale 20,70% (Krasnopol) – 24,60% (Miasto Sejny). Gmina Giby posiada drugie najstarsze społeczeństwo w powiecie (za Miastem Sejny). Wskazane dane zaprezentowano na wykresie 18.

Wykres 18. Ludność w wieku poprodukcyjnym w gminach powiatu sejneńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2020 r.

Wykształcenie ludności jest wskaźnikiem w dużym stopniu obrazującym potencjał regionu do rozwoju, zmiany struktury społeczno-gospodarczej i aktywności ekonomicznej. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. (w chwili przygotowania Diagnozy nie są dostępne bardziej aktualne dane) na terenie Gminy Giby dominują osoby z wykształceniem podstawowym (46,69% mieszkańców). Najmniej jest zaś osób z wykształceniem policealnym (2,80%) oraz wyższym (4,35%). Ponadto zauważalna jest tendencja związana z posiadaniem wyższego poziomu wykształcenia przez kobiety zamieszkujące Gminę Giby (5,71% kobiet posiada wykształcenie wyższe, 3,88% - policealne, 22,55% - średnie, natomiast w przypadku mężczyzn odsetek ten przedstawia się następująco: 3,00% mężczyzn legitymuje się wykształceniem wyższym, 1,74% - policealnym, a 23,28% - średnim).

Tabela 24. Struktura wykształcenia mieszkańców zamieszkujących teren Gminy Giby

Wyszczególnienie	J.m.	Liczba osób
ogółem		
wyższe	osoba	109
policealne	osoba	70
średnie razem	osoba	574
średnie ogólnokształcące	osoba	142
średnie zawodowe	osoba	432
zasadnicze zawodowe	osoba	279
podstawowe ukończone	osoba	1169

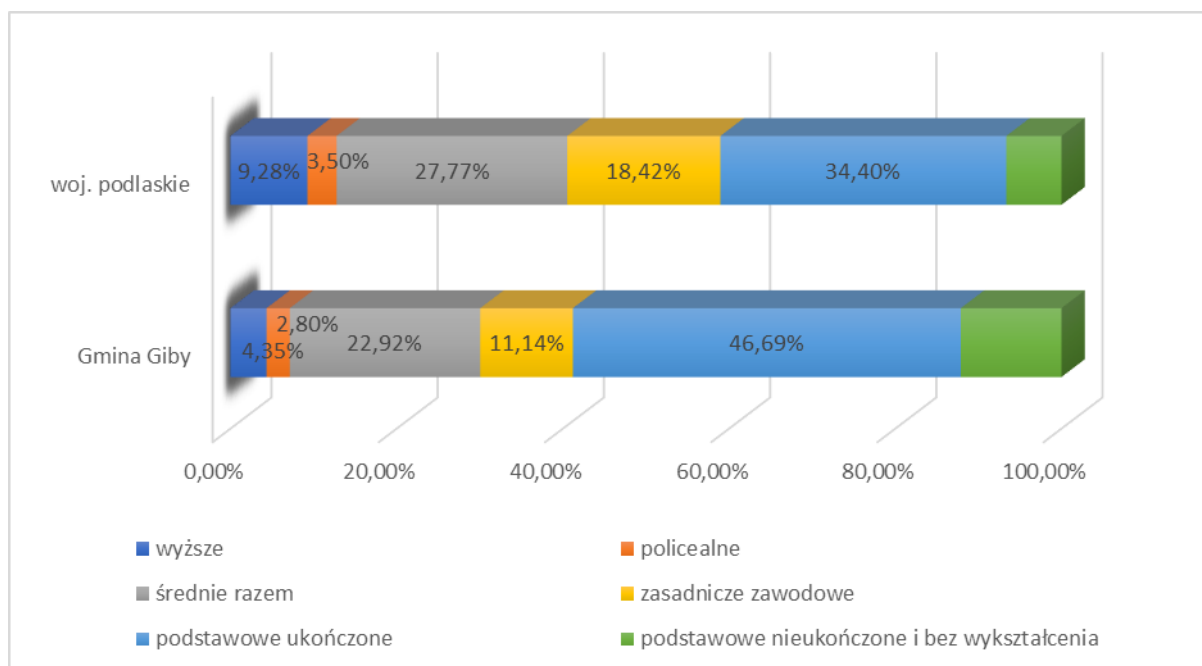
Wyszczególnienie	J.m.	Liczba osób
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	osoba	303
mężczyźni		
wyższe	osoba	38
policealne	osoba	22
średnie razem	osoba	295
średnie ogólnokształcące	osoba	36
średnie zawodowe	osoba	259
zasadnicze zawodowe	osoba	194
podstawowe ukończone	osoba	599
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	osoba	119
kobiety		
wyższe	osoba	71
policealne	osoba	48
średnie razem	osoba	279
średnie ogólnokształcące	osoba	106
średnie zawodowe	osoba	173
zasadnicze zawodowe	osoba	85
podstawowe ukończone	osoba	570
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	osoba	184

Źródło: Dane GUS, NSP 2002

W ostatnich latach zauważalna jest jednak tendencja związana z podwyższaniem poziomu wykształcenia, zarówno przez najmłodszych, jak i starszych mieszkańców gminy, wobec czego poziom obecnego wykształcenia mieszkańców może odbiegać od zaprezentowanych danych statystycznych. Podwyższanie poziomu wykształcenia przez mieszkańców może stanowić wyzwanie dla władz gminy polegające na dostosowaniu lokalnego rynku pracy do spełnienia oczekiwań osób przede wszystkim z wykształceniem wyższym. W przypadku nie podjęcia działań prorozwojowych istnieje realne zagrożenie odpływu najlepiej wykształconej części społeczeństwa do większych ośrodków miejskich.

Jednocześnie analizując poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Giby można zaobserwować niekorzystne zjawisko w zestawieniu ze średnim poziomem wykształcenia zwłaszcza w województwie podlaskim, gdzie odsetek osób z wykształceniem wyższym był dwukrotnie wyższy.

Wykres 19. Poziom wykształcenia mieszkańców w Gminie Giby i województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3. MIESZKALNICTWO

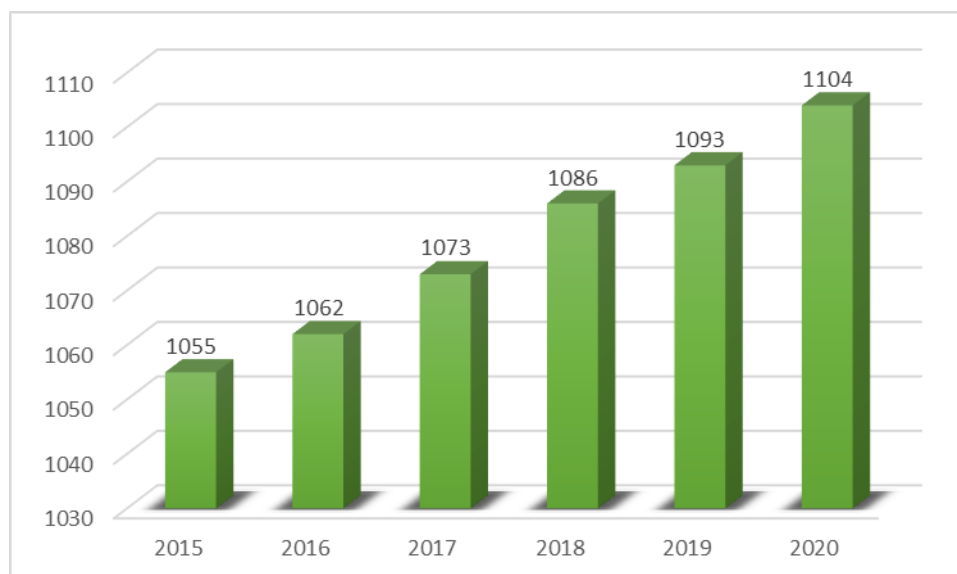
Na terenie Gminy Giby istnieją 1104 mieszkania (dane GUS za 2020 r). Ich powierzchnia wynosi 109 777 m². W analizowanych latach wzrastała zarówno liczba mieszkań, jak i ich powierzchnia użytkowa, co zaprezentowano w tabeli 25 oraz na wykresie 20.

Tabela 25. Zasoby mieszkaniowe Gminy Giby w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
mieszkania	-	1 055	1 062	1 073	1 086	1 093	1 104
izby	-	4 755	4 801	4 861	4 935	4 978	5 028
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	103 014	104 066	105 544	107 408	108 549	109 777

Źródło: Dane GUS

Wykres 20. Liczba mieszkań na terenie Gminy Giby w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2015-2020 poziom wyposażenia mieszkań w instalacje wzrósł i to zarówno w odniesieniu do wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki, jak i centralnego ogrzewania. Bez zmian został jedynie poziom wyposażenia w gaz sieciowy, którego nadal brakuje.

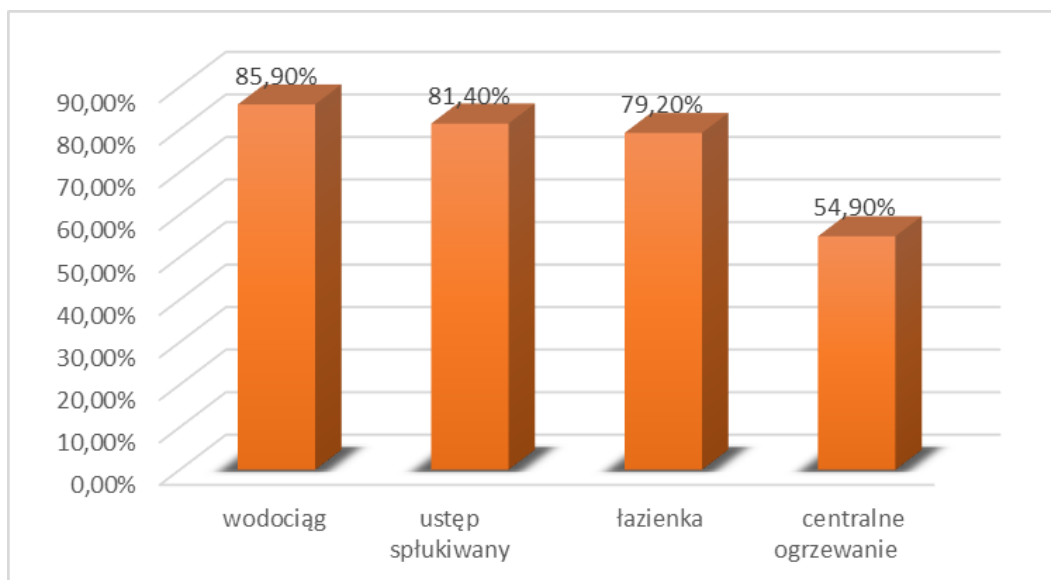
W 2020 roku 85,9% mieszkań wyposażonych było w wodociąg, 79,2% - w łazienkę i 54,9% - w centralne ogrzewanie. Świadczy o stałej poprawie warunków mieszkaniowych mieszkańców, ale jednocześnie wskazuje na nadal występujące niedobory w tym zakresie.

Tabela 26. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno – sanitarne na terenie Gminy Giby w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne, ogółem							
wodociąg	-	899	906	917	930	937	948
ustęp spłukiwany	-	850	857	868	881	888	899
łazienka	-	825	832	843	856	863	874
centralne ogrzewanie	-	556	563	574	588	595	606
Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań							
wodociąg	%	85,2	85,3	85,5	85,6	85,7	85,9
ustęp spłukiwany	%	80,6	80,7	80,9	81,1	81,2	81,4
łazienka	%	78,2	78,3	78,6	78,8	79,0	79,2
centralne ogrzewanie	%	52,7	53,0	53,5	54,1	54,4	54,9

Źródło: Dane GUS

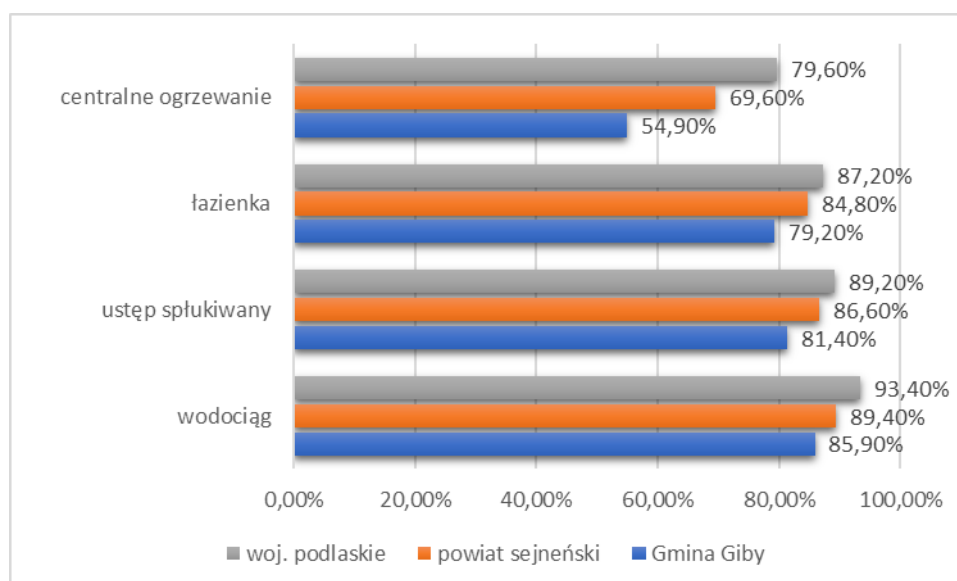
Wykres 21. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno – sanitarne na terenie Gminy Giby, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Porównując stan wyposażenia mieszkań w instalacje sanitarne na terenie Gminy Giby, powiatu sejneńskiego oraz województwa podlaskiego można zauważyć, że stopień wyposażenia mieszkań w gminie jest niższy niż na terenie powiatu oraz zdecydowanie niższy niż średnia wartość dla województwa podlaskiego.

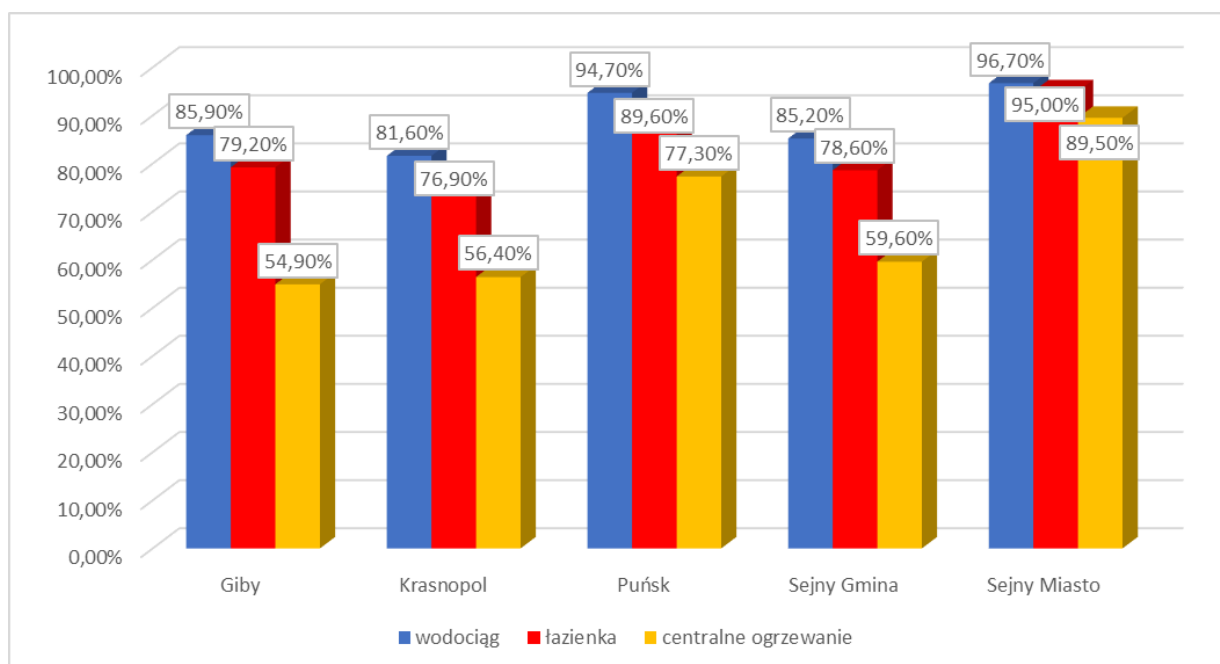
Wykres 22. Wyposażenie sanitarne mieszkań na terenie Gminy Giby, powiatu sejneńskiego oraz województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Biorąc pod uwagę wyposażenie sanitarne mieszkań w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego należy stwierdzić, że Gmina Giby wykazuje się najmniejszym odsetkiem mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie, zajmuje 3 miejsce pod kątem wyposażenia w wodociąg oraz łazienkę, a zatem konieczna jest realizacja przedsięwzięć mających na celu osiągnięcie wyższego poziomu wyposażenia mieszkań w instalacje.

Wykres 23. Wyposażenie sanitarne mieszkań w gminach powiatu sejneńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

3.4. STRUKTURA ZATRUDNIENIA I RYNEK PRACY, ŹRÓDŁA UTRZYMANIA MIESZKAŃCÓW

Gmina Giby jest gminą typowo rolniczą, w związku z tym większa część jej mieszkańców znajduje zatrudnienie w tym sektorze gospodarki. Poza rolnictwem mieszkańcy znajdują zatrudnienie w działających na terenie gminy dwóch stacjach paliw w Gibach i Frąckach, w tartakach, 6 ośrodkach wypoczynkowych, restauracjach, transporcie ciężarowym, firmach przewozowych oraz w gospodarstwach agroturystycznych.

Analizując realną aktywność zawodową mieszkańców wzięto pod uwagę liczbę osób pracujących przypadających na 1000 mieszkańców. Na terenie Gminy Giby wskaźnik ten jest niższy niż średnia wojewódzka (200 osób w 2020 r.) i średnia dla powiatu sejneńskiego (119 osób) i kształtuje się na poziomie 78 osób, co przedstawiono na wykresie 25. Świadczy to o niskim poziomie zatrudnienia mieszkańców.

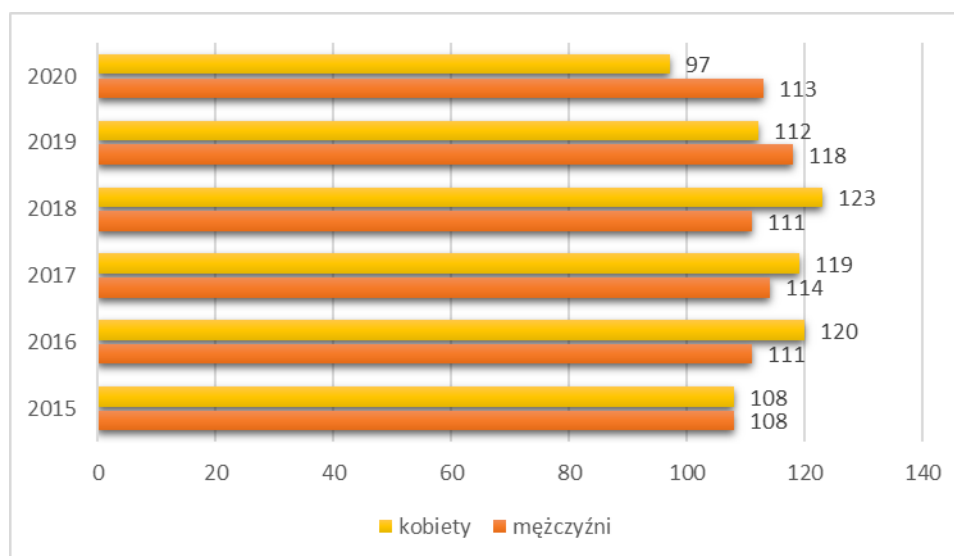

Tabela 27. Liczba osób pracujących na terenie Gminy Giby

Wyszczególnienie	J.m.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Pracujący wg płci							
ogółem	osoba	216	231	233	234	230	210
mężczyźni	osoba	108	111	114	111	118	113
kobiety	osoba	108	120	119	123	112	97
Pracujący na 1000 ludności							
ogółem	osoba	76	83	85	86	85	78

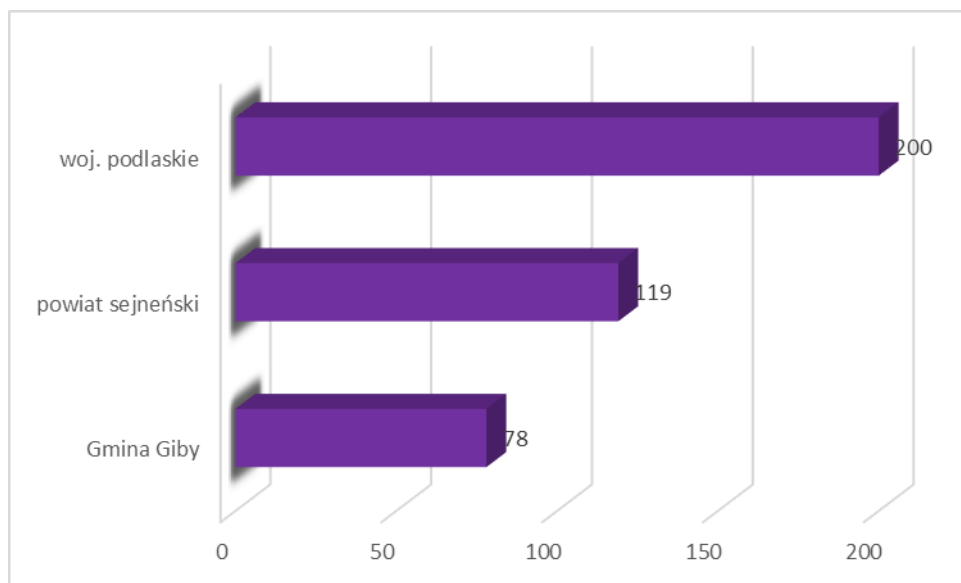
Źródło: Dane GUS

Wykres 24. Liczba osób pracujących z uwzględnieniem płci na terenie Gminy Giby

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

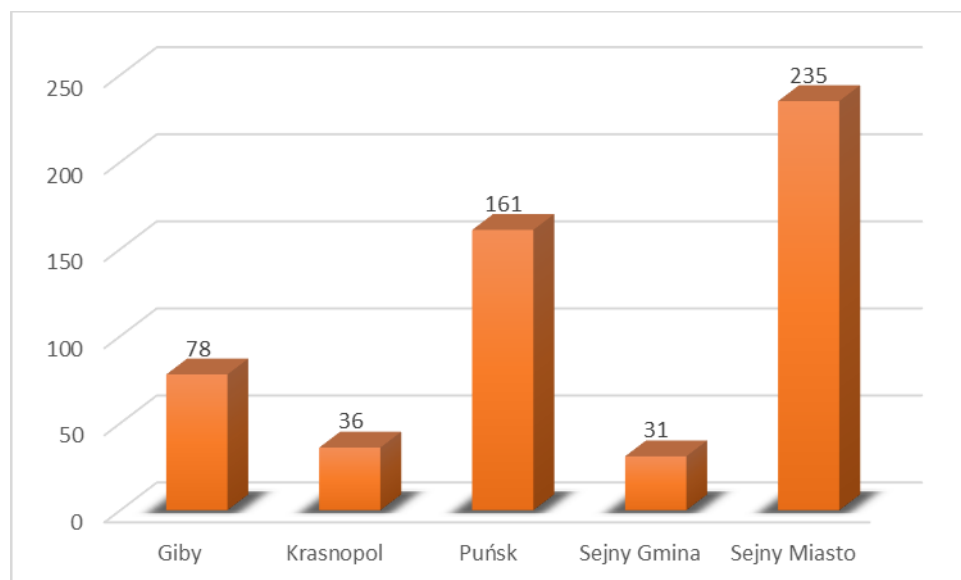
Wykres 25. Wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców Gminy Giby, powiatu sejneńskiego oraz województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Biorąc pod uwagę poszczególne gminy zlokalizowane na terenie powiatu sejneńskiego należy wskazać, że wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców przyjmuje najwyższą wartość dla Miasta Sejny (235), zaś najniższą – dla Gminy Sejny (31). Gmina Giby zajmuje pod tym kątem 3 miejsce w powiecie.

Wykres 26. Wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców poszczególnych gmin powiatu sejneńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

3.5. BEZROBOCIE

Na terenie Gminy Giby od kilku lat odnotowywane jest stałe zmniejszanie liczby osób pozostających bez pracy. Wyjątek w tym zakresie stanowił rok 2020, kiedy to na skutek pandemii COVID-19 wzrosła liczba osób bezrobotnych.

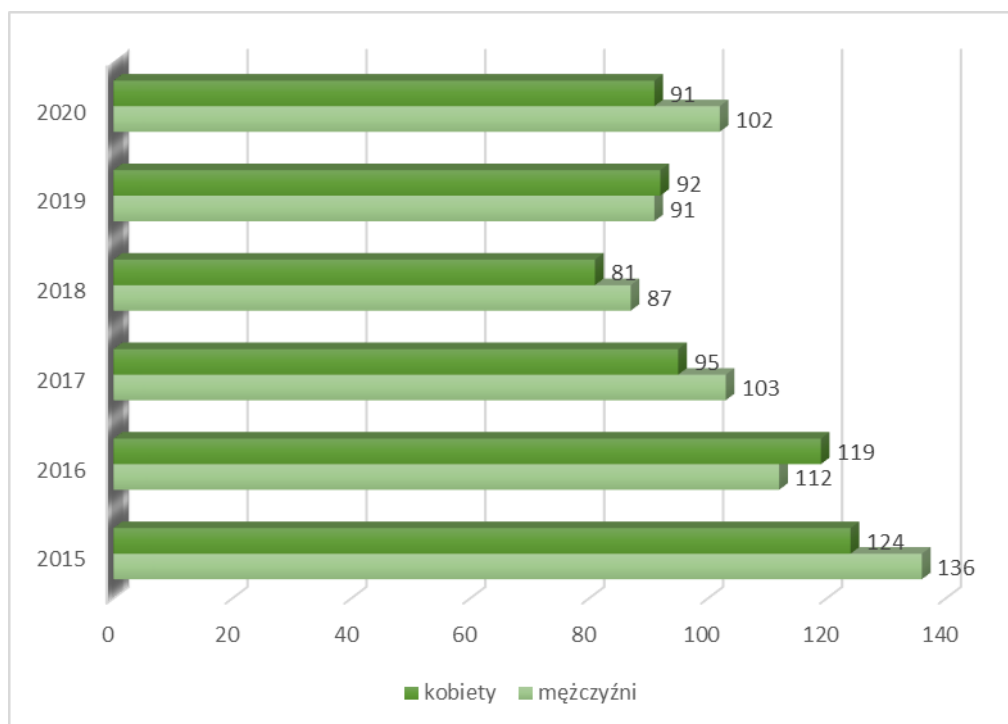
Analizując dane dotyczące bezrobocia na terenie gminy nie można zapomnieć, że badania statystyczne prowadzone przez GUS i PUP nie pokazują pełnego obrazu rynku pracy, nie rejestrując przede wszystkim problemu ukrytego bezrobocia w rolnictwie. Nie można także pomijać faktu, że w przeciągu ostatnich lat zmieniały się przepisy dotyczące sposobu określania statusu osoby bezrobotnej, które eliminowały z tej statystyki niejednokrotnie całe grupy społeczne. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na statystyki rynku pracy jest ujemne saldo migracji (z wyjątkiem roku 2020). Pomimo tych faktów zarówno dane statystyczne, jak i wynikające z obserwacji własnych wskazują, że w odniesieniu do rynku pracy na tym terenie w dalszym ciągu będzie odnotowywana sytuacja związana ze zwiększaniem liczby osób pracujących powodując zmniejszenie stopy bezrobocia, a wskazane tendencje nie zostaną zahamowane nawet w wyniku pandemii COVID-19.

Tabela 28. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Giby w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	J.m.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bezrobotni zarejestrowani wg płci							
ogółem	osoba	260	231	198	168	183	193
mężczyźni	osoba	136	112	103	87	91	102
kobiety	osoba	124	119	95	81	92	91
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci							
ogółem	%	14,8	13,4	11,6	9,9	11,0	11,8
mężczyźni	%	14,0	11,8	10,9	9,3	9,9	11,2
kobiety	%	15,8	15,4	12,5	10,7	12,5	12,5

Źródło: Dane GUS

Wykres 27. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Giby w latach 2015-2020

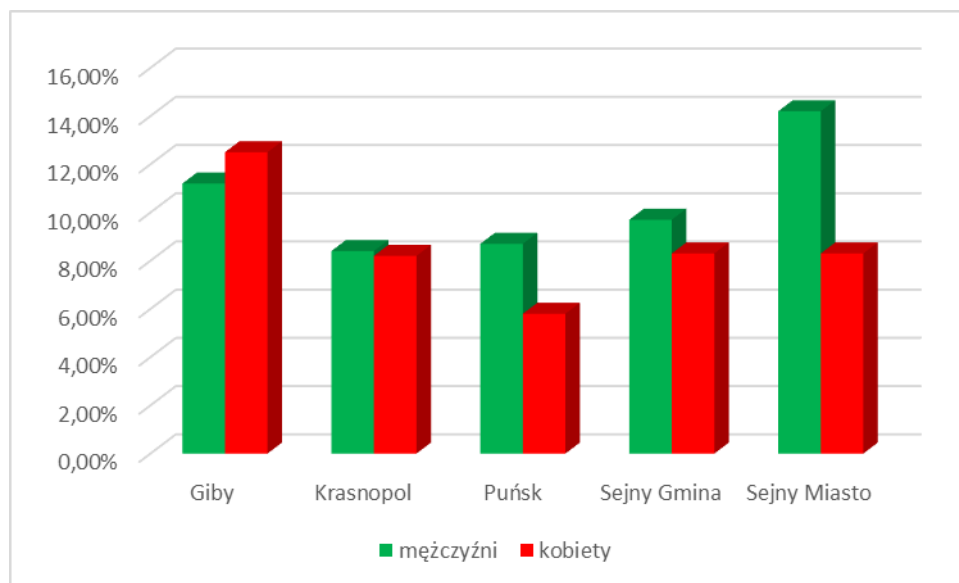
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura bezrobotnych wykazuje, że najliczniejszą grupę stanowią osoby w przedziale 25-34 lata. Są to ludzie młodzi, często dopiero wkraczający na rynek pracy. Taka sytuacja sprzyja powstawaniu ujemnych skutków społecznych i ekonomicznych.

Jednocześnie niepokojącym zjawiskiem jest wzrost bezrobocia u osób z wykształceniem wyższym, policealnym, średnim zawodowym i średnim ogólnokształcącym. Jest to ogromny problem, bowiem powoduje odpływ ludzi wykształconych do innych regionów kraju.

Porównując udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według płci w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego należy stwierdzić, że najkorzystniej sytuacja przedstawia się na terenie Gminy Puńsk (udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi tu 14,5%), zaś najmniej korzystnie – w Gminie Giby (23,7%). Wskazane dane zaprezentowano na wykresie 28.

Wykres 28. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według płci w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Należy jednak stwierdzić, że problem bezrobocia nie stanowi głównego problemu społecznego analizowanego obszaru. Decyduje o tym m.in. bliskość specjalnej strefy ekonomicznej, w której zlokalizowano wiele dużych zakładów pracy dających zatrudnienie także mieszkańcom powiatu sejneńskiego i Gminy Giby.

4. SFERA GOSPODARCZA

4.1. ROLNICTWO

Według danych pochodzących z Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku na terenie Gminy Giby były 663 gospodarstwa rolne. Najwięcej było gospodarstw o powierzchni 1-5 ha (27,00%), zaś najmniej – powyżej 15 ha (11,31%).

Tabela 29. Gospodarstwa rolne ogółem na terenie Gminy Giby

Wyszczególnienie	Ilość gospodarstw
ogółem	663
do 1 ha włącznie	142
1 - 5 ha	179
5 - 10 ha	160
10 - 15 ha	107
15 ha i więcej	75

Źródło: Dane GUS, PSR 2010

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (Powszechny Spis Rolny z 2010 roku) najwięcej gospodarstw zajmowało się uprawą zbóż – 374, zaś tylko 40 gospodarstw prowadziło uprawy przemysłowe.

Tabela 30. Gospodarstwa rolne z uprawą na terenie Gminy Giby

Wyszczególnienie	Ilość gospodarstw
ogółem	411
zboża razem	374
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	372
ziemniaki	247
uprawy przemysłowe	40
warzywa gruntowe	3

Źródło: Dane GUS, PSR 2010

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego pochodzących z Powszechnego Spisu Rolnego 2010 najwięcej na terenie gminy było gospodarstw rolnych stosujących nawozy mineralne (331) a najmniej wapniowe (9). Szczegółowe dane w tym zakresie zaprezentowano w tabeli 31.

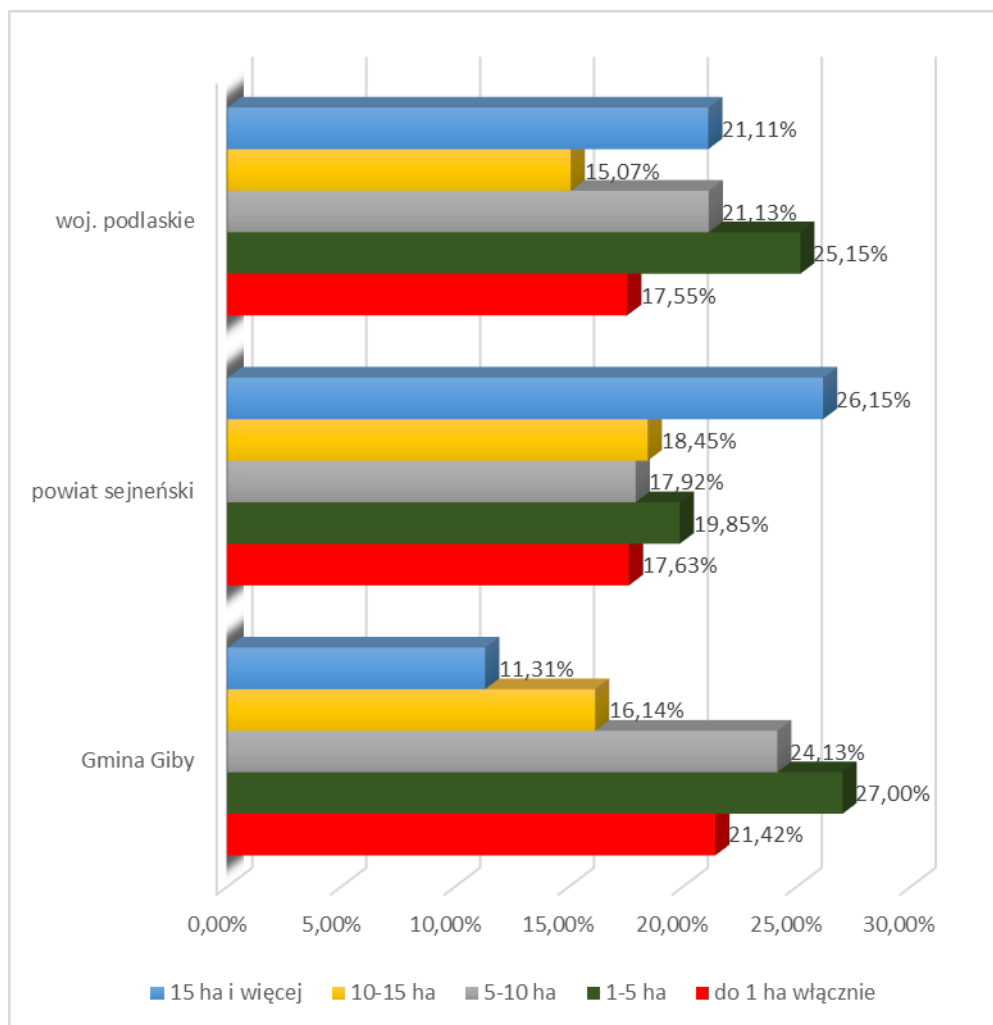
Tabela 31. Gospodarstwa stosujące nawozy mineralne i wapniowe na terenie Gminy Giby

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw
mineralne	331
azotowe	313
fosforowe	22
potasowe	21
wieloskładnikowe	212
wapniowe	9

Źródło: Dane GUS, PSR 2010

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi na wykresie 29 gospodarstwa rolne w Gminie Giby charakteryzują się mało korzystną strukturą agrarną, gdzie największy odsetek stanowią gospodarstwa dość małe (od 1 do 5 ha), co może zniechęcać mieszkańców do czerpania dochodów z tego działu gospodarki z powodu braku opłacalności działalności. Korzystniejszą strukturą agrarną charakteryzuje się powiat sejneński, w którym gospodarstwa powyżej 15 ha stanowią 26,15% ogółu.

Wykres 29. Struktura gospodarstw w Gminie Giby, powiecie sejneńskim i województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Na terenie Gminy Giby – zgodnie z danymi GUS – w 2020 roku istniało 177 podmiotów gospodarki narodowej, z czego sektor prywatny reprezentowało 166 podmiotów. Największa ilość podmiotów prywatnych to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - w 2020 roku było ich 140, co stanowi 79,10% wszystkich podmiotów. Szczegółowe dane zaprezentowano w tabeli 32.

Tabela 32. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Gminy Giby według sektorów własnościowych w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Podmioty wg sektorów własnościowych						
podmioty gospodarki narodowej ogółem	162	165	161	164	173	177
sektor publiczny - ogółem	12	13	9	9	9	8
sektor publiczny – państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	7	8	4	4	4	3
sektor prywatny - ogółem	149	150	150	153	161	166
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	129	128	127	129	134	140
sektor prywatny - spółki handlowe	1	2	3	3	3	3
sektor prywatny - fundacje	2	3	3	3	3	3
sektor prywatny - spółdzielnie	1	1	1	0	0	0
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	9	10	10	9	11	10

Źródło: Dane GUS

Na sektor publiczny składają się głównie państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, w 2020 roku były 3 takie podmioty, sektor publiczny ogółem liczył 8. Na sektor prywatny oprócz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą składają się również fundacje oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne – w 2020 r. było ich odpowiednio 3 i 10. Na terenie Gminy Giby działały także 3 spółki handlowe.

Wśród stowarzyszeń zarejestrowanych na terenie Gminy Giby możemy wyróżnić:

- Ochotniczą Straż Pożarną w Gibach;
- Ochotniczą Straż Pożarną w Sarnetkach;
- Ochotniczą Straż Pożarną w Pogorzelcu;
- Stowarzyszenie Miłośników Łódek Okrągłych, Sportów i Turystyki Wodnej „Alternativ Sailing” w Kuklach;
- Stowarzyszenie Miłośników Gminy Giby „Tratwa”;
- Stowarzyszenie Lokalna Edukacja Społeczna;
- Bractwo Bartne;
- Fundację Rozwoju Gminy Giby;
- Fundację Equilibrio;
- Ochotniczą Straż Pożarną w Głębokim Brodzie;
- Stowarzyszenie Jezioro Gieret.

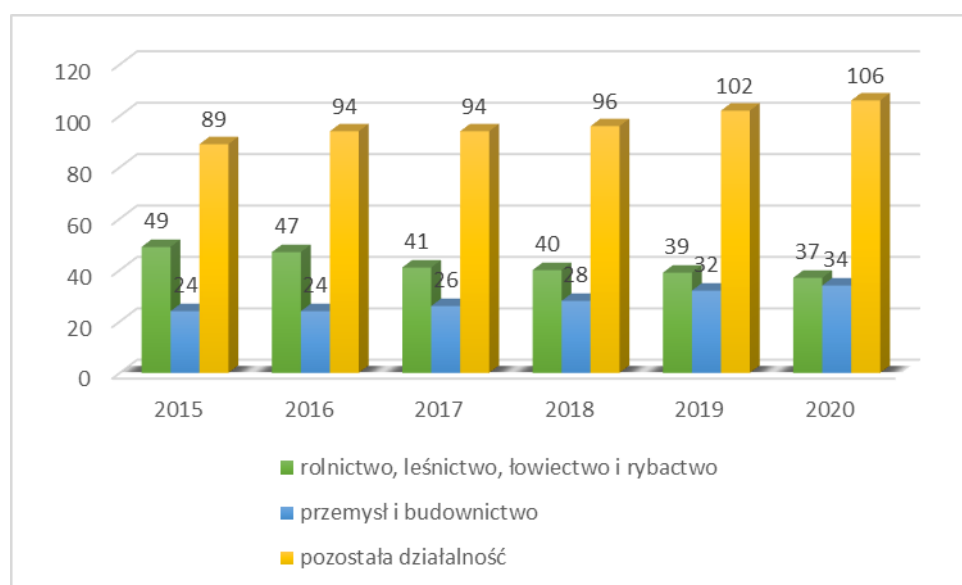
Analizując podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON według grup rodzajów działalności PKD 2007 można zauważyć, że w 2020 roku na terenie Gminy Giby najwięcej podmiotów zajmowało się pozostałą działalnością – 106, a najmniej przemysłem i budownictwem – 34, co przedstawia tabela 33 oraz wykres 30.

Tabela 33. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Gminy Giby według grup rodzajów działalności PKD 2007

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007						
ogółem	162	165	161	164	173	177
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	49	47	41	40	39	37
przemysł i budownictwo	24	24	26	28	32	34
pozostała działalność	89	94	94	96	102	106

Źródło: Dane GUS

Wykres 30. Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007 działające na terenie Gminy Giby w latach 2015-2020

Źródło: Dane GUS

Z kolei w tabeli 34 zaprezentowano podmioty funkcjonujące na terenie gminy w podziale ze względu na liczbę zatrudnianych osób. Zdecydowanie największy odsetek firm zatrudniał do 9 pracowników. Można więc stwierdzić, że w Gminie Giby działają głównie niewielkie podmioty, wśród których można wyróżnić: dwie stacje paliw w Gibach i Frąckach, tartaki, 6 ośrodków wypoczynkowych, restauracje, transport ciężarowy, firmy przewozowe oraz gospodarstwa agroturystyczne.

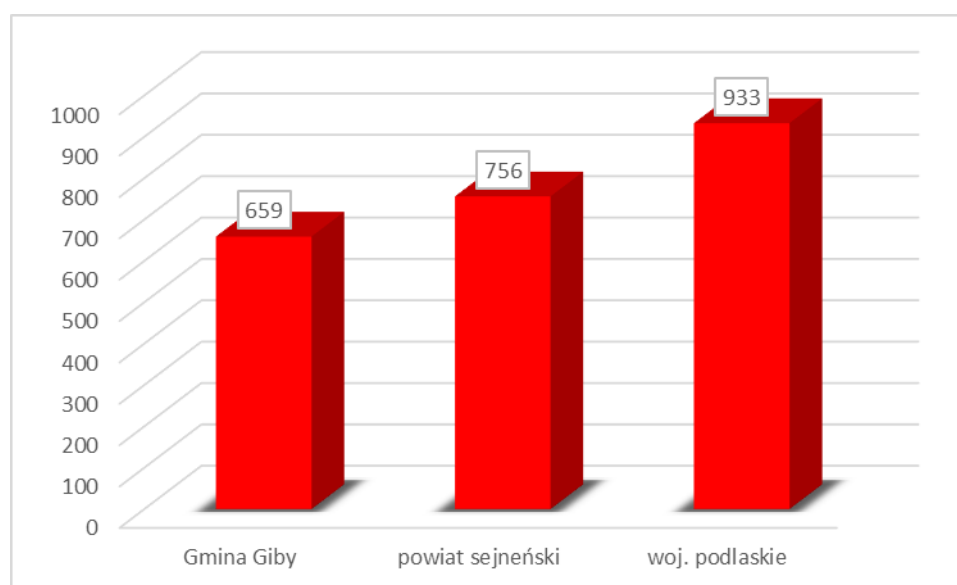
Tabela 34. Podmioty gospodarki narodowej działające na terenie Gminy Giby wg klas wielkości

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Podmioty wg klas wielkości						
0-9	155	157	155	158	167	172
10-49	7	8	6	6	6	5

Źródło: Dane GUS

Aktywność gospodarczą oraz przedsiębiorczość mieszkańców dobrze charakteryzuje wskaźnik podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W przypadku Gminy Giby wskaźnik ten jest zdecydowanie niższy od wartości dla powiatu sejneńskiego oraz województwa podlaskiego, co wskazuje na niższą przedsiębiorczość mieszkańców gminy. Wartości wskaźników dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowano na wykresie 31.

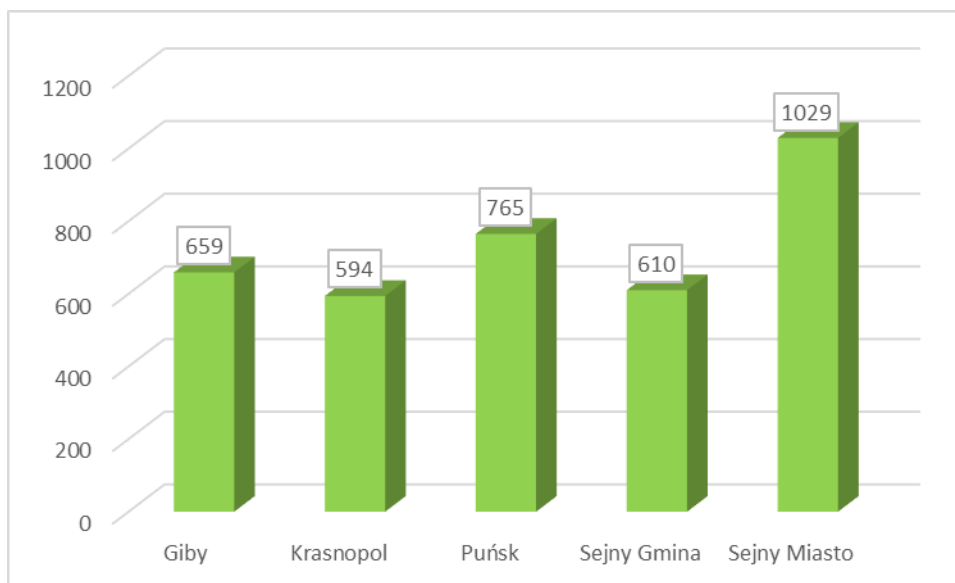
Wykres 31. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności na terenie Gminy Giby, powiatu sejneńskiego i województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Porównując dane dla poszczególnych gmin powiatu sejneńskiego należy stwierdzić, że najwyższy poziom przedsiębiorczości wykazują mieszkańcy Miasta Sejny, a najmniejszy – osoby zamieszkujące Gminę Krasnopol. Gmina Giby zajmuje pod tym kątem 3 miejsce w powiecie.

Wykres 32. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

4.3. WSPIERANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TERENY INWESTYCYJNE

Na terenie Gminy Giby nie wyznaczono terenów inwestycyjnych. W Urzędzie Gminy Giby, na podstawie zarządzenia Nr 51.2021 Wójta Gminy Giby z dnia 18 listopada 2021 r. powołano natomiast Punkt Obsługi Inwestora Gminy Giby, którego zadaniem będzie m.in.:

- przygotowanie kompletnej oferty inwestycyjnej, jej weryfikacja i aktualizacja, w tym nadzór nad danymi niezbędnymi do jej opracowania;
- nadzór nad aktualizacją danych dotyczących oferty inwestycyjnej na portalu/stronie internetowej gminy oraz dbałość o aktualność informacji, w tym nadzór nad administrowaniem strony w tym zakresie;
- nadzór nad aktualizacją danych dotyczących oferty lokalizacyjnej gminy w generatorze ofert inwestycyjnych Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu (PAIH);
- organizacja działań promujących ofertę inwestycyjną gminy;
- udzielenie informacji przedsiębiorcom/inwestorom, w tym prezentacja posiadanej oferty inwestycyjnej;
- współdziałanie z podmiotami zaangażowanymi w obsłudze inwestora na szczeblu ponadgminnym, Specjalną Strefą Ekonomiczną i innymi partnerami regionalnymi.

5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

5.1. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA

Główny układ komunikacyjny Gminy Giby tworzą:

- droga krajowa nr 16 (Dolna Grupa – Olsztyn – Augustów – Giby – Ogrodniki, granica Państwa), długość na terenie gminy 16,27 km, nawierzchnia asfaltowa;
- droga wojewódzka nr 663 (Sejny – Pomorze), długość na terenie gminy 0,5 km, nawierzchnia asfaltowa;
- drogi powiatowe o łącznej długości 98,33 km:
- drogi gminne wraz z drogami wewnętrznymi o łącznej długości 245,68 km.

Tabela 35. Drogi powiatowe na terenie Gminy Giby

Lp.	numer drogi	Nazwa
1.	1090B	Maćkowa Ruda – Buda Ruska – Jeziorki
2.	1170B	Żubrówka – Maćkowa Ruda – Wysoki Most – Pogorzelec – Giby
3.	1171B	Ryżówka – Mikołajewo – Maćkowa Ruda
4.	1174B	Sejny (ul. Zawadzkiego) – Daniłowce – Karolin – Pogorzelec
5.	1177B	Berżniki – Bierżałowce – Giby
6.	1179B	Berżniki – Zelwa
7.	1202B	Wysoki Most – Sarnetki – Frącki
8.	1203B	Daniłowce – Białowierśnie
9.	1204B	Giby – Wiłkokuk – Zelwa
10.	1205B	Frącki – Dworczyso – Łoski – Mikaszówka
11.	1206B	Głęboki Bród – Strzelcowizna – Gorczyca
12.	1200B	Monkinie – Kopanica – Tobołowo (pod zarządem PZD w Augustowie)
13.	1201B	od drogi 1150 B – Bryzgiel – Macharce (pod zarządem PZD w Augustowie)

Źródło: Opracowanie własne

Zestawienie dróg gminnych przedstawia się następująco:

- 102291B Walne – Danowskie;
- 102292B Sarnetki – Tobołowo;
- 102293B Stanowisko – Rygol;
- 102294B Okółek – Strzelcowizna;
- 102295B Sarnetki – Macharce;
- 102296B Iwanówka – Konstantynówka – Pomorze;

- 102297B przez wieś Iwanówka;
- 102298B Giby – Konstantynówka – Budziewizna;
- 102299B przez wieś Białogóry I;
- 102300B przez wieś Białogóry II;
- 102301B Giby – Pomorze;
- 102302B Aleksiejówka – Pomorze;
- 102303B Pomorze – Posejnele – Kukle;
- 102304B Kukle - Ośrodek WPHW;
- 102305B przez wieś Posejnele;
- 102306B Wilkokuk – Zelwa;
- 102307B Zelwa – Budwieć – Stanowisko;
- 102308B Wilkokuk – Stanowisko;
- 102309B Giby – Okółek;
- 102310B Wierśnianka – Giby;
- 102311B Giby - Giby I - Giby II;
- 102312B przez wieś Giby I;
- 102313B przez wieś Wierśnianka;
- 102314B Białorzeczka – Wierśnie – Giby;
- 102315B Krasne – Wierśnianka;
- 102316B przez wieś Białorzeczka;
- 102317B Białogóry – Białorzeczka;
- 102318B Karolin – Pogorzelec;
- 102319B Pogorzelec – Cegielnia;
- 102320B Pogorzelec – Pokrowsk;
- 102321B Pogorzelec – Krasne – Tartaczysko;
- 102322B Pogorzelec – Sarnetki;
- 102323B Wysoki Most - Studziany Las – Frącki;
- 102324B Krasne – Frącki;
- 102325B przez wieś Wysoki Most I;
- 102326B przez wieś Wysoki Most II;
- 102327B Zelwa – Stanowisko;
- 102328B Dworzysko – Rygol;
- 102329B Białogóry – Orzechowo;
- 102330B Gremzdówka – Tartaczysko;
- 102331B Sarnetki - Czerwony Krzyż;

- 102332B Pomorze – Budziewizna – Bosse;
- 102255B Kukle – Degucie;
- 102333B przez wieś Frącki;
- 102334B Zelwa – Kiecie;
- 102335B Giby – Rygol.

Mieszkańcy mogą korzystać z 12 przystanków autobusowych.

Większość dróg stanowiących sieć drogową Gminy Giby nie odpowiada wymaganiom określonym w przepisach prawa dla dróg publicznych, charakteryzuje się niewystarczającymi parametrami technicznymi w stosunku do określonych w nich wymogów. Większa część dróg posiada nawierzchnię nieutwardzoną, co powoduje, że możliwość poruszania się tymi szlakami komunikacyjnymi jest bardziej uzależniona od warunków atmosferycznych niż ma to miejsce w przypadku dróg asfaltowych.

W związku z tym zasadne jest podjęcie działań mających na celu poprawę standardu technicznego dróg publicznych, zapewniającą poprawę jakości dróg i bezpieczeństwa ruchu drogowego. W tym celu niezbędne jest dokonanie budowy, przebudowy rozbudowy i modernizacji istniejących dróg publicznych stanowiących sieć komunikacyjną gminy. Ponadto – dla zwiększenia poziomu bezpieczeństwa rowerzystów – konieczne jest tworzenie ścieżek rowerowych.

Należy przy tym zauważyć, że w poprzednich latach gmina wykonała szereg projektów związanych z przebudową dróg, jednak inwestycje te powinny być kontynuowane. Zrealizowano m.in. następujące przedsięwzięcia:

- Przebudowa drogi gminnej wewnętrznej w miejscowości Karolin - wartość projektu: 159 151,43 zł, inwestycja została zrealizowana ze środków własnych Gminy Giby;
- Przebudowa drogi gminnej nr 102303B Pomorze – Posejnele - Kukle w miejscowości Posejnele – okres realizacji: 2020 r., całkowity koszt inwestycji: 545 712,27 zł, źródła finansowania: Fundusz Dróg Samorządowych – 321 108,27 zł, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych – 224 604,00 zł;
- Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Studziany Las - rok inwestycji: 2020; całkowity koszt inwestycji: 587 720,00 zł, źródła finansowania: wkład własny – 4 212,00 zł, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych - 158 808,00 zł, Fundusz Dróg Samorządowych - 324 701,00 zł, Nadleśnictwo Głęboki Bród - 100 000,00 zł;
- Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Zelwa - rok inwestycji: 2020, całkowity koszt inwestycji: 95 842,28 zł, źródła finansowania: Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych - 57 443 zł, wkład własny - 38 401 zł;

- Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Pomorze - rok inwestycji: 2020, całkowity koszt inwestycji: 78 112,00 zł, źródła finansowania: Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych - 33 145,00 zł, wkład własny - 44 967,00 zł.

Przez teren gminy nie przebiega linia kolejowa.

Gmina Giby została wskazana w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. jako obszar o złej dostępności transportowej do ośrodka wojewódzkiego (90-120 minut).

5.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Odpowiednia gospodarka wodna jest jednym z podstawowych działań mających na celu zachowanie odpowiednich stosunków ekologicznych na danym terenie. Jednocześnie niezbędne jest dostarczenie mieszkańcom podstawowych usług komunalnych. W 2020 roku na terenie Gminy Giby długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej wyniosła 103,3 km. Na terenie gminy nie ma sieci kanalizacji sanitarnej, mieszkańcy korzystają ze zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Źródłami zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy są 2 ujęcia wody (otwór Nr 1A i otwór Nr 2A) zlokalizowane w miejscowości Giby, z których woda rozprowadzana jest wodociągiem gminnym. Studnie wiercone są własnością gminy Giby. Ujęcie wody podziemnej w miejscowości Giby znajduje się w obrębie Regionu Wodnego Środkowej Wisły – zlewnia rzeki Marychy. Pobierana woda z ujęcia w Gibach służy w celu zbiorowego zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy, dlatego też powinna spełniać wymogi wody pitnej.

Tabela 36. Urządzenia sieciowe na terenie Gminy Giby w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wodociągi							
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	68,3	68,3	68,3	68,3	68,3	103,3
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	519	539	558	640	641	659

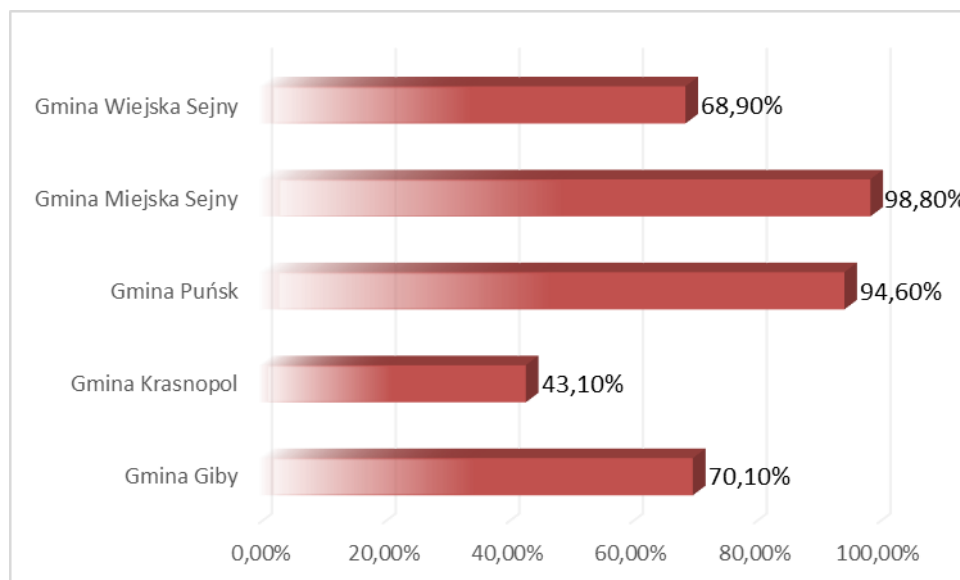
Wyszczególnienie	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
awarie sieci wodociągowej	szt.	3	8	8	8	5	6
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	114,0	112,4	134,0	140,0	135,1	135,5
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	1 873	1 864	1 858	1 910	1 887	1 881
zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m ³	39,7	40,0	48,2	51,2	49,8	50,6
Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej - w % ogółu budynków mieszkalnych							
wodociąg	%	50,6	51,9	53,5	53,1	53,5	55,2
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności							
wodociąg	%	66,1	66,8	67,4	70,0	70,0	70,1
kanalizacja	%	0	0	0	0	0	0
gaz	%	0	0	0	0	0	0
Przedsiębiorstwa świadczące usługi w gminie w badanym roku							
przedsiębiorstwa świadczące usługę (dostarczające wodę)	ob.	1	1	1	1	1	1

Źródło: Dane GUS oraz Urzędu Gminy Giby

Procent ogółu ludności gminy, według GUS, korzystający z wodociągu w 2020 roku osiągnął poziom 70,1%, najwyższy w porównaniu do lat 2015-2019. W 2020 roku zużycie wody z wodociągów na 1 mieszkańca wyniosło 50,6 m³.

Biorąc pod uwagę poszczególne gminy wiejskie zlokalizowane w granicach powiatu sejneńskiego należy stwierdzić, że największy odsetek mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej na terenie Gminy Puńsk (94,60%), co zaprezentowano na wykresie 33. Gmina Giby zajmuje pod kątem 3 miejsce.

Wykres 33. Korzystający z wodociągu w % ogółu ludności na terenie gmin powiatu sejneńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Zgodnie z danymi GUS na terenie gminy funkcjonuje 1 189 zbiorników bezodpływowych oraz 247 oczyszczalni przydomowych. Nie działa tu kanalizacja deszczowa, ani oczyszczalnia ścieków. Ze względu na znaczne walory przyrodnicze obszaru, w tym występowanie obszarów chronionych wodozależnych, dla których zachowanie dobrej jakości wód jest kluczowym elementem ich ochrony, zasadne jest jednak rozważenie budowy kolejnych oczyszczalni przydomowych czy szczelnych szamb na gruntach o wysokim stanie wód gruntowych lub gruntach nieprzepuszczalnych, gdzie lokalizacja oczyszczalni przydomowych nie będzie możliwa. W przypadku zwartej zabudowy, po uwzględnieniu rachunku ekonomicznego, należy także rozważyć budowę kanalizacji sanitarnej.

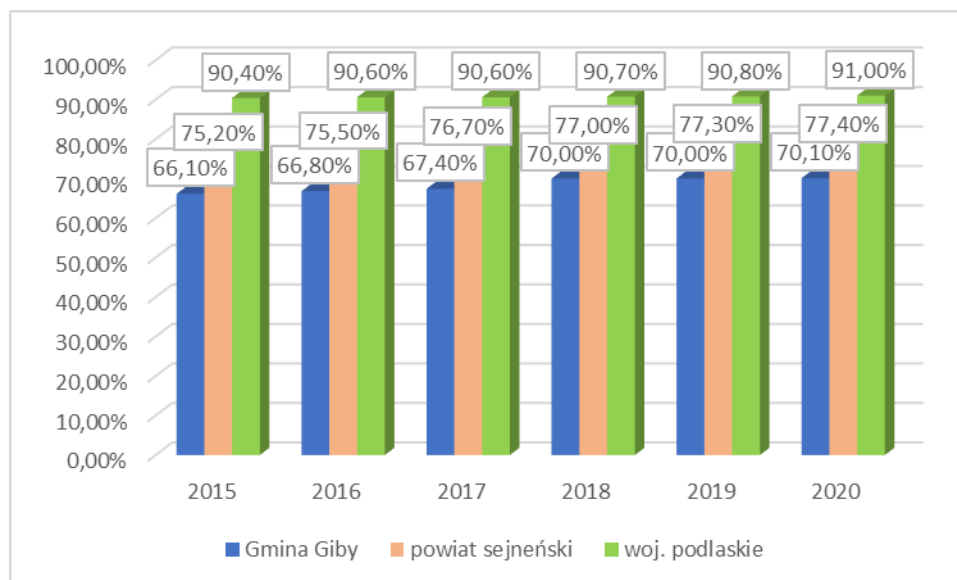
Tabela 37. Liczba zbiorników bezodpływowych oraz oczyszczalni przydomowych na terenie Gminy Giby

Wyszczególnienie	J. m.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
zbiorniki bezodpływowe	szt.	1 229	1 229	1 229	1 229	1 222	1 189
oczyszczalnie przydomowe	szt.	240	240	240	240	247	247

Źródło: Dane GUS

Porównując odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej na terenie Gminy Giby, powiatu sejneńskiego oraz w województwie podlaskim można zauważyć, że na obszarze Gminy Giby odsetek ten był najmniejszy, a więc konieczne jest podejmowanie inicjatyw zmierzających do wyeliminowania niedoborów w tym zakresie.

Wykres 34. Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej na terenie Gminy Giby, powiatu sejneńskiego i województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

5.3. GOSPODARKA ODPADAMI

Na terenie Gminy Giby źródłami wytwarzanych odpadów są:

- przedsiębiorstwa prowadzące działalność gospodarczą,
- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszary ogrodów, parków, cmentarzy itp.,
- ulice i place.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych. Należą do nich: poziom rozwoju gospodarczego obszaru, zamożność społeczeństwa, rodzaj zabudowy mieszkalnej, sposób gospodarowania zasobami, przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr materialnych, a także cechy charakterologiczne mieszkańców i ich podatność na edukację ekologiczną.

Zgodnie z danymi GUS – w 2020 roku na terenie Gminy Giby zebrano 614,24 t odpadów. Na jednego mieszkańca przypadało 126,4 kg odpadów zmieszanych. W 2020 roku była 1 jednostka odbierająca odpady.

Tabela 38. Odpady komunalne z terenu Gminy Giby

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Odpady zebrane w ciągu roku							
ogółem	t	-	-	465,37	416,07	443,66	614,24
z gospodarstw domowych	t	-	-	434,41	376,37	392,68	536,28
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	t	-	-	30,96	39,70	50,98	77,96
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku							
ogółem	t	-	-	310,59	217,77	188,80	275,64
z gospodarstw domowych	t	-	-	310,59	217,77	188,80	275,64
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	t	-	-	0,00	0,00	0,00	0,00
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku							
ogółem	t	169,38	225,94	154,78	198,30	254,86	338,60
ogółem na 1 mieszkańca	kg	59,0	80,3	55,7	72,6	93,9	126,4
z gospodarstw domowych	t	97,43	146,35	123,82	158,60	203,88	260,64
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	33,9	52,0	44,5	58,1	75,1	97,3
jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	szt.	1	1	1	1	1	1
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	t	-	-	30,96	39,70	50,98	77,96
Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów							
ogółem	%	-	-	66,7	52,3	42,6	44,9
z gospodarstw domowych	%	-	-	71,5	57,9	48,1	51,4
papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne	%	-	-	8,7	7,1	12,4	14,3
biodegradowalne	%	-	-	-	-	-	0,2

Źródło: Dane GUS

Zgodnie z nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (obowiązującą od początku 2012 r. z późniejszymi zmianami) na gminach spoczywa zadanie zapewnienia odpowiedniego i właściwego odbioru i zagospodarowania wszystkich odpadów komunalnych z możliwością selektywnego zbierania. Zmieszane odpady komunalne, czy pozostałości po sortowaniu tych odpadów przeznaczone do składowania, powinny być kierowane do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych – RIPOK, tak by były zagospodarowane w regionie swego powstania. W przypadku braku RIPOK lub podczas awarii odpady mogą być kierowane do instalacji zastępczych, wyznaczonych

w Wojewódzkim Programie Gospodarki Odpadami. Odpady powinny odbierać od mieszkańców firmy, wyłonione w drodze przetargu, a za odbiór odpadów mieszkańcy uiszcza jednolitą stawkę, z możliwością obniżki dzięki stosowaniu segregowania odpadów u źródła ich powstawania.

W województwie podlaskim wydzielono cztery regiony gospodarki odpadami (RGO): Centralny, Południowy, Północny i Zachodni. Gmina Giby przynależy do Północnego Regionu Gospodarki Odpadami. Miejszem zagospodarowywania odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, zebranych z terenu gminy, jest Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Suwałkach.

Na terenie gminy obowiązuje „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Giby”. Zgodnie z nim właściciele nieruchomości zobowiązani są gromadzić odpady w przeznaczonych do tego pojemnikach, w tym w workach i kompostownikach.

Obowiązek selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmuje: papier, w tym tektura, odpady opakowaniowe z papieru i odpady opakowaniowe z tektury; metale i tworzywa sztuczne, w tym odpady opakowaniowe z metali, odpady z tworzyw sztucznych; szkło, w tym odpady opakowaniowe ze szkła; bioodpady; popiół; odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek; zużyte baterie i akumulatory; zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny; meble i inne odpady wielkogabarytowe; zużyte opony; odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne; odzież i tekstylia; odpady niebezpieczne zawarte w odpadach komunalnych, w tym przeterminowane leki i chemikalia.

Na terenie Gminy Giby został utworzony Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Dziemianówce.

5.4. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA, CIEPŁOWNICZA I GAZOWA

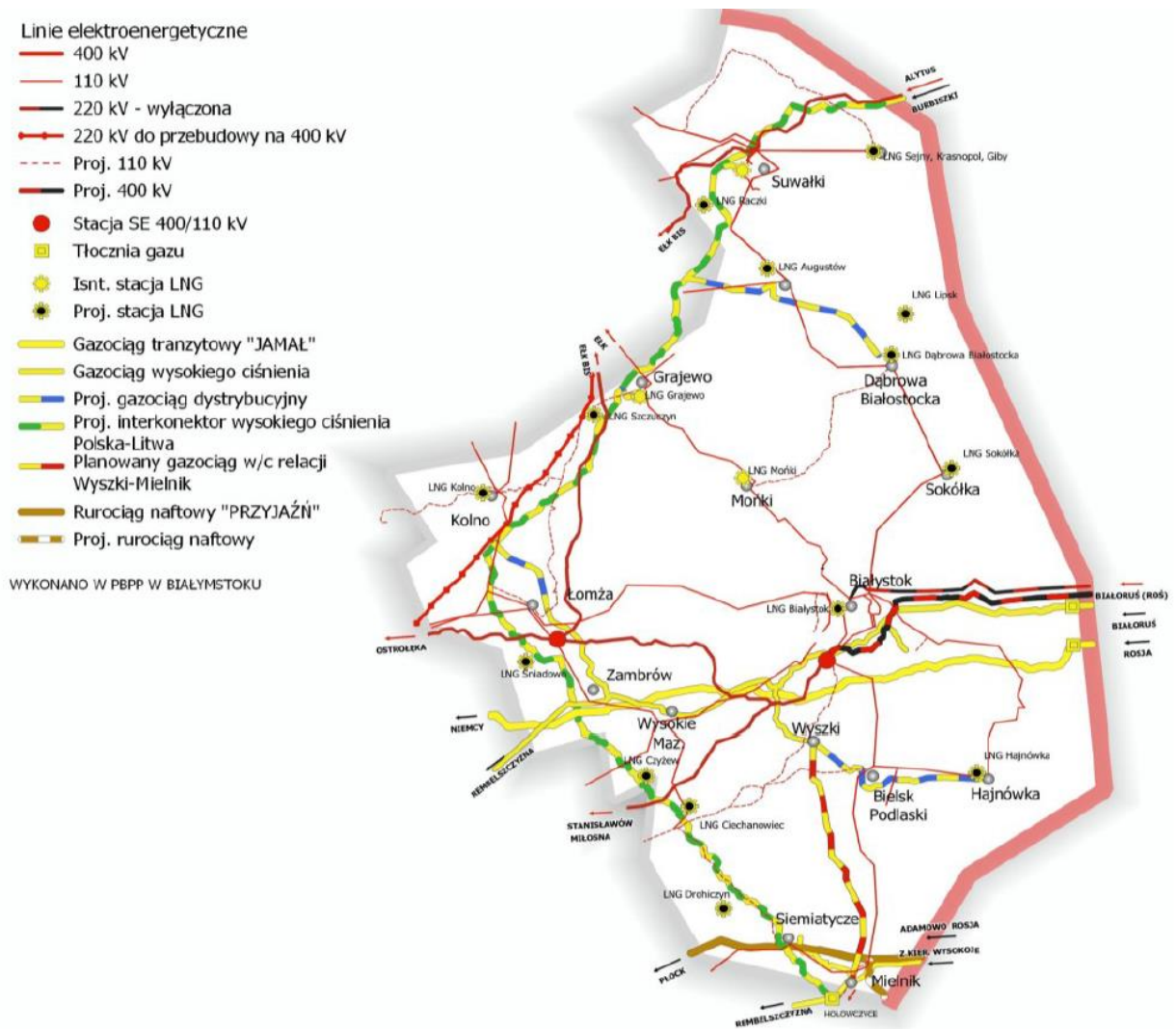
Na terenie Gminy Giby nie funkcjonuje sieć ciepłownicza ani gazowa. Dostępna jest natomiast infrastruktura energetyczna zaopatrująca mieszkańców w energię elektryczną.

Źródłem zasilania w energię elektryczną Gminy Giby jest stacja 110/20 kV zlokalizowana w Sejnach. Energia elektryczna jest doprowadzana liniami napowietrznymi średniego napięcia (SN) 20 kV. Część sieci wymaga modernizacji i uzupełnień.

Przez gminę przebiega kilka połączeń linii średniego napięcia. Od północno-zachodniej granicy gminy przebiega linia SN przez Wysoki Most, Studziany Las, następnie przez Sarnetki, gdzie łączy się z linią SN dobiegającą z zachodu i dalej biegnie w południowym kierunku, aż do granicy gminy. Nieopodal Sarnetek wychodzi kolejna odnoga SN skierowana w kierunku Gulbina, biegnąca następnie przez Tartaczysko, Frącki, Okółek i za Dworczykiem wychodzi poza granice gminy. Odnoga z Tartaczyska biegnie przez Pogorzelec, Karolin, Białogóry, dochodzi do linii SN łączącej Daniłowce z Białowierśniami i Białorzeczką. Następnie ta łączy się z linią SN przebiegającą od Wierśni przez Giby, Pomorze i Konstantynówkę. W północno-wschodniej części gminy przebiega linia SN łącząca Posejnele z Kukłami. Z kolei we wschodniej części gminy linia SN łączy ze sobą wieś Wiłkokuk, Zelwę, Kiecie, Budwieć i Stanowisko.

Na rysunku 22 przedstawiono istniejącą oraz planowaną infrastrukturę elektroenergetyczną zlokalizowaną na terenie województwa podlaskiego. Mapa przedstawia również rozważany wariant przebiegu interkonektora Polska – Litwa, który ma przebiegać w sąsiedztwie Gminy Giby. Budowa interkonektora gazowego w/c Polska – Litwa umożliwi zwiększenie mocy przesyłowej gazociągu dystrybucyjnego kol. Grabówka k/Białegostoku – Wólka Radzyńska, zasilającego środkową część województwa oraz stworzy szanse budowy systemu dystrybucyjnego gazu ziemnego miast i gmin w północnej i południowej części województwa.

Rysunek 22. Infrastruktura energetyczna województwa podlaskiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030

Na terenie Gminy Giby oraz pozostałych gmin powiatu sejneńskiego planowany jest rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, co potwierdza będąca w trakcie opracowania Strategia Rozwoju Sejneńskiego Klastra Energii Odnawialnej.

6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA, JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

6.1. INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA, JAKOŚĆ EDUKACJI

Na terenie Gminy Giby edukację na poziomie podstawowym zapewnia Szkoła Podstawowa Imienia Ofiar Obławy Augustowskiej w Gibach. Jest to jedyna placówka szczebla podstawowego funkcjonująca na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego. Z dniem 31.08.2020 r. zgodnie z uchwałą nr X/74/2019 Rady Gminy Giby z dnia 29.11.2019 r. dokonano likwidacji Szkoły Podstawowej w Karolinie.

W roku szkolnym 2020/2021 (stan na dzień 01.09.2020 r.) do Szkoły Podstawowej Imienia Ofiar Obławy Augustowskiej w Gibach uczęszczało 178 uczniów, zaś na dzień 01.09.2021 r. – 166 dzieci.

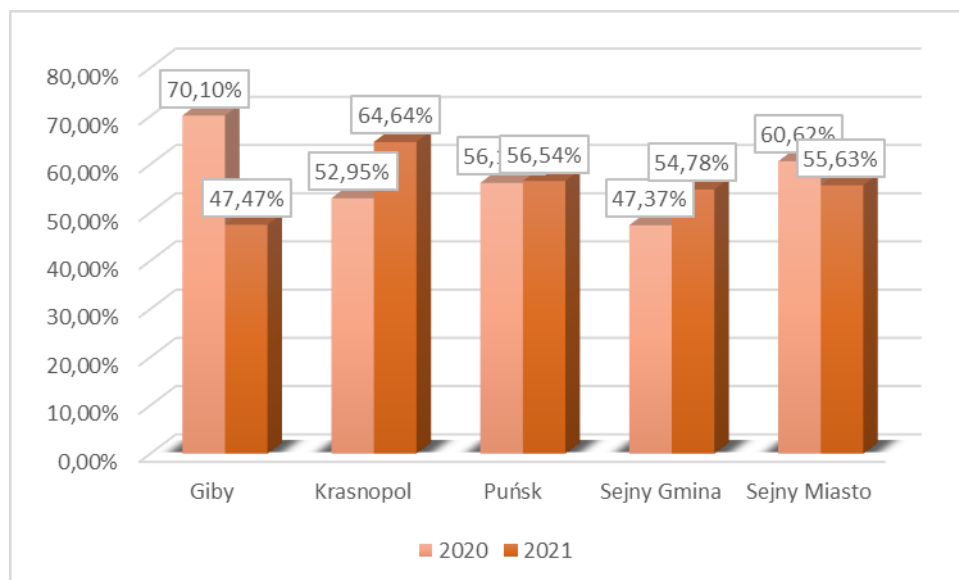
Porównując wyniki egzaminów ósmoklasisty w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego należy zauważyć, że:

- najwyższe wyniki egzaminu z języka polskiego w 2020 r. osiągnęli uczniowie z Gminy Giby, jednak nie powtórzyli tego sukcesu w 2021 r., kiedy to ich wynik był najniższy;
- z egzaminu z języka angielskiego zarówno w roku 2020, jak i 2021, uczniowie z terenu Gminy Giby osiągnęli najniższe wyniki w powiecie;
- w przypadku matematyki w 2020 r. uczniowie z Gminy Giby osiągnęli najlepszy wynik w powiecie, a w 2021 r. – wynik najniższy.

Wskazane dane zaprezentowano na wykresach 35-37.

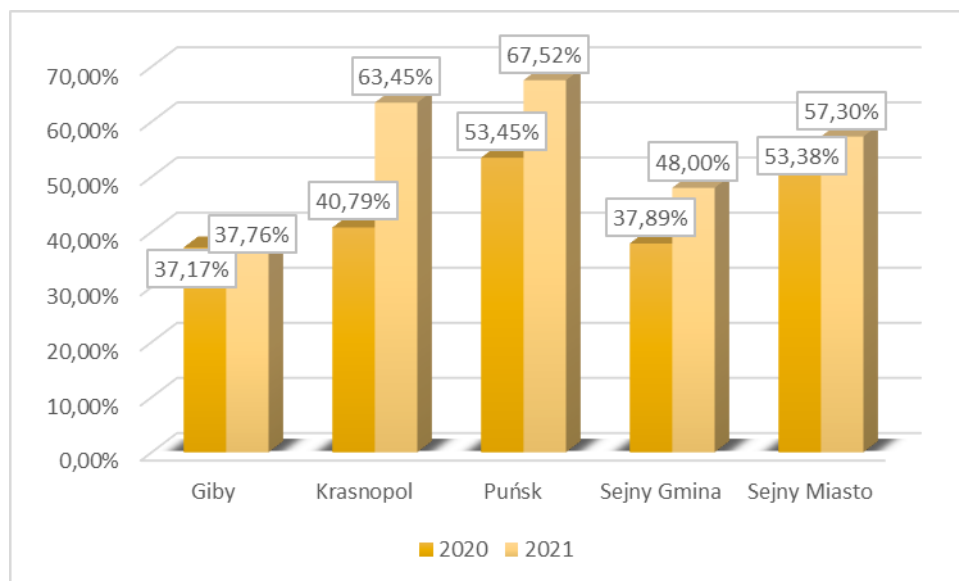

Wykres 35. Wyniki egzaminów ósmoklasisty w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego – język polski

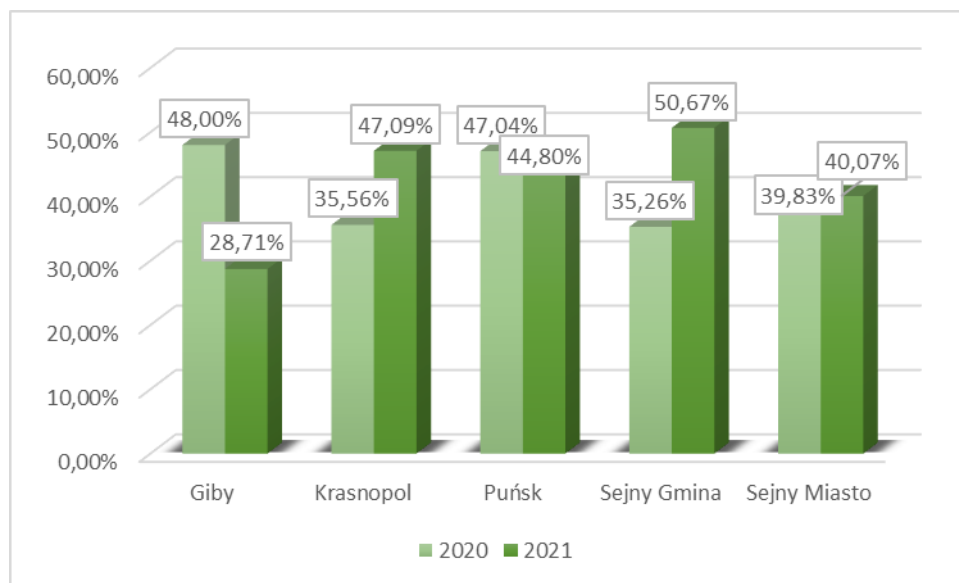
Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Wykres 36. Wyniki egzaminów ósmoklasisty w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego – język angielski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Wykres 37. Wyniki egzaminów ósmoklasisty w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego – matematyka

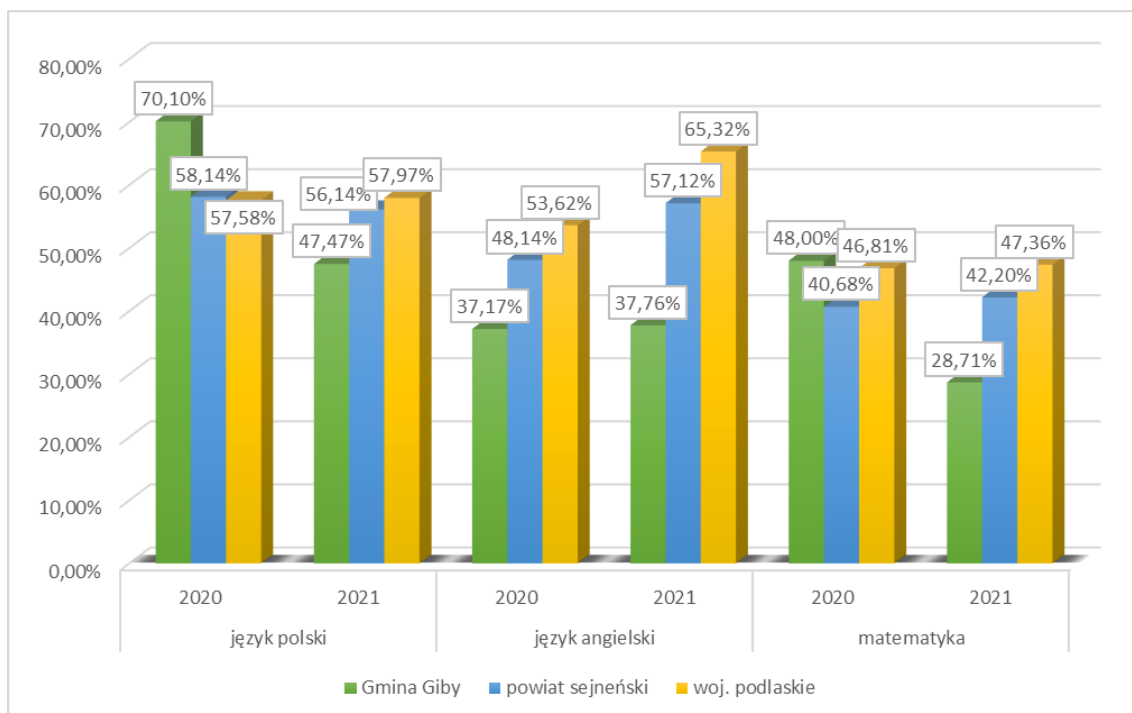

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Z kolei biorąc pod uwagę wyniki egzaminów ósmoklasisty na terenie Gminy Giby, powiatu sejneńskiego oraz województwa podlaskiego można wskazać, że:

- w 2020 r. uczniowie z Gminy Giby osiągnęli najwyższy wynik egzaminu z języka polskiego, jednak w 2021 r. wynik ten był już najniższy;
- w przypadku języka angielskiego w obydwu latach wyniki uczniów z Gminy Giby były znacząco niższe niż średnio w powiecie sejneńskim i w woj. podlaskim;
- w 2020 r. uczniowie z Gminy Giby osiągnęli wyższe wyniki egzaminu z matematyki niż średnia dla powiatu, ale niższe niż średnia dla województwa, w 2021 r. wyniki były już znacząco niższe niż w powiecie i w województwie.

Wykres 38. Wyniki egzaminów ósmoklasisty na terenie Gminy Giby, powiatu sejneńskiego oraz województwa podlaskiego

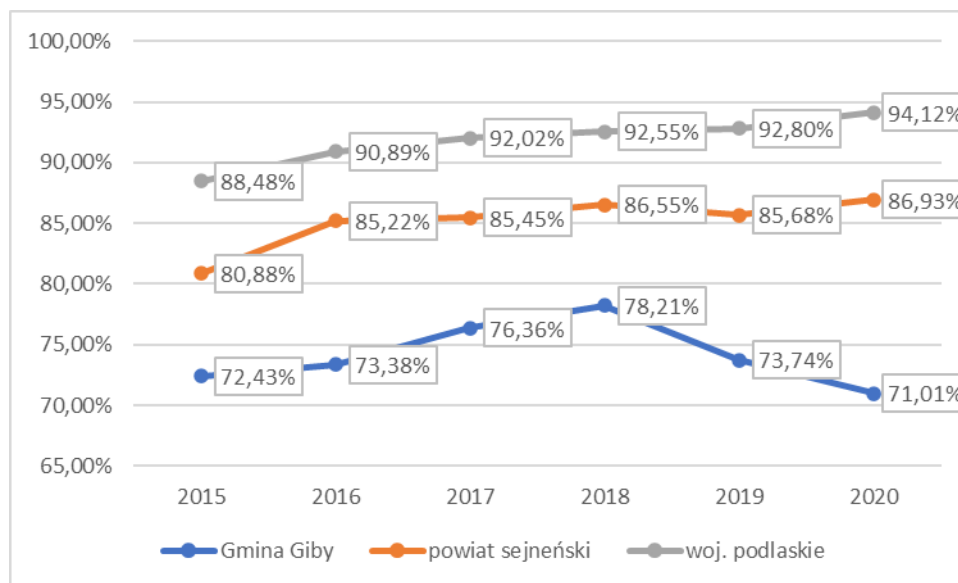
Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Zaprezentowane dane dotyczące wyników egzaminów ósmoklasistów z terenu Gminy Giby wskazują, że w kolejnych latach konieczna jest realizacja przedsięwzięć mających na celu podniesienie poziomu edukacji. Wskazana jest organizacja zajęć wyrównawczych, dodatkowych, rozwijających zainteresowania i zdolności uczniów.

Współczynnik skolaryzacji netto, liczony jako relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania, wynosi w gminie 71,01%. Dość wysoki wskaźnik skolaryzacji na poziomie szkoły podstawowej wskazuje na to, że znaczna część uczniów kształci się w placówkach zlokalizowanych na terenie gminy.

Porównując współczynniki skolaryzacji w stosunku do szkół podstawowych na terenie Gminy Giby, powiatu sejneńskiego oraz województwa podlaskiego można zauważyć, że najmniejsza wartość wskaźnika występuje na terenie Gminy Giby, a największa na terenie województwa podlaskiego.

Wykres 39. Współczynnik skolaryzacji netto w Gminie Giby, powiecie sejneńskim oraz w woj. podlaskim (szkoły podstawowe)

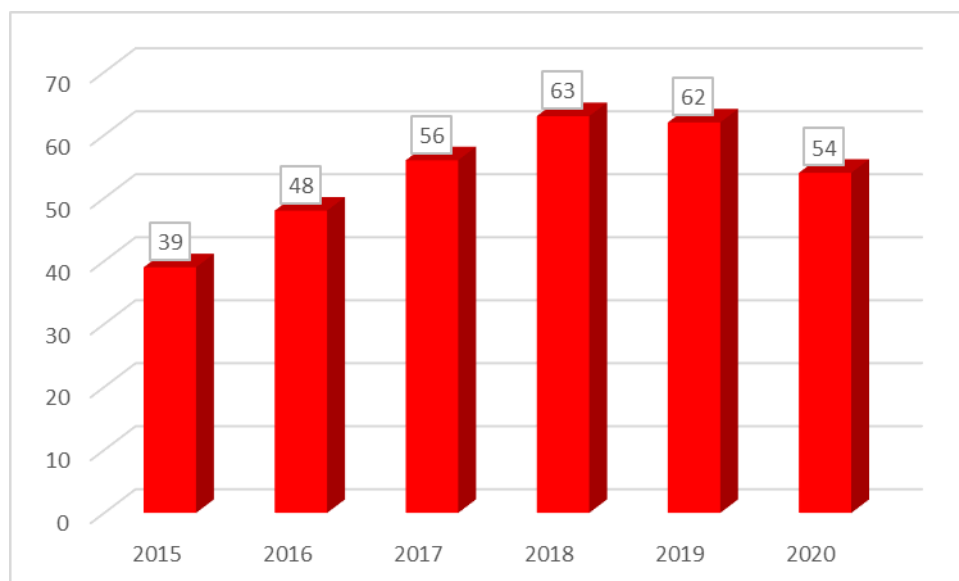

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W gminie nie funkcjonują szkoły ponadgimnazjalne, a młodzież kontynuuje naukę w placówkach zlokalizowanych przede wszystkim na terenie Sejn.

W zakresie edukacji przedszkolnej w Gminie Giby działa jeden oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej Imienia Ofiar Obławy Augustowskiej w Gibach. Zgodnie z danymi zaprezentowanymi na wykresie 40, od 2015 r. liczba dzieci objętych nauczaniem przedszkolnym rośnie. Jedyne spadki odnotowano w 2020 r., co jest spowodowane obostrzeniami związanymi z pandemią COVID-19. Trzeba przy tym pamiętać, że poprawa dostępności do edukacji przedszkolnej jest jednym z wyzwań czekających każdą gminę, szczególnie w przyszłości w kontekście przyciągania i zachęcania do zamieszkania w niej młodych małżeństw (dotyczy to także Gminy Giby).

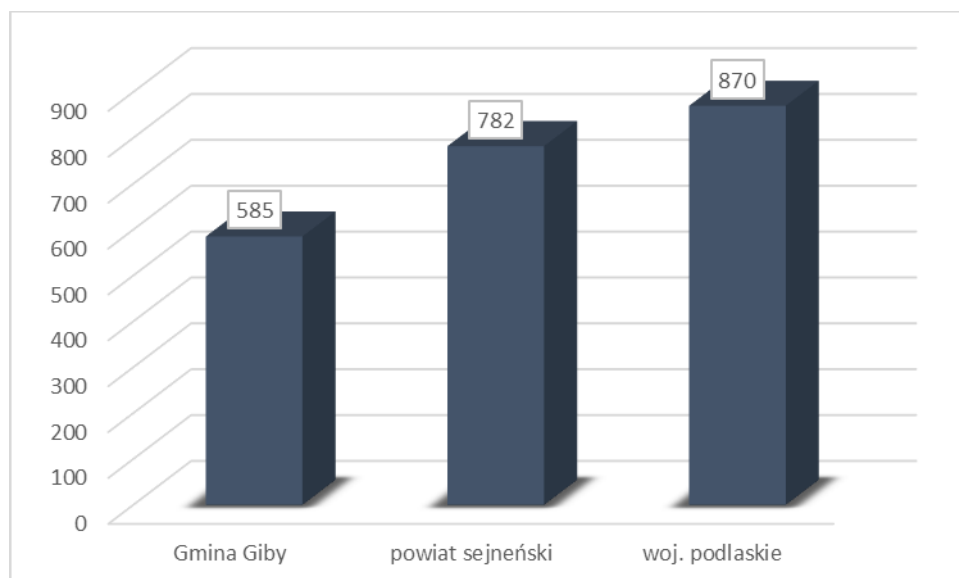
Wykres 40. Liczba dzieci objętych nauczaniem przedszkolnym na terenie Gminy Giby

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Porównując wskaźnik ilości dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Giby, powiecie sejneńskim oraz województwie podlaskim można wskazać na niski poziom objęcia wychowaniem przedszkolnym najmłodszych mieszkańców Gminy Giby. Wskaźnik ten znacząco odbiega od danych zaprezentowanych dla całego województwa oraz powiatu sejneńskiego.

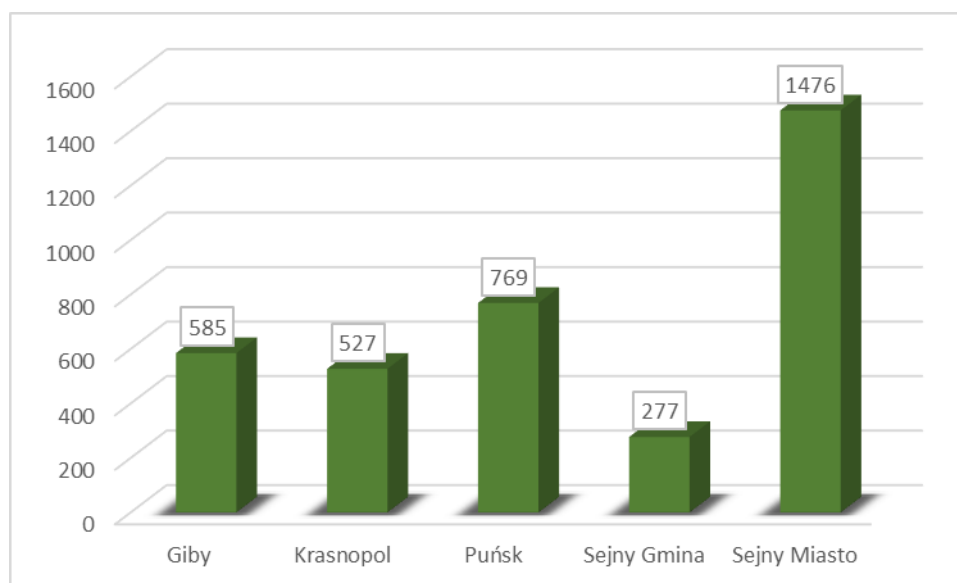
Wykres 41. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Giby, powiecie sejneńskim oraz województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

W przypadku poszczególnych gmin powiatu sejneńskiego można zauważyć, że pod kątem wskaźnika dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat Gmina Giby zajmuje 3 miejsce. Zdecydowanie korzystniejszą wskaźnikami te prezentują się w Mieście Sejny oraz w Gminie Puńsk.

Wykres 42. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

6.2. INFRASTRUKTURA SPORTOWA I REKREACYJNA

Na terenie Gminy Giby funkcjonuje kompleks sportowy „ORLIK”, czyli boisko do piłki nożnej o sztucznej nawierzchni, boisko do piłki siatkowej i koszykówki, na którym można grać w tenisa ziemnego, boisko do piłki nożnej z naturalną murawą oraz hala sportowa przy SP w Gibach. W 2021 r. wybudowano plac zabaw w miejscowości Pogorzelec.

Mieszkańcy oraz turyści mogą także korzystać z plaży publicznej w Gibach, którą w ramach projektu: „Budowa plaży publicznej w Gibach” wyposażono w pomost pływający, monitoring, oświetlenie solarne oraz utwardzono dojście do plaży. Znajduje się tu również wiata grillowa.

Na terenie Gminy Giby organizowane są też imprezy sportowe, np. coroczny Turniej Kresowy piłki nożnej na hali sportowej, mecz żonaci – kawalerowie na boisku naturalnym do piłki nożnej, turniej tenisa stołowego o Puchar Wójta Gminy Giby.

Na infrastrukturę rekreacyjną składają się ponadto przebiegające przez teren gminy:

1) szlaki turystyczne:

- Szlak Dziesięciu Jezior (szlak niebieski o długości 34,9 km). Jest to szlak łączący jezioro Wigry z Sejnamami, biegnie przez Pojezierze Sejneńskie, w pobliżu wielu jezior. Przecina dwie główne rzeki Pojezierza: Czarną Hańczę i Marychę. Szlak ten przebiega następująco: Uroczysko Węgżał (wschodni brzeg jeziora Wigry) – Maćkowa Ruda – Buda Ruska – Karolin – Wierśnie – jezioro Dabiel – Giby – Posejnele – Posejny – Sejny (centrum),
- Suwalski Gigant (szlak czerwony o długości 89 km). Jest to fragment długodystansowego szlaku (203,7 km) łączącego Kotlinę Biebrzańską, Równinę Augustowską oraz Pojezierze Wschodnio i Zachodniosuwalskie z Puszcą Romincką. Szlak ten przebiega następująco: Jastrzębna (PKP) – dawny majątek Jastrzębna – Hrudzie – Wiłkowizna – Podwołkuszne – Krasne – Skieblewo – Żabickie – Rzeka Wołkuszanka – Gruszki – Śluza Tartak – Most na Szlamicy k. Rygla – jezioro Brożane – Giby – Jezioro Zelwa (zachodni kraniec) – Zelwa – Rezerwat Kukle – Berżniki – Półkoty – Sztabinki – Zaleskie – Sejny (bazylika),
- Szlak pieszy od doliny Blizny do Czarnej Hańczy i Kanału Augustowskiego (szlak żółty o długości 61,9 km). Trasa tego szlaku przebiega następująco: Augustów – Strękowizna – Danowskie – Tobołowo – Sarnetki - Głęboki Bród – Fraćki – Okółek – Dworzysko – Rygol - Mikaszówka,
- Szlak pieszy nad Czarną Hańczę (szlak czerwony o długości 14 km). Trasa tego szlaku przebiega następująco: Wysoki Most – Sarnetki - Wysoki Most,
- Szlak nad Pomorzem (szlak czarny o długości 12 km). Prowadzi wzdłuż jeziora Pomorze i ma następujący przebieg: Giby – Aleksiejówka – jezioro Pomorze (północno-zachodni brzeg) – Gajówka Posejnele – Kukle – jezioro Kunis – Kiecie – Zelwa,
- Szlak Dziewiętnasty Kilometr (szlak czarny o długości ok. 2,7 km). Szlak łącznikowy między szlakami czerwonym i żółtym, prowadzi po Puszczy Augustowskiej. Skraca dojście do szlaku czerwonego (Wysoki Most – Sarnetki – Wysoki Most) i żółtego (Augustów – Mikaszówka),
- Europejski długodystansowy szlak pieszy E11- przybliżony przebieg szlaku: Holandia (Haga) – Niemcy – Polska – Litwa – Łotwa, długość całego szlaku wynosi 2560 km, przebieg szlaku przez gminę Giby: Mikołajewo – Wysoki Most – Gremzdówka – Karolin – Giby – Zelwa – Berżniki.

2) szlaki rowerowe:

- Szlak Rowerowy Euro Velo R11. Międzynarodowy szlak przebiegający przez Grecję – Słowację – Polskę – Litwę – Estonię – Finlandię – Norwegię. Odcinek zarządzany przez PTTK przebiega przez: Ruda k. Grajewa – Woźnawieś – Tajno Łanowe – Kopiec – Gabowe Grądy – Białobrzegi – Augustów – Studzieniczna – Sucha Rzeczek – Dalny Las – Danowskie – Monkinie – Bryzgiel – Płociczno – Sobolewo – Leszczewek – Stary Folwark – Magdalenowo – Rosochaty Róg – Maćkowa Ruda – Wysoki Most – Białogóry – Sejny – Żegary – Dusznica – Ogrodniki,
- Szlak rowerowy R65 tzw. „Pierścień rowerowy Suwalszczyzny”. Trasa rowerowa przebiega następująco: Dowspuda – Szkocja – Wysokie – Pruska Mała – Grabowo – Rutki Nowe – Reszki – Łabętnik – Pomiany – Solistówka – Barszcze – Dreństwo – Pruska – Tajno Stare – Śluza Sosnowo – Kopiec – Wrotki – Jaminy – Sztabin – Krasnybór – Jastrzębna – Nowy Lipsk – Lipsk – Dulcowszczyzna – Siółko – Bartniki – Starożyńce – Żabickie – Rubcowo – Gruszki – Rudawka – Śluza Kudrynki – Muły – Brożane – Giby – Zelwa – Berżniki – Hołny Wolnera – Ogrodniki – Żegary,
- Szlak Biebrza – Wigry (szlak niebieski): Lipsk – Krasne – Hanus – gajówka Słoneczna Przyszłość – Ieśniczówka Mały Borek – śluza Paniewo – Płaska – śluza Gorczyca – Gorczyca – Mołowiste – Macharce – Tobałowo – Mikołajewo – rosochaty róg – Czerwony Folwark – Magdalenowo – Tartak. Łącznie 59,3 km (w gminie Giby przebiega fragmentem przez las przy zachodniej granicy),
- Podlaski szlak bociani (szlak czerwony): Jasionowo – Sztabin – Lipsk – Mikaszówka – Głęboki Bród – Stary Folwark – Gulbieniszki – Hańcza – Stańczyki (183,1 km). Szlak jest przedłużeniem Podlaskiego szlaku bocianiego i prowadzi przez obszary o najwyższych walorach przyrodniczych – Puszcę Białowieską, Dolinę Górnej Narwii, Kotlinę Biebrzańską, Puszcę Augustowską i Pojezierze Suwalskie. Trasa łączy ze sobą 3 parki narodowe – Białowieski, Narwiański i Biebrzański oraz 2 parki krajobrazowe – Suwalski Park Krajobrazowy i Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej,
- Szlak Papieski „Tajemnice Świata”. Szlak o długości ok. 170 km, do pokonania pieszo, rowerem, bądź na nartach biegowych. Przebiega przez miejsca związane z wizytami Jana Pawła II. Przebieg szlaku: Ełk – Rajgród – Studzieniczna – Mikaszówka – Giby – Sejny – Wigry. Szlak może również służyć turystom pieszym oraz biegaczom narciarskim.

3) szlaki kajakowe:

- Szlak kajakowy Czarną Hańczą. Na trasie spływu znajdują się liczne pola biwakowe, stacje wodne oraz sklepy. Przebieg trasy: start w Starym Folwarku na jeziorze Wigry

- Maćkowa Ruda – Buda Ruska – Wysoki Most – Studziany Las – Tartaczysko - Głębokki Bród – Frącki – Dworczyso – Rygol – jezioro Szlamy – Śluza Sosnówek - Śluza Mikaszówka – jezioro Mikaszewo – Śluza Perkuć – jezioro Krzywe - Śluza Paniewo - jezioro Paniewo – jezioro Orle – Śluza Gorczyca – jezioro Gorczyckie – Płaska – kanał "Czarnobrodzki" – Śluza Swoboda – jezioro Studzieniczne – Śluza Przewięź – jezioro Białe – rzeka Klonownica i jezioro Necko – Augustów. Łącznie 110 km,
- Szlak Marychy do trójstyku. Przebieg trasy: start w pobliżu wsi Michnowice. Powyżej jest rezerwat "Ostoja Bobrów" gdzie Marycha jest niedrożna, bo wypełniona żeremiami bobrowymi. – jezioro Sejny – Pomorze (Rezerwat Pomorze) – jezioro Pomorze – jezioro Zelwa – Budwieć – rezerwat Kukle – aż do trójstyku granic Polski, Litwy i Białorusi. Łącznie 60 km,
- Szlak kajakowy. Przebieg trasy: Giby, jez. Wierśnie – rzeka Wierśnianka – stacja wodna Frącki – Czarna Hańcza – do Augustowa. Łącznie ok. 51 km.

4) ścieżki edukacyjne:

- Ścieżka Tropem Wilka – ścieżka przyrodniczo-leśna zlokalizowana w Nadleśnictwie Głębokki Bród. Dokładny przebieg: Głębokki Bród – jez. Chylinki – leśniczówka Chylinki – Głębokki Bród. Jej długość wynosi ok. 8 km, i przechodzi się ją w ok. 4 godziny. Oznaczeniem ścieżki jest czerwony wizerunek wilczego tropu. Składa się z 14 przystanków edukacyjnych związanych z gospodarki leśnej, zwierząt i roślin występujących na terenie nadleśnictwa,
- Ścieżka Puszcza - posiada oznakowanie żółte i wynosi ok. 3,8 km. Trasa ścieżki zlokalizowana jest w Wysokim Moście, położonym na północnym skraju Puszczy Augustowskiej, nad rzeką Czarna Hańcza. Czas zwiedzania około 3 godz. Na ścieżce umiejscowiono 8 przystanków: Stare trakty, Czarna Hańcza, Stanowisko archeologiczne, Kamedulska smolarnia, Morena czołowa, Żurawinowe Bagno, Starodrzew, Suchar Konopniak.

5) szlaki konne:

- Szlak Konny Puszczy Augustowskiej i Mazur - całkowita długość szlaku wynosi ok. 400 km. Pomiędzy Gibami a Pogorzalcem, we wsi Białorzeczka, istnieje stadnina koni arabskich, które są oferowane do nauki jazdy oraz do jazdy w terenie.

6.3. INFRASTRUKTURA KULTURY, DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA

Głównymi jednostkami kulturalnymi funkcjonującymi na terenie Gminy Giby są:

- Gminny Ośrodek Kultury w Gibach z filią w Pogorzelcu;
- Gminna Biblioteka Publiczna w Gibach z filią w Pogorzelcu.

Ważną rolę w integracji mieszkańców i zapewnianiu zagospodarowania czasu wolnego pełni także świetlica w Pogorzelcu. Ponadto w ramach projektu: „Remont poprzez adaptację świetlicy w Zelwie na cele społeczne” sfinansowanego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 udostępniono mieszkańcom dodatkową powierzchnię do spotkań i wspólnego spędzania wolnego czasu. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 wykonano także przedsięwzięcie: „Utworzenie świetlicy środowiskowej poprzez zmianę funkcji budynku w ramach małej rewitalizacji” polegające na przebudowie budynku zlokalizowanego w Głębokim Brodzie i nadaniu mu nowej funkcji świetlicy środowiskowej.

Gminny Ośrodek Kultury w Gibach prowadzi szereg działań. Do najważniejszych przedsięwzięć, sprzyjających rozwojowi życia kulturalnego i amatorskiej twórczości artystycznej oraz promocji gminy należały w ostatnich latach:

2019 r.

- 1) Konkurs na najpiękniejszą Palmę Wielkanocną - organizatorem konkursu był Gminny Ośrodek Kultury w Gibach oraz Parafia p.w. św. Anny w Gibach. Po raz pierwszy był ogłoszony taki konkurs i cieszył się dużym zainteresowaniem. Palmy zostały nagrodzone i zaprezentowane podczas niedzieli palmowej.
- 2) Dnia 5 kwietnia 2019 r. odbył się turniej tenisa stołowego o Puchar Wójta Gminy Giby.
- 3) Dnia 12 kwietnia 2019 r. w kościele w Gibach gościł Suwalski chór Viva Musica, kwintet klarnetowy PSM I i II stopnia w Suwałkach, dyrygent Grzegorz Bogdan. Odbyło się Misterium Pasyjne „Via Dolorosa”.
- 4) GOK uczestniczył w projekcie Giby Nasza Historia, który polegał na aktywizacji mieszkańców Gminy Giby wokół dziedzictwa historycznego i kulturowego, został dofinansowany ze środków programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, FIO 2018. Realizowało go Augustowsko-Suwalskie Towarzystwo Naukowe we współpracy z Muzeum Okręgowym w Suwałkach, Gminą Giby. Uczestnicy brali udział w gromadzeniu materiałów i informacji historycznych na temat dziedzictwa Gminy Giby oraz opracowaniu i oznakowaniu szlaku historycznego, przewodnika a podsumowaniem projektu był Piknik Historyczny w Gibach.

- 5) Po raz pierwszy w 2019 roku wraz z parafią w Gibach GOK zorganizował Drogę Krzyżową w plenerze czyli ulicami Gib.
- 6) GOK uczestniczył w Obchodach Święta 3 Maja.
- 7) Wraz z Biblioteką w Gibach, Nadleśnictwem Pomorze i Gminą w Gibach został zorganizowany Dzień Dziecka na stadionie gminnym w Gibach. Wśród atrakcji przygotowanych dla dzieci był pokaz sprzętu ratowniczo-gaśniczego przy współpracy OSP Gminy Giby, PSP Sejny, KPP w Sejnach - zjeżdżalnie dmuchane, basen z kuleczkami, strzelanie z łuku do tarczy, malowanie twarzy, gry i zabawy w plenerze z nagrodami ognisko, kielbaski, lody.
- 8) Piknik rodzinny odbył się na terenie szkółek Nadleśnictwa Pomorze. Organizatorami była Parafia w Gibach, Nadleśnictwo Pomorze oraz GOK w Gibach, przy współpracy lokalnych Kół Gospodyń Wiejskich, Trojaczki oraz Marycha.
- 9) W dniu 7 lipca ponownie na stadionie w Gibach odbył się mecz żonaci – kawalerowie, w 2019 roku lepsi okazali się żonaci. Było dużo emocji i dobrej zabawy, wspólne ognisko, kielbaski.
- 10) 20 lipca 2019 r. odbył się Rajd Rowerowy szlakiem Obławy Augustowskiej, w którym uczestniczyło 96 rowerzystów z kraju, oraz gość z Litwy, który przyjechał z Wilna rowerem, aby móc wziąć udział w rajdzie. Przybyli również goście z podlaskiego oddziału Instytutu Pamięci Narodowej. Trasa przebiega przez teren Puszczy Augustowskiej i liczyła około 15 km. Wydarzenie zorganizowane zostało razem z Parafią Rzymskokatolicką pw. św. Anny w Gibach. Uczestnicy rajdu otrzymali koszulki i czapeczki z logiem GOK w Gibach oraz znakiem Niepodległa. Na zakończenie trasy rozdane zostały wyróżnienia i nagrody, odbyło się również wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych oraz poczęstunek dla uczestników i zaproszonych gości w plenerze na terenie szkółek Nadleśnictwa Pomorze.
- 11) GOK był współorganizatorem obchodów 74 Rocznicy Obławy Augustowskiej z lipca 1945 r. które odbyły się w dniu 21.07.2019 r. Zorganizowano występ Chóru Dziecięcego „Żołnierze Września 1939 Garnizonu Dęblin” z Gminnego Ośrodka Kultury w Kłoczewie w powiecie Ryki.
- 12) Dnia 28.07.2019 r. na stadionie Gminnym w Gibach odbył się program patriotyczny w ramach projektu w Służbie dla Niepodległej, którego elementem był m.in. koncert Chóru PRIMO pod dyrekcją Ignacego Ołowia oraz występ orkiestry dętej. Wydarzenie uświetnił występ Grzegorza Kucharzewskiego, który zaprezentował autorskie wiersze i pieśni o tematyce Obławy Augustowskiej. Pieśni patriotyczno-religijne śpiewane były również przez uczniów miejscowych szkół i mieszkańców Gminy Giby. W trakcie wydarzenia prezentowana była wystawa poświęcona śladom walki o niepodległość na terenie gminy. Przygotowane zostały katalogi prezentujące wystawę wraz z jej opisem. Odbiorcami

wydarzenia byli mieszkańcy oraz turyści przebywający na terenie Gminy, łącznie wzięło w nim udział około 400 osób.

- 13) Dnia 28.07.2019 r. GOK wraz z gminą zorganizował Dzień Gminy Giby. Goszczono sejneńską kapelę Kresową, orkiestrę dętą, zespół TRIO, INPULS, gwiazdą wieczoru był zespół JORRGUS a następnie miała miejsce zabawa z DJ.
- 14) Dożynki gminno-parafialne 01.09.2019 r. o godz. 11:00 rozpoczęły się Mszą Świętą dziękczynną w kościele w Gibach. Następnie na terenie plaży przy hali sportowej w Gibach odbyła się biesiada z muzyką na żywo. Zostały nagrodzone wieńce dożynkowe.
- 15) 08.09.2019 r. GOK uczestniczył w dożynkach diecezjalnych w Rajgrodzie, gdzie zaprezentowany został wieniec dożynkowy, który zajął pierwsze miejsce na dożynkach gminnych w Gibach.
- 16) W dniu 15.09.2019 r. odbyły się dożynki powiatowe, gdzie również prezentowano wieniec z Gminy Giby.
- 17) Dnia 22.09.2019 r. na plaży przy hali sportowej w Gibach odbyło się pożegnanie lata przy współpracy SLES Giby, Koła Gospodyń Wiejskich „Trojaczki”, Koła Gospodyń Wiejskich w Pogorzelcu. Było dużo dobrej muzyki na żywo (szanty), miała miejsce degustacja potraw rybnych, były dostępne atrakcje dla dzieci, budowanie miasteczka z kartonów, warsztaty plastyczne oraz wystawa „moja ryba”.
- 18) GOK był współorganizatorem I Zlotu Morsów Sejny. Impreza odbyła się na plaży przy hali sportowej w Gibach, przybyło około 150 morsów z okolicy, woj. podlaskiego, warmińsko-mazurskiego. Było dużo dobrej zabawy, wystąpiły mażoretki, orkiestra dętą, był pokaz teatru ognia, pokaz ratownictwa wodnego, pierwszej pomocy przedmedycznej oraz dla chętnych chodzenie po rozżarzonych węglach.
- 19) Od listopada zostały zorganizowane zajęcia z kick-boxingu, które cieszyły się sporym zainteresowaniem.
- 20) 10.11.2019 r. w kościele pw. św. Anny w Gibach w ramach projektu GOK w Gibach „W Służbie dla Niepodległej” odbył się koncert chóru Viva Musica przy akompaniamencie orkiestry kameralnej La Notte Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia w Suwałkach. Dyrygentem chóru jest Grzegorz Bogdan. W repertuarze znalazły się pieśni legionowe w nowych opracowaniach, które towarzyszyły narodowi Polskiemu w czasie walk o Niepodległość. Chór Viva Musica odnosi wiele sukcesów, m.in. zajął III miejsce na międzynarodowym konkursie chórów 2019 r. w Turcji.
- 21) Gminny Ośrodek Kultury w Gibach, we współpracy ze Szkołą Podstawową w Gibach, zorganizował bieg Niepodległości wokoło jeziora Gieret w Gibach. Trasa liczyła około 5 km.
- 22) 11.11.2019 r. w szkole w Gibach odbyło się spotkanie mieszkańców Gminy i wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych. W spotkaniu tym udział wzięło około 100 osób. Przed

uczestnikami spotkania wystąpili również uczniowie miejscowej szkoły, którzy wykonali wybrane przez siebie pieśni patriotyczne.

- 23) W połowie listopada GOK ogłosił „Konkurs plastyczny na najładniejszą ozdobę choinkowo-bożonarodzeniową”. Uczniowie Szkół w Gibach i Karolinie oraz przedszkolaki licznie przystąpili do konkursu i dostarczyli prace. W dniu 02.12.2019 r. nastąpiło podsumowanie – ogłoszenie wyników i wręczenie dyplomów, nagród i upominków wszystkim uczestnikom. Ozdoby wykorzystano do ubrania gminnej choinki.
- 24) GOK w Gibach zorganizował zabawę Andrzejkową dla mieszkańców dla około 50 osób.
- 25) Dnia 22.12.2019r. wraz z parafią w Gibach zorganizowano spotkanie oplatkowe i wspólne śpiewanie kolęd, które odbyło się w sali konferencyjnej Urzędu Gminy w Gibach.
- 26) GOK zorganizował warsztaty dla dzieci ze szkół - dzieci robiły różyczki z liści a następnie z nich wykonano Serce dla Niepodległej, które było prezentowane w kościele w Gibach a następnie złożone przy krzyżu w Gibach - miejscu upamiętniającym Ofiary Obławy z Lipca 1945 roku. Dzieci przygotowywały również karki świąteczne, oferta zajęć została poszerzona o nową dziedzinę – QUILLING – technika papieroplastyki (zwana też papierowym filigranem).
- 27) Z pomieszczeń GOK w Gibach korzystał tworzący się zespół ludowy, spotkania odbywały się w piątki i niedziele, spotkania otwarte dla chętnych.
- 28) W czwartkowe popołudnia odbywały się spotkania muzyczno-instrumentalne z muzyką sakralną i nie tylko, również otwarte dla nowych chętnych osób.

2020 r.

- 1) Dnia 16.02.2020 r. GOK zorganizował turniej tenisa stołowego o Puchar Wójta Gminy Giby, w tym roku po raz pierwszy rywalizowały też panie.
- 2) GOK był współorganizatorem V Kresowego Turnieju Piłki Nożnej w dniach 1 i 15 lutego.
- 3) W dniu 07.07.2020 r. stadionie w Gibach odbył się mecz żonaci – kawalerowie, w 2020 roku lepsi okazali się kawalerowie. Było dużo emocji i dobrej zabawy, wspólne ognisko, kielbaski.
- 4) 11.07.2020 r. odbył się Rajd Rowerowy szlakiem Obławy Augustowskiej, w którym uczestniczyło 76 rowerzystów z kraju, oraz gość z Litwy, który przyjechał z Wilna rowerem, aby móc wziąć udział w rajdzie. W tym roku współorganizatorem rajdu było Stowarzyszenie Pamięci Łagierników Żołnierzy Armii Krajowej. Trasa przebiega przez teren Puszczy Augustowskiej i liczyła około 15 km. Wydarzenie zorganizowane zostało razem z Parafią Rzymskokatolicką pw. św. Anny w Gibach. Uczestnicy rajdu otrzymali koszulki i czapeczki. Na zakończeniu trasy rozdane zostały wyróżnienia i nagrody, odbyło się również wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych oraz poczęstunek dla uczestników i zaproszonych gości, w plenerze na terenie szkółek Nadleśnictwa Pomorze.

- 5) GOK był współorganizatorem obchodów 75 Rocznicę Obławy Augustowskiej z lipca 1945 r. które odbyły się w dniu 19.07.2020 r.
- 6) Wspólnie ze Stowarzyszeniem Pamięci Łagierników Żołnierzy Armii Krajowej GOK gościł reżysera filmu „To był lipiec 1945” Waldemara Czechowskiego oraz świadków tamtych wydarzeń.
- 7) 13.09.2020 r. zorganizowano Dożynki gminno-parafialne. Ze względu na sytuację pandemiczną świętowano tylko w kościele, GOK przygotował też wszystkim uczestnikom woreczki ze zbożem, które po poświęceniu mieszkańcy zabrali do domów.
- 8) 05.09.2020 r. GOK uczestniczył również w dożynkach diecezjalnych w Krasnopolu, gdzie zaprezentowany został wieniec dożynkowy z Gminy Giby.
- 9) GOK pamiętał też o świętach patriotycznych, takich jak 3 Maja czy 11 listopada i na ile sytuacja pandemiczna pozwalała, brał w nich udział.
- 10) Z pomieszczeń GOK w Gibach korzystał tworzący się zespół ludowy, spotkania otwarte dla chętnych.
- 11) W czwartkowe popołudnia odbywały się spotkania muzyczno-instrumentalne z muzyką sakralną i nie tylko, również otwarte dla nowych chętnych osób.
- 12) GOK brał udział w szyciu maseczek, które były rozdawane seniorom Gminy Giby.
- 13) W roku 2020 założono kronikę GOK w Gibach, którą uzupełniono posiadanymi informacjami i zdjęciami z lat ubiegłych a teraz będzie uzupełniana na bieżąco.

Gminna Biblioteka Publiczna w Gibach prowadziła natomiast następującą działalność:

2019 r.

- Styczeń - wycieczka klasy VI do Biblioteki – zapoznanie z katalogami i Biblioteką.
- W styczniu i w lutym prowadzone były zajęcia dla dzieci z okazji ferii zimowych (robienie laurek dla babci i dziadka, wykonanie biżuterii z koralików, czytanie na kolanie, układanie przestrzennych kostek logicznych, błyskawiczny konkurs „Śledzimy książki z biblioteki” - dzieci miały odnaleźć jak najwięcej książek z kolorem w tytule, robienie masek karnawałowych, gazetka z wyklejonych kwiatków przez czytelniczkę, odbył się coroczny Bał Przebierańców z konkursami.
- Kwiecień - wycieczka do biblioteki 3 oddziałów przedszkolnych.
- Maj - ogłoszenie i zakończenie konkursu „Zwierzątko mój Przyjaciel” - zrobienie książeczki przez uczestników.
- Dzień Dziecka - wspólnie z GOK zorganizowanie konkursów, gier zręcznościowych, wspólne pieczenie kielbasek, dyskoteka.
- Lipiec - wspólnie z GOK zorganizowano Piknik Historyczny - czytano wiersze i śpiewano piosenki miejscowego poety Grzegorza Kucharzewskiego.

- Wrzesień - Biblioteka wspólnie z GOK brała udział w przygotowaniu Dożynek Gminnych - zbierała piosenki dożynkowe, przygotowywała scenerię na dożynki.
- Październik- zostało zorganizowane spotkanie z lekarzem Lechem Chatkowskim – pulmonologiem.
- Listopad - coroczne Święto Misia - Dzień Misia – konkursy, zabawy, zrobiono naklejki z foli dla dzieci jako gadżet na przyklejenie na biurko.
- Przez cały rok Biblioteka wykonywała gazetki i notki biograficzne związane z pisarzami i rocznicami literackimi.

2020 r.

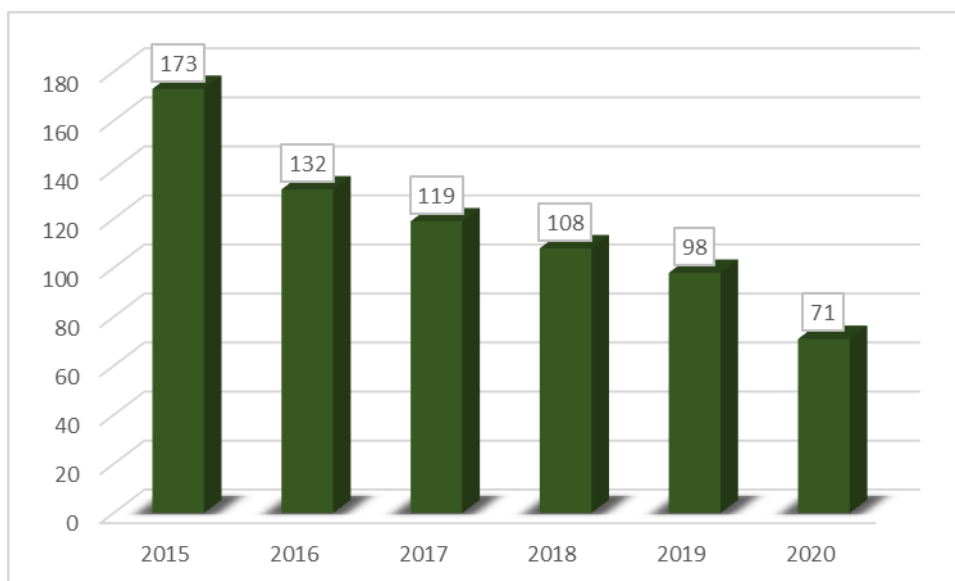
- Ferie: zajęcia plastyczne, kodowanie w bibliotece - zabawa z kolorem i planszami, kartki walentynkowe, gry i zabawy z puzzlami i kostkami logicznymi.
- Coroczny Bal Przebierańców z konkursami.
- Wzięcie udziału w akcji Mała książka - Wieki człowiek.
- Prowadzenie strony Biblioteki Gminnej na Facebooku.

Niestety w marcu rozpoczęła się pandemia i w związku z obostrzeniami, kwarantanną, Biblioteki były zamknięte przez długi okres czasu.

Świetlica w Pogorzelcu w swej ofercie na rok 2019 i 2020 oferowała do dyspozycji mieszkańców siłownię i stół bilardowy, z których to rzeczy w ciągu całego roku korzystały osoby odwiedzające świetlicę. Organizowane były spotkania Koła Gospodyń Wiejskich w Pogorzelcu. Zorganizowano spotkania kulinarne dla członków koła gospodyń i nie tylko. W ciągu roku świetlicę odwiedzały dzieci korzystając z gier planszowych i zajęć plastycznych. Pomieszczenia świetlicy były też wynajmowane mieszkańcom na różne uroczystości prywatne.

Gminna Biblioteka Publiczna w Gibach dysponuje księgozbiorem w liczbie 21 260 woluminów. Z oferty biblioteki skorzystało w 2020 r. 71 osób, które wypożyczyły na zewnątrz 644 pozycje. Zgodnie z danymi zaprezentowanymi na wykresie 43 można zauważyć, że - podobnie jak na terenie całego kraju – także na terenie Gminy Giby liczba czytelników systematycznie maleje. W celu przyciągnięcia do biblioteki nowych osób konieczne jest inwestowanie w nowoczesne technologie, ciekawe wydawnictwa.

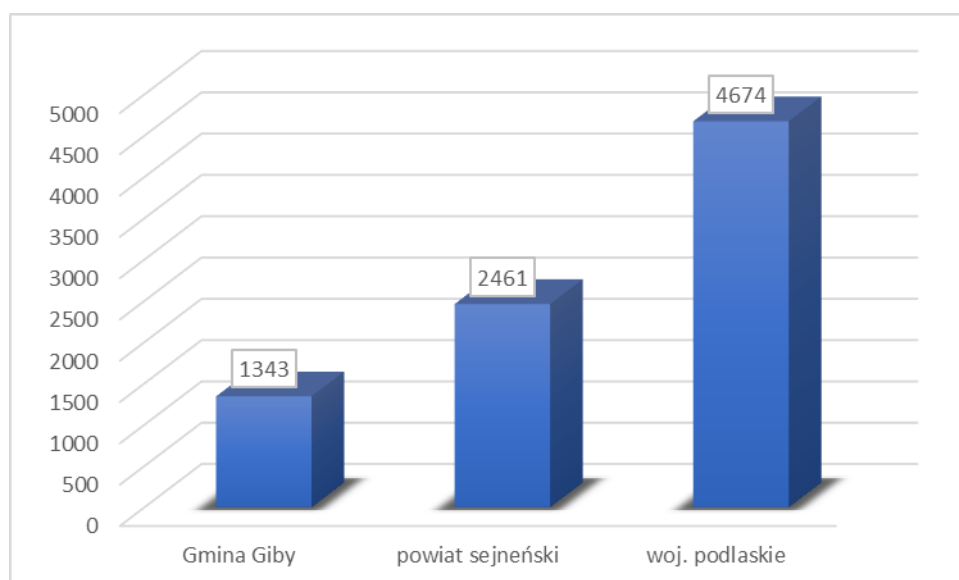
Wykres 43. Liczba czytelników korzystających z placówki bibliotecznej w Gminie Giby

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Porównując liczbę osób przypadających na 1 placówkę biblioteczną można zauważyć, że w przypadku Gminy Giby sytuacja ta jest korzystna, bowiem w porównaniu z powiatem sejneńskim oraz województwem podlaskim przypada tu najmniej osób na 1 placówkę, co powinno stanowić ułatwienie w dostępie do literatury.

Wykres 44. Ludność na 1 placówkę biblioteczną w Gminie Giby, powiecie sejneńskim oraz województwie podlaskim

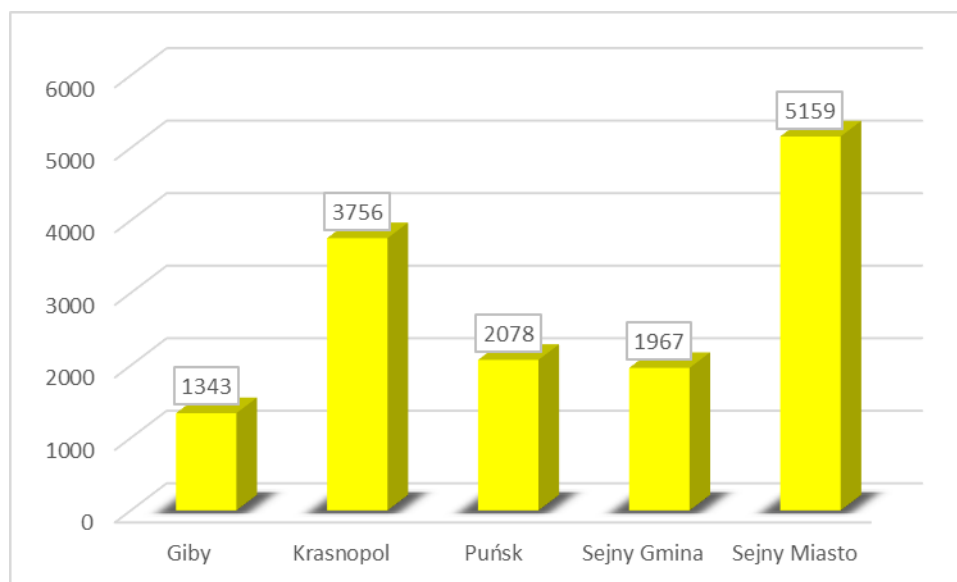

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Także porównując dane dla poszczególnych gmin powiatu sejneńskiego można zauważyć, że najkorzystniejszą sytuacją przedstawia się na terenie Gminy Giby.

Wykres 45. Ludność na 1 placówkę biblioteczną w poszczególnych gminach powiatu sejneńskiego

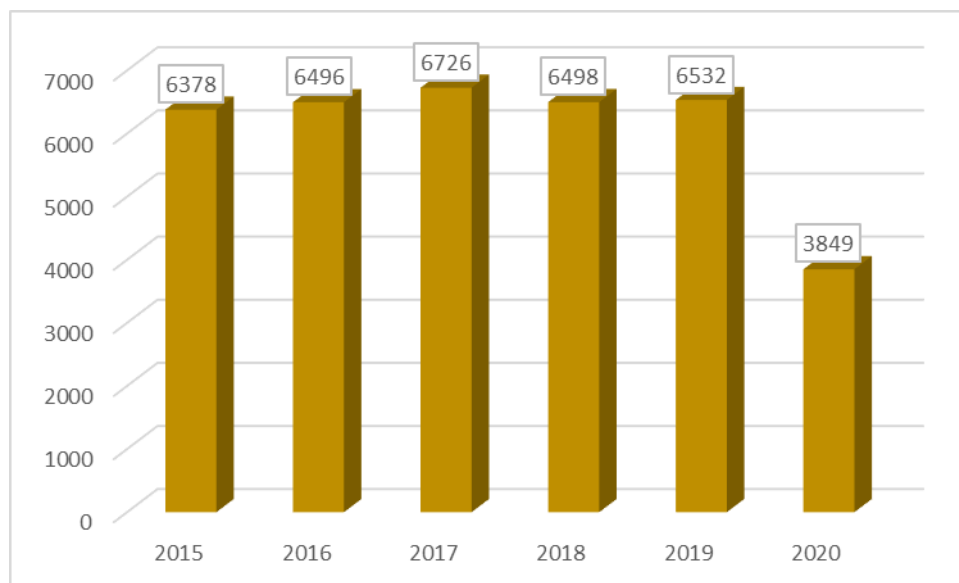
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

6.4. INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

W zakresie podstawowej opieki medycznej na terenie Gminy Giby usługi wykonuje jedna placówka (stan w 2020 r.). Na obszarze gminy funkcjonuje także punkt apteczny. W zakresie opieki szpitalnej oraz specjalistycznej mieszkańcy korzystają z usług placówek zlokalizowanych na terenie Sejn oraz Suwałk.

Jednym z głównych aspektów w kwestii infrastruktury społecznej i jakości opieki zdrowotnej, który uwzględniono w analizie, jest dostęp pacjentów do świadczeń. Jest on bardzo istotny, zwłaszcza w kontekście najstarszych mieszkańców gmin. Zgodnie z informacjami zaprezentowanymi na wykresie 46 liczba udzielonych porad w ostatnim okresie pozostawała na podobnym poziomie. Wyjątek stanowi to rok 2020, kiedy na skutek pandemii COVID-19 dostęp do ambulatoryjnej opieki zdrowotnej był bardzo utrudniony.

Wykres 46. Liczba porad zdrowotnych udzielonych na terenie Gminy Giby w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zadania z zakresu pomocy społecznej są realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gibach (GOPS), który jest jednostką organizacyjną gminy. Analizując dane na temat liczby osób oraz gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej, zaprezentowanych w tabeli 39, można zauważyć wyraźną tendencję malejącą w zakresie liczby osób, co jest zjawiskiem korzystnym i może powodować w przyszłości brak konieczności przekazywania dodatkowych środków z budżetu gminy na cele związane z pomocą społeczną. Liczba rodzin podlegała niewielkim wahaniom.

Tabela 39. Liczba osób i gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Giby

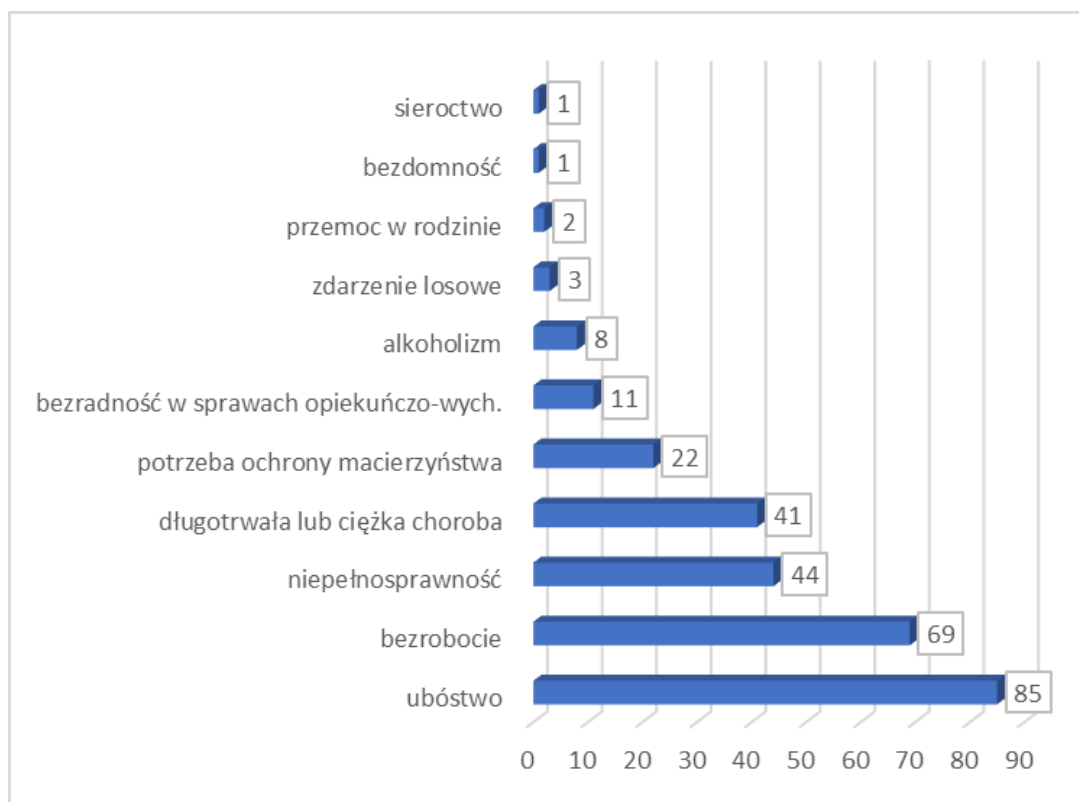
Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej	181	174	174	174	206	170
liczba osób korzystających z pomocy społecznej	538	504	483	480	485	403

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Gminy Giby za rok 2020

W Gminie Giby najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez GOPS, w 2020 r. było kolejno: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa. Szczegółowe dane zaprezentowano na wykresie 47.

Na dzień 31.12.2020 r. procedurą Niebieskiej Karty objęto 3 osoby z następujących miejscowości: Zelwa, Karolin, Pomorze.

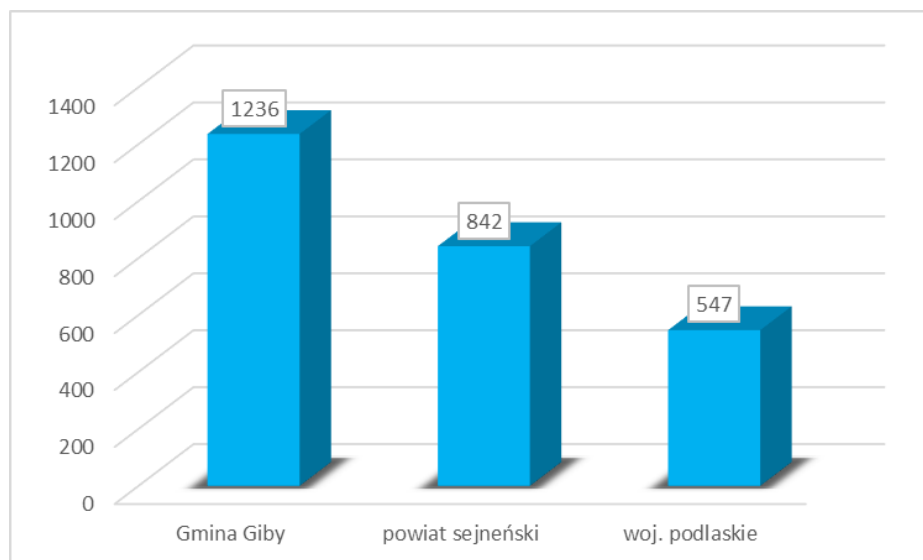
Wykres 47. Przyczyny udzielenia świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Giby w 2020 r. – dane dla rodzin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej Gminy Giby za rok 2020

Porównując udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w Gminie Giby z adekwatnymi wskaźnikami na poziomie powiatu sejneńskiego i województwa podlaskiego można zauważyć, że najmniej korzystna sytuacja występuje na terenie Gminy Giby. W powiecie sejneńskim oraz w woj. podlaskim liczba osób korzystających z pomocy społecznej jest zdecydowanie niższa.

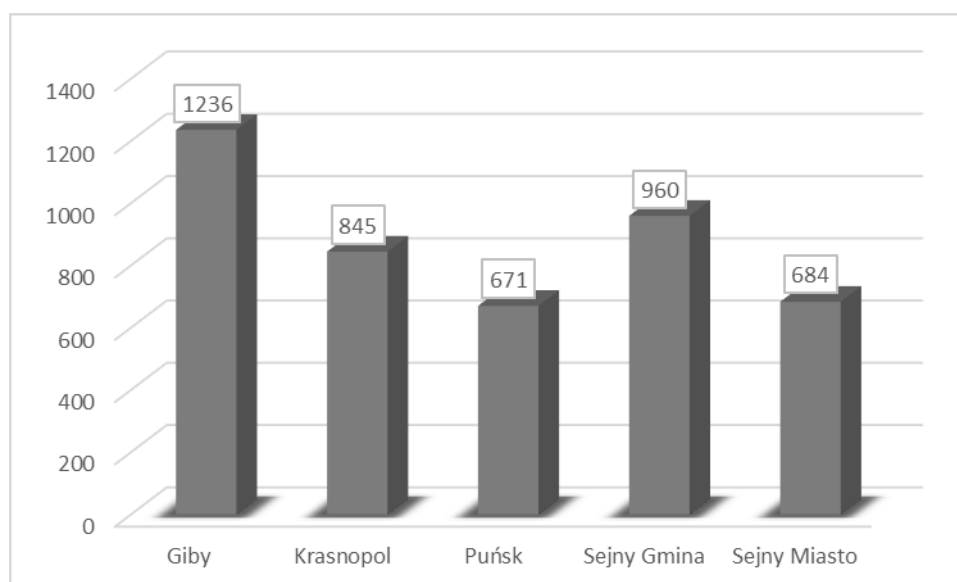
Wykres 48. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców Gminy Giby, powiatu sejneńskiego oraz województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Porównując gminy zlokalizowane na terenie powiatu sejneńskiego można stwierdzić, że w tym przypadku także najmniej korzystna sytuacja ma miejsce na terenie Gminy Giby.

Wykres 49. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców poszczególnych gmin powiatu sejneńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Biorąc pod uwagę dane o poszczególnych sołectwach wchodzących w skład Gminy Giby w wartościach bezwzględnych można zauważyć, że najwięcej beneficjentów pomocy społecznej zamieszkuje Zelwę i Pogorzelec. Z kolei przyjmując liczbę osób korzystających

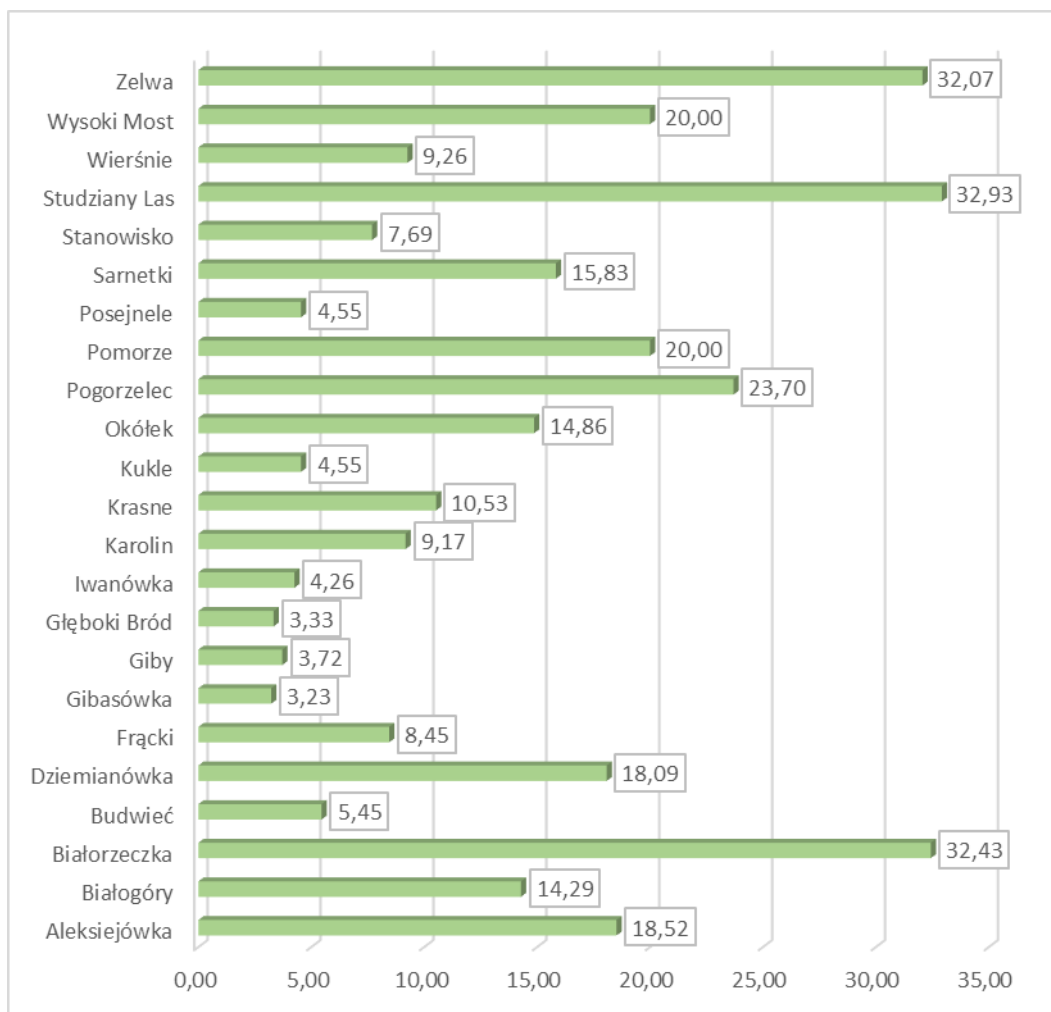
z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców na pierwsze miejsce wysuwają się Studziany Las, Białorzeczka i Zelwa (wykres 50).

Tabela 40. Liczba osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Giby
(stan na 31.12.2020 r.)

Wyszczególnienie	Ubóstwo	Potrzeba ochrony macierzyństwa	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczych.	Alkoholizm
Aleksiejówka	5	0	0	0	0	0	0
Białogóry	9	0	6	0	0	0	0
Białorzeczka	0	0	4	4	0	4	0
Białowierśnie	0	0	0	0	0	0	0
Budwieć	1	0	1	1	0	0	0
Daniłowce	0	0	0	0	0	0	0
Dworczyso	0	0	0	0	0	0	0
Dziemianówka	9	0	4	4	0	0	0
Frącki	8	0	3	1	0	0	0
Gibasówka	0	0	0	0	1	0	0
Giby	9	0	5	6	0	0	1
Głęboki Bród	2	0	2	0	0	0	0
Gulbin	0	0	0	0	0	0	0
Iwanówka	1	0	1	0	0	0	0
Karolin	7	0	2	1	0	0	0
Konstantynówka	0	0	0	0	0	0	0
Krasne	1	0	1	0	0	0	0
Kukle	0	0	0	2	1	0	0
Okółek	5	0	5	1	0	0	0
Pogorzelec	22	5	15	4	0	4	0
Pomorze	12	0	5	0	0	4	0
Posejnele	1	0	0	3	0	0	1
Sarnetki	7	0	4	3	0	0	4
Stanowisko	1	0	0	1	0	0	0
Studziany Las	14	0	13	0	0	0	0
Tartaczysko	0	0	0	0	0	0	0
Wierśnie	3	0	1	1	0	0	0
Wysoki Most	1	0	0	1	0	0	1
Zelwa	21	7	14	13	2	2	0
RAZEM	141	12	86	46	4	14	7

Źródło: Dane GOPS w Gibach

Wykres 50. Współczynnik liczby osób korzystających w pomocy społecznej na 100 mieszkańców sołectw Gminy Giby

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Gibach

6.5. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwa przydzielony na obszar gminy dzielnicowy z Komendy Powiatowej Policji w Sejnach.

O sprawnie działający system ratowniczo-gaśniczy dbają jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych w Gibach, Sarnetkach, Pogorzelcu, Zelwie i Głębokim Brodzie, które zajmują się także propagowaniem kultury i działaniami na rzecz ochrony środowiska.

7. FINANSE SAMORZĄDOWE

W tabeli 41 zaprezentowano dochody Gminy Giby w latach 2015-2020. Wynika z niej, że w kolejnych latach dochody własne przewyższały dochody majątkowe. Gmina pozyskała środki europejskie w 2015, 2016 oraz w 2020 r., co pozwoliło jej zrealizować szereg inwestycji wpływających na poprawę jakości życia mieszkańców.

W latach 2015-2018 dochody gminy ulegały zmniejszeniu, dopiero w 2019 i 2020 r. odnotowano wzrost.

Największą sumę dochodów odnotowano w następujących działach:

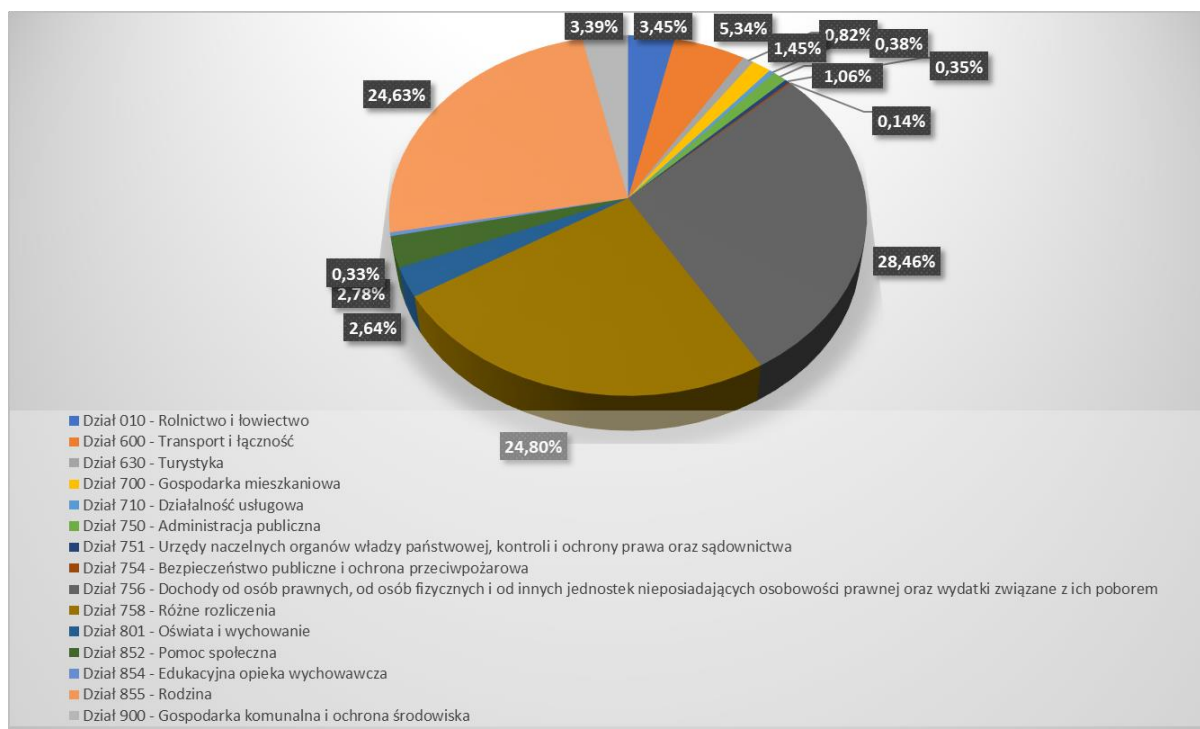
- Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem (28,46% dochodów ogółem);
- Dział 758 - Różne rozliczenia (24,80% dochodów);
- Dział 855 – Rodzina (24,63% dochodów).

Tabela 41. Dochody budżetu Gminy Giby w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody ogółem	12 966 276,05	12 292 045,74	12 283 098,68	12 192 070,63	14 027 354,42	14 644 809,94
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	387 473,52	428 818,55	431 289,74	427 517,25	477 235,59	505 136,26
Dział 600 - Transport i łączność	9 389,21	19 802,31	24 617,69	25 202,51	939 197,10	781 691,35
Dział 630 - Turystyka	107 852,76	0,00	0,00	0,00	0,00	119 868,00
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	87 360,95	86 610,84	105 869,95	73 074,21	348 065,96	211 622,29
Dział 710 - Działalność usługowa	3 814,02	0,00	0,00	2 460,00	0,00	56 000,00
Dział 720 - Informatyka	73 790,52	16 233,32	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 750 - Administracja publiczna	152 788,40	302 310,55	546 637,16	385 201,87	330 473,11	155 610,14
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	44 793,22	15 003,06	1 570,39	59 328,34	47 819,83	50 566,34
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,00	8 847,46	10 000,00	1 749,35	25 000,00	20 000,00
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	3 138 570,79	3 582 604,20	3 651 717,57	4 036 247,62	4 314 447,52	4 168 286,96
Dział 758 - Różne rozliczenia	3 463 602,45	3 510 684,32	3 189 072,23	3 171 865,57	3 183 534,70	3 631 696,25
Dział 801 - Oświata i wychowanie	70 740,36	79 035,83	97 579,26	83 354,01	73 203,94	387 256,16
Dział 852 - Pomoc społeczna	1 783 442,54	3 361 837,66	426 744,97	416 029,50	428 707,55	406 876,13
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	89 745,00	85 597,27	82 143,00	72 698,83	61 225,42	47 685,26
Dział 855 - Rodzina	-	-	3 382 135,57	3 084 645,88	3 365 182,04	3 606 338,61
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	324 890,47	458 396,67	333 721,15	352 695,69	433 261,66	496 176,19
Dział 926 - Kultura fizyczna	3 228 021,84	336 263,70	0,00	0,00	0,00	0,00
Dochody własne	3 873 621,17	4 647 316,05	4 841 272,58	5 173 031,75	6 586 344,98	6 581 481,98
Dochody majątkowe	3 408 619,62	355 820,70	44 750,00	0,00	1 151 596,13	1 588 371,34
Dochody na 1 mieszkańca	4 513,15	4 369,73	4 418,38	4 462,69	5 168,52	5 466,52
Dotacje z funduszy europejskich	2 619 616,02	352 497,02	0,00	0,00	0,00	408 487,76

Źródło: Dane GUS

Wykres 51. Dochody Gminy Giby w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Wydatki Gminy Giby zaprezentowano w tabeli 42. Wynika z niej, że suma wydatków gminy podlegała niewielkim zmianom w poszczególnych latach analizy i wahała się od 11 451 924,68 zł w 2016 r. do 14 521 705,46 zł w 2019 r. W budżecie przeważały wydatki bieżące.

Analizując wydatki pod kątem poszczególnych działów klasyfikacji budżetowej należy zauważyć, że największą sumę wydatków odnotowano w:

- Dziale 855 – Rodzina (28,35% wszystkich wydatków);
- Dziale 801 - Oświata i wychowanie (21,83% wydatków);
- Dziale 750 - Administracja publiczna (12,04%).

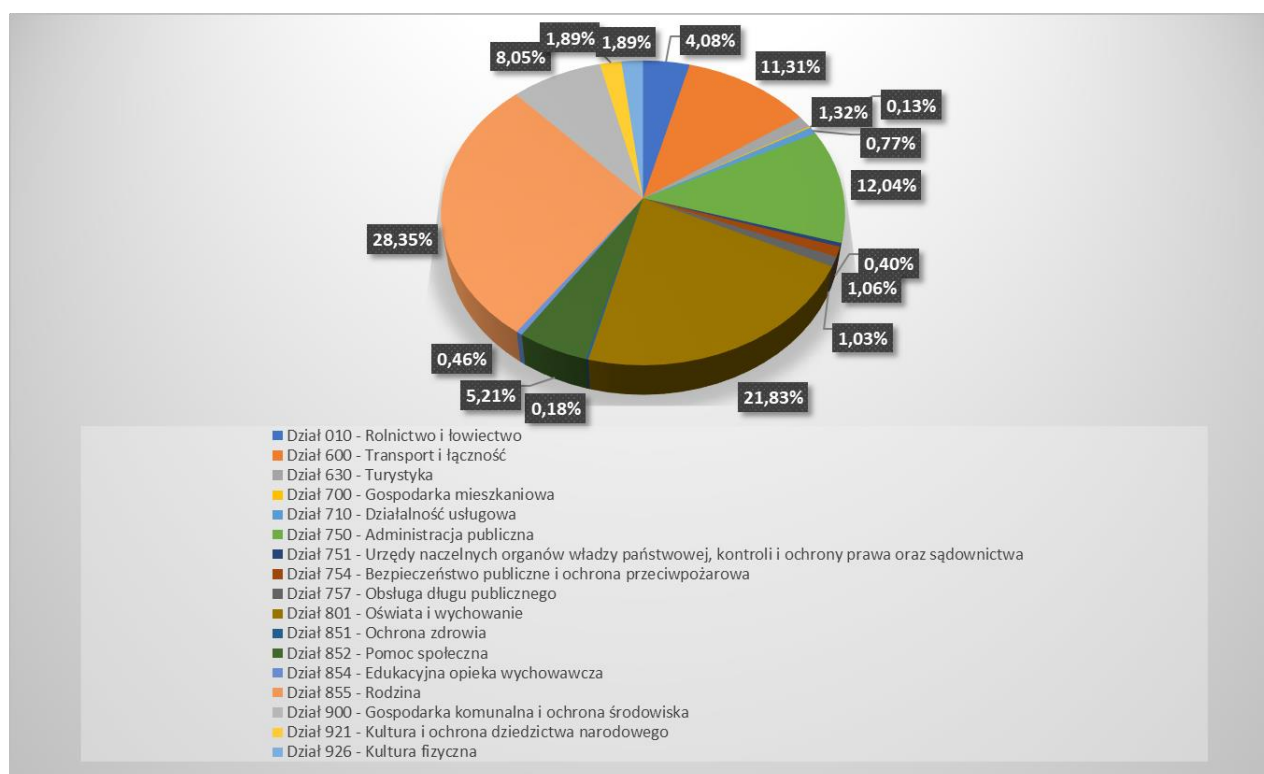

Tabela 42. Wydatki budżetu Gminy Giby w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wydatki ogółem	12 217 372,35	11 451 924,68	11 605 274,78	11 876 222,57	14 521 705,46	12 875 483,91
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	428 184,07	449 169,10	498 196,92	506 638,53	474 222,06	525 646,12
Dział 600 - Transport i łączność	41 906,17	61 587,79	38 996,51	68 302,00	1 726 242,46	1 456 042,18
Dział 630 - Turystyka	107 852,76	0,00	0,00	0,00	1 230,00	169 867,77
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	84 550,95	66 718,44	38 026,41	36 324,13	52 715,73	16 790,59
Dział 710 - Działalność usługowa	29 264,90	93 261,20	34 598,20	20 998,00	24 997,92	99 652,95
Dział 720 - Informatyka	105 910,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 750 - Administracja publiczna	1 677 376,61	1 795 913,74	2 117 406,40	1 965 656,99	2 143 454,69	1 549 894,97
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	44 793,22	15 003,06	1 570,39	59 309,75	47 819,83	51 107,36
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	100 211,43	94 562,44	81 645,40	235 885,86	131 589,00	135 878,73
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	254 294,09	215 850,62	242 999,62	141 999,96	140 999,62	133 093,16
Dział 801 - Oświata i wychowanie	3 098 857,20	3 171 913,73	2 849 075,71	3 404 723,17	3 965 813,86	2 810 561,67
Dział 851 - Ochrona zdrowia	18 473,64	23 180,50	52 232,22	76 958,96	37 195,01	23 146,93
Dział 852 - Pomoc społeczna	1 969 955,56	3 653 358,59	762 385,62	739 634,42	717 985,88	670 896,76
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	111 880,45	106 996,59	103 282,22	96 348,79	76 494,28	59 606,58
Dział 855 - Rodzina	-	-	3 409 520,57	3 119 812,55	3 399 807,45	3 650 139,37
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	591 290,23	651 659,37	688 018,10	829 987,41	775 015,31	1 036 564,20
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	174 228,28	165 987,70	201 695,83	150 075,52	244 058,90	243 755,68
Dział 926 - Kultura fizyczna	3 378 342,39	886 761,81	485 624,66	423 566,53	562 063,46	242 838,89
Wydatki majątkowe	3 560 370,01	746 624,69	419 400,00	580 023,46	2 059 911,32	1 678 723,37
Wydatki bieżące	8 657 002,34	10 705 299,99	11 185 874,78	11 296 199,11	12 461 794,14	11 196 760,54
Wydatki na 1 mieszkańca	4 252,48	4 071,07	4 174,56	4 347,08	5 350,67	4 806,08

Źródło: Dane GUS

Wykres 52. Wydatki Gminy Giby w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej

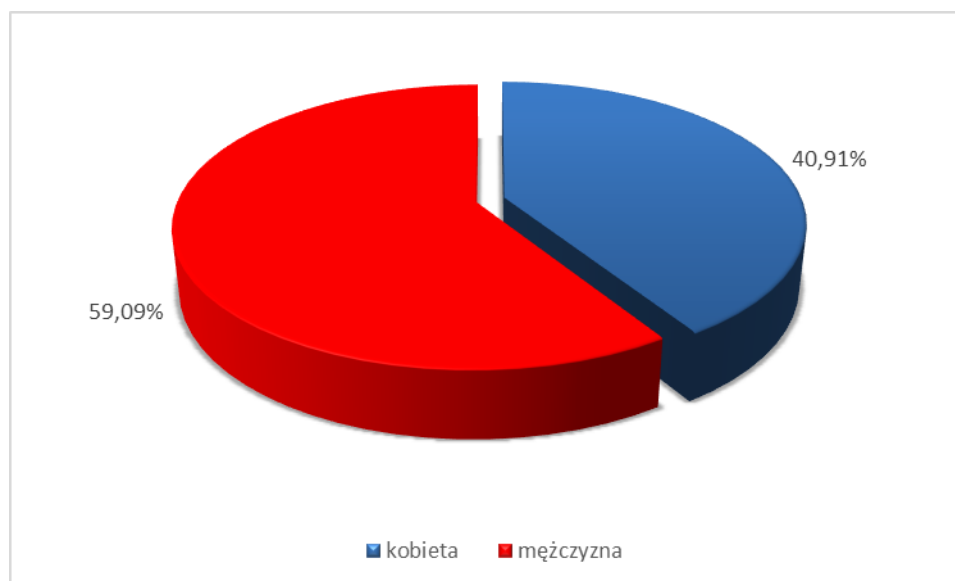
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

8. PODSUMOWANIE ANALIZY I DIAGNOZY

8.1. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADANIA ANKIETOWEGO

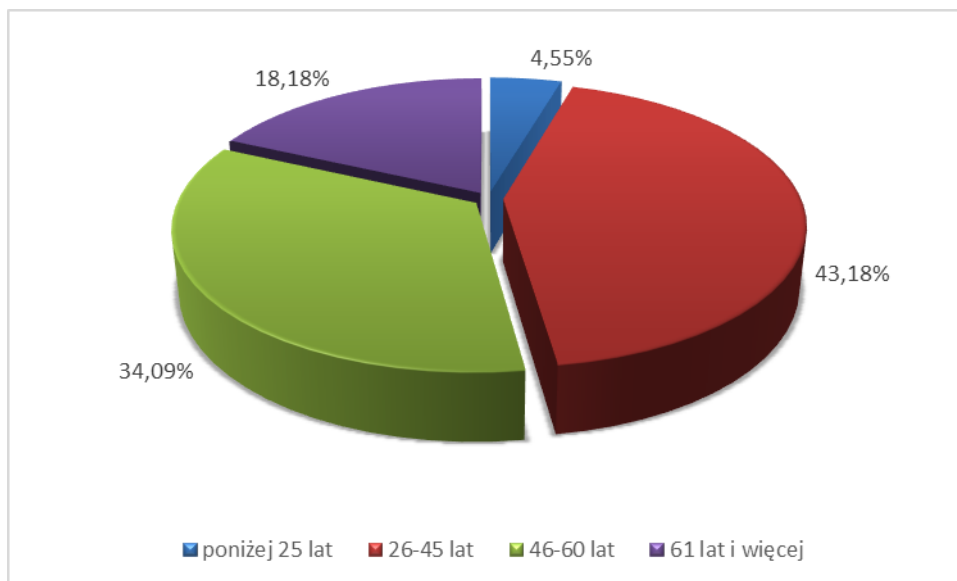
W ramach prac nad przygotowaniem „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Giby” oraz „Strategii Rozwoju Gminy Giby na lata 2021-2027” wśród mieszkańców analizowanej jednostki samorządu terytorialnego zostało przeprowadzone badanie ankietowe. Ankieta była dostępna w siedzibie Urzędu Gminy Giby. W badaniu wzięło udział 45 osób zamieszkujących Gminę Giby. Struktura ankietowanych z uwzględnieniem ich płci, wieku i statusu zawodowego została zaprezentowana na wykresach 53-55. Wynika z nich, że wśród osób biorących udział w badaniu przeważali mężczyźni, którzy stanowili 59,09% ankietowanych. Biorąc pod uwagę wiek - przeważały osoby w przedziale 26-45 lat. Analizując dane dotyczące statusu zawodowego należy stwierdzić, że największa ilość ankietowanych posiadała status pracownika (46,81%). Jako inne zostały wskazane osoby przebywające na emeryturze.

Wykres 53. Płeć ankietowanych

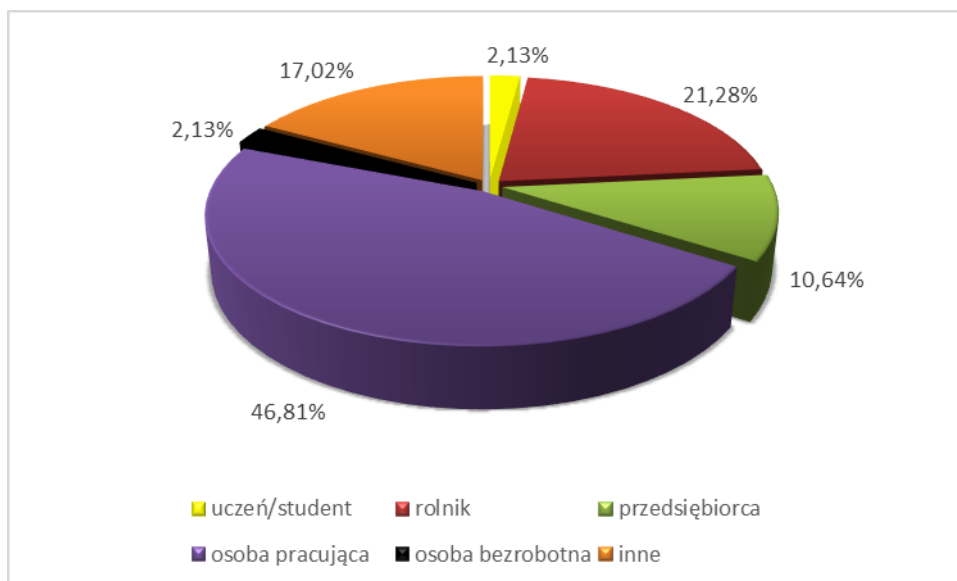
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Wykres 54. Wiek ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Wykres 55. Status zawodowy respondentów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Pytania sformułowane w ramach ankiety zostały podzielone na następujące obszary:

- społeczeństwo;
- gospodarka;
- środowisko i przestrzeń;
- infrastruktura techniczna;
- turystyka i rekreacja;
- kultura;

– edukacja.

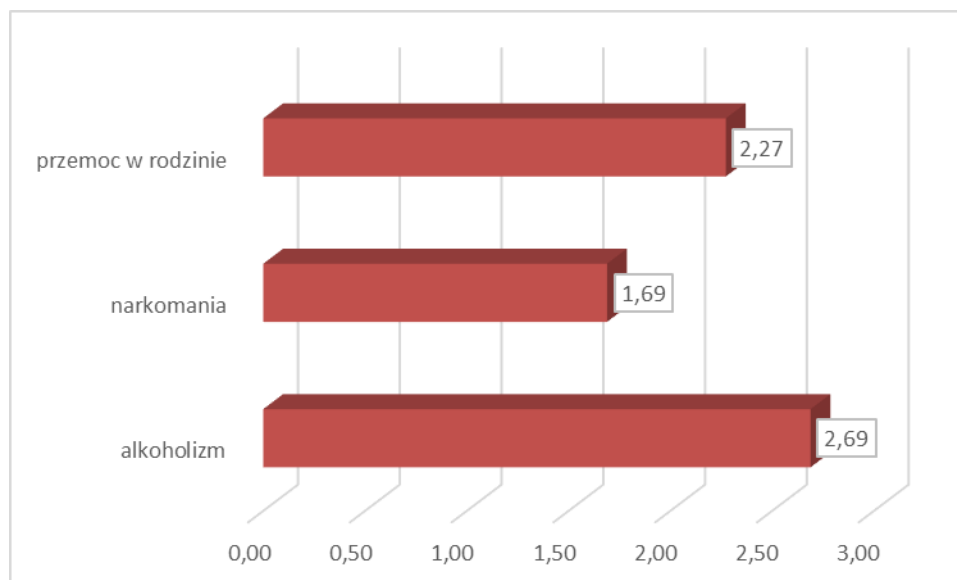
W ramach poszczególnych obszarów respondentów poproszono o dokonanie oceny według 5-ciostopniowej skali, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 - najwyższą. Na podstawie zebranych odpowiedzi obliczoną średnią ocenę dla każdego obszaru.

Ankietowanych poproszono także o wskazanie mocnych i słabych stron Gminy Giby, szans i zagrożeń dla jej rozwoju oraz najpilniejszych aspektów, które wymagają poprawy.

SPOŁECZEŃSTWO

Jako najbardziej istotny problem w obszarze: Społeczeństwo ankietowani wskazali alkoholizm (ocena średnia: 2,69 pkt), narkomanię (2,27 pkt) oraz przemoc w rodzinie (1,69 pkt).

Wykres 56. Skala występowania problemów społecznych w Gminie Giby

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

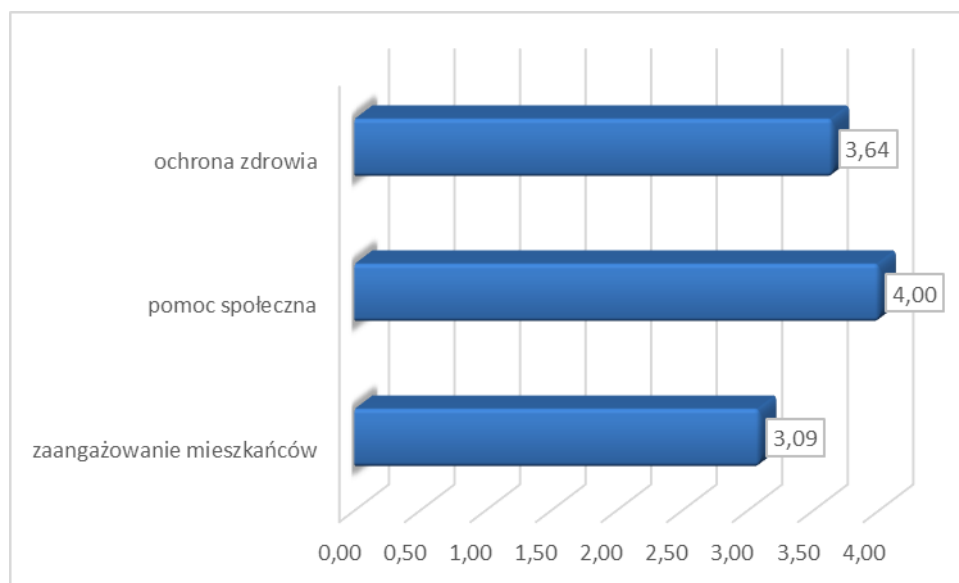
Ankietowani nisko ocenili poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej (średnia ocena 3,09 pkt). Krytycznie w tym aspekcie wypowiedziały się zwłaszcza kobiety biorące udział w ankiecie (61,11% z nich wskazało 3 pkt, a 5,56% - 2 pkt). Jednocześnie najbardziej krytycznie w tej sprawie wypowiedzieli się najstarsi mieszkańcy gminy (powyżej 61 lat), spośród których 25,0% wskazało na mały stopień zaangażowania mieszkańców.

Poziom ochrony zdrowia na terenie gminy został oceniony na 3,64 pkt. Najlepiej ten aspekt funkcjonowania analizowanej jednostki samorządu terytorialnego został oceniony przez starszych mieszkańców (46-60 lat), spośród których 26,67% przyznało w ramach tego pytania

5 pkt. Podobnie wysoko jakość ochrony zdrowia ocenili mieszkańcy w wieku 26-45 lat – 21,05% ankietowanych przyznało ocenę 5.

Poziom pomocy społecznej w Gminie Giby został oceniony na 4,00 pkt, co wskazuje na pozytywne postrzeganie tej sfery działalności przez mieszkańców. Ten aspekt funkcjonowania gminy także został najlepiej oceniony przez osoby w wieku 46-60 lat, spośród których 40,00% ankietowanych przyznało 5 pkt.

Wykres 57. Ocena poziomu zaangażowania mieszkańców oraz podstawowych usług w Gminie Giby

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

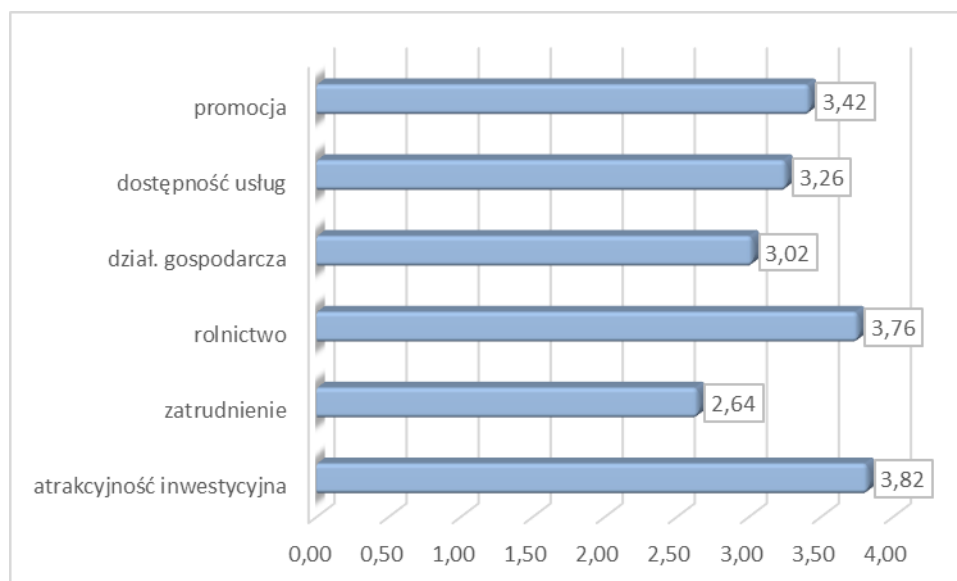
GOSPODARKA

W sferze gospodarczej ankietowani najlepiej ocenili rolę działalności rolniczej w perspektywie rozwoju gminy (średnia ocena 3,76 pkt). Biorąc pod uwagę rolniczy charakter terenu, nie powinno dziwić takie ukierunkowanie wypowiedzi mieszkańców.

Respondenci nisko ocenili natomiast możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy (2,64 pkt). Na brak możliwości zatrudnienia wskazało 25,00% osób powyżej 61 roku życia, 13,33% mieszkańców w wieku 46-60 lat oraz 15,79% respondentów w wieku 26-45 lat.

Atrakcyjność inwestycyjna gminy została oceniona na 3,82 pkt, czyli bardzo dobrze. Najlepiej postrzegają ją osoby poniżej 25 roku życia (50,00% odpowiedzi) oraz mieszkańcy w wieku 46-60 lat. Ankietowani dobrze ocenili także dostępność usług na terenie gminy (3,26 pkt) oraz działania promocyjne gminy mające na celu pozyskanie inwestorów tworzących miejsca pracy (3,42 pkt), w miarę dobrze – warunki prowadzenia działalności gospodarczej (3,02 pkt).

Wykres 58. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Giby – gospodarka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

Ankietowani bardzo wysoko ocenili estetykę oraz funkcjonalność obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych na terenie Gminy Giby (odpowiednio 4,05 i 3,89 pkt). Bardzo wysoko została także sklasyfikowana czystość środowiska na terenie analizowanej jednostki (4,05 pkt). Trochę słabiej mieszkańcy gminy ocenili estetykę miejscowości, w której zamieszkują (3,81 pkt). Na małą estetykę wskazali zwłaszcza ankietowani w wieku powyżej 61 lat, spośród których 12,50% przyznało w ramach pytania 2 pkt, 25,00% - 3 pkt.

Jako najmniej korzystną w analizowanym obszarze respondenci ocenili efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czyli optymalne wykorzystanie terenów). Średnia ocena w ramach tego pytania wyniosła 3,30 pkt, co wskazuje na niedobory w tym zakresie zauważalne przez osoby zamieszkujące Gminę Giby. Najgorzej gminę w tym zakresie ocenili mieszkańcy w wieku 46-60 lat (6,67% wskazań) oraz 26-45 lat (5,26% wskazań).

Wykres 59. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Giby – środowisko i przestrzeń

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

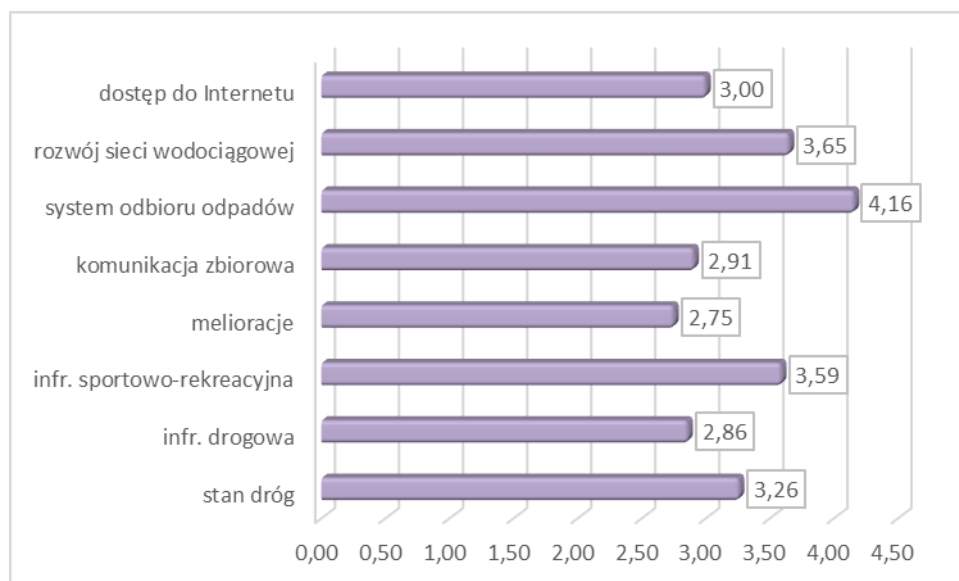
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

W obszarze: Infrastruktura techniczna ankietowani najlepiej ocenili system odbioru odpadów (4,16 pkt), poziom rozwoju sieci wodociągowej (3,65 pkt) oraz infrastrukturę sportowo-rekreacyjną (3,59 pkt), co wskazuje, że mieszkańcy zauważają poprawę w jakości i dostępności infrastruktury i pozytywnie oceniają działania władz gminy mające na celu zapewnienie jak najszerszego dostępu do infrastruktury technicznej.

Z kolei jako największy problem gminy w obszarze infrastruktury technicznej mieszkańcy Gminy Giby wskazali na zły stan infrastruktury melioracyjnej (2,75 pkt), niewystarczający dostęp do komunikacji zbiorowej (2,91 pkt) oraz stan infrastruktury drogowej (chodniki i ścieżki rowerowe, oświetlenie, przystanki) (2,86 pkt).

Infrastruktura drogowa najgorzej została oceniona przez osoby w wieku 26-45 lat (11,11% respondentów przyznało 1 pkt, 38,39% - 2 punkty) oraz powyżej 61 roku życia (po 12,50% ankietowanych wskazało na 1 i 2 pkt).

Wykres 60. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Giby – infrastruktura techniczna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

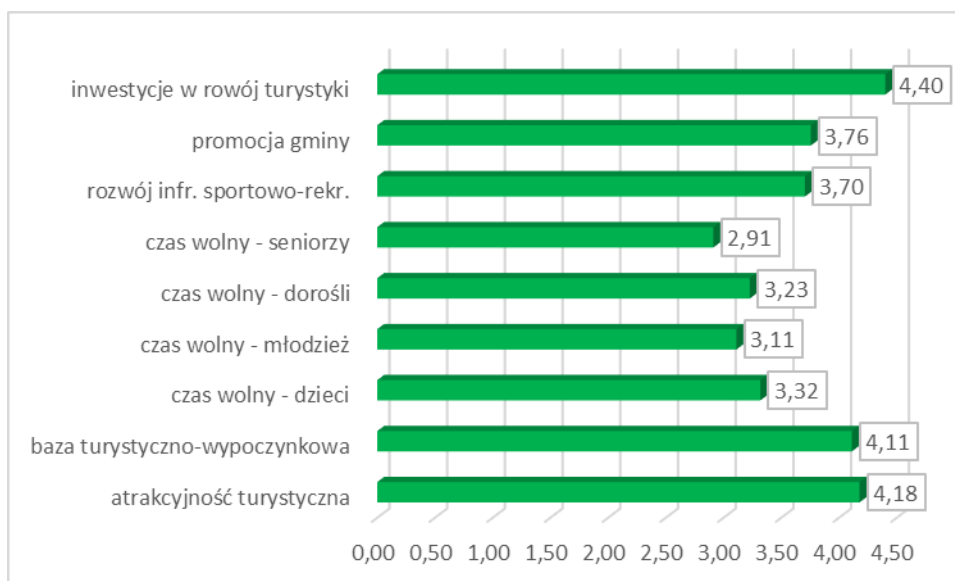
TURYSTYKA I REKREACJA

Mieszkańcy Gminy Giby wskazują na konieczność inwestowania w rozwój turystyki (4,40 pkt), co może przyczynić się także do wzrostu dochodów mieszkańców, którzy dzięki rozwojowi tej gałęzi gospodarki będą mogli znaleźć zatrudnienie na terenie gminy. Mieszkańcy pozytywnie ocenili atrakcyjność turystyczną gminy (4,18 pkt) oraz poziom rozwoju bazy sportowo-rekreacyjnej.

Mniej korzystnie respondenci ocenili za to ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów (2,91 pkt), młodzieży (3,11 pkt) i dorosłych (3,23 pkt). W gminie działają prężnie jednostki kulturalne, jednak nadal oferta zagospodarowania czas wolnego jest – zdaniem mieszkańców – niewystarczająca.

Wykres 61. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Giby – turystyka i rekreacja

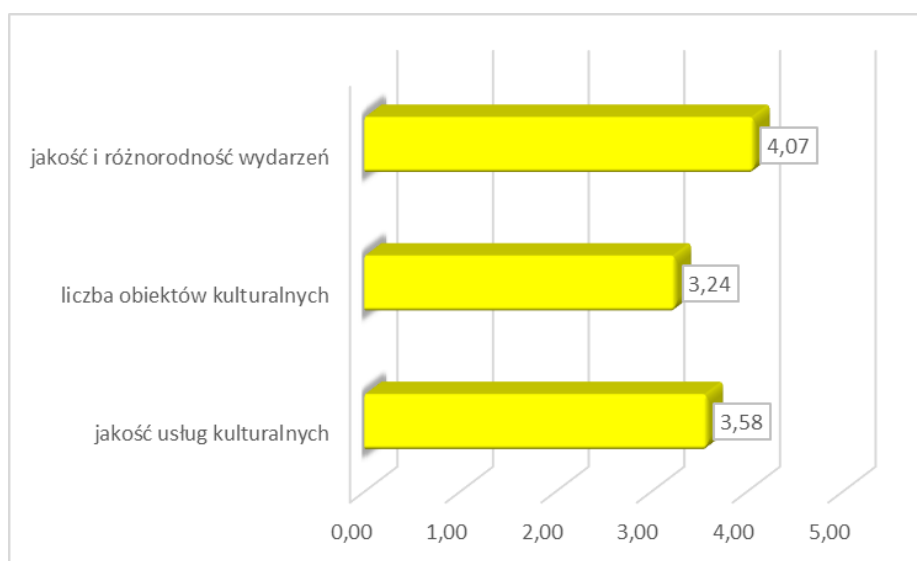

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

KULTURA

Mieszkańcy Gminy Giby pozytywnie oceniają jakość oraz różnorodność wydarzeń kulturalno – rozrywkowych odbywających się na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego (4,07 pkt). Najlepiej ten aspekt funkcjonowania gminy postrzegają osoby w wieku 46-60 lat (po 46,67% mieszkańców przyznało w tym pytaniu ocenę 5 i 4) oraz osoby w wieku 26-45 lat (31,58% przyznało 5 pkt, 52,63% - 4 pkt, a 10,53% - 3 pkt). Jakość usług świadczonych przez obiekty kulturalne także została oceniona pozytywnie (3,58 pkt), powyżej średniej kształtował się także wynik odnośnie liczby obiektów kulturalnych (3,24 pkt).

Wykres 62. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Giby – kultura

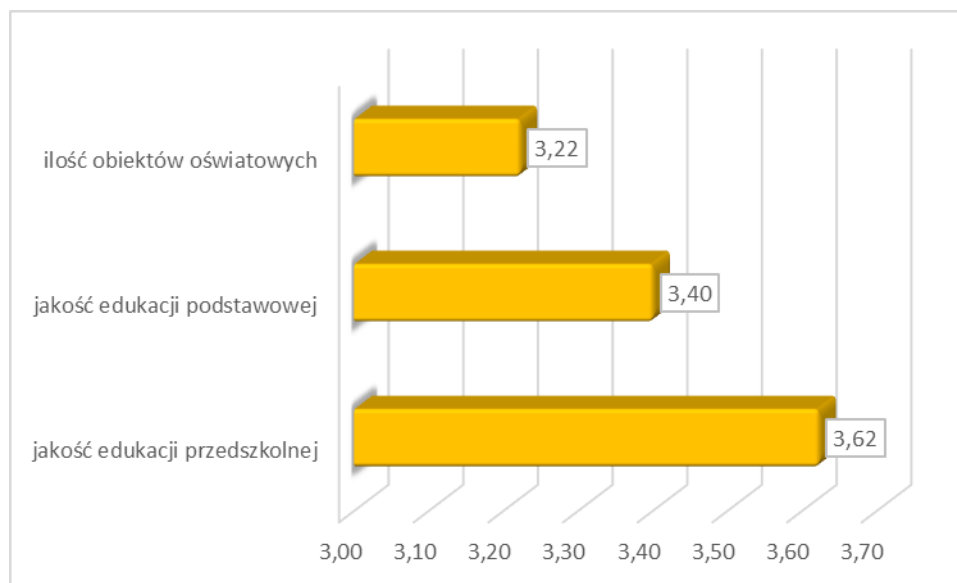

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

EDUKACJA

W zakresie działań edukacyjnych na terenie Gminy Giby ankietowani najlepiej ocenili jakość edukacji przedszkolnej (3,62 pkt), zaś najmniej są zadowoleni z ilości obiektów oświatowych (3,22 pkt). Liczba obiektów edukacyjnych została naj słabiej oceniona przez osoby w wieku 26-45 lat (5,26% ankietowanych wskazało 1 pkt, 21,05% - 2 pkt), co jest dość zrozumiałe, bowiem to ta grupa mieszkańców posiada dzieci w wieku uprawniającym do pobierania nauki szkolnej.

Wykres 63. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Giby – edukacja

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

ASPEKTY WYMAGAJĄCE POPRAWY

W ramach ankiety mieszkańcy gminy wskazali także sfery, które wymagają najpilniejszej poprawy. Jako najbardziej istotne wskazano:

- poprawę infrastruktury drogowej (chodników, dróg) – 36 wskazań;
- budowę i modernizację sieci wodociągowej – 21 wskazań;
- rozwój turystyki – 20 wskazań;
- poprawę jakości obsługi medycznej – 11 wskazań;
- budowę kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków – 10 wskazań.

MOCNE I SŁABE STRONY GMINY, SZANSE I ZAGROŻENIA DLA JEJ ROZWOJU

Według respondentów mocne strony gminy to przede wszystkim:

- korzystne położenie;
- czyste środowisko naturalne;
- wysokie walory środowiska naturalnego;

- wystarczająca ilość miejsc w przedszkolach i punktach przedszkolnych;
- niski poziom bezrobocia.

Z kolei słabymi stronami Gminy Giby są:

- zły stan dróg;
- brak podmiotów gospodarczych o silnej pozycji w regionie;
- brak dogodnych międzymiastowych połączeń komunikacyjnych (linie autobusowe).
- niski poziom edukacji;
- niska inicjatywa społeczna.

Jako największe zagrożenia dla rozwoju gminy respondenci wskazali:

- ucieczkę ludzi młodych z obszarów wiejskich do większych miast;
- niski przyrost naturalny;
- nieposiadanie przez gminę terenów przeznaczonych bezpośrednio pod działalność inwestycyjną;
- wysoki poziom zadłużenia gminy;
- brak rozwoju małej przedsiębiorczości (handel, usługi).

Szanse dla zwiększenia potencjału Gminy Giby to – według mieszkańców:

- dostęp do środków finansowych z Unii Europejskiej;
- agroturystyka i ekoturystyka;
- wysokie walory środowiska naturalnego;
- rozwój małej przedsiębiorczości (handel, usługi);
- osiedlanie się na terenie gminy nowych mieszkańców.

PODSUMOWANIE

Przedstawiony materiał badawczy zawiera informacje odnośnie opinii mieszkańców Gminy Giby w wielu ważnych dla niej kwestiach. Głównym celem badania było zweryfikowanie poglądów mieszkańców na temat funkcjonowania kluczowych obszarów gminy oraz poznanie oczekiwań co do jej przyszłości. Badanie dostarcza materiałów diagnostycznych, jak również inspiracji w kontekście definiowania kierunków rozwoju gminy, które zostaną wykorzystane w ramach dalszych prac nad konstruowaniem Strategii Rozwoju Gminy Giby na lata 2021-2027.

8.2. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Jej nazwa to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (strengths), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats).

S -> STRENGTHS, czyli silne strony

W -> WEAKNESSES, czyli słabe strony

O -> OPPORTUNITIES, czyli okazje

T -> THREATS, czyli zagrożenia

Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia). Podział ten można przeprowadzić również w inny sposób, mianowicie: czynniki pozytywne, czyli atuty i szanse, oraz czynniki negatywne, czyli wady i zagrożenia.

Analiza SWOT została przeprowadzona w oparciu o przedstawioną diagnozę sytuacji gminy oraz z uwzględnieniem wyników przeprowadzonych badań ankietowych. Zgodnie z zakresem przeprowadzonej diagnozy oraz w oparciu o sfery najbardziej istotne dla rozwoju gminy, analizę SWOT przeprowadzono w pięciu obszarach:

- sfera przestrzenno-środowiskowa;
- sfera społeczna;
- sfera gospodarcza;
- infrastruktura techniczna;
- infrastruktura społeczna, jakość życia mieszkańców.

Sfera przestrzenno-środowiskowa	
Silne strony	Słabe strony
- korzystne położenie geograficzne oraz komunikacyjne; - znaczne walory środowiska przyrodniczego; - występowanie terenów cennych pod kątem turystycznym; - bogate tradycje kultywowane przez mieszkańców oraz koła gospodyń wiejskich; - działalność lokalnych twórców; - liczne szlaki turystyczne; - cenne zabytki architektoniczne; - duża świadomość społeczna lokalnego dziedzictwa kulturowego; - duże walory kulturowe, mozaika narodowościowa	- niewystarczający stan techniczny dróg (większość dróg gminnych posiada nawierzchnię gruntową); - brak sieci kanalizacyjnej oraz niewystarczająca ilość przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szczelnych szamb; - niewystarczający poziom izolacyjności budynków użyteczności publicznej oraz obiektów prywatnych; - niewystarczający poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej oraz w budynkach indywidualnych; - niewystarczający poziom efektywności energetycznej części budynków indywidualnych; - nieefektywne oświetlenie uliczne; - występowanie obszarów zdegradowanych wymagających interwencji; - położenie w terenie przygranicznym; - znaczne zanieczyszczenie wód powierzchniowych; - brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
Szanse	Zagrożenia
- racjonalna polityka przestrzenna, tworzenie planów miejscowych na terenach rozwojowych; - poprawa dostępności terenów i poprawa systemów komunikacji; - możliwość pozyskania funduszy w nowej perspektywie finansowej; - stworzenie spójnej oferty turystycznej oraz rozwój i rozbudowa zaplecza rekreacyjnego i okołoturystycznego; - tworzenie i rozbudowa istniejących tras turystycznych	- przewlekłość procedur lokalizacyjnych inwestycji oraz ograniczenia realizacji inwestycji ze względu na istniejące programy ochrony środowiska (np. Natura 2000); - duże koszty opracowania planów zagospodarowania przestrzennego; - małe wykorzystywanie alternatywnych (dla tradycyjnie stosowanych) źródeł energii; - niestabilność warunków ekonomiczno-prawnych dla działalności gospodarczej

Sfera społeczna	
Silne strony	Słabe strony
- wzrastający poziom życia mieszkańców (coraz lepszy dostęp mieszkańców do infrastruktury); - podnoszenie poziomu wykształcenia przez mieszkańców gminy; - duża świadomość społeczna lokalnego dziedzictwa kulturowego; - funkcjonowanie placówek kulturalnych zapewniających zagospodarowanie czasu wolnego; - rosnąca liczba mieszkań; - stosunkowo niski poziom bezrobocia	- niekorzystne zmiany demograficzne (ujemne saldo migracji oraz ujemny przyrost naturalny); - zmniejszanie odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym (starzenie się społeczeństwa); - niedostateczny poziom wykształcenia mieszkańców; - niski udział mieszkańców pracujących poza rolnictwem; - niski poziom aktywności społecznej; - niski poziom wiedzy mieszkańców w zakresie edukacji ekologicznej; - niewystarczający system aktywizacji osób starszych oraz dorosłych; - niewystarczająca oferta zagospodarowania czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych, a także seniorów; - niewystarczająca oferta zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży
Szanse	Zagrożenia
- lokalizacja gminy na terenach atrakcyjnych turystycznie; - rozwój rolnictwa ekologicznego; - wzrastające zapotrzebowanie na wypoczynek w gospodarstwach rolnych; - stworzenie spójnej oferty turystycznej oraz rozwój i rozbudowa zaplecza rekreacyjnego i okołoturystycznego zapewniających dodatkowe dochody dla mieszkańców gminy	- niekorzystne ogólnopolskie zmiany demograficzne; - zbyt mała różnica między najniższym wynagrodzeniem, a wysokością świadczeń socjalnych; - rosnące koszty pracy; - ucieczka ludzi młodych z obszarów wiejskich do większych miast; - niewystarczające zainteresowanie ofertą inwestycyjną poszczególnych gminy

Sfera gospodarcza	
Silne strony	Słabe strony
- czyste środowisko naturalne; - wysokie walory środowiska naturalnego; - powołanie Punktu Obsługi Inwestora Gminy Giby	- niski wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców; - przewaga osób zatrudnionych w rolnictwie; - występowanie trudnych warunków dla rozwoju rolnictwa; - niewystarczający stan infrastruktury oraz bazy turystycznej; - znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych; - brak wyznaczonych terenów inwestycyjnych
Szanse	Zagrożenia
- możliwość pozyskania funduszy w nowej perspektywie finansowej; - lokalizacja gminy na terenach atrakcyjnych turystycznie; - wzrastające zapotrzebowanie na wypoczynek w gospodarstwach rolnych, - transfer nowych technologii do rolnictwa zmierzających do modernizacji zaplecza technicznego; - stworzenie spójnej oferty turystycznej oraz rozwój i rozbudowa zaplecza rekreacyjnego i okołoturystycznego; - tworzenie i rozbudowa istniejących tras turystycznych	- niewystarczające zainteresowanie ofertą inwestycyjną gminy, brak jednej oferty turystycznej na terenie powiatu sejneńskiego; - niestabilność warunków ekonomiczno-prawnych dla działalności gospodarczej; - zbyt mała różnica między najniższym wynagrodzeniem, a wysokością świadczeń socjalnych; - rosnące koszty pracy

Infrastruktura techniczna	
Silne strony	Słabe strony
- efektywny system gospodarki odpadami; - funkcjonowanie PSZOK; - wzrost liczby budynków korzystających z sieci wodociągowej; - wzrost długości odcinków utwardzonych na drogach przebiegających przez gminę	- niedostateczna długość sieci kanalizacyjnej oraz niewystarczająca ilość przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szczelnych szamb; - niewystarczający poziom izolacyjności budynków użyteczności publicznej oraz obiektów prywatnych; - niewystarczający poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej oraz w budynkach indywidualnych; - niewystarczający poziom efektywności energetycznej części budynków indywidualnych; - niedostateczny stan techniczny zabytków; - niedostateczny stan dróg oraz infrastruktury drogowej (chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie); - brak sieci gazowej
Szanse	Zagrożenia
- racjonalna polityka przestrzenna, tworzenie planów miejscowych na terenach rozwojowych, - poprawa dostępności terenów i poprawa systemów komunikacji, - możliwość pozyskania funduszy w nowej perspektywie finansowej, - budowa interkonektora gazowego w/c Polska – Litwa, co stworzy szanse budowy systemu dystrybucyjnego gazu ziemnego dla gmin w północnej części województwa	- przewlekłość procedur lokalizacyjnych inwestycji oraz ograniczenia realizacji inwestycji ze względu na istniejące programy ochrony środowiska (np. Natura 2000), - duże koszty opracowania planów zagospodarowania przestrzennego, - małe wykorzystywanie alternatywnych (dla tradycyjnie stosowanych) źródeł energii, - zmiany prawa powodujące zmniejszenie opłacalności wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Infrastruktura społeczna, jakość życia mieszkańców	
Silne strony	Słabe strony
- funkcjonowanie szlaków turystycznych; - funkcjonowanie placówki wychowania przedszkolnego; - funkcjonowanie szkoły podstawowej z dobrą bazą dydaktyczną; - funkcjonowanie jednostek kulturalnych zapewniających zagospodarowanie czasu wolnego; - funkcjonowanie ośrodka zdrowia; - funkcjonowanie Ochotniczych Straży Pożarnych zapewniających bezpieczeństwo mieszkańców; - działalność dzielnicowego z Komendy Powiatowej Policji w Sejnach	- niewystarczający poziom wiedzy mieszkańców; - niskie wyniki egzaminów ósmoklasisty; - niewystarczająca oferta w zakresie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci; - niewystarczająca jakość usług medycznych dostępnych na terenie gminy; - niedostateczne wyposażenie jednostek OSP; - niewystarczający system aktywizacji osób starszych, dorosłych oraz młodzieży;
Szanse	Zagrożenia
- możliwość pozyskania funduszy w nowej perspektywie finansowej; - zwiększenie współpracy Gminy Giby z organizacjami pozarządowymi; - przeznaczenie dodatkowych środków finansowych na dofinansowanie inicjatyw organizacji pozarządowych	- zmiany przepisów prawnych dotyczących polityki finansowej jednostek samorządu terytorialnego

9. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

TABELA 1. ZESTAWIENIE SPOSOBU ZAGOSPODAROWANIA GRUNTÓW NA TERENIE GMINY GIBY	6
TABELA 2. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI GRUNTÓW GMINY GIBY W PODZIALE NA KLASY I RODZAJE	13
TABELA 3. ZESTAWIENIE ZASOBNOŚCI GLEB NA TERENIE POWIATU SEJNEŃSKIEGO W LATACH 2011-2014.....	14
TABELA 4. ZŁOŻA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH NA TERENIE GMINY GIBY	17
TABELA 5. ZADANIA OCHRONNE DLA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO.....	20
TABELA 6. CELE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000 „OSTOJA AUGUSTOWSKA”	33
TABELA 7. CELE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000 „POJEZIERZE SEJNEŃSKIE”	38
TABELA 8. WYKAZ POMNIKÓW PRZYRODY ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY GIBY	43
TABELA 9. JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH (JCWP) NA TERENIE GMINY GIBY.....	53
TABELA 10. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH PRZEPLYWAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ GIBY – ELEMENTY BIOLOGICZNE I FIZYKOCHEMICZNE.....	54
TABELA 11. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH PRZEPLYWAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ GIBY – STAN EKOLOGICZNY, CHEMICZNY I OCENA STANU JCWP	56
TABELA 12. OCENA JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD JEZIOR ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY GIBY – KLASA ELEMENTÓW BIOLOGICZNYCH I ODCZYN PH.....	58
TABELA 13. OCENA JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD JEZIOR ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY GIBY – ELEMENTY FIZYKOCHEMICZNE, STAN EKOLOGICZNY, CHEMICZNY I JCWP	58
TABELA 14. JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD PODZIEMNYCH (JCWPd) NA TERENIE GMINY GIBY.....	59
TABELA 15. ZMIANY WARUNKÓW KLIMATYCZNYCH W REGIONIE PÓŁNOCNO-WSCHODNIM DO 2030 R.	62
TABELA 16. WYKAZ OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY GIBY	63
TABELA 17. WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY GIBY	68
TABELA 18. STAN LUDNOŚCI FAKTYCZNIE ZAMIESZKUJĄCEJ TEREN GMINY GIBY.....	85
TABELA 19. LUDNOŚĆ NA TERENIE GMINY GIBY W LATACH 2015-2020.....	86
TABELA 20. LICZBA MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH GMINY GIBY	88
TABELA 21. RUCH NATURALNY W LATACH 2015-2020 NA TERENIE GMINY GIBY	89
TABELA 22. MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE NA TERENIE GMINY GIBY W LATACH 2015-2020	92
TABELA 23. GRUPY WIEKOWE LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY GIBY W LATACH 2015-2020.....	94

TABELA 24. STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW ZAMIESZKUJĄCYCH TEREN GMINY GIBY	98
TABELA 25. ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY GIBY W LATACH 2015-2020	100
TABELA 26. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W INSTALACJE TECHNICZNO – SANITARNE NA TERENIE GMINY GIBY W LATACH 2015-2020	101
TABELA 27. LICZBA OSÓB PRACUJĄCYCH NA TERENIE GMINY GIBY	104
TABELA 28. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY GIBY W LATACH 2015-2020	106
TABELA 29. GOSPODARSTWA ROLNE OGÓŁEM NA TERENIE GMINY GIBY	109
TABELA 30. GOSPODARSTWA ROLNE Z UPRAWĄ NA TERENIE GMINY GIBY.....	109
TABELA 31. GOSPODARSTWA STOSUJĄCE NAWOZY MINERALNE I WAPNIOWE NA TERENIE GMINY GIBY	110
TABELA 32. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON NA TERENIE GMINY GIBY WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH W LATACH 2015-2020	112
TABELA 33. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON NA TERENIE GMINY GIBY WEDŁUG GRUP RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI PKD 2007	113
TABELA 34. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY GIBY WG KLAS WIELKOŚCI.....	114
TABELA 35. DROGI POWIATOWE NA TERENIE GMINY GIBY.....	116
TABELA 36. URZĄDZENIA SIECIOWE NA TERENIE GMINY GIBY W LATACH 2015-2020	119
TABELA 37. LICZBA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH ORAZ OCZYSZCZALNI PRZYDOMOWYCH NA TERENIE GMINY GIBY	121
TABELA 38. ODPADY KOMUNALNE Z TERENU GMINY GIBY	123
TABELA 39. LICZBA OSÓB I GOSPODARSTW DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ NA TERENIE GMINY GIBY.....	145
TABELA 40. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE GIBY (STAN NA 31.12.2020 R.).....	148
TABELA 41. DOCHODY BUDŻETU GMINY GIBY W LATACH 2015-2020	150
TABELA 42. WYDATKI BUDŻETU GMINY GIBY W LATACH 2015-2020	152
RYSUNEK 1. POŁOŻENIE GMINY GIBY NA TLE POWIATU SEJNEŃSKIEGO.....	4
RYSUNEK 2. LOKALIZACJA GMINY GIBY W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	5
RYSUNEK 3. POŁOŻENIE GMINY GIBY NA TLE REGIONÓW FIZYCZNOGEOGRAFICZNYCH – CZ. 1	9
RYSUNEK 4. POŁOŻENIE GMINY GIBY NA TLE REGIONÓW FIZYCZNOGEOGRAFICZNYCH – CZ. 2	10
RYSUNEK 5. PRZEBIEG WAŻNIEJSZYCH SZLAKÓW KOMUNIKACYJNYCH PRZEZ TEREN GMINY GIBY	19
RYSUNEK 6. POŁOŻENIE WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO NA TERENIE GMINY GIBY.....	22
RYSUNEK 7. POŁOŻENIE REZERWATÓW PRZYRODY NA TERENIE GMINY GIBY	26

RYSUNEK 8. POŁOŻENIE OBSZARÓW CHRONIONEGO KRAJOBRAZU NA TERENIE GMINY GIBY	32
RYSUNEK 9. POŁOŻENIE OBSZARU NATURA 2000 „OSTOJA AUGUSTOWSKA” NA TERENIE GMINY GIBY	36
RYSUNEK 10. POŁOŻENIE OBSZARU NATURA 2000 „POJEZIERZE SEJNEŃSKIE” NA TERENIE GMINY GIBY	40
RYSUNEK 11. POŁOŻENIE OBSZARU NATURA 2000 „OSTOJA WIGIERSKA” NA TERENIE GMINY GIBY	41
RYSUNEK 12. POŁOŻENIE OBSZARU NATURA 2000 „PUSZCZA AUGUSTOWSKA” NA TERENIE GMINY GIBY	42
RYSUNEK 13. POŁOŻENIE KORYTARZA EKOLOGICZNEGO NA TERENIE GMINY GIBY	43
RYSUNEK 14. RZĘKA MARYCHA	50
RYSUNEK 15. RZĘKA CZARNA HAŃCZA.....	51
RYSUNEK 16. MAPA MODUŁU PRZEPŁYWU NIENARUSZALNEGO.....	59
RYSUNEK 17. TERENY ZAGROŻONE POWODZIĄ W GMINIE GIBY.....	60
RYSUNEK 18. KLASY ZAGROŻENIA SUSZĄ TERENU GMINY GIBY.....	61
RYSUNEK 19. KOŚCIÓŁ ŚW. ANNY W GIBACH	65
RYSUNEK 20. POMNIK OFIAR OBŁAWY AUGUSTOWSKIEJ W GIBACH	66
RYSUNEK 21. MOST KOLEJKI WĄSKOTOROWEJ W TARTACZYSKU.....	67
RYSUNEK 22. INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	126
WYKRES 1. SPOSOBY ZAGOSPODAROWANIA GRUNTÓW NA TERENIE GMINY GIBY.....	7
WYKRES 2. POWIERZCHNIA GMIN W POWIECIE SEJNEŃSKIM (W KM ²).....	7
WYKRES 3. SOŁECTWA I MIEJSCOWOŚCI W GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO	8
WYKRES 4. LUDNOŚĆ ZAMIESZKUJĄCA TEREN GMINY GIBY WEDŁUG PŁCI, STAN NA 31.XII.....	85
WYKRES 5. LICZBA MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO, 2020 R.....	87
WYKRES 6. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO, 2020 R.....	87
WYKRES 7. PRZYROST NATURALNY NA TERENIE GMINY GIBY WEDŁUG PŁCI W LATACH 2015-2020	89
WYKRES 8. URODZENIA ŻYWE NA 1000 MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO, 2020 R.....	90
WYKRES 9. ZGONY NA 1000 MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO, 2020 R.....	90
WYKRES 10. PRZYROST NATURALNY NA 1000 MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO, 2020 R.....	91

WYKRES 11. WSKAŹNIKI URODZEŃ ŻYWYCH, ZGONÓW ORAZ PRZYROSTU NATURALNEGO NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY GIBY, POWIATU SEJNEŃSKIEGO ORAZ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, 2020 R.	91
WYKRES 12. SALDO MIGRACJI OGÓŁEM NA 1000 MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO, 2020 R.	93
WYKRES 13. SALDO MIGRACJI OGÓŁEM NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY GIBY, POWIATU SEJNEŃSKIEGO ORAZ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, 2020 R.	93
WYKRES 14. GRUPY WIEKOWE LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY GIBY.....	95
WYKRES 15. STRUKTURA LUDNOŚCI W PODZIALE NA GŁÓWNE GRUPY WIEKOWE W GMINIE GIBY, POWIECIE SEJNEŃSKIM I WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM.....	96
WYKRES 16. LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM W GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO...	96
WYKRES 17. LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM W GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO.....	97
WYKRES 18. LUDNOŚĆ W WIEKU POPRODUKCYJNYM W GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO	98
WYKRES 19. POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW W GMINIE GIBY I WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	100
WYKRES 20. LICZBA MIESZKAŃ NA TERENIE GMINY GIBY W LATACH 2015-2020.....	101
WYKRES 21. MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE TECHNICZNO – SANITARNE NA TERENIE GMINY GIBY, 2020 R.	102
WYKRES 22. WYPOSAŻENIE SANITARNE MIESZKAŃ NA TERENIE GMINY GIBY, POWIATU SEJNEŃSKIEGO ORAZ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO.....	102
WYKRES 23. WYPOSAŻENIE SANITARNE MIESZKAŃ W GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO	103
WYKRES 24. LICZBA OSÓB PRACUJĄCYCH Z UWZGLĘDNIENIEM PŁCI NA TERENIE GMINY GIBY ...	104
WYKRES 25. WSKAŹNIK PRACUJĄCYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY GIBY, POWIATU SEJNEŃSKIEGO ORAZ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO.....	105
WYKRES 26. WSKAŹNIK PRACUJĄCYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU SEJNEŃSKIEGO	105
WYKRES 27. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY GIBY W LATACH 2015-2020	107
WYKRES 28. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM WEDŁUG PŁCI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO...	108
WYKRES 29. STRUKTURA GOSPODARSTW W GMINIE GIBY, POWIECIE SEJNEŃSKIM I WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM.....	111
WYKRES 30. PODMIOTY WEDŁUG GRUP RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI PKD 2007 DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY GIBY W LATACH 2015-2020	113
WYKRES 31. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY GIBY, POWIATU SEJNEŃSKIEGO I WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	114
WYKRES 32. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO	115

WYKRES 33. KORZYSTAJĄCY Z WODOCIĄGU W % OGÓŁU LUDNOŚCI NA TERENIE GMIN POWIATU SEJNEŃSKIEGO	121
WYKRES 34. ODSETEK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z SIECI WODOCIĄGOWEJ NA TERENIE GMINY GIBY, POWIATU SEJNEŃSKIEGO I WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	122
WYKRES 35. WYNIKI EGZAMINÓW ÓSMOKLASISTY W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO – JĘZYK POLSKI.....	128
WYKRES 36. WYNIKI EGZAMINÓW ÓSMOKLASISTY W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO – JĘZYK ANGIELSKI.....	128
WYKRES 37. WYNIKI EGZAMINÓW ÓSMOKLASISTY W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO – MATEMATYKA.....	129
WYKRES 38. WYNIKI EGZAMINÓW ÓSMOKLASISTY NA TERENIE GMINY GIBY, POWIATU SEJNEŃSKIEGO ORAZ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO.....	130
WYKRES 39. WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI NETTO W GMINIE GIBY, POWIECIE SEJNEŃSKIM ORAZ W WOJ. PODLASKIM (SZKOŁY PODSTAWOWE)	131
WYKRES 40. LICZBA DZIECI OBJĘTYCH NAUCZANIEM PRZEDSZKOLNYM NA TERENIE GMINY GIBY	132
WYKRES 41. DZIECI W PLACÓWKACH WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO NA 1 TYS. DZIECI W WIEKU 3-5 LAT W GMINIE GIBY, POWIECIE SEJNEŃSKIM ORAZ WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	132
WYKRES 42. DZIECI W PLACÓWKACH WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO NA 1 TYS. DZIECI W WIEKU 3-5 LAT W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO	133
WYKRES 43. LICZBA CZYTELNIKÓW KORZYSTAJĄCYCH Z PLACÓWKI BIBLIOTECZNEJ W GMINIE GIBY	143
WYKRES 44. LUDNOŚĆ NA 1 PLACÓWKĘ BIBLIOTECZNĄ W GMINIE GIBY, POWIECIE SEJNEŃSKIM ORAZ WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	143
WYKRES 45. LUDNOŚĆ NA 1 PLACÓWKĘ BIBLIOTECZNĄ W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU SEJNEŃSKIEGO	144
WYKRES 46. LICZBA PORAD ZDROWOTNYCH UDZIELONYCH NA TERENIE GMINY GIBY W LATACH 2015-2020.....	145
WYKRES 47. PRZYCZYNY UDZIELENIA ŚWIADCZEŃ Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE GIBY W 2020 R. – DANE DLA RODZIN.....	146
WYKRES 48. BENEFICJENCI ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW GMINY GIBY, POWIATU SEJNEŃSKIEGO ORAZ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	147
WYKRES 49. BENEFICJENCI ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU SEJNEŃSKIEGO	147
WYKRES 50. WSPÓŁCZYNNIK LICZBY OSÓB KORZYSTAJĄCYCH W POMOCY SPOŁECZNEJ NA 100 MIESZKAŃCÓW SOŁECTW GMINY GIBY	149

WYKRES 51. DOCHODY GMINY GIBY W POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁACH KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ	151
WYKRES 52. WYDATKI GMINY GIBY W POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁACH KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ	152
WYKRES 53. PŁEĆ ANKIETOWANYCH	153
WYKRES 54. WIEK ANKIETOWANYCH	154
WYKRES 55. STATUS ZAWODOWY RESPONDENTÓW	154
WYKRES 56. SKALA WYSTĘPOWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE GIBY	155
WYKRES 57. OCENA POZIOMU ZAANGAŻOWANIA MIESZKAŃCÓW ORAZ PODSTAWOWYCH USŁUG W GMINIE GIBY	156
WYKRES 58. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY GIBY – GOSPODARKA.....	157
WYKRES 59. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY GIBY – ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ	158
WYKRES 60. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY GIBY – INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	159
WYKRES 61. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY GIBY – TURYSTYKA I REKREACJA ..	160
WYKRES 62. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY GIBY – KULTURA.....	160
WYKRES 63. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY GIBY – EDUKACJA.....	161